ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

พระครูอนุยุติสังฆกิจ		เจ้าคณะตำบลปางหมู จังหวัดแม่ฮ่องสอน
อาจารย์ปัญญา	จีนาคำ	อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแม่ฮ่องสอน และอดีต ผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่ฮ่องสอน
อาจารย์ประเสริฐ	ประดิษฐ์	ผู้ทรงวุฒิด้านศิลปวัฒนธรรมไทยใหญ่ และอดีตศึกษานิเทศก์สำนักเขตพื้นที่ประถมศึกษา แม่ฮ่องสอน เขต 1
อาจารย์สมจิต	สุวรรณบุษย์	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักเขตพื้นที่ประถมศึกษา แม่ฮ่องสอน เขต 1
อาจารย์โยธิน	บุญเฉลย	รองผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ให้ข้อมูลหลัก

1. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
2. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการศึกษา/ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูดี
3. รายชื่อผู้อำนวยการสถานศึกษา
4. รายชื่อนักศึกษาวิชาชีพครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอนสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2556

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

รายชื่อผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ครั้งที่ 1 เพื่องานวิจัย
เรื่อง การพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทแม่ฮ่องสอน

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง/สถานะภาพ
1	พระครูอนุยุติสังฆกิจ	เจ้าคณะตำบลวัดปางหมู อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน
2	อาจารย์ประเสริฐ ประดิษฐ์	-อดีตศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่การศึกษาประถม แม่ฮ่องสอน แม่ฮ่องสอน เขต 1 -ประธานสภาวัฒนธรรม จ.แม่ฮ่องสอน
3	อาจารย์ประเวช คำสวัสดิ์	ภูมิปัญญาด้านวัฒนธรรม
4	คุณเกียรติศักดิ์ วนากมล	รองนายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน
5	คุณสุเทพ นุชทรวง	อดีตนายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน
6	อาจารย์ประสิทธิ์ ศรีชุม	ภูมิปัญญาด้านเศรษฐกิจพอเพียง
7	คุณธนัญชัย มุ่งจิต	นักวิจัยท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน
8	อาจารย์สุรศักดิ์ ป้อมทองคำ	ภูมิปัญญาด้านวัฒนธรรม
9	คุณนิพนธ์ คำภา	ข้าราชการบำนาญ
10	ดร.จรูญ คำนวนตา	ประธานสภาวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน
11	อาจารย์สุรกานต์ วงศ์จันทร์	รองผอ.ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนวัดพระธาตุดอยกองมู
12	คุณวิสุทธิ์ เหล็กสมบูรณ์	นายกสโมสรผู้นำเยาวชนเพื่อการศึกษาและพัฒนาชุมชนแม่ฮ่องสอน
13	อาจารย์ประหยัด เงินใส	ศึกษานิเทศก์ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1
14	คุณเทพินทร์ พงษ์วดี	ประธานชุมชนกาดเก่า อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน
15	คุณเสน่ห์ คำแสน	กำนันตำบลปางหมู อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน
16	คุณธนสิทธ์ เนื้อนวลจันทร์	กำนันตำบลแม่เงา อ.ขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน

รายชื่อผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ครั้งที่ 2 เพื่องานวิจัย
เรื่อง การพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทแม่ฮ่องสอน
กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการศึกษา/ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูดี

ที่	ชื่อ –สกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
1	พระครูอนุยุติสังฆกิจ	เจ้าคณะตำบลปางหมู อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน
2	พระครูวิรัตน์ วิริยธัมโม	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพระธาตุดอยกองมูศึกษา อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน
3	ดร.จรูญ คำนวณตา	ประธานสภาวิทยาลัยชุมชน จ.แม่ฮ่องสอน
4	อาจารย์สุรพันธ์ สืบฟัก	รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1
5	อาจารย์สุรัตน์ สังข์สุข	รองนายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน
6	อาจารย์สุรศักดิ์ ป้อมทองคำ	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาและวัฒนธรรม
7	อาจารย์ รุ่งโรจน์ คำมาสาร	นายกสมาคมพัฒนาการศึกษา จ.แม่ฮ่องสอน
8	อาจารย์ประเสริฐ ประดิษฐ์	ครูภูมิปัญญาไทย
9	อาจารย์ธนัท ขัติครุฑ	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาปลาจาด อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน
10	อาจารย์สมจิต สุวรรณบุษย์	ศึกษานิเทศก์ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1
11	อาจารย์วิชัย จิตสว่าง	รองผู้อำนวยการโรงเรียนห้องสอนศึกษา จ.แม่ฮ่องสอน
12	คุณครูกัลยา ไชยรัตน์	โรงเรียนชุมชนบ้านเมืองปอน จ.แม่ฮ่องสอน
13	คุณครูประทุม ขัติครุฑ	โรงเรียนบ้านนาปาจาด จ.แม่ฮ่องสอน
14	คุณครูวัชรา กวีวัฒน์	โรงเรียนบ้านใหม่ จ.แม่ฮ่องสอน
15	คุณครูอรพิน คำผุย	โรงเรียนบ้านผาบ่อง จ.แม่ฮ่องสอน

รายชื่อผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูพี่เลี้ยง
ที่นักศึกษาวิชาชีพครูไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในปีการศึกษา 2555

ลำดับ	สถานศึกษา	รายชื่อผู้อำนวยการ	ครูพี่เลี้ยง
1	โรงเรียนชุมชนบ้านปางหมู	นางบุญยวง บุตรซาว	นางจตุพร กวีวัฒน์ นางสุพิศ อินทะสิทธิ์ นายประสิทธิ์ ศรีชุ่ม
2	โรงเรียนบ้านใหม่	นายบุญเจิด ลิ่มกุล	นางเมตตา แสงหน่อ นางสาวนธีพร ปัญญาเมา นางธนพิชญ์ ลิ่มกุล นางวัชรา กวีวัฒน์
3	โรงเรียนอนุบาลปางมะผ้า	นายประจวบ แก้วสิริ	นายบรรเจิด ถาบุญเรือง
4	โรงเรียนบ้านไม้สะเป่	ว่าที่ร้อยตรีธนบดินทร์ คะสา	นางสาวอรนุช สายสวาท
5	โรงเรียนบ้านวนาหลวง	นางกัญญา สมบูรณ์	นางสุพิชฌาย์ อรุณสิทธ์ นายนรินทร์ เล่อกา
6	โรงเรียนบ้านแม่สะงา	นายมานพ คงแก้ว	นางดาลัด สุขจิต
7	โรงเรียนบ้านห้วยโป่ง	เพียงจันทร์ ปาลีกุย	เพียงจันทร์ ปาลีกุย
8	โรงเรียนอนุบาลแม่ฮ่องสอน	นายสมชาย คำใส	นางสาวพูนศรี ฮ่องสอน นางสาวรุ่งอรุณ เวียงชัย นายทวิล อินทะสิทธิ
9	โรงเรียนบ้านทุ่งกองมู	นายอุทิศ เลิศมงคล	นางวินิตย์ตรา สุภาจันทร์ นายสุพัฒน์ ชัยเสนา นางอรษา โลแก้ว
10	โรงเรียนบ้านท่าโป่งแดง	นายบุญส่ง จิตสว่าง	นางทิวาวรรณ์ เสาจินดารัตน์ นางพจนีย์ จำอินถา
11	โรงเรียนบ้านห้วยเสือเฒ่า (เจ้ากอแก้วอุปถัมภ์)	นายพีรวุฒิ วงศ์จันทร์	นายทองพูน ศรีสุคนธ์ ลัดดาวัลย์ คำภีระ นางอำภา มะโนธรรม

รายชื่อผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูพี่เลี้ยง
ที่นักศึกษาวิชาชีพครูไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในปีการศึกษา 2555 (ต่อ)

ลำดับ	สถานศึกษา	รายชื่อผู้อำนวยการ	ครูพี่เลี้ยง
12	โรงเรียนบ้านต่อแพ	นายปัญญา รักสกุล	นางเจริญศรี รัตนเพ็ญ นางปาจรีย์ ยอดประทุม
13	โรงเรียนขุนยวม	นายสมนึก สุวรรณบุษย์	นางวิจิตรรัตน์ นายวม นางจันทร์สม สมเขื่อน นายสุขชัย ส่าเหล่วา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

รายชื่อกลุ่มทดลองการใช้ชุดพัฒนาสมรรถนะ

นักศึกษาวิชาชีพครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน
สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2556

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	ลำดับที่	ชื่อ – สกุล
1	นางสาวกรวลัย จริยาพจน์งาม	21	นางสาวสร้อยระย้า กันทะนะ
2	นางสาวจุฑามาศ คงดำรงศักดิ์	22	นางสาวสุรี เปล่งจริยาพร
3	นางสาวชนิดา เลอะมู	23	นางสาวอนัญญา กิจอุกฤกฎ์สุข
4	นางสาวญาดา พงศ์พนิชย์	24	นางสาวอัจฉริยา ศศิธร
5	นางสาวดวงจันทร์ ไพรพิชิต	25	นางสาวอัจฉรียา โชคพิทักษ์จิต
6	นางสาวแดง เลาฝาง	26	นางสาวอำภา สกุลธนาภา
7	นางสาวทิพารมย์ กิ่งแก้วโกศล	27	นายกายสิทธ์ โรจนปกรณ์
8	นางสาวทีวรรณ ชมดาวประกาย	28	นายชัยยุทธ ศรีพรเฉลิมชัย
9	นางสาวนฤภัค สิงห์นาคภูมิ	29	นายดลภาค พิทยาการนุรัตน์
10	นางสาวพนาภรณ์ อรุณแจ่มวิไล	30	นายธนาชัย สุสกุลโชคดี
11	นางสาวพรฤดี หวังนำโชค	31	นายบุญส่ง ย่างสกุล
12	นางสาวพรแสง ธนานุรัตนา	32	นายรักชาติ แสงสวยงาม
13	นางสาวพัชรี หยกงามรุ่งทวี	33	นายวิทยา นิรันดร์ธรรม
14	นางสาวพิมพ์วลี ปรีดี	34	นายวิลาศพงศ์ วชิรพงศ์เดช
15	นางสาวเมธินุช ลีแฮ	35	นายสมแพร สกุลแก้วมณีรัตน์
16	นางสาวศกลรัตน์ กิจตันขจรกุล	36	นายสยม เต่อคีซะ
17	นางสาวรุ่งระวี โพวิน	37	นายอนุพงศ์ ชีพจำรูญ
18	นางสาวกฤติกา บุญชูชาติ	38	นางสาวสุชาดา เก่งสะสมทรัพย์
19	นางสาววัลลี เทียนทองนพคุณ		
20	นางสาวศิริวัน สวยสุวรรณศรี		

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. แบบวิเคราะห์สมรรถนะเทียบกับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต กลุ่มวิชาชีพครู
2. แบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ครั้งที่ 1
3. แบบวิเคราะห์สภาพบริบทแม่ฮ่องสอน เทียบกับเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูตามความคาดหวังและความต้องการของชุมชนแม่ฮ่องสอน (ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ)
4. แบบบันทึกเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอนด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
5. แบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาวิชาชีพครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอนในสภาพปัจจุบันและที่คาดหวัง
6. แบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ครั้งที่ 2
7. แบบประเมินชุดพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูที่สอดคล้องกับบริบทแม่ฮ่องสอน
8. แบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มทดลองการใช้ชุดฝึกสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครู

แบบวิเคราะห์สมรรถนะ เทียบกับเนื้อหาสาระหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต กลุ่มวิชาชีพครู (บังคับ) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2553)

หลักสูตร (เนื้อหา สาระ)	สมรรถนะที่ปรากฏในหลักสูตร		
	ความรู้ (Knowledge)	ทักษะ (Skills)	คุณลักษณะ (Attributes)
1.พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร			
2. หลักการจัดการเรียนรู้			
3. ทักษะและเทคนิคการสอน			
4.การบริหารจัดการชั้นเรียน			
5.การวัดและประเมินผลการศึกษา			
6.การวิจัยทางการศึกษา			
7.นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา			
8.จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว			
9.ความเป็นครู			

แบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อยครั้งที่ 1

สำหรับ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ และมีประสบการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เกี่ยวกับสมรรถนะที่ควรมีของนักศึกษาวิชาชีพครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอนที่สอดคล้องกับบริบทแม่ฮ่องสอน เปรียบเทียบกับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต กลุ่มวิชาชีพครู (บังคับ) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2553)

.....

1. ความคิดเห็นต่อด้านเศรษฐกิจของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.1 สภาพบริบททั่วไปด้านเศรษฐกิจของแม่ฮ่องสอนในปัจจุบันเป็นอย่างไร

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

1.2 จะมีวิธีการหรือแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของแม่อ่องสอนให้เหมาะสมสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างไร

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

2. ความคิดเห็นต่อด้านสังคมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.1 สภาพบริบททั่วไปด้านสังคม และวิถีชีวิตของแม่ฮ่องสอนในปัจจุบันเป็นอย่างไร

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

2.2 มีปัจจัยใดที่ส่งเสริมและเชื่อมความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมแม่ฮ่องสอน

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

3. ความคิดเห็นต่อด้านวัฒนธรรมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

3.1 สภาพบริบททั่วไปด้านวัฒนธรรมของแม่ฮ่องสอนในปัจจุบันเป็นอย่างไร

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

3.2 มีวิธีการหรือแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริมให้ขนบธรรมเนียม ประเพณี และศิลปวัฒธรรมของแม่ฮ่องสอนให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืนได้อย่างไรบ้าง

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

4. ความคิดเห็นต่อสาระความรู้ที่ปรากฏในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต กลุ่มวิชาชีพ (ครูบังคับ) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2553)

4.1 เนื้อหาสาระความรู้ที่ปรากฏในหลักสูตรกลุ่มวิชาชีพครู (บังคับ) เป็นอย่างไร

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

4.2 จะมีวิธีการหรือรูปแบบในการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอนในด้านความรู้ให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของแม่ฮ่องสอนอย่างไรบ้าง

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

4.3 จะมีวิธีการหรือรูปแบบในการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอนในด้านทักษะให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของแม่ฮ่องสอนอย่างไรบ้าง

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

4.4 จะมีวิธีการหรือรูปแบบในการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอนในด้านคุณลักษณะให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของแม่ฮ่องสอนอย่างไรบ้าง

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

แบบวิเคราะห์สภาพบริบทแม่ฮ่องสอนเทียบกับเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

สภาพบริบทของแม่ฮ่องสอน	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
บริบทสภาพโดยทั่วไป	
บริบททางวัฒนธรรม	
บริบททางสังคม	
บริบททางสิ่งแวดล้อม	

แบบสอบถาม

สมรรถนะของนักศึกษาวิชาชีพครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอนในสภาพการณ์ปัจจุบันและที่คาดหวัง

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาเอก สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะของนักศึกษาวิชาชีพครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอนในสภาพการณ์ปัจจุบันและที่คาดหวัง

ผลการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงรูปแบบ วิธีการในการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งคาดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนอันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญต่อไป

ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลที่ได้รับจากท่านไว้เป็นความลับ โดยจะนำไปใช้เพื่อสรุปผลการวิจัยเป็นภาพรวมเท่านั้น ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงและสมบูรณ์จะช่วยให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความถูกต้อง ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างดีและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

รุ่งทิวา มูลสถาน
นักศึกษาปริญญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของนักศึกษาวิชาชีพครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน ในสภาพการณ์ปัจจุบันและที่คาดหวัง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหา สาระที่ควรมีและมีความจำเป็นต่อการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาวิชาชีพครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย √ ลงใน ☐ หน้าคำตอบที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงและกรุณากรอกรายละเอียดลงในช่องว่างที่กำหนดถ้าเลือกตัวเลือกข้อนั้นๆ

1. สถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม

☐ 1. ผู้บริหารสถานศึกษา ☐ 2. ครูพี่เลี้ยง

☐ 3. ศึกษานิเทศก์

2. เพศ

☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

☐ 1. ปริญญาตรี ☐ 2. ปริญญาโท

☐ 3. ปริญญาเอก ☐ 4.อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

4. ประสบการณ์การทำงานในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

☐ 1. 5 – 10 ปี ☐ 2. 11 - 15 ปี

☐ 3. 15 -20 ปี ☐ 4. 20 ปีขึ้นไป

5. ภูมิลำเนาเดิม

☐ 1. จังหวัดแม่ฮ่องสอน ☐ 2. อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของนักศึกษาวิชาชีพครู

ในทัศนะของท่าน ถ้าจะให้นักศึกษาวิชาชีพครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มีสมรรถนะที่ดีพอที่จะไปจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนแม่ฮ่องสอนนั้น ในสภาพปัจจุบันเป็นอย่างไร และท่านคาดหวัง อย่างไร

โปรดกรุณาพิจารณาประเด็นต่อไปนี้ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย √ ลงในช่อง ตัวเลือกเพียงข้อละ 1 แห่ง ให้ตรงกับสภาพจริงในปัจจุบันและความคาดหวังที่ควรจะมี ซึ่งตัวเลข 1 2 3 4 5 ในแต่ละด้านมีความหมายดังนี้

สภาพปัจจุบัน

1 หมายถึง ลักษณะที่ปรากฏหรือเป็นอยู่ในสภาพปัจจุบันในระดับน้อยที่สุด

2 หมายถึง ลักษณะที่ปรากฏหรือเป็นอยู่ในสภาพปัจจุบันในระดับน้อย

3 หมายถึง ลักษณะที่ปรากฏหรือเป็นอยู่ในสภาพปัจจุบันในระดับปานกลาง

4 หมายถึง ลักษณะที่ปรากฏหรือเป็นอยู่ในสภาพปัจจุบันในระดับมาก

5 หมายถึง ลักษณะที่ปรากฏหรือเป็นอยู่ในสภาพปัจจุบันในระดับมากที่สุด

ความคาดหวัง

1 หมายถึง ความคาดหวังที่ต้องการให้ปรากฏหรือควรจะมีในระดับน้อยที่สุด

2 หมายถึง ความคาดหวังที่ต้องการให้ปรากฏหรือควรจะมีในระดับน้อย

3 หมายถึง ความคาดหวังที่ต้องการให้ปรากฏหรือควรจะมีในระดับปานกลาง

4 หมายถึง ความคาดหวังที่ต้องการให้ปรากฏหรือควรจะมีในระดับมาก

5 หมายถึง ความคาดหวังที่ต้องการให้ปรากฏหรือควรจะมีในระดับมากที่สุด

ประเด็น	สภาพปัจจุบัน					ความคาดหวัง				
	ระดับความคิดเห็น					ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1.สมรรถนะตามแนวคิดของDavid C.McClelland ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาชีพครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน ต่อสภาพบริบทด้านสภาพทั่วไป สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของแม่ฮ่องสอน ในมิติต่อไปนี้	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ด้านสภาพทั่วไป										
สมรรถนะความรู้ด้านสภาพทั่วไป										
1.1 มีความรู้และเข้าใจต่อลักษณะทางภูมิศาสตร์ของท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน อย่างถ่องแท้										
1.2 มีความรู้เกี่ยวกับสภาพทางภูมิอากาศของท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน										
สมรรถนะทักษะด้านสภาพทั่วไป										
1.3 สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ด้านภูมิปัญญาพืชสมุนไพรพื้นบ้านในการดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้น										
1.4 มีทักษะในการปรับตัวให้สามารถดำรงตนอยู่ได้ในสภาพบริบททางกายภาพที่ยากลำบากโดยการพึ่งพาตนเองให้มากที่สุด										
1.5 มีสุขภาวะปฏิบัติที่ดี เช่น รักการออกกำลังกาย ไม่ยุ่งเกี่ยวสิ่งเสพติดทุกชนิด เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย รักความสะอาด										
1.6ประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการร่วมพัฒนาชุมชน สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น จนสามารถพึ่งตนเองได้										
	สภาพปัจจุบัน					ความคาดหวัง				

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1.7 เป็นผู้นำในการเป็นนักพัฒนาการศึกษาของคนในชุมชน โดยเฉพาะในพื้นที่ ที่ห่างไกล การคมนาคมยากลำบากและระบบสาธารณูปโภคเข้าถึงยาก										
สมรรถนะคุณลักษณะด้านสภาพทั่วไป										
1.8 มีความรักความหวงแหน และกตัญญูรู้คุณแผ่นดิน										
สมรรถนะด้านสังคมและวัฒนธรรม										
สมรรถนะความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม										
1.9 มีความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของประเพณีและวัฒนธรรมของแม่ฮ่องสอน										
1.10 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์										
สมรรถนะทักษะด้านสังคมและวัฒนธรรม										
1.11 รวมกลุ่มจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมของชาติพันธุ์อย่างต่อเนื่อง										
1.12 ประพฤติตนเป็นแบบอย่างแก่คนในสังคมชุมชนในการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของแต่ละชาติพันธุ์										
1.13 ส่งเสริมผู้เรียนให้มีความภาคภูมิใจในรากเหง้าของตนเอง โดยการแสดงออกทางอัตลักษณ์วัฒนธรรมอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมในวิถีชีวิตประจำวัน										

ประเด็น	สภาพปัจจุบัน					ที่คาดหวัง				
	ระดับความคิดเห็น					ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
สมรรถนะคุณลักษณะด้านสังคมและวัฒนธรรม										
1.14 ยอมรับในความแตกต่างทางความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมของแต่ละชาติพันธุ์โดยไม่ประพฤติตนแปลกแยก										
สมรรถนะด้านเศรษฐกิจ										
สมรรถนะความรู้ด้านเศรษฐกิจ										
1.15 มีความรู้ ความสามารถ และมีความคิดสร้างสรรค์ต่อการพัฒนาผลผลิตและการตลาดทางการเกษตร										
1.16 มีความรู้ ในการแก้ปัญหาของตนเอง ครอบครัว ได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล										
1.17 มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการ การแปรรูปผลผลิตเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตร โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม										
สมรรถนะทักษะด้านเศรษฐกิจ										
1.18 สามารถประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การรู้จักประหยัด อดออม ไม่ฟุ่งเฟ้อ ไม่หลงและยึดติดกับวัตถุนิยม										
1.19 ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย โดยประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และชักนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม เช่น ไม่ซื้อสิทธิ์ ขายเสียง ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น เคารพเสียงส่วนมาก รับฟังเสียงส่วนน้อย										

ประเด็น	สภาพปัจจุบัน					ที่คาดหวัง				
	ระดับความคิดเห็น					ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1.20 จัดดำเนินการธุรกิจชุมชน และการออมเพื่อการลงทุนอย่างเหมาะสม										
1.21 สามารถแสดงออกถึงการพึ่งพาตนเอง ช่วยตนเองได้										
สมรรถนะคุณลักษณะด้านเศรษฐกิจ										
1.22 มีค่านิยมในการดำรงตนในความเป็นอยู่อย่างพอเพียง										
1.23 มีความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน ประหยัด อดทน										
สมรรถนะด้านสิ่งแวดล้อม										
สมรรถนะความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม										
1.24 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน										
1.25 มีความรู้ในการใช้สารอินทรีย์และชีวภาพสำหรับการเกษตร										
สมรรถนะทักษะด้านสิ่งแวดล้อม										
1.26 เป็นผู้นำในการอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่นการรณรงค์ต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่า การเผาป่า การล่าสัตว์ป่าเป็นต้น										
1.27 มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่นการรณรงค์ต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่า การเผาป่า การล่าสัตว์ป่าเป็นต้น										
1.28 ประพฤติปฏิบัติตนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า และประหยัด										

ประเด็น	สภาพปัจจุบัน					ความคาดหวัง				
	ระดับความคิดเห็น					ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
สมรรถนะคุณลักษณะด้านสิ่งแวดล้อม										
1.29 มีความสุขและพอใจอยู่กับธรรมชาติโดยอาศัยหลักการ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ										
2.สมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูที่เกี่ยวข้องกับจัดการเรียนการสอน										
ปัจจัยป้อน ในการจัดการเรียนการสอน										
2.1 คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม และสภาพร่างกาย										
2.2 กำหนดสื่อการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหา สาระ และวัยของผู้เรียน										
2.3 กำหนดเนื้อหา สาระการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน										
2.4 กำหนดเนื้อหา สาระการเรียนรู้ได้สัมพันธ์ ตามความคาดหวังของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น										
2.5 วางแผนการเรียนการสอนสอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น										
2.6 จัดสภาพบรรยากาศสถานที่จัดการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการเรียนรู้										
2.7 กำหนดแหล่งเรียนรู้ต่างๆได้หลากหลายเชื่อมโยงกับชีวิตจริง										

ประเด็น	สภาพปัจจุบัน					ความคาดหวัง				
	ระดับความคิดเห็น					ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
ด้านการเลือกและออกแบบกระบวนการเรียนการสอน										
2.8 จัดกิจกรรมและสถานการณ์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์										
2.9 ใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกคิดแก้ปัญหาและการค้นพบความรู้										
2.10 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์แห่งความสำเร็จและพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ										
2.11 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับการดำรงชีวิตที่เหมาะสม โดยการผสานความรู้และให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง										
2.12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย										
2.13วางแผนการจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น										
2.14 ดำเนินการสอนอย่างมีขั้นตอน และใช้หลักจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้										
2.15 ริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพตามบริบทของท้องถิ่นและชุมชน มุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างเครือข่าย										

ประเด็น	สภาพปัจจุบัน					ความคาดหวัง				
	ระดับความคิดเห็น					ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
2.16 เลือกวิธีหรือรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม										
2.17 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ค้นพบสาระสำคัญ สำคัญ หรือความรู้ใหม่ด้วยตนเอง										
ด้านการเลือกใช้ทักษะและเทคนิคการสอนที่เหมาะสม										
2.18 มีความคล่องตัวในการแสดงออกพฤติกรรมต่างๆในการเรียนการสอนเป็นไปอย่างสอดคล้องเหมาะสม ราบรื่น ไม่ติดขัด เช่นการพูด การอธิบาย การใช้สื่อเป็นต้น										
2.19 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนได้ถูกต้องเหมาะสม เช่นรู้จักใช้ทักษะการเร้าความสนใจ การเสริมกำลังใจ การใช้คำถามต่างๆได้ดี										
2.20 มีความถูกต้องแม่นยำในเนื้อหา สาระและวิธีการสอน										
2.21 มีทักษะในการใช้วิธีสอนได้สอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาวิชา วัย ระดับสติปัญญาของผู้เรียน และสภาพแวดล้อมต่างๆ										
2.22 สอนให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ได้อย่างดีตามเวลาที่กำหนด ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างกระจ่างแจ้ง เกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน										

ประเด็น	สภาพปัจจุบัน					ความคาดหวัง				
	ระดับความคิดเห็น					ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
2.23 เลือกเทคนิควิธีสอนถูกต้องเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา อุปกรณ์ สภาพแวดล้อม จำนวนผู้เรียน ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน										
2.24 ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม การมีวินัยในตนเอง การทำงาน และการทำกิจกรรม										
2.25 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดทำสิ่งใหม่ๆที่ดีมีประโยชน์ ไม่เลียนแบบใคร										
2.26 จัดกิจกรรมส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรม ให้แก่ผู้เรียนอย่างหลากหลาย และมีคุณภาพ										
2.27 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับวิถีชีวิตในท้องถิ่นดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์วัฒนธรรมที่ดีงาม										
2.28 แสวงหารูปแบบกระบวนการเรียนการสอน ที่ช่วยพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านภาษาไทย ให้อ่านออกเขียนได้ถูกต้อง ชัดเจน สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างเข้าใจ										
3. คุณลักษณะตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ แต่ละด้าน คือ										
ด้านคุณลักษณะบัณฑิต										
3.1 มีคุณธรรม มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีความรับผิดชอบสูงต่อวิชาวิชาชีพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม										
3.2 มีความอดทน ใจกว้างและมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการทำงานร่วมกันกับผู้เรียนและผู้ร่วมงานทุกกลุ่ม										

ประเด็น	สภาพปัจจุบัน					ความคาดหวัง				
	ระดับความคิดเห็น					ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
3.3 มีความรอบรู้และมีความสามารถประยุกต์ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎี และระเบียบวิธีการวิจัยเพื่อสร้างความรู้ใหม่										
3.4 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาและข้อโต้แย้งโดยการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการแสวงหาทางเลือกใหม่ที่เหมาะสมและปฏิบัติได้										
3.5 มีความสามารถในการพิจารณาแสวงหา และเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาทางวิชาการ วิชาชีพและสังคมอย่างมีเหตุผลที่สมเหตุสมผล										
3.6 มีความสามารถในการติดตามพัฒนาการของศาสตร์ทั้งหลาย และมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาสมรรถนะของตนอยู่เสมอ										
ด้านมาตรฐานผลการเรียนรู้(ด้านคุณธรรมจริยธรรม)										
3.7 แสดงออกซึ่งพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู										
3.8 มีคุณธรรมที่เสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความเข้าใจผู้อื่น เข้าใจโลก มีจิตสาธารณะ เสียสละและเป็นแบบอย่างที่ดี										
3.9 สามารถจัดการและคิดแก้ปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครูเชิงสัมพันธ์ โดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น และประโยชน์ของสังคมส่วนรวม										

ประเด็น	สภาพปัจจุบัน					ความคาดหวัง				
	ระดับความคิดเห็น					ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
ด้านความรู้										
3.10 มีความรอบรู้ในด้านความรู้ทั่วไป วิชาชีพครู และวิชาที่จะสอน อย่างกว้างขวางลึกซึ้งและเป็นระบบ										
3.11 มีความตระหนักรู้หลักการและทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการ										
3.12 สามารถบูรณาการองค์ความรู้ข้ามศาสตร์ และการบูรณาการกับโลกแห่งความเป็นจริงของแม่ย่องสอน										
3.13 มีความเข้าใจความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชาที่จะสอนอย่างลึกซึ้ง										
3.14 ตระหนักถึงความสำคัญของงานวิจัยและการทำวิจัยเพื่อต่อยอดความรู้										
3.15 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าองค์ความรู้										
3.16 สามารถนำความรู้จากการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานวิชาชีพครูอย่างมีประสิทธิภาพ										
ด้านปัญญา	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
3.17 สามารถคิดค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจ และประเมินข้อมูลสารสนเทศและแนวคิดจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย										

ประเด็น	สภาพปัจจุบัน					ความคาดหวัง				
	ระดับความคิดเห็น					ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
3.18 สามารถนำข้อมูลจากการคิดค้นหาข้อเท็จจริง การประเมินข้อมูลสารสนเทศและแนวคิดจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ไปใช้ในการปฏิบัติงาน การวินิจฉัย แก้ปัญหา										
3.19 สามารถและทำการวิจัยเพื่อพัฒนางานและพัฒนาองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง										
3.20 สามารถคิดแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อน เสนอทางออก และนำไปสู่การแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์										
3.21 มีความเป็นผู้นำทางปัญญาในการคิดพัฒนางานอย่างสร้างสรรค์										
3.22 มีวิสัยทัศน์ และการพัฒนาศาสตร์ทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างมีนวัตกรรม										
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ										
3.23 มีความไวในการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น มีมุมมองเชิงบวก มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และทางสังคม										
3.24 มีความเอาใจใส่ช่วยเหลือและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มและระหว่างกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์										
3.25 มีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน										
3.26 และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ทั้งเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม										

ประเด็น	สภาพปัจจุบัน					ความคาดหวัง				
	ระดับความคิดเห็น					ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ										
3.27 มีความไวในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นตัวเลขเชิงสถิติ หรือคณิตศาสตร์ ภาษาพูดและภาษาเขียน										
3.28 สามารถเข้าใจองค์ความรู้ หรือประเด็นปัญหาได้อย่างรวดเร็ว										
3.29 มีความสามารถในการใช้ดุลยพินิจที่ดีในการประมวลผล แปลความหมาย และเลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศ										
3.30 สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง										
3.31 มีความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพทั้งการพูด การเขียน และการนำเสนอด้วยรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับบุคคลและกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน										
ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้										
3.32 มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ที่มีรูปแบบหลากหลาย ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ(Formal) รูปแบบกึ่งทางการ(Non-formal) และรูปแบบไม่เป็นทางการ(Informal)อย่างสร้างสรรค์										

ประเด็น	สภาพปัจจุบัน					ความคาดหวัง				
	ระดับความคิดเห็น					ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
3.33 มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่หลากหลาย ทั้งผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ ผู้เรียนที่มีความสามารถปานกลาง และผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีนวัตกรรม										
3.34 มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ในวิชาเอกที่จะสอนอย่างบูรณาการ										

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ แนวทาง ที่จะช่วยส่งผลในการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูให้สอดคล้องกับบริบทแม่ฮ่องสอน

1.เนื้อหาที่ควรมีในการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน

.....

.....

2.หน่วยการเรียนรู้ที่สำคัญและจำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน

.....

.....

3.แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูให้สอดคล้องกับบริบทแม่ฮ่องสอน

.....

.....

4. อื่น ๆ

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

แบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ครั้งที่2
สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา /ผู้บริหารสถานสถานศึกษาและครูดีเด่นของแม่ฮ่องสอน
เกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็นและควรมีของนักศึกษาวิชาชีพครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน

.....

ประเด็นการประชุมกลุ่มย่อยครั้งที่ 2

1.การผลิตครูตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต กลุ่มวิชาชีพครูบังคับ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2553) ปัจจุบัน ได้สัมพันธ์กับบริบททางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจของจังหวัดแม่ฮ่องสอนในปัจจุบัน และอนาคต หรือไม่อย่างไร ควรมีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายต่อการพัฒนาเนื้อหา สาระอย่างไรบ้าง

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.สมรรถนะหลัก และสมรรถนะที่จำเป็นทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ(เจตคติ / ค่านิยม)ของนักศึกษาวิชาชีพครู ควรมีอะไรบ้าง เพื่อให้สัมพันธ์กับบริบททางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจของจังหวัดแม่ฮ่องสอนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.เป้าหมาย เนื้อหา และกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อผลิตครูให้มีสมรรถนะที่จำเป็นทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ เหมาะสมสอดคล้อง ในบริบททางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนในปัจจุบันและอนาคต ควรเป็นอย่างไรบ้าง

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.เพื่อให้นักศึกษาวิชาชีพครูมีสมรรถนะดังกล่าว ควรพัฒนากลไกขับเคลื่อนทั้ง 2 ประเด็น นี้อย่างไร

4.1 ปัจจัยป้อน ที่เป็น เนื้อหา เป้าหมาย สื่อการสอน

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

4.2 กระบวนการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินชุดพัฒนา
สมรรถนะของนักศึกษาสายครูที่สอดคล้องกับบริบทแม่ฮ่องสอน

.....

การประเมินชุดพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสายครู ที่สอดคล้องกับบริบทแม่ฮ่องสอน เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการวิจัย ซึ่งกำหนดให้มีการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของชุดพัฒนาสรรถนะโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและวิชาชีพครูจำนวน 5 ท่าน

แบบประเมินนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของชุดพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสายครูที่สอดคล้องกับบริบทแม่ฮ่องสอน โดยผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาท่านผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นในภาพรวมของชุดพัฒนาสมรรถนะว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้หรือไม่ และมีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงชุดพัฒนาสมรรถนะให้มีคุณภาพและสมบูรณ์ยิ่งขึ้นอย่างไร

ผู้วิจัยขอกราบขอบคุณท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยนี้

รุ่งทิวา มูลสถาน
นักศึกษาปริญญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

คำชี้แจง

1.แบบประเมินนี้มี 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ประเมิน

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นได้ของชุดพัฒนาสมรรถนะ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงชุดพัฒนาสมรถนะให้มีความสมบูรณ์ มากขึ้น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ประเมิน

1. ชื่อและนามสกุล.....
2. ตำแหน่งทางวิชาการ.....
3. ตำแหน่งปัจจุบัน.....

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของชุดพัฒนาสมรรถนะ นักศึกษาสายครูที่สอดคล้องกับบริบทแม่ฮ่องสอน

โปรดพิจารณาประเมินความเหมาสมและความเป็นไปได้ของชุดพัฒนาสมรรถนะ โดยทำเครื่อง √ ในช่องหมายเลข 1-5 ซึ่งมีความหมายดังนี้

ความเหมาะสม หมายถึง ความมีคุณค่า มีประประโยชน์ สมควรนำไปดำเนินการ ตัวเลขมีความหมายคือ

5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

4 หมายถึง เหมาะสมมาก

3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

2 หมายถึง เหมาะสมน้อย

1 หมายถึง ไม่มีความเหมาะสม

ความเป็นไปได้ หมายถึง โอกาสที่จะเกิดขึ้นจริงในการนำชุดพัฒนาไปพัฒนาเป็นรายวิชาใหม่ ตัวเลขมีความหมายคือ

5 หมายถึง เป็นไปได้มากที่สุด

4 หมายถึงเป็นไปได้มาก

3 หมายถึง เป็นไปได้ปานกลาง

2 หมายถึง เป็นไปได้น้อย

1 หมายถึง เป็นไปไม่ได้

ลำดับ	รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1	คู่มือการใช้ชุดพัฒนาสมรรถนะ มีความชัดเจน สามารถศึกษาไปตามลำดับขั้นตอน จนครบกระบวนการ										
2	เนื้อหาสาระของชุดพัฒนาสมรรถนะ มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับการสร้างความเข้าใจแก่ผู้รับการเรียนรู้ถึงสภาพของบริบทแม่ย่องสอนด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม										
3	ชุดพัฒนาสมรรถนะสามารถพัฒนานักศึกษาสายครูให้มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และนำไปสู่การปรับตัวที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับสภาพบริบทแม่ย่องสอนได้										
4	การจัดลำดับเนื้อหาของชุดพัฒนาสมรรถนะ มีความเหมาะสม										
5	สื่อและกิจกรรมของชุดพัฒนาสมรรถนะ มีความสอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ										
6	ชุดพัฒนาสมรรถนะมีความเหมาะสมกับนักศึกษาสายครูเพื่อปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนในอนาคตได้										
7	ชุดพัฒนาสมรรถนะสมควรใช้เป็นส่วนหนึ่งของสื่อการสอนในบริบทแม่ย่องสอน										
8	ชุดพัฒนาสมรรถนะมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการวิจัย										
9	ชุดพัฒนาสมรรถนะมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ										
10	เนื้อหาสาระของชุดพัฒนาสมรรถนะมีแนวโน้มที่จะสามารถ นำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรรายวิชาใหม่สำหรับนักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ย่องสอนได้										

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงชุดพัฒนาสมรรถนะให้มีคุณภาพและมีความสมบูรณ์มากขึ้น

1.ท่านคิดว่าชุดพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสายครู สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทแม่ฮ่องสอน หรือไม่

○เหมาะสม ○ไม่เหมาะสม ○อื่นๆโปรดระบุ

โปรดระบุเหตุผลและให้ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

2.ท่านคิดว่าชุดพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาสายครูในภาพรวม มีความเป็นไปได้ต่อการนำไปพัฒนาสมรรถนะได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

○มีความเป็นไปได้ ○เป็นไปไม่ได้ ○อื่นๆโปรดระบุ

โปรดระบุเหตุผลและให้ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

3. โปรดแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงชุดพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสายครู

3.1 เนื้อหา สาระ

.....

.....

.....

3.2 การจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

3.3 การนำไปใช้

.....

.....

4. ความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มทดลองการใช้ชุดพัฒนา
สมรรถนะของนักศึกษาวิชาชีพครูที่สอดคล้องกับบริบทแม่ฮ่องสอน
สำหรับนักศึกษากลุ่มทดลอง สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2556

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย √ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

4 หมายถึง พึงพอใจมาก

3 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง

2 หมายถึง พึงพอใจน้อย

1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1	เนื้อหาสาระของชุดพัฒนาสมรรถนะมีความสอดคล้องกับบริบทแม่ฮ่องสอน					
2	ชุดพัฒนาสมรรถนะช่วยให้นักศึกษามีสมรรถนะด้านความรู้ ความเข้าใจ ต่อบริบทแม่ฮ่องสอนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม					
3	ชุดพัฒนาสมรรถนะช่วยให้นักศึกษามีสมรรถนะด้านทักษะ ที่เหมาะสมกับบริบทแม่ฮ่องสอนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม					
4	ชุดพัฒนาสมรรถนะช่วยให้นักศึกษามีสมรรถนะด้านคุณลักษณะ ที่เหมาะสมกับบริบทแม่ฮ่องสอนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม					
4	นักศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนรู้					
5	นักศึกษามีทักษะการคิดวิเคราะห์จนเกิดองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง					
6	ชุดพัฒนาสมรรถนะมีลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำคัญของผู้เรียน					
7	รู้คุณค่าและมีจิตสำนึกรักชุมชนท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้น					
8	เกิดความตระหนักต่อการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้					
9	ชุดพัฒนาสมรรถนะสามารถพัฒนาคุณลักษณะของการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีได้					
10	เกิดความมุ่งมั่นที่จะร่วมพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.

ภาคผนวก ง

หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล

ที่ ศธ ๐๕๓๓/๓๐๑.

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ. เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแม่สะงา

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นางรุ่งทิวา มูลสถาน นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทแม่ฮ่องสอน" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ประวัติ พื้นผาสุข รองศาสตราจารย์วรรณวดี ม้าลำพอง และ รองศาสตราจารย์สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ โดยมีกำหนดเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ส่วนรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะประสานกับท่านโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวิศ จีตรวิจารณ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย
โทรศัพท์.๐๕๓-๘๘๕๙๙๙
โทรสาร. ๐๕๓-๘๘๕๙๙๙

ที่ ศธ ๐๕๓๓/๓๐๑.

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ. เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งกองมู

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นางรุ่งทิวา มูลสถาน นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทแม่ฮ่องสอน" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ประวัติ พื้นผาสุข รองศาสตราจารย์วรรณวดี ม้าลำพอง และ รองศาสตราจารย์สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ โดยมีกำหนดเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ส่วนรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะประสานกับท่านโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวิศ จิตรวิจารณ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย
โทรศัพท์.๐๕๓-๘๘๕๙๙๙
โทรสาร. ๐๕๓-๘๘๕๙๙๙

ที่ ศธ ๐๕๓๓/๓๓๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ. เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนขุนยวม

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นางรุ่งทิวา มูลสถาน นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"การพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทแม่ฮ่องสอน"** โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ประวัติ พื้นผาสุข รองศาสตราจารย์วรรณวดี ม้าลำพอง และ รองศาสตราจารย์สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ โดยมีกำหนดเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ส่วนรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะประสานกับท่านโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวิศ จิตรวิจารณ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย
โทรศัพท์.๐๕๓-๘๘๕๙๙๙
โทรสาร. ๐๕๓-๘๘๕๙๙๙

ที่ ศธ ๐๕๓๓/ ๓๐๑.

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ. เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลปางมะผ้า

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นางรุ่งทิวา มูลสถาน นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทแม่ฮ่องสอน" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ประวัติ พื้นผาสุข รองศาสตราจารย์วรรณวดี ม้าลำพอง และ รองศาสตราจารย์สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ โดยมีกำหนดเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ส่วนรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะประสานกับท่านโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวิศ จิตรวิจารณ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย
โทรศัพท์.๐๕๓-๘๘๕๙๙๙
โทรสาร. ๐๕๓-๘๘๕๙๙๙

ที่ ศธ ๐๕๓๓/๓๐๑.

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ. เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านต่อแพ

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นางรุ่งทิวา มูลสถาน นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทแม่ฮ่องสอน" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ประวัติ พื้นผาสุข รองศาสตราจารย์วรรณวดี ม้าลำพอง และ รองศาสตราจารย์สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ โดยมีกำหนดเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ส่วนรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะประสานกับท่านโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวิศ จิตรวิจารณ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย
โทรศัพท์.๐๕๓-๘๘๕๙๙๙
โทรสาร. ๐๕๓-๘๘๕๙๙๙

ที่ ศธ ๐๕๓๓/ ๓๖๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ. เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนปางหมู

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นางรุ่งทิวา มูลสถาน นักศึกษาระดับบริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"การพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทแม่ฮ่องสอน"** โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ประวัติ พื้นผาสุข รองศาสตราจารย์วรรณวดี ม้าลำพอง และ รองศาสตราจารย์สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ โดยมีกำหนดเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ส่วนรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะประสานกับท่านโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวิศ จิตรวิจารณ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย
โทรศัพท์.๐๕๓-๘๘๕๙๙๙
โทรสาร. ๐๕๓-๘๘๕๙๙๙

ที่ ศธ ๐๕๓๓/๓๐๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ. เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าโป่งแดง

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นางรุ่งทิวา มูลสถาน นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทแม่ฮ่องสอน" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ประยัติ พื้นผาสุข รองศาสตราจารย์วรรณวดี ม้าลำพอง และ รองศาสตราจารย์สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ โดยมีกำหนดเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ส่วนรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะประสานกับท่านโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวิศ จิตรวิจารณ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย
โทรศัพท์.๐๕๓-๘๘๕๙๙๙
โทรสาร. ๐๕๓-๘๘๕๙๙๙

ที่ ศธ ๐๕๓๓/๓๐๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ. เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยเสือเฒ่า

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นางรุ่งทิวา มูลสถาน นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทแม่ฮ่องสอน" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ประวัติ พื้นผาสุข รองศาสตราจารย์วรรณวดี ม้าลำพอง และ รองศาสตราจารย์สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ โดยมีกำหนดเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ส่วนรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะประสานกับท่านโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวิศ จิตรวิจารณ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย
โทรศัพท์.๐๕๓-๘๘๕๙๙๙
โทรสาร. ๐๕๓-๘๘๕๙๙๙

ที่ ศธ ๐๕๓๓/๓๐๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ. เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวนาหลวง

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นางรุ่งทิวา มูลสถาน นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"การพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทแม่ฮ่องสอน"** โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ประวัติ พื้นผาสุข รองศาสตราจารย์วรรณวดี ม้าลำพอง และ รองศาสตราจารย์สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ โดยมีกำหนดเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ส่วนรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะประสานกับท่านโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวิศ จิตรวิจารณ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย
โทรศัพท์.๐๕๓-๘๘๕๙๙๙
โทรสาร. ๐๕๓-๘๘๕๙๙๙

ที่ ศธ ๐๕๓๓/๓๐๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ. เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนห้วยโป่งอ่อน

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นางรุ่งทิวา มูลสถาน นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทแม่ฮ่องสอน" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ประวัติ พื้นผาสุข รองศาสตราจารย์วรรณวดี ม้าลำพอง และ รองศาสตราจารย์สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ โดยมีกำหนดเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ส่วนรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะประสานกับท่านโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวิต จิตรวิจารณ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย
โทรศัพท์.๐๕๓-๘๘๕๙๙๙
โทรสาร. ๐๕๓-๘๘๕๙๙๙

ที่ ศธ ๐๕๓๓/ ๓๖๑.

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ. เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลฮ่องสอน

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นางรุ่งทิวา มูลสถาน นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทแม่ฮ่องสอน" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ประวัติ พื้นผาสุข รองศาสตราจารย์วรรณวดี ม้าลำพอง และ รองศาสตราจารย์สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ โดยมีกำหนดเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ส่วนรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะประสานกับท่านโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวิศ จิตรวิจารณ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย
โทรศัพท์.๐๕๓-๘๘๕๙๙๙
โทรสาร. ๐๕๓-๘๘๕๙๙๙

ภาคผนวก จ

ภาพการจัดการเรียนรู้

ภาพแสดง การประชุมกลุ่มย่อยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูดีของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภาพแสดง การประชุมกลุ่มย่อยผู้ทรงคุณวุฒิด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภาพแสดง การฝึกปฏิบัติการภาคสนาม (ศึกษาสภาพบริบทชุมชนแม่ฮ่องสอน)

ภาพแสดง การฝึกปฏิบัติการภาคสนาม (ศึกษาสภาพบริบทชุมชนแม่ฮ่องสอน)

ภาพแสดง การฝึกปฏิบัติการภาคสนาม (ศึกษาสภาพบริบทชุมชนแม่ฮ่องสอน)

ภาพแสดง การจัดการเรียนรู้

ภาคผนวก ฉ

ชุดพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสายครูที่สอดคล้องกับบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอน

สารบัญ

	หน้า
การพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสายครูที่สอดคล้องกับบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอน	295
แนวคิดพื้นฐานในการจัดทำชุดพัฒนาสมรรถนะ	295
จุดประสงค์ของชุดพัฒนาสมรรถนะ	295
โครงสร้างของชุดพัฒนาสมรรถนะ	295
หน่วยที่ 1 บริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอนปัจจุบันและที่ควรจะเป็น	302
แบบทดสอบก่อน-หลังการเรียนรู้หน่วยที่ 1	352
หน่วยที่ 2 การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับวิถีชีวิตชาวแม่ฮ่องสอน	353
แบบทดสอบก่อน-หลังการเรียนรู้หน่วยที่ 2	366
หน่วยที่ 3 การเตรียมความพร้อมของครูวิชาชีพ ในบทบาทของผู้จัดการเรียนการสอนในอนาคต	373
แบบทดสอบก่อน-หลังการเรียนรู้หน่วยที่ 3	432
หน่วยที่ 4 การฝึกปฏิบัติภาคสนาม เพื่อจัดเก็บข้อมูล	439
แบบทดสอบก่อน-หลังการเรียนรู้หน่วยที่ 4	456
หน่วยที่ 5 การถอดบทเรียน	460
แบบทดสอบก่อน-หลังการเรียนรู้หน่วยที่ 5	474
แบบทดสอบก่อน-หลังการทดลองใช้ชุดพัฒนาสมรรถนะ	477
บรรณานุกรม	484

ชุดพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาสายครูที่สอดคล้องกับบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอน

แนวคิดพื้นฐานในการจัดทำชุดพัฒนาสมรรถนะ

ชุดพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาสายครูที่สอดคล้องกับบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นชุดที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาความรู้ ทักษะตลอดจนคุณลักษณะของนักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน เพื่อให้นักศึกษานำไปประยุกต์และปรับใช้ในวิชาชีพครูได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสูงสุดในพื้นที่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จุดประสงค์ของชุดพัฒนาสมรรถนะ

1. เพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน ให้มีความรู้ความเข้าใจต่อสภาพบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

2. เพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน ให้มีทักษะการดำรงตนได้อย่างเหมาะสม สามารถประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้สอดคล้องกับบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอน

3. เพื่อพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน ให้มีคุณลักษณะของความเป็นครูที่ดี มีจิตวิญญาณของความเป็นครู และเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตนต่อชุมชน สังคมของจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้

2. เพื่อคาดหวังให้นักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน ให้สามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปปรับใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ได้เหมาะสมต่อบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอนต่อไป

โครงสร้างของชุดพัฒนาสมรรถนะ

ชุดพัฒนาสมรรถนะ แบ่งเนื้อหา สาระออกเป็น 5 หน่วยการเรียนรู้ คือ

	เวลาที่ใช้/ชั่วโมง
หน่วยที่ 1 บริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอนปัจจุบันและที่ควรจะเป็น	10
หน่วยที่ 2 การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับวิถีชีวิตชาวแม่ฮ่องสอน	8
หน่วยที่ 3 การเตรียมความพร้อมของครูในบทบาทของผู้จัดการเรียนการสอนในอนาคต	10
หน่วยที่ 4 การฝึกปฏิบัติภาคสนาม เพื่อจัดเก็บข้อมูล	10
หน่วยที่ 5 การถอดบทเรียน	7
รวม	45

หน่วยที่ 1 บริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอนปัจจุบันและที่ควรจะเป็น (10 ชั่วโมง)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรมและวิธีการจัดการเรียนรู้	สื่ออุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้	การประเมินผล
หลังจากได้รับการเรียนรู้แล้ว นักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอนสามารถ 1. อธิบายและวิเคราะห์สภาพบริบทของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านสภาพทั่วไปและเสนอแนวทางการพัฒนา	บริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอนด้านสภาพทั่วไป	1.กิจกรรมกลุ่ม วิเคราะห์สภาพบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอนด้านสภาพทั่วไป 2. เสนอแนวทางการพัฒนา 3. อภิปราย 4. นำเสนอผลงานกลุ่ม 5. สรุป	1. ใบความรู้ 2. Power Point 3. คอมพิวเตอร์ /เครื่องLCD 4. อินเทอร์เน็ต 5. VCD 6. ใบงาน	ผลการวิเคราะห์และแนวทางการพัฒนา
อธิบายและวิเคราะห์สภาพบริบทของแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ	บริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอนด้านเศรษฐกิจ	- กิจกรรมกลุ่ม วิเคราะห์สภาพบริบทแม่ฮ่องสอนด้านเศรษฐกิจ - เสนอแนวทางการพัฒนา - อภิปราย - นำเสนอผลงานกลุ่ม - สรุป	1.ใบความรู้ 2. Power Point 3. คอมพิวเตอร์ /เครื่องLCD 4. อินเทอร์เน็ต 5. VCD 6. ใบงาน	ผลการวิเคราะห์และแนวทางการพัฒนา

หน่วยที่ 1 (ต่อ)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรมและวิธีการจัดการเรียนรู้	สื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดการเรียนรู้	การประเมินผล
2. อธิบายและวิเคราะห์สภาพบริบทด้านสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน	บริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอนด้าน สังคมและวัฒนธรรม	1.กิจกรรมกลุ่ม วิเคราะห์สภาพบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอนด้านสังคมและด้านวัฒนธรรม 2. เสนอแนวทางการพัฒนา 3.อภิปราย/นำเสนอผลงานกลุ่ม 4. สรุป	1.ใบความรู้ 2. Power Point 3. คอมพิวเตอร์ /เครื่องLCD 4. อินเทอร์เน็ต 5. VCD 6. ใบงาน	ผลการวิเคราะห์และแนวทางการพัฒนา
3. อธิบายและวิเคราะห์สภาพบริบทของแม่ฮ่องสอน ด้านสิ่งแวดล้อม	บริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอนด้านสิ่งแวดล้อม	1.กิจกรรมกลุ่ม วิเคราะห์สภาพบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอนด้านสิ่งแวดล้อม 2.เสนอแนวทางการพัฒนา 3. อภิปราย 4.นำเสนอผลงานกลุ่ม 5. สรุป	1.ใบความรู้ 2. Power Point 3. คอมพิวเตอร์ /เครื่องLCD 4. อินเทอร์เน็ต 5. VCD 6. ใบงาน	ผลการวิเคราะห์และแนวทางการพัฒนา

หน่วยที่ 2 การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับวิถีชีวิตชาวแม่ฮ่องสอน (8 ชั่วโมง)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรมและวิธีการจัดการเรียนรู้	สื่ออุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้	การประเมินผล
หลังจากได้รับการเรียนรู้แล้ว นักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน สามารถ 1. อธิบายที่มา ความหมาย ความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2. วิเคราะห์ปัญหาคุณภาพชีวิตของชุมชนแม่ฮ่องสอน	1.-หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2.ปัญหาคุณภาพชีวิตของชุมชนแม่ฮ่องสอน	1.กิจกรรมกลุ่ม ศึกษาวิเคราะห์ 2.แลกเปลี่ยนเรียนรู้และวิเคราะห์ปัญหาคุณภาพชีวิตของชุมชนแม่ฮ่องสอน 3. อภิปราย 4. นำเสนอผลงานกลุ่ม 5. สรุป	1.ใบความรู้ 2. Power Point 3. คอมพิวเตอร์ /เครื่องLCD 4. อินเทอร์เน็ต 5. VCD 6. ใบงาน	1.การวิเคราะห์ 2.การนำเสนอแนวทางการพัฒนา
3. เสนอแนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (3 ชั่วโมง)	แนวทางการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1. กิจกรรมกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2. ศึกษาจากสภาพการณ์จริง 3.วิเคราะห์ 4. นำเสนอ 5.- สรุป	1.ใบความรู้ 2. Power Point 3. คอมพิวเตอร์ /เครื่องLCD 4. อินเทอร์เน็ต 5. VCD 6. ใบงาน	การนำเสนองานของกลุ่มเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเยง

หน่วยที่ 3 การเตรียมความพร้อมของครูวิชาชีพในบทบาทของผู้จัดการเรียนการสอนในอนาคต (10 ชั่วโมง)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรมและวิธีการจัดการเรียนรู้	สื่ออุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้	การประเมินผล
หลังจากได้รับการเรียนรู้แล้ว นักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอนสามารถ 1.ออกแบบ/วางแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพบริบทของจังหวัดแม่ฮ่องสอน	รูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่เหมาะสมกับบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอน	1.กิจกรรมกลุ่มโดยการระดมความคิดเห็น 2.ฝึกปฏิบัติการออกแบบ/วางแผนการจัดการเรียนรู้ 3.ฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่ออกแบบ/วางแผน 4.สรุป	1.ใบความรู้ 2. Power Point 3. คอมพิวเตอร์ /เครื่องLCD 4. อินเทอร์เน็ต 5. VCD 6. ใบงาน	การออกแบบ/วางแผนการจัดการเรียนรู้

หน่วยที่ 4 การฝึกประสบการณ์การศึกษาสภาพบริบทจริง (ภาคสนาม) (10 ชั่วโมง)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรมและวิธีการจัดการเรียนรู้	สื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดการเรียนรู้	การประเมินผล
หลังจากได้รับการเรียนรู้แล้ว นักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน สามารถ 1.วิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกประสบการณ์จากการศึกษาสภาพบริบทจริง 2. บูรณาการองค์ความรู้จากการฝึกประสบการณ์ไปวางแผนการจัดการเรียนรู้	1.บริบทชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน 2.หลักการ/วิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ 3.การบูรณาการองค์ความรู้สู่การวางแผนการจัดการเรียนรู้	1. กิจกรรมกลุ่มวางแผนการศึกษาชุมชน 2. ศึกษาสภาพจริงของชุมชน 3.เก็บรวบรวมข้อมูล 4.นำเสนอ 5. สรุป	1.ใบความรู้ 2.Power Point 3. คอมพิวเตอร์ /เครื่องLCD 4. อินเทอร์เน็ต 5. VCD 6.ใบงาน 7. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน	1.การวิเคราะห์ สังเคราะห์ 2. การบูรณาการองค์ความรู้

หน่วยที่ 5 การถอดบทเรียน (7 ชั่วโมง)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรมและวิธีการจัดการเรียนรู้	สื่ออุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้	การประเมินผล
จุดประสงค์ 1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย และประโยชน์ของการถอดบทเรียน 2. เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจต่อรูปแบบ วิธีการในการถอดบทเรียน 3. เพื่อเสริมสร้างทักษะในการฝึกปฏิบัติการถอดบทเรียน จากการศึกษาบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอน 4. เพื่อเสริมสร้างความตระหนักต่อองค์ความรู้ที่ได้จากการถอดบทเรียนสู่การนำไปปฏิบัติใช้	1.-ความหมาย และประโยชน์ของการถอดบทเรียน 2.ประเภทและรูปแบบของการถอดบทเรียน 3.เครื่องมือที่ใช้ในการถอดบทเรียน 4. ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติในการถอดบทเรียน 5. จุดอ่อนและประโยชน์จากการถอดบทเรียน	1.กิจกรรมกลุ่มวางแผนการถอดบทเรียนที่ได้จากการศึกษาชุมชน 2.รวบรวมข้อมูล 3.นำเสนอ 4.สรุป	1.ใบความรู้ 2.Power Point 3. คอมพิวเตอร์ /เครื่องLCD 4. อินเทอร์เน็ต 5. VCD 6.ใบงาน 7. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน	1.การวิเคราะห์สังเคราะห์ 2.การบูรณาการองค์ความรู้ 3.การสร้างองค์ความรู้ใหม่

ชุดพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสายครูที่สอดคล้องกับบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยที่ 1

ท้องถิ่นของเรา(แม่ฮ่องสอนศึกษา)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

ชุดพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสายครูที่สอดคล้องกับบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยที่ 1

เรื่อง ท้องถิ่นของเรา(แม่ฮ่องสอนศึกษา)

1.1 สภาพทั่วไปของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

เวลา 2 ชั่วโมง

จุดประสงค์ เพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสายครูให้สามารถ

1. มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.มีทักษะการคิดวิเคราะห์ แนวทางในการดำรงตนให้สอดคล้องกับสภาพทั่วไปของจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้อย่างมีความสุข

3.มีคุณลักษณะ มีจิตสำนึกรักท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน

สาระการเรียนรู้

1. สภาพทั่วไปของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. ทักษะการดำรงตนให้สอดคล้องกับบริบทแม่ฮ่องสอน

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ผู้สอนกล่าวทักทาย และสนทนาเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

2. ผู้สอนกล่าวชื่นชมบุคคลสำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นของตน

ขั้นดำเนินการ

1.ให้นักศึกษา ศึกษาใบความรู้ที่1.1 เรื่องสภาพทั่วไปของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

2. แบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มระดมสมอง เพื่อร่วมกันวิเคราะห์

จุดดี และจุดด้อยสภาพทั่วไปของจังหวัดแม่ฮ่องสอนในภาพรวม

3. ให้แต่ละกลุ่มนำผลการวิเคราะห์จุดดีและจุดด้อยของสภาพทั่วไปของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมาอภิปรายภายในกลุ่ม เพื่อให้ได้แนวทาง หรือข้อเสนอแนะในการส่งเสริมพัฒนาในจุดดี และแนวทางปรับปรุงหรือสร้างโอกาสในจุดด้อย

4. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงาน

5. ให้นักศึกษาทำกิจกรรมบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติและวิถีชีวิตของตนเองและประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตท่ามกลางสภาพแวดล้อมในชุมชนของตนเอง (ใบงานที่ 1.1)

6. สุ่มตัวแทนนักศึกษาประมาณ 5 คน ออกมานำเสนอประวัติและวิถีชีวิตของตน

7. ผู้สอนนำเสนอpower point เป็นตัวอย่างเกี่ยวกับบริบทลักษณะสภาพทางกายภาพที่แตกต่างกันไปตามลักษณะภูมิศาสตร์และภูมิประเทศ เพื่อเสริมสร้างความตระหนัก และให้มีจิตสำนึกรักในแผ่นดินที่ตนอาศัยอยู่

ขั้นสรุป

ให้นักศึกษาร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อสรุปถึงแนวทางในการดำรงตน ให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นของตน

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่1.1 เรื่องสภาพทั่วไปของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. สื่อ power point

การวัดและประเมินผล

การวัดผล

สิ่งที่วัด

1. การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
2. ผลงาน

2.1 การวิเคราะห์งานกลุ่ม

2.2 การทำใบงาน

วิธีการ

สังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรม

ตรวจผลงาน

เครื่องมือ

1. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรม
2. แบบตรวจผลงาน

การประเมินผล

1. การทำกิจกรรม แบ่งความถี่เป็น 3 ระดับ ได้แก่ มาก-ปานกลาง-น้อย
2. คะแนนผลงาน แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 4-3-2-1

ใบความรู้

หน่วยที่ 1.1

เรื่อง สภาพทั่วไปของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

1. สภาพภูมิศาสตร์

จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศไทยอยู่ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ มีเนื้อที่ประมาณ 7,925,787 ไร่ ยาวจากทิศเหนือจดทิศใต้ประมาณ 250 กิโลเมตร กว้างประมาณ 95 กิโลเมตร มีเนื้อที่ใหญ่เป็นอันดับสามของภาคเหนือ อันดับเจ็ดของประเทศ ทุกอำเภอของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จะมีแนวเขตพรมแดนติดต่อกับประเทศสหภาพพม่าประมาณ 483 กิโลเมตร แบ่งเป็นพื้นดินประมาณ 326 กิโลเมตร เป็นแม่น้ำสาละวิน ประมาณ 127 กิโลเมตร และแม่น้ำเมย ประมาณ 30 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้านดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับรัฐฉานประเทศพม่า โดยมีทิวเขาแดนลาวเป็นแนวแบ่งเขต

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก โดยมีแม่น้ำยวมเป็นแนวกั้นเขต

ทิศตะวันออก จังหวัดเชียงใหม่ มีเทือกเขาถนนธงชัยซึ่งแยกจากเทือกเขา แดนลาวเป็นแนวแบ่งเขตและทอดต่อลงไปบรรจบเทือกเขาตะนาวศรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับรัฐฉาน รัฐกะยา รัฐกอทูเล ประเทศสหภาพพม่า โดยมีทิวเขาถนนธงชัยตะวันตก และแม่น้ำสาละวิน เป็นแนวแบ่งเขตพรมแดน

2. สภาพภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจังหวัดที่มีภูเขามากที่สุดในประเทศไทย มีภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงและป่าไม้ โดยมีทิวเขาเรียงตามแนว เหนือ-ใต้ ขนานกันถึง 3 ทิวเขา ได้แก่ ทิวเขาถนนธงชัยตะวันตกเป็นแนวเขตแดนกับประเทศสหภาพพม่า ทิวเขาถนนธงชัยกลางเป็นแนวเขตแดนระหว่างแม่น้ำยวมและแม่น้ำแจ่ม และทิวเขาถนนธงชัยตะวันออกติดเขตจังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ 100 - 2,000 เมตร ทำให้การคมนาคมยากลำบากเนื่องจากมีถนนที่คดเคี้ยวไปมา และมีทิวเขาน้อยใหญ่สลับซับซ้อน ก่อให้เกิดที่ราบทางตอนล่างของจังหวัดหรือบริเวณหุบเขาที่เกิดจากการวางตัวของทิวเขา บริเวณระหว่างหุบเขาดังกล่าวที่ราบเล็กๆ ระหว่างหุบเขานี้สามารถใช้เพาะปลูกได้เพียงเล็กน้อย และใช้เป็นที่อยู่อาศัยได้ ซึ่งลำห้วยและแม่น้ำสายต่างๆที่สำคัญระหว่างหุบเขา ประกอบด้วย แม่น้ำปาย แม่น้ำสะงี แม่น้ำยวม แม่น้ำแม่สะเรียง ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ใกล้แม่น้ำเหล่านี้

แหล่งน้ำที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อประชากรจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นแม่น้ำสายใยแห่งชีวิต ได้แก่

1. แม่น้ำปาย ต้นน้ำแห่งนี้อยู่ระหว่างทิวเขาแดนลาวในเขตอำเภอปาย ไหลจากทิศเหนือลงสู่ทิศใต้ ผ่านอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน มีความยาวประมาณ 135 กิโลเมตรและไหลลงสู่แม่น้ำสาละวิน ในเขตพม่า

2. แม่น้ำยวม ต้นน้ำเกิดขุนเขาใต้ช่องปางเกี๊ยะในเขตอำเภอขุนยวม สายน้ำไหลไปทางทิศตะวันตกและไหลล่องลงไปทางทิศใต้ผ่านอำเภอแม่ลาน้อย อำเภอแม่สะเรียง อำเภอสบเมย แล้วไหลไปบรรจบแม่น้ำเมยด้านทิศตะวันตกสุดของจังหวัดแม่ฮ่องสอนในเขตประเทศสหภาพพม่า

3. สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จัดอยู่ในเขตร้อน เนื่องจากที่ตั้งของจังหวัดตั้งอยู่ระหว่างเส้นทรอปิคออฟแคนเซอร์กับเส้นทรอปิคออฟแคบริคอร์น หรืออยู่ในภูมิอากาศแบบAW หรือภูมิอากาศสะวันนาในเขตร้อน ซึ่งหมายถึงภูมิอากาศแบบร้อนชื้น อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์แตกต่างกันไปตามตำแหน่งและความสูงของพื้นที่ ส่วนฤดูกาลมีความคล้ายคลึงกับจังหวัดอื่นๆในภาคเหนือ แบ่งได้ 3 ฤดูคือ

1) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ ถึงกลางเดือนพฤษภาคม มีอากาศร้อนอบอ้าว เดือนที่มีอากาศร้อนมากที่สุดคือเดือนเมษายน

2) ฤดูฝน เริ่มกลางเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ มีผลทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกชุก

3) ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนกุมภาพันธ์ ได้รับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ โดยได้รับความกดอากาศสูงจากประเทศจีน ทำให้มีอากาศหนาวเย็นและมีหมอกมาก

นอกจากนี้จังหวัดแม่ฮ่องสอน ยังมีลักษณะภูมิอากาศเด่นประการหนึ่งคือมีหมอกคลุมตลอดปี จนได้ฉายาว่าเป็นเมืองหมอกสามฤดู ซึ่งเป็นสาเหตุเนื่องมาจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีสภาพภูมิประเทศเป็นหุบเขาและภูเขา และตั้งอยู่ในพื้นที่สูงเหนือระดับน้ำทะเล จากสาเหตุนี้จึงทำให้ในตอนกลางวันมีอุณหภูมิสูงมาก เนื่องจากถูกอิทธิพลของแสงแดด ส่วนตอนกลางคืนจะได้รับอิทธิพลของลมภูเขา ทำให้อากาศภายในหุบเขาเย็นลงอย่างรวดเร็ว เมื่อความร้อนตอนกลางวันลอยตัวสูงขึ้นปะทะกับความชื้นของอากาศในตอนกลางคืน จึงเกิดเป็นหมอกปกคลุมในบริเวณหุบเขา ดังนั้นในช่วงฤดูหนาวจะมีหมอกหนาว ในฤดูร้อนจะมีหมอกที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิโดยฉับพลัน ผสมกับควันไฟป่า และควันไฟจากการเผาไร่นา และในฤดูฝนจะมีหมอกฝนปกคลุม

จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจังหวัดที่มีประชากรน้อยที่สุดในภาคเหนือ ประชากรแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มคนที่อยู่ในพื้นที่ราบ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเชื้อสายไทยใหญ่หรือคนไต และกลุ่มชาวไทยภูเขา ซึ่งส่วนใหญ่ทำมาหากินอยู่บนเขาทำมาหากินอยู่ทุกอำเภอ ประกอบด้วย 5 เผ่า คือ กะเหรี่ยง มูเซอ ลีซอ ละว้า และม้ง ส่วนใหญ่เป็นเผ่ากระเหรี่ยงมากที่สุดร้อยละ 79.3

สำหรับวัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนศิลปกรรมต่างๆ จะมีเอกลักษณ์แตกต่างไปจากจังหวัดอื่นๆในภาคเหนือ เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากประเทศสหภาพพม่า

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

ใบงานที่ 1.1

เรื่อง ท้องถิ่นของเรา(แม่ฮ่องสอนศึกษา)

สภาพทั่วไปของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาเขียนบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติ และวิถีชีวิตของตนเองรวมทั้งประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตท่ามกลางสภาพแวดล้อมในชุมชนของตนเอง

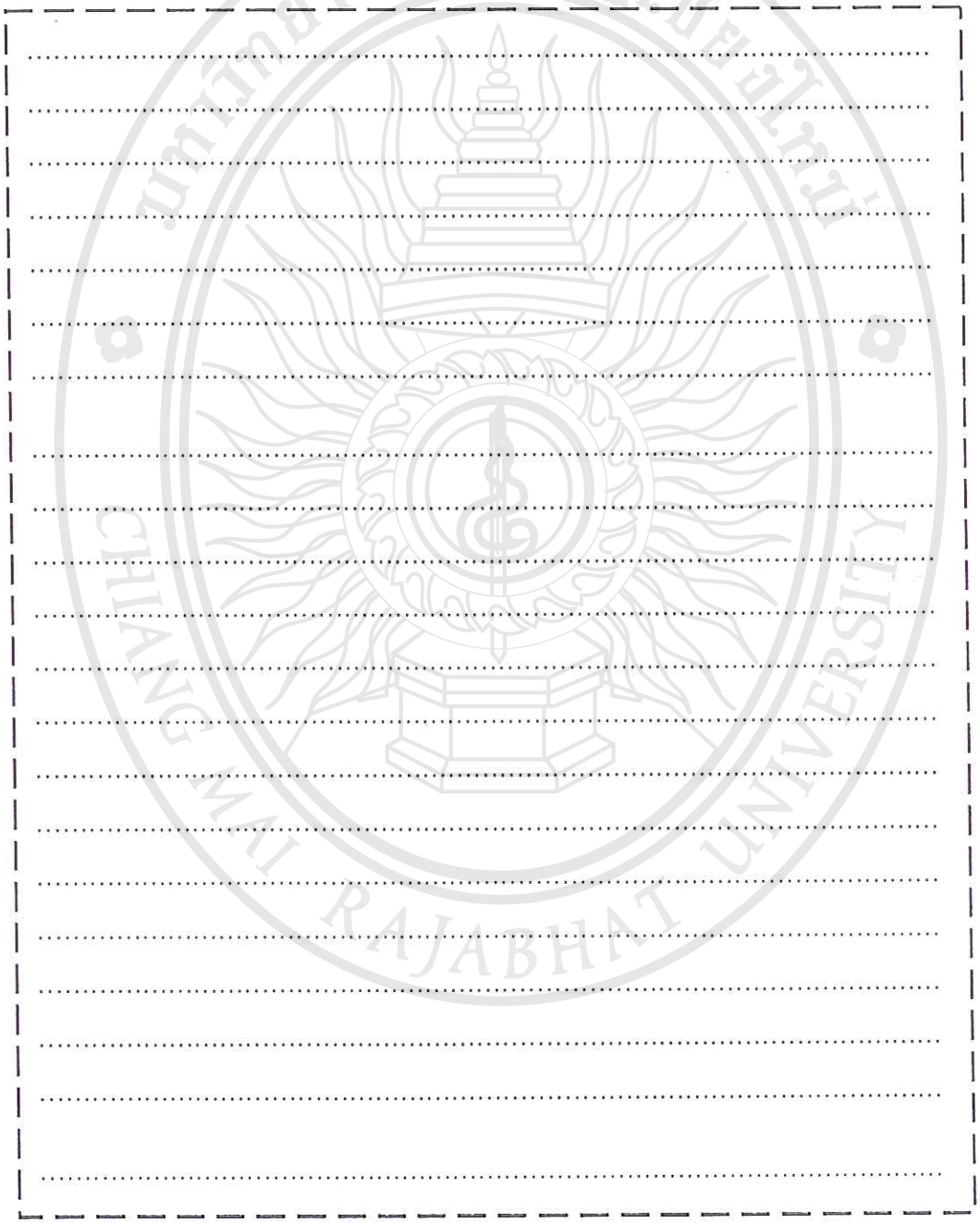

แบบตรวจผลงาน

กลุ่ม.....

ลำดับที่	ประเด็น/เกณฑ์ระดับคะแนน / ชื่อ – สกุล	ด้านเนื้อหา -เนื้อหาถูกต้อง -เนื้อหาตรงตามหัวข้อเรื่อง -เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด -รายละเอียดครอบคลุม -เนื้อหาสอดคล้อง (4)				ด้านภาษา -มีการใช้ภาษาอย่างถูกต้อง -ประโยคสอดคล้องกับเนื้อหา -สะกดคำถูกต้อง -มีการใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ (4)				ด้านองค์ความรู้ -เป็นความรู้ใหม่ที่มาจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เชื่อมโยงกับ วิถีชีวิตของชุมชน (4)				รวม
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	12

ระดับคุณภาพคะแนนรายประเด็น

คะแนน 4 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 3 หมายถึง ดี

คะแนน 3 หมายถึง ดี

คะแนน 2 หมายถึง พอใช้

ระดับคุณภาพเกณฑ์การให้คะแนนรวม

คะแนน 10 -12 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 7 - 9 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 4 - 6 หมายถึง ดี

คะแนน 1 – 3 หมายถึง พอใช้

แบบสังเกตการณ์ทำกิจกรรม

กลุ่ม.....

ลำดับที่	พฤติกรรม/ระดับคะแนน ชื่อ – สกุล	ทำงานที่ได้รับมอบหมาย			ร่วมปรึกษาหารือวางแผน			เป็นผู้นำผู้ตามในโอกาสที่เหมาะสม			ร่วมแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์			แนะนำวิธีการทำงานอย่างสร้างสรรค์			รวมทั้งหมด
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	15

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับสูง

ระดับ 2 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง

ระดับ 1 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับน้อย

ชุดพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสายครูที่สอดคล้องกับบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยที่ 1

เรื่อง **ท้องถิ่นของเรา(แม่ฮ่องสอนศึกษา)**

1.2 สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม

เวลา 2 ชั่วโมง

จุดประสงค์ เพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสายครูให้สามารถ

1. มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมโดยภาพรวมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

2. มีทักษะการคิดวิเคราะห์ เกี่ยวกับที่มาของความเชื่อ พิธีกรรม และวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละชาติพันธุ์

3. มีด้านเจตคติ และค่านิยมที่ดี ต่อการยอมรับในความแตกต่างของวิถีชีวิต ความเชื่อ พิธีกรรมและวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละชาติพันธุ์

สาระการเรียนรู้

สภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1.กล่าวทักทาย และสนทนาเกี่ยวกับสภาพทางสังคม และวัฒนธรรมโดยทั่วไปที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.ผู้สอนตั้งคำถามให้นักศึกษาร่วมคิดวิเคราะห์ถึงปัจจัย หรือสิ่งที่ช่วยควบคุมให้มนุษย์มีคุณธรรมจริยธรรม และไม่กล้าประพฤติผิด

ขั้นดำเนินการ

1.ผู้สอนนำรูปภาพการแต่งกาย ที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชาติพันธุ์มาจัดแสดง ไว้ตามฐานต่างๆ

2. ให้นักศึกษาเข้าประจำกลุ่มฐานตามชาติพันธุ์ของตนเอง

3.ให้นักศึกษา ศึกษาใบความรู้ที่ 1.2 เรื่องสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

4. แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ระดมสมองเพื่อร่วมกันประมวลความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับวิถีชีวิต ความเชื่อ พิธีกรรม ประเพณี ของชาติพันธุ์ตนเอง

5. ให้แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์วิเคราะห์ที่มาของการมีวิถีชีวิต ความเชื่อ พิธีกรรม ประเพณีของชาติพันธุ์ตนเอง (ใบงานที่1.2)

6. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอตัวอย่างของวิถีชีวิต ความเชื่อ พิธีกรรม ประเพณีของชาติพันธุ์ตนเองพร้อมทั้งอธิบายที่มาประกอบ

7. ให้แต่ละกลุ่มเสนอแนวทางการอนุรักษ์และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิถีชีวิต ความเชื่อ พิธีกรรม ประเพณี และวัฒนธรรมของแต่ละชาติพันธุ์

ขั้นสรุป

ให้นักศึกษาร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อสรุปถึงความสำคัญและการยอมรับในความแตกต่างของ วิถีชีวิตความเชื่อ พิธีกรรม ประเพณี และวัฒนธรรมของแต่ละชาติพันธุ์ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม ชุมชนแม่ฮ่องสอน

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่1.2 เรื่อง สภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. สื่อ รูปภาพ

การวัดและประเมินผล

การวัดผล

สิ่งที่วัด

1. การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
2. ผลงาน
   - 2.1 การวิเคราะห์งานกลุ่ม
   - 2.2 การนำเสนองานกลุ่ม

วิธีการ

1. สังเกตการทำกิจกรรม
2. ตรวจผลงาน

เครื่องมือ

1. แบบสังเกตการณ์ทำกิจกรรม
2. แบบตรวจผลงาน

การประเมินผล

1. การทำกิจกรรม แบ่งความถี่เป็น 3 ระดับ ได้แก่ มาก-ปานกลาง-น้อย
2. คะแนนผลงาน แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 4-3-2-1

ใบความรู้ที่ 1.2

เรื่อง สภาพด้านสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความสัมพันธ์ทางลักษณะสังคมและวัฒนธรรมกับประเทศเพื่อนบ้านมาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะประเทศเมียนมาร์(พม่า)ทั้งจากเขตแดนที่ติดต่อกันจากการอพยพเคลื่อนย้ายและอิทธิพลของศิลปวัฒนธรรม จึงทำให้ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้นมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากสภาพสังคมของเมืองอื่นในล้านนา ดังนั้นศิลปวัฒนธรรม ศิลปกรรม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยมต่างๆ จึงได้รับอิทธิพลจากพม่า มอญ รวมทั้งของไทยใหญ่เอง ศิลปกรรมทั้งจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรมจะเกี่ยวข้องกับศาสนา วัดวาอาราม ด้านวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ การแต่งกาย ขนมและอาหาร ภาษาที่ใช้พูดและเขียน การละเล่นท้องถิ่น ดนตรี จะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเป็นแบบไทยใหญ่โดยเฉพาะ ส่วนชาวไทยภูเขาที่อาศัยกระจัดกระจายอยู่ตามภูเขาในพื้นที่ต่างๆ ก็มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เป็นเฉพาะตัวเช่น และมีความหลากหลายทางความเชื่อไปตามแต่ละชนเผ่าหรือชาติพันธุ์ ดังนี้

ชนเผ่าไทยใหญ่

ชาวไทใหญ่ที่ได้เข้ามาอาศัยอยู่ในท้องถิ่นจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นชาวไทยใหญ่ที่อพยพมาจากดินแดนทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศพม่าที่เรียกว่า "รัฐฉาน" แถบเมืองหมอกใหม่ เมืองนาย เมืองลานเคอ และเมืองอื่นๆ แถบลุ่มแม่น้ำสาละวินเข้ามาอาศัยในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเมื่อราว พ.ศ.2374 สมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่ (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2549)

ชาวไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนดำรงชีวิตอยู่ โดยยึดเอาวัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนความเชื่อและวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่าง "ไทใหญ่" มีความเหมือนหรือคล้ายคลึงกับศิลปวัฒนธรรมพม่า และแตกต่างไปจากวัฒนธรรมอื่นๆ ในภาคเหนือที่มีศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีแบบล้านนา

ในอดีตการแต่งกายของชายหนุ่มและชายสูงอายุนิยมสวมกางเกงขาก๊วย หรือ "ก๋นไต" สวมเสื้อยืดคอกลมหรือเสื้อเชิ้ต แล้วสวมทับด้วยเสื้อนอกเรียกว่า "เส้อแต้กปุ่ง" ทรงผมชายจะเกล้ามวยไว้ด้านใดด้านหนึ่ง เครื่องประดับนิยมใช้ " หน่าหลี่โจ" หรือนาฬิกาใช้แขวนหรือห้อยพกไว้ในกระเป๋าที่หน้าอก สำหรับกระดุม "เส้อแต้กปุ่ง" ทำด้วยผ้าหรือกระดุมทองคำ สวมสร้อยคอล็อกเก็ตทองคำเส้นเล็กๆ แขวนนอกคอเสื้อ ปัจจุบันการแต่งกายของชาวไทยใหญ่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย โดยจะสวมกางเกงทรงสากล สวมเสื้อเชิ้ต สะพายย่าม แต่ไม่สะพายดาบ การแต่งกาย

แบบดั้งเดิมจริงๆ นั้น ปัจจุบันจะพบเห็นได้ในงานเทศกาลหรืองานทำบุญต่างๆหรือตามหมู่บ้านในชนบทเท่านั้น

การแต่งกายของผู้หญิงชาวไทใหญ่ในอดีตจะสวมซิ่นหรือผ้าถุง ส่วนหญิงสาวมักจะใส่สีสดใส แม่บ้านหรือคนแก่รวบผมเกล้ามวยเยื้องไปทางด้านหลังมีมวยผมอาจจะเสียบดอกไม้ประดับตามฤดูกาล สวมรองเท้าแตะคีบที่ทำด้วยยางหรือไม้ หุ้มกำมะหยี่ ปัจจุบันผู้หญิงไตหันมาแต่งตัวตามสมัยนิยมชุดไตดั้งเดิมจะพบเห็นประปรายในผู้สูงอายุ หรือพบในผู้ร่วมงานเทศกาลที่สำคัญและงานทำบุญต่างๆ

ชาวไทใหญ่อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นกลุ่มชนที่ยึดมั่นในประเพณีมาก ในแต่ละเดือนของรอบปีจะมีงานประเพณีที่ยึดปฏิบัติสืบเนื่องกันมาโดยตลอด ดังนี้

1. ประเพณีเหลินเก๋ง (ตรงกับเดือนธันวาคม) หรือทำบุญข้าวใหม่คือ นำข้าวที่เก็บเกี่ยวมาจากนาใหม่ๆ นำมาหุงและเตรียมอาหาร เครื่องไทยทาน เชิญคนในหมู่บ้านไปร่วมทำบุญที่วัด เมื่อเสร็จพิธีก็มีการเลี้ยงอาหารผู้มาร่วมงาน เชื่อว่าจะทำให้การทำนาในปีต่อไปได้ผลดี และได้กุศลแรง

2. ประเพณีเหลินก๋ำ (ตรงกับเดือนมกราคม) มีปอยก๊าบซอมบุญเจ้าเข้ากรรม คือ การนำอาหารขนมหวานไปถวายพระสงฆ์ที่เข้ากรรมตลอด 3 วัน 5 วัน หรือ 7 วัน

3. ประเพณีเหลินสาม (เดือนสาม ตรงกับเดือนกุมภาพันธ์) มีปอยหลู่ข้าวหย่ากู้ หรือทำบุญข้าวเหนียวแดง คือ นำข้าวเหนียวมานึ่ง เคี่ยวน้ำอ้อยใส่ข้าวเหนียวนึ่ง คนให้เข้ากัน โรยด้วยมะพร้าวและถั่วลิสง นำไปถวายพระที่วัด แจกทานในหมู่บ้านเชื่อว่าจะได้บุญกุศล นิยมทำ 3 เดือนติดต่อกัน

4. ประเพณีเหลินสี่ (เดือนสี่ตรงกับเดือนมีนาคม) ต่อจนถึงเมษายน มีงานประเพณีอันยิ่งใหญ่ของคนไต คือ ปอยส่างลอง พ่อแม่คนไตที่มีบุตรชาย จะนิยมนำบุตรชายจัดงานปอยส่างลอง คือ นำเด็กไปฝากที่วัดเพื่อให้เรียนรู้พระศาสนา แล้วนำเด็กมาแต่งตัวเป็นส่างลอง แห่เครื่องไทยทานและส่างลองไปบรรพชาเป็นสามเณรที่วัด เป็นการให้เด็กได้เรียนรู้ธรรมะ ในฤดูร้อน ช่วงปิดภาคเรียน เชื่อว่าได้บุญกุศลแรง และเป็นการสืบทอดศาสนา

5. ประเพณีเหลินห้า(เดือนเมษายน) มีการทำบุญ ขึ้นจองปีใหม่ คือการทำบุญในเทศกาลขึ้นปีใหม่สงกรานต์ จะมีการเตรียมอาหาร ขนมหวาน เครื่องไทยทาน มีการทำความสะอาดบ้านเรือน คนแก่จะนอนที่วัด 1 คืน เพื่อรักษาศีล หลังทำบุญลงวัดมีการสาดน้ำกัน จากนั้นจะไป "กั๋นตอพระผู้ใหญ่" คือ การขอขมาพระสงฆ์ ขอขมาบิดามารดา

6.ประเพณีเหลินหก (เดือนพฤษภาคม) มีงานประเพณี "ปอยจ๋าตี๋" หรือประเพณีก่อกองทรายที่วัด ซึ่งตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 วิสาขบูชา ก่อนถึงวันทำบุญทุกคนจะนำกระทงข้าวมา

ถวายจุดธูปเทียนบูชาที่เจดีย์ทราย พระเทศนาให้ศีลให้พร เสร็จพิธีทำบุญ มีการจุดบ้องไฟเป็นพุทธบูชา เชื่อว่าได้บุญได้กุศลเป็นการลดเคราะห์ และขอให้ฝนตกตามฤดูกาล

7. ประเพณีเหลินเจ็ด มีงานประเพณี "วานปลีก" และ เลี้ยงเจ้าเมือง วานปลีก คือการทำบุญหมู่บ้าน เจ้าของบ้านจะนำถังน้ำ ใส่น้ำ ใส่ทราย ทำตะแหลว 7 ชั้น นำใบไม้มงคล ใบไม้ที่มีชื่อ กั้น กีดขวาง หนาม เพื่อป้องกันสิ่งที่ไม่ดี สิ่งร้าย มีด้ายสายสินธ์เพื่อเป็นสิริมงคล จากนั้นนำสิ่งของดังกล่าวไปไว้ที่บ้าน ใช้น้ำและทรายโปรยไปให้ทั่วบ้าน ใบไม้และตะแหลวผูกไว้ทางเข้าบ้าน เชื่อว่าจะช่วยป้องกันอันตรายทั้งปวง ส่วนการเลี้ยงเจ้าเมือง เป็นการนำอาหาร ขนม ของใช้ เครื่องดื่ม ยาสูบ ดอกไม้ธูปเทียน นำไปเลี้ยงเซ่นเจ้าที่ศาลเจ้าประจำหมู่บ้าน ตีกลองก้นยาว อันเชิญเจ้าลงมารับเครื่องเซ่น เมื่อเจ้าลงมาก็จะให้ศีลให้พร เชื่อว่าการเลี้ยงเจ้าเมือง จะทำให้หมู่บ้านได้รับการคุ้มครอง ป้องกันอันตรายจากสิ่งเลวร้ายต่างๆได้

8. ปอยจ่าตี่ ประเพณีเหลินแปด เหลินเก้า และเหลินสิบ (ตรงกับเดือนกรกฎาคม สิงหาคมและกันยายน) อยู่ในช่วงเข้าพรรษา ในวันพระมีประเพณีทำบุญ "ต่างซอมต่อโหลง" คือการทำบุญถวายข้าวมธุปายาสก่อนวันพระชาวบ้านจะเตรียมผลไม้ ขนมหวานนานาชนิด ข้าวสาร ดอกไม้ จัดใส่ถาดนำไปร่วมกันที่วัด ช่วยกันจัดตั้งวางบนโต๊ะถวายพระประธาน เช้าวันถวายพระสงฆ์จะทำพิธีถวายอนุโมทนา มีการเลี้ยงอาหารผู้มาร่วมงาน ถวายเครื่องไทยทานแด่พระสงค์

9. ประเพณีปอยเหลินสิบเอ็ด มีประเพณี "แยนซอมโก่จา" คือการทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้คนที่เสียชีวิตไปแล้ว โดยเจ้าภาพจะจัดเตรียมอาหาร เครื่องไทยทานไปทำบุญที่วัด ถวายอาหารแด่พระสงฆ์ เลี้ยงอาหารผู้มาร่วมงาน พระสงฆ์อนุโมทนา เสร็จพิธี และมีประเพณี "ออกหว่า" คือเทศกาลออกพรรษา จัดเป็นงานบุญและสนุกสนานประจำปีก่อนออกพรรษา จะมีการเตรียมทำโคม ทำจองพาราหรือปราสาทพระ เพื่อรับเสด็จพระพุทธเจ้า ทำหุ่นรูปสัตว์ นก กิ่งกะหร่า หรือกินรี โตหรือสิงห์โตเพื่อใช้เล่นในเทศกาลออกพรรษา เตรียมขนมเพื่อการทำบุญและเครื่องไทยทาน อาหารอย่างดี วันออกพรรษาจะไปทำบุญที่วัด ตอนเย็นตั้งจองพาราบูชา จุดประทีปโคมไฟสว่างไสวที่วัด และตามบ้านเรือน มีการแห่รูปสัตว์ต่างๆไปตามท้องถนน แสดงความชื่นชมยินดีต้อนรับพระพุทธเจ้าเสด็จลงมาจากสวรรค์

12. งานประเพณีเหลินสิบสอง (เดือนพฤศจิกายน) มีประเพณี "หลู่สั่งกาลคำ" คือ ถวายผ้าเหลืองเพื่อนำไปห่มองค์พระพุทธรูปที่วัด ชาวบ้านจะมารวมรวมกันช่วยทำผ้าเหลือง ตกแต่งให้สวยงามประดับประดาติดกระดาษเงินกระดาษทอง แห่นำไปถวายที่วัด วันสุดท้ายของเดือน 12 มี "ปอยก๋อยจ๊อด" ดับไฟเตน คืองานทำบุญเสร็จสิ้นเทศกาล ชาวบ้านช่วยกันหาไม้เกี๊ยหรือไม้สน นำมาจักเป็นเส้นเล็กๆ มัดรวมกันยาวพอประมาณ ตกแต่งให้สวยงามด้วยกระดาษสี หามแห่ไปตาม

ถนน นำไปถวายที่วัด จุดให้แสงสว่างเป็นพุทธบูชา เชื่อว่าเป็นการให้แสงสว่างต่ออายุให้ศาสนารุ่งเรืองต่อไปในภายภาคหน้า และเป็นการเสร็จสิ้นฤดูกาลของปีนั้น

14. ประเพณีปอยป่ายหลอย (งานประจำปีบูชาพระธาตุดอยกองมู)

15. ประเพณีล่องผ่องไต (ประเพณีลอยกระทงไทใหญ่)

ประเพณีต่างๆของชาวไทยใหญ่ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ และตลอดช่วงชีวิตของคนไตนั้น จะผูกพันกับศาสนาไม่ว่าจะเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตศิลปวัฒนธรรม (สุรศักดิ์ ป้อมทองคำ, 2541:41-43)

ชนเผ่ากะเหรี่ยง

กะเหรี่ยงส่วนใหญ่อยู่บนเขา ลักษณะเด่นอันหนึ่งของชาวกะเหรี่ยงที่ไม่เหมือนกับชาวเขาเผ่าอื่นก็คือการตั้งหมู่บ้านอย่างถาวรเป็นหลักแหล่ง ทั้งนี้เพราะความสามารถในการอนุรักษ์ดินและน้ำ

การตั้งถิ่นฐานรวมตัวกันเป็นหมู่บ้านเพื่อการประกอบพิธีกรรมของตนเอง ในหมู่บ้านจะมีหัวหน้าฝ่ายชายซึ่งมีตำแหน่งหมอผีเพียงคนเดียวเป็นผู้ทำพิธีกรรม

การแต่งงานเป็นแบบผัวเดียวเมียเดียวซึ่งเป็นกฎที่เคร่งครัดมาก การหย่าร้างและการแต่งงานใหม่นั้นมีน้อยมาก การสมสู่ก่อนที่จะแต่งงานกันเป็นกฎข้อห้ามและจะถูกรังเกียจถึงขั้นปรับไหมและเชื่อกันว่าผีเจ้าที่จะขุ่นเคือง กะเหรี่ยงจะให้ความสำคัญในทางศาสนามากนั่นคือการนับถือผีและพุทธรวมกัน และยังเชื่อในเรื่องขวัญประจำตัวของแต่ละคนมีอยู่ทั้งหมด 33 ขวัญ กะเหรี่ยงนิยมเลี้ยงสัตว์ต่างๆ เช่น วัว ควาย หมู ไก่ โดยเฉพาะไก่และหมูเลี้ยงไว้เพื่อใช้ในพิธีกรรมต่างๆ (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2549 : 279 - 286)

ชนเผ่ามูเซอ

ชนเผ่ามูเซอแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ 4 กลุ่ม กลุ่มใหญ่ 2 กลุ่มแรกคือมูเซอดำและมูเซอแดง กลุ่มเล็ก 2 กลุ่มหลังคือ มูเซอณี หรือ มูเซอกุย และมูเซอเฌเล เป็นการแบ่งตามความแตกต่างของพิธีกรรมทางศาสนาและการแต่งกาย

โครงสร้างทางสังคมของมูเซอประกอบด้วยหน่วยเบื้องต้น 2 หน่วยคือ ครอบครัวและหมู่บ้าน ครอบครัวจะยึดแบบผัวเดียวเมียเดียว บางครั้งถ้าครอบครัวมีขนาดเล็กไม่อาจทรงตัวทางเศรษฐกิจหรือประกอบพิธีทางศาสนาได้ ก็อาจจะไปอยู่ร่วมกับครอบครัวอื่นที่เกี่ยวดองเป็นญาติกันได้ ส่วนในระดับหมู่บ้านมูเซอจะมีลักษณะทางสังคมที่ผูกพันกันอย่างหลวมๆ

มูเซอมีการสืบตระกูลทางฝ่ายแม่ ผู้ชายแต่งงานแล้วก็ต้องออกจากบ้านไปอยู่บ้านภรรยา มูเซอมีชื่อเพียงชื่อแรกชื่อเดียวไม่มีแซ่หรือนามสกุล คติของมูเซอกล่าวไว้ว่า “มูเซอ ทุกคนจะต้องช่วยเหลือผู้อื่นที่ต้องการความช่วยเหลือ เพราะเป็นญาติพี่น้องกันไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่” จึงทำ

ให้รู้สึกว่าทั้งหมู่บ้านเป็นญาติพี่น้องกันหมด ความสัมพันธ์ทางเครือญาติเช่นนี้ ก่อให้เกิดความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ความเชื่อถือของมูเซอเป็นทั้งแบบที่นับถือพระเจ้าองค์เดียวและมีความเชื่อในเรื่องผีสางเทวดา เชื่อถือในภูตผีวิญญาณได้แก่ ผีเรือน ผีประจำหมู่บ้าน ผีป่า ผีดอย ผีพายุ ผีฟ้า เป็นต้น

ชาวมูเซอไม่มีภาษาเขียนจึงไม่มีกฎหมาย เมื่อมีข้อพิพาทจึงขึ้นอยู่กับผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งจะยึดถือตามแนวจารีตประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา

เศรษฐกิจมูเซอขึ้นอยู่กับการเกษตรแบบทำไร่เป็นหลัก และมีการเลี้ยงสัตว์ ล่าสัตว์และหาของป่า พืชหลักของชาวมูเซอได้แก่ ข้าวและข้าวโพด (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2549:311-317)

ชนเผ่าลั้วะ

ชนเผ่าลั้วะได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตเมืองเชียงใหม่ เมื่อประมาณ 900 ปีมาแล้ว พวกมอญจากลพบุรีซึ่งเป็นผู้สร้างเมืองลำพูนและลำปางได้รุกรานพวกลั้วะจนต้องหนีไปอยู่บนภูเขากลายเป็นชาวเขา ลั้วะบางส่วนที่อาศัยอยู่พื้นราบแต่รับวัฒนธรรมต่างๆจากคนไทยจนสูญเสียเอกลักษณ์ของตัวเองไป

ระบบการแต่งงานจะเป็นแบบผัวเดียวเมียเดียว โดยฝ่ายหญิงจะเข้าไปอยู่กับฝ่ายชายและนับถือผีบรรพบุรุษฝ่ายชาย บุตรชายคนโตต้องไปสร้างบ้านใหม่เมื่อแต่งงาน บุตรชายคนสุดท้ายจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับมรดกและเลี้ยงดูพ่อแม่ตลอดชีวิต หน้าที่ในครัวเรือนจะแบ่งออกตามอายุและเพศ ผู้หญิงมีหน้าที่รับผิดชอบหาฟืน ตักน้ำ ตำข้าว ทำอาหาร และทอผ้า ผู้ชายมีหน้าที่ซ่อมแซมบ้าน ทำรั้ว ไถนา และล่าสัตว์

สังคมลั้วะไม่มีตำแหน่งเฉพาะทางการปกครองไม่มีการตั้งบุคคลใดบุคคลหนึ่งขึ้นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ตัดสินกรณีพิพาทและรักษากฎระเบียบของหมู่บ้านโดยตรงแต่ให้ความเคารพเชื่อถือหัวหน้าทางความเชื่อถือของหมู่บ้านที่เรียกว่า “สมัง” ให้เป็นผู้มีหน้าที่กระทำพิธีการต่างๆ

ชนเผ่าลั้วะมีเศรษฐกิจแบบยังชีพขึ้นอยู่กับการทำไร่เลื่อนลอยแบบหมุนเวียน โดยจะปลูกข้าวเจ้าเป็นพืชหลัก นิยมบริโภคข้าวเจ้ามากกว่าข้าวเหนียว และนิยมดื่มเหล้าที่ทำจากข้าวเจ้า ส่วนสัตว์เลี้ยงได้แก่ วัว ควาย หมู ไก่ สุนัข เป็นต้นซึ่งสัตว์เหล่านี้บางชนิดก็ฆ่าสำหรับใช้เลี้ยงผี ผลิตผลมีปริมาณเพียงพอสำหรับบริโภคและขายในหมู่บ้านใกล้เคียง

ชนเผ่าม้ง

ชาวม้งมีความเชื่อว่าพิธีไสยศาสตร์จะช่วยวินิจฉัยโรคได้ถูกต้องและทำการรักษาได้ผล เพราะเชื่อว่าความเจ็บป่วยทั้งหลายล้วนเกิดจากการผิดผีทำให้ผีโกรธและลงโทษให้เจ็บป่วย ดังนั้น ชนเผ่าม้งจึงมีพิธีกรรมการรักษาโรคอยู่หลายแบบ เพราะม้งเชื่อว่าการมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง โดยไม่มีโรคภัยมาเบียดเบียน นั่นคือความสุขอันยิ่งใหญ่ของม้ง

ม้งจะมีเครื่องดนตรี 2 ประเภท คือ เครื่องดนตรีประเภทเป่า และเครื่องดนตรีประเภทตี ได้แก่

แคน (Qeej) เป็นภาษาม้ง อ่านว่า เง่ง หรือ mouth organ เป็นเครื่องดนตรีที่ทำจากลำไม้ไผ่และไม้เนื้อแข็ง และถือได้ว่าเป็นเครื่องดนตรีที่เก่าแก่ที่สุดชนิดหนึ่งของชาวม้ง คนม้งจะใช้แคนในพิธีงานศพเป็นหลักโดยเป็นเครื่องนำทางดวงวิญญาณของผู้ตายไปสู่ปรโลกหรือแดนของบรรพบุรุษ ฉะนั้นในธรรมเนียมของชาวม้งจึงห้ามมิให้ฝึกเป่าแคนภายในบ้านส่วนใหญ่จะฝึกในที่ๆ ห่างไกลจากหมู่บ้าน

ขลุ่ย เป็นเครื่องดนตรีอีกประเภทหนึ่งของชาวม้งที่ใช้เป่าเรียกหาคู่และสร้างความจรรโลงใจ ขลุ่ยของชาวม้งจะทำมาจากกระบอกไม้ไผ่และท่อพีวีซีจะใช้เป่าแทนความรู้สึกของสภาพจิตใจของผู้นั้นและจะเป่าในวันสำคัญ เช่น งานปีใหม่และงานสำคัญอื่นๆ

กลอง หรือจั๊ว เป็นเครื่องดนตรีของชาวม้งมีลักษณะเป็นกลองสองหน้าหรือหนึ่งหน้ารูปร่างกลมแบน โดยใช้แผ่นผนังสัตว์สองแผ่นมาประกอบเข้ากับโครงกลองหลอมตัวกลองทั้งสองด้านริมของของแผ่นผนังทั้งสองแผ่นจะเจาะรูเป็นคู่ๆ สำหรับเสียบสลักไม้เล็กๆ จะใช้เมื่อประกอบพิธีงานศพการปล่อยผีหรือปลดปล่อยวิญญาณเท่านั้น(สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2549:302-310)

ชาวเขาเผ่าลีซอ

ลีซอเรียกตนเองว่า "ลีซู" มีภูมิลำเนาอยู่ที่ต้นน้ำสาละวิน และแม่น้ำโขงทางตอนเหนือของประเทศธิเบตและทางตะวันตกเฉียงเหนือของมณฑลยูนนานในประเทศจีน ลีซอแบ่งกลุ่มย่อยออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ลีซอลาย และลีซอดำ ลักษณะที่แตกต่างกันระหว่าง 2 กลุ่มคือ การแต่งกายและภาษาพูดไม่เหมือนกัน

ลีซอนับถือผีเป็นส่วนใหญ่ มีอยู่บ้างที่หันมานับถือศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ การนับถือผียังคงพบเห็นในหมู่บ้านโดยทั่วไปมีผีประจำหมู่บ้าน ผีบ้าน ผีเรือน ผีหลวง ผีป่า ผีน้ำหรือผีลำห้วย ในหมู่บ้านจะมีหมอผีเมืองเปรียบเสมือนผู้นำทางศาสนาเป็นผู้ทำพิธีบูชาผีประจำหมู่บ้าน

ลีซอไม่มีหัวหน้าเผ่าไม่มีผู้นำ การปกครองของลีซอในระดับหมู่บ้านทุกคนมีสิทธิ์เท่าเทียมกัน เจ้าหน้าที่ของทางราชการหรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีความประพฤติดีจะเป็นคน

ไทยหรือลีซอก็ดี เมื่ออยู่ประจำในหมู่บ้านลีซอมักจะได้รับการยกย่องเคารพนับถือและเป็นเสมือนสมาชิกคนหนึ่งของสภาผู้เฒ่าผู้แก่ด้วย

ชนเผ่าจีนฮ่อ

ชาวจีนฮ่อมักจะเลือกพื้นที่อยู่อาศัยอยู่ในบริเวณที่สูงบนภูเขาหรือพื้นที่ใกล้กับต้นน้ำในภาคเหนือ ประตูเข้าสู่หมู่บ้านของชาวจีนฮ่อมักทำเป็นซุ้มสวยงาม ถนนในหมู่บ้านก็สะอาดเรียบร้อยการสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัยจะเป็นระเบียบ บ้านของชาวจีนฮ่อในประเทศไทยนั้นมีรูปแบบที่ได้รับอิทธิพลมาจากชาวจีนในมณฑลยูนนาน

อาหารชาวจีนฮ่อที่รับประทานในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ข้าวสวย เต้าหู้ เต้าหู้ยี้ ผักดองและผักตากแห้ง เนื้อสัตว์ที่ชาวจีนฮ่อนิยมรับประทานคือหมู การเก็บรักษาเนื้อหมูของชาวจีนฮ่อนิยมแขวนไว้ให้แห้งโดยวิธีธรรมชาติซึ่งทำให้เก็บไว้ได้นาน นอกจากนี้การดื่มน้ำชายังเป็นสิ่งที่จีนฮ่อนิยมปฏิบัติอยู่ในชีวิตประจำวัน ซึ่งชานั้นจัดได้ว่าเป็นวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวจีนฮ่อ และชาวจีนฮ่อยังชอบสูบบุหรี่ซึ่งมีทั้งการสูบจากมวนบุหรี่โดยตรง และการสูบจากบ้องบุหรี่ไม้ไผ่

จีนฮ่อเป็นชนกลุ่มน้อยที่นับว่ามีฐานะทางเศรษฐกิจดีที่สุด อาชีพของชาวจีนฮ่อมีลักษณะที่หลากหลาย เช่น การปลูกพืชเศรษฐกิจ อาทิ ชา ลิ้นจี่ ข้าวไร่ ข้าวโพด และการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งสัตว์ที่จีนฮ่อนิยมเลี้ยงไว้ขายคือ หมู วัว ควาย ม้า และลา นอกจากการเลี้ยงสัตว์เพื่อขายแล้วชาวจีนฮ่อยังเลี้ยงสัตว์เพื่อไว้ใช้ในพิธีกรรมเช่น วัว แพะ และไก่ โดยใช้เนื้อของสัตว์เหล่านี้ในการไหว้ผีเรือน และชาวจีนฮ่อยังเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีการศึกษาและการงานที่ดีกว่าชนเผ่าอื่นๆ ซึ่งเนื่องมาจากชาวจีนฮ่อเป็นผู้ฝักใฝ่การศึกษาและมีฐานะดี

ใบงานที่ 1.2
เรื่อง สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม

คำชี้แจง

ให้แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์วิเคราะห์ที่มาของการมีวิถีชีวิต ความเชื่อ พิธีกรรม ประเพณี ของชาติพันธุ์ตนเอง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

.แบบตรวจผลงาน

กลุ่ม.....

ลำดับที่	ประเด็น/เกณฑ์ ระดับคะแนน / ชื่อ – สกุล	ด้านเนื้อหา -เนื้อหาถูกต้อง -เนื้อหาตรงตามหัวข้อเรื่อง -เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด -รายละเอียดครอบคลุม -เนื้อหาสอดคล้อง (4)				ด้านภาษา -มีการใช้ภาษาอย่างถูกต้อง -ประโยคสอดคล้องกับเนื้อหา -สะกดคำถูกต้อง -มีการใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ (4)				ด้านองค์ความรู้ -เป็นความรู้ใหม่ที่มาจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เชื่อมโยงกับ วิถีชีวิตของชุมชน (4)				รวม
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	12

ระดับคุณภาพคะแนนรายประเด็น

คะแนน 4 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 3 หมายถึง ดี

คะแนน 3 หมายถึง ดี

คะแนน 2 หมายถึง พอใช้

ระดับคุณภาพเกณฑ์การให้คะแนนรวม

คะแนน 10 -12 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 7 - 9 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 4 - 6 หมายถึง ดี

คะแนน 1 – 3 หมายถึง พอใช้

แบบประเมินการนำเสนอผลการอภิปราย

เรื่อง.....

หัวข้อการประเมิน	3	2	1	รวม
ข้อมูลที่นำเสนอ				
การนำเสนอ				
การพูดหรือการรายงาน				
ความเข้าใจเรื่องที่นำเสนอ				
การใช้ภาษาในการนำเสนอ				
รวมคะแนนทั้งหมด				

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้องชัดเจน (3 คะแนน)	ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้อง (2 คะแนน)	ข้อมูลที่นำเสนอไม่มีความชัดเจน (1คะแนน)
การนำเสนอ มีการยกตัวอย่างหรือมีข้อมูลอ้างอิงชัดเจน (3 คะแนน)	การนำเสนอ มีการยกตัวอย่างบ้าง (2 คะแนน)	การนำเสนอ ไม่มีหลักฐาน หรือยกตัวอย่าง (1 คะแนน)
การพูดหรือการรายงานมีความมั่นใจและน่าสนใจ ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย (3 คะแนน)	การพูดหรือการรายงานมีทักษะการพูดให้ผู้ฟังเข้าใจได้ (2 คะแนน)	การพูดหรือการรายงานขาดความมั่นใจไม่น่าสนใจ (1 คะแนน)
ผู้นำเสนอมีความเข้าใจเรื่องที่นำเสนอดีมาก (3 คะแนน)	ผู้นำเสนอเข้าใจเรื่องดีพอสมควร (2 คะแนน)	ผู้นำเสนอไม่ค่อยเข้าใจเรื่องที่นำเสนอ (1 คะแนน)
ใช้ภาษาได้ดี เข้าใจง่าย (3 คะแนน)	ใช้ภาษาพอใช้ได้ ผู้ฟังเข้าใจ (2 คะแนน)	มีปัญหาการใช้ภาษา เข้าใจยาก (1 คะแนน)

แบบสังเกตการณ์ทำกิจกรรม

กลุ่ม.....

ลำดับที่	พฤติกรรม/ระดับคะแนน / ชื่อ – สกุล	ทำงานที่ได้รับมอบหมาย			ร่วมปรึกษาหารือ			เป็นผู้นำผู้ตามในโอกาสที่เหมาะสม			ร่วมแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์			แนะนำวิธีการทำงานและช่วยเหลือในกลุ่ม			รวมคะแนน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	15

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับสูง

ระดับ 2 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง

ระดับ 1 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับน้อย

ชุดพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาสายครูที่สอดคล้องกับบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยที่ 1

เรื่อง ท้องถิ่นของเรา (แม่ฮ่องสอนศึกษา)

1.3 สภาพทางสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

เวลา 3 ชั่วโมง

จุดประสงค์ เพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสายครู ให้สามารถ

1. มีความรู้ ความเข้าใจ ต่อสภาพทางสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. มีทักษะการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมและการทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. มีทักษะการวางแผนแนวทางการแก้ไข ปัญหาและแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทรัพยากรทางธรรมชาติของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
4. มีความตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติ

สาระการเรียนรู้

1. สภาพทางสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. ปัญหาไฟป่าของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ผู้สอนกล่าวทักทาย และสนทนาเกี่ยวกับสภาพทางสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. ให้นักศึกษาร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ไฟป่าที่เผาผลาญศูนย์พักพิงผู้อพยพ ที่อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ขั้นดำเนินการ

1. ให้นักศึกษาชมวีดีทัศน์ เรื่องที่ 1 เรื่องแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของแม่ฮ่องสอน
2. ให้นักศึกษาชมวีดีทัศน์ เรื่องที่ 2 เรื่องมหันตภัยจากไฟป่า
3. ให้นักศึกษาบันทึกความรู้สึกหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่ได้ชมจากวีดีทัศน์

ลงในแบบบันทึกที่วิทยากรแจกให้

4. แบ่งกลุ่มศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม แจกภาพให้กลุ่มละ 5 ภาพ ซึ่งมีภาพดังต่อไปนี้

1) ภาพขยะ

2) ภาพน้ำเสีย

3) ภาพการตัดไม้ทำลายป่า

4) ภาพไฟป่าและหมอกควัน

5) ภาพการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

5. ให้นักศึกษาร่วมกันวิเคราะห์ภาพตามประเด็นที่กำกับไว้ใต้ภาพ ดังนี้

1) ความรู้สึกที่ได้เห็นภาพนี้

2) ภาพที่เห็นเป็นปัญหาและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติหรือไม่

3) สาเหตุของปัญหา

4) ผลกระทบต่อการดำรงชีวิต

6. ศึกษาใบความรู้ที่ 1.3 เรื่องสภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

7. ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ว่า ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีปัญหาในเรื่องใดที่สำคัญ และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของชาวแม่ฮ่องสอนมากที่สุด

8. ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มระดมสมองเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และแนวทางการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์และเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติ

9. ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำผลแนวทางการแก้ไขปัญหามาจัดทำแผนการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

ขั้นสรุป

ให้นักศึกษาร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อสรุปถึงแนวทาง วิธีการในการป้องกันแก้ไขปัญหาและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1.3 เรื่อง สภาพทางสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

2. วีดีทัศน์ เรื่อง เรื่องแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของแม่ฮ่องสอน
3. วีดีทัศน์ เรื่อง เรื่องมหันตภัยจากไฟป่า

การวัดและประเมินผล

การวัดผล

สิ่งที่วัด

1. การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
2. ผลงาน
   2.1 การวิเคราะห์งานกลุ่ม
   2.2 การนำเสนองานกลุ่ม
   2.3 การวางแผนการดำเนินการ

วิธีการ

3. สังเกตการทำกิจกรรม
4. ตรวจผลงาน

เครื่องมือ

3. แบบสังเกตการณ์ทำกิจกรรม
4. แบบตรวจผลงาน

การประเมินผล

1. การทำกิจกรรม แบ่งความถี่เป็น 3 ระดับ ได้แก่ มาก-ปานกลาง-น้อย
2. คะแนนผลงาน แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 4-3-2-1

ใบความรู้ที่ 1.3
บริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ภูมิประเทศของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความสูงจากน้ำทะเลปานกลาง ตั้งแต่ 100-2000 เมตร และยังคงมีความสมบูรณ์ของทรัพยากรป่าไม้หลงเหลืออยู่มากกว่าพื้นที่อื่น ประเภทของป่าไม้ที่พบในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีทั้งป่าชนิดไม่ผลัดใบ ได้แก่ ป่าดงดิบชื้น ป่าดงดิบเขา และป่าสน ป่าไม้ชนิดผลัดใบได้แก่ ป่าผสมเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง ไม้แดง ไม้ประดู่ ไม้ชิงชัง ไม้มะค่าโมง ไม้รกฟ้า ไม้ยมหอม ไม้ตะเคียนทอง ไม้ตะเคียนหนู ไม้เต็ง ไม้รัง ยางเทียน ไม้พลวง ไม้ตะแบก ฯลฯ

พืชพันธุ์ที่มีอยู่ทั่วไป ได้แก่ ไม้ไผ่ ผักหวานป่า ต้นคราม ผักกูด ผักกูดดอย ผักพ่อค้า ดอกอาว(กระเจียว) สาบแล แคป่า เพกา ปู่ย่า ผักแว่น ผักหนาม ผักเฮือด ผ่า เพียฟาน ฟักข้าว มันปลา (มันปู) เตา(สาหร่ายน้ำจืด) อ่องลอด (ดอกหิน) สมอไทย มะขามป้อม พืชพันธุ์ไม้เฉพาะ มีผักส้มปี้ (หัวแหวน) ผักหนามโค้ง(หมากลม) ดอกดิน เป็นต้น

สัตว์ป่าที่พบได้แก่ เลียงผา กวางป่า เก้ง หมูป่า วัวแดง กระทิง เสือโคร่ง กระต่ายป่า กระรอก กระแต ชะนี นกกว่า 120 ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมประมาณ 30 ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 5 ชนิด สัตว์เลื้อยคลานประมาณ 30 ชนิด ปลาน้ำจืดประมาณ 30 ชนิด และแมลงกว่า 200 ชนิด

เอกลักษณ์ทางธรรมชาติที่เกิดจากปรากฏการณ์ทางธรณีวิทยาของธรรมชาติ เช่น น้ำตก ถ้ำ ฯลฯมีทั้งความสวยงามและความพิศวง มหัศจรรย์ในสิ่งที่ธรรมชาติสร้างสรรค์ พื้นที่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนประกอบไปด้วยภูเขาเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น จึงมีถ้ำที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหลายแห่ง แต่ละแห่งมีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์ของตนเองเฉพาะ (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ,2549:397-419) ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นแม่ฮ่องสอนได้แก่

วนอุทยานถ้ำปลา พื้นที่เป็นภูเขาสูงชันประกอบป่าไม้เบญจพรรณที่มีไม้ขึ้นอยู่หนาแน่น จุดเด่นของพื้นที่ได้แก่ถ้ำปลาซึ่งอยู่บริเวณเชิงเขามีลักษณะเป็นแอ่งน้ำ มีน้ำไหลออกจากภูเขาตลอดเวลาและมีปลาขนาดใหญ่อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก น้ำที่ไหลออกจากถ้ำแห่งนี้จะไหลไปทางทิศใต้ไปรวมกันที่บริเวณสระ ซึ่งมีบริเวณกว้างประมาณ 40 ตารางเมตร ซึ่งใสสะอาดตลอดปี และไหลสู่ลำน้ำแม่สะงี

วนอุทยานถ้ำลอด ถ้ำลอด ตั้งอยู่ที่บ้านถ้ำ ตำบลถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า เป็นถ้ำขนาดใหญ่ที่มีทางน้ำลอดผ่านภูเขา (แม่น้ำลาง) และไหลลอดผ่านถ้ำตลอดความยาวถ้ำซึ่งมีความยาวประมาณ 500 เมตร ผ่านทะลุตัวถ้ำออกไปยังอีกด้านหนึ่ง ปากถ้ำมีขนาดกว้างใหญ่เป็นรูปตัวยู ภาย

ในถ้ำมีถ้ำเล็กถ้ำน้อยแยกออกไปอีกมากมาย เต็มไปด้วยหินงอก หินย้อย และโถงถ้ำขนาดต่างๆและมีหอยขนาดเล็กมากเท่าเม็ดทรายอยู่ในถ้ำแห่งนี้ด้วย

ถ้ำแม่ละนา ตั้งอยู่ห่างจากบ้านแม่ละนาประมาณ2กิโลเมตรระบบอุทกวิทยาที่ทำให้เกิดถ้ำแม่ละนาเริ่มที่ต้นน้ำใกล้เขตชายแดนไทย-พม่าไหลลงมารวมกันมีชื่อว่าแม่น้ำละนา ไหลมาทางทิศใต้ที่ทุ่งนาแล้วมุดหายไปตามซอกหลืบซอกหินโผล่ออกมาเป็นลำธารระยะหนึ่ง แล้วก็มุดเข้าไปอีกมาจนถึงบริเวณใกล้ๆหน้าถ้ำน้ำจะไหลบนผิวดินอีกครั้งก่อนที่จะไหลเข้าถ้ำแม่ละนา สิ่งที่น่าสนใจในถ้ำซึ่งมีลักษณะเด่นทางภูมิทัศน์ ได้แก่ หินปูนฉาบ (Flowstone) ไข่มุกถ้ำ (Oolite) ม่านเบคอน (Bacon) หินย้อยลักษณะลูกตุ้ม (Stalactite) และม่านหินย้อย (Drapery)

ถ้ำน้ำลาง อยู่ในเขตตำบลห้วยผา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นถ้ำที่ยาวมากประมาณ 8.5กิโลเมตร และเป็นถ้ำที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก จุดที่น่าสนใจของถ้ำแห่งนี้คือแม่น้ำลาง ซึ่งไหลหายเข้าไปในภูเขาทั้งสายตรงจุดที่เรียกว่า "กิ๊ด" ซึ่งอยู่ในบริเวณใกล้กับบ้านไร่ และได้โผล่ออกมาจากถ้ำลางแห่งนี้

ถ้ำน้ำบ่อผี ตั้งอยู่ใกล้บ้านลุกข้าวหลาม อำเภอปางมะผ้า แต่เดิมเป็นถ้ำขนาดใหญ่ที่เป็นภูเขาหินปูนและเกิดการพังทลายตรงผนังถ้ำด้านบน กลายเป็นเหวลึกประมาณ 100 เมตร กว้างประมาณ 100 เมตรบริเวณก้นเหวปกคลุมด้วยต้นไม้ขนาดความสูงกว่า 30 เมตร เป็นป่าดงดิบเขียวชอุ่มตลอดปี ซึ่งแตกต่างจากป่าบริเวณปากปล่องที่เป็นป่าเบญจพรรณที่ต้นไม้ผลัดใบ ภายในถ้ำน้ำบ่อผีจะมีสัตว์จำพวกนกและลิงเท่านั้นที่สามารถลงไปหากินได้

อุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุริน อยู่ในเขตอำเภอขุนยวม เป็นน้ำตกที่สวยงามมากและถือว่าเป็นน้ำตกที่สูงที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย ลักษณะเป็นน้ำตกชั้นเดียวไหลจากหน้าผาลงสู่หุบเขาเบื้องล่าง ความสูงของน้ำตกประมาณ 100 กว่าเมตร สามารถเข้าถึงน้ำตกได้โดยการเดินเท้า แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักจะยืนชมในระยะไกลในบริเวณที่ชมวิวที่ได้จัดเตรียมไว้

ทุ่งบัวตอง ตั้งอยู่บนดอยแม่อูคอ อำเภอขุนยวม ดอกบัวตองเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เนื่องจากทุ่งบัวตองได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์และทำชื่อเสียงให้แก่จังหวัดแม่ฮ่องสอนมากที่สุดแห่งหนึ่ง ซึ่งแต่เดิมบริเวณที่เป็น "ทุ่งบัวตอง" แห่งนี้ เคยเป็นป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์มาก่อน ภายหลังได้มีการให้สัมปทานไม้แก่บริษัทค้าไม้ เช่น บริษัทบอมเบย์ เบอร์ม่า เป็นต้น ประกอบกับชาวเขาได้ทำไร่เลื่อนลอย จึงทำให้ป่าไม้ในพื้นที่บริเวณนี้หมดไป กลายเป็นที่โล่งและมีวัชพืชพันธุ์ต่างๆ ขึ้นงอกงามแทนที่ ที่มีมากที่สุดคือดอกบัวตอง ซึ่งถูกนำมาปลูกเมื่อประมาณ 70 ปีมาแล้ว โดยมิชชันนารีชาวต่างประเทศ ที่นำเมล็ดพันธุ์พืชชนิดนี้ เข้ามาแพร่พันธุ์ได้อย่างรวดเร็ว จนปัจจุบันได้กลายเป็นทุ่งบัวตองเหลืองอร่ามใน

บริเวณกว่า 3,000 ไร่ ทำชื่อเสียงในด้านการท่องเที่ยวให้กับจังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนั้นระหว่างเดือนพฤศจิกายน – ธันวาคมของทุกปี จึงมีนักท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้าไปชมเป็นจำนวนมาก

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ไม่เหมือนกับจังหวัดอื่น คือ เป็น "เมืองในหมอก" หรือ "เมืองสามหมอก" เนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน นอกจากจะมีหมอกเมฆในฤดูฝน หมอกน้ำค้างในฤดูหนาวแล้ว ที่แปลกกว่าจังหวัดอื่นๆ ในประเทศไทยและเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนก็คือ จะมีหมอกควันในฤดูร้อน ซึ่งหมอกควันนี้เกิดจากไฟป่า ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและเกิดจากน้ำมือมนุษย์ คือการเผาตอซังข้าวเพื่อปลูกกระเทียมและถั่วเหลือง การเผาป่าทำไร่เลื่อนลอยเพื่อปลูกข้าวของชาวเขา และการเผาป่าทั่วไป แต่การเผาป่าเกิดไฟป่าและปัญหาหมอกควันได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวของจังหวัดอย่างมหาศาล โดยกรมป่าไม้ ร่วมกับอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ได้วิเคราะห์สาเหตุของการเกิดไฟป่า มีดังนี้

1) การเก็บหาของป่า เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดไฟป่ามากที่สุด การเก็บหาของป่าส่วนใหญ่ได้แก่ ไข่มดแดง เห็ด ใบตองตึง ไม้ไผ่ น้ำผึ้ง ผักหวาน และฟืน การจุดไฟส่วนใหญ่เพื่อให้พื้นป่าโล่งเดินสะดวก หรือให้แสงสว่างในระหว่างการเดินทางผ่านป่าในเวลากลางคืน หรือจุดเพื่อกระตุ้นการงอกของเห็ด หรือกระตุ้นการแตกใบใหม่ของผักหวานและใบตองตึง หรือจุดเพื่อไล่ตัวมดแดงออกจากรัง รมควันไล่ผึ้ง หรือไล่แมลงต่างๆในขณะที่อยู่ในป่า

2) การเผาไร่ เป็นสาเหตุที่สำคัญรองลงมา การเผาไร่ก็เพื่อกำจัดวัชพืชหรือเศษซากพืชที่เหลืออยู่ภายหลังการเก็บเกี่ยว ทั้งนี้เพื่อเตรียมพื้นที่เพาะปลูกในรอบต่อไป โดยปราศจากการทำแนวกันไฟและปราศจากการควบคุม ไฟจึงลามเข้าป่าที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง

3) แกล้งจุด ในกรณีที่ประชาชนในพื้นที่มีปัญหาความขัดแย้งกับหน่วยงานของรัฐในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเรื่องที่ทำกินหรือถูกจับกุมจากการกระทำผิดในเรื่องป่าไม้ ก็มักจะหาทางแก้แค้นเจ้าหน้าที่ด้วยการเผาป่า

4) ล่าสัตว์ โดยใช้วิธีไล่เหล่า คือจุดไฟไล่ให้สัตว์หนีออกจากที่ซ่อน หรือจุดไฟเพื่อให้แมลงบินหนีไฟ นกชนิดต่างๆจะบินมากินแลง แล้วดักยิงนกอีกทอดหนึ่ง หรือจุดไฟเผาทุ่งหญ้าให้ทุ่งหญ้าใหม่แตกระบัด ล่อให้สัตว์ชนิดต่างๆ เช่น กระทิง กวาง กระตาย มากินหญ้า แล้วดักรอยิงสัตว์นั้นๆ

5) การเลี้ยงสัตว์ ประชาชนที่เลี้ยงปศุสัตว์แบบปล่อยให้หากินเองตามธรรมชาติ มักลักลอบจุดไฟเผาป่าให้โล่งมีสภาพเป็นทุ่งหญ้า เพื่อเป็นแหล่งอาหารสัตว์

6) ความคึกคะนอง บางครั้งการจุดไฟเผาป่าเกิดจากความคึกคะนองของผู้จุด โดยไม่มีวัตถุประสงค์ใดๆ แต่จุดเล่นเพื่อความสนุกสนาน เท่านั้น (http//thamsuwan.blogspot.com)

ผลกระทบของไฟป่าต่อสิ่งแวดล้อม

1. ผลเสียของไฟป่าของสังคมพืช

เนื่องจากไฟป่าในประเทศไทยจัดอยู่ในประเภทไฟผิวดิน ไฟป่าทำอันตรายอย่างใหญ่หลวง โดยไฟจะเผาทำลายลูกไม้กล้าเล็กๆ ทำให้หมดโอกาสที่จะเติบโตเป็นต้นไม้ใหญ่ เพื่อทดแทนต้นไม้ใหญ่เดิมที่ล้มตายไปตามอายุขัย ผลเสียของไฟป่าต่อสังคมพืชในป่า มีดังนี้

1.1 ลดอัตราการเจริญเติบโตและลดคุณภาพเนื้อไม้ของต้นไม้ ไฟป่าจะเผาลวกลำต้นทำให้เกิดบาดแผลรอยไหม้ที่เปลือกไม้ และเนื้อไม้บริเวณลำต้น เป็นช่องทางทำให้เชื้อโรคและแมลงสัตรูพืชเข้าทำอันตรายต่อต้นไม้ได้โดยง่าย ทำให้การเจริญเติบโตของต้นไม้ชะงักงัน และเนื้อไม้เสื่อมคุณภาพในการจะนำไปใช้ประโยชน์

1.2 ขาดช่วงการสืบพันธุ์ทดแทนตามธรรมชาติ ไฟป่าที่ไหม้ลุกลามไปตามพื้นป่าจะเผาผลาญทำลายลูกไม้กล้าเล็กๆ ทำให้หมดโอกาสที่จะเจริญเติบโตเป็นไม้ใหญ่ เมื่อต้นไม้เดิมล้มตายไปตามอายุขัย หรือถูกตัดฟันไปใช้ประโยชน์ จึงไม่มีต้นไม้เล็กเติบโตขึ้นมาทดแทน สภาพป่าก็จะค่อยๆหมดไปในที่สุด

1.3 เปลี่ยนแปลงโครงสร้างป่า พื้นที่ที่ถูกไฟไหม้ซ้ำซากอยู่เป็นประจำทุกปีจะมีผลทำให้โครงสร้างของป่าเปลี่ยนแปลงไป ต้นไม้บางชนิดจะถูกไฟไหม้ตายหมด ใน ขณะที่ต้นไม้ชนิดอื่นซึ่งทนไฟจะเข้ามาแทนที่กลายเป็นทุ่งหญ้าคา และหญ้าขจรจบเป็นพันธุ์ไม้หลักในที่สุด

2. ผลเสียของไฟป่าต่อดินป่าไม้

2.1 เปลี่ยนแปลงคุณสมบัติทางฟิสิกส์ของดิน ปกติดินจะมีพืชปกคลุมอยู่ตลอดเวลา หากมีไฟไหม้ป่าบริเวณเดิมทุกปี พืชที่เคยมีอยู่แต่เดิมตายไป ทำให้หน้าดินถูกเปิดขึ้น เวลาที่มีฝนตกหน้าดินจะเป็นตัวรับแรงกระแทกมากขึ้น มีผลต่อการอัดแน่นของดินพร้อมทั้งการดูดซับน้ำและความชื้นของดินระเหยไปอย่างรวดเร็ว

2.2 เกิดการชะหน้าดินและการพังทลายของดิน เมื่อถึงช่วงฤดูฝน ดินไม่สามารถซึมซับได้ดี ทำให้เกิดน้ำไหลบ่าตามหน้าดิน แรงน้ำจะกัดเซาะหน้าดินไป ทำให้เกิดการพังทลาย หากบริเวณนั้นมีแหล่งน้ำ หรือเขื่อนจะทำให้เกิดตะกอนและตื้นเขินได้

2.3 ดินเสื่อมความสมบูรณ์ บริเวณที่เป็นพื้นที่ป่ามักจะมีความหลากหลายของแร่ธาตุ เพราะป่าจะเป็นตัวควบคุมดิน และระบบธรรมชาติ ต้นไม้ วัชพืชที่ตายไปจะย่อยสลายเป็นอินทรียวัตถุทำให้เกิดปุ๋ย พร้อมที่จะหล่อเลี้ยงต้นไม้อื่นต่อไป

3. ผลเสียของไฟป่าต่อทรัพยากรน้ำ

ในช่วงฤดูฝนเมื่อฝนตกลงมาต้นไม้ และดินจะเป็นตัวช่วยดูดซับและเก็บน้ำไว้ ในรูพรุนของดินมีส่วนอย่างมากที่ทำให้ช่วงฤดูแล้งระบานน้ำออกมา ซึ่งเป็นวัฏจักรอย่างหนึ่งของระบบนิเวศของป่าไม้และดิน การเสียสมดุลทางธรรมชาติอันเนื่องมาจากไฟป่าที่เผาทำลายป่าไม้ที่เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร จึงก่อให้เกิดภาวะฝนแล้ง หรือน้ำท่วมหลากในช่วงฤดูฝน ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของน้ำ น้ำที่ไหลบ่าตามหน้าดินโดยไม่มีอะไรขวางกั้น จะชะล้างเอาซากอินทรียวัตถุ เช่น ต้นไม้ที่ตาย ซากสัตว์ ฯลฯ ไหลลงแหล่งน้ำ ทำให้บริเวณนั้นตื้นเขิน น้ำเน่า น้ำเสีย และเพิ่มความเป็นกรดเป็นด่างให้กับน้ำ เป็นอันตรายต่อการดำรงชีวิตของสัตว์ พืช มนุษย์

4. ผลเสียของไฟป่าต่อสัตว์ป่าและสิ่งมีชีวิตเล็กๆในป่า

ป่าไม้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัย แหล่งหากินของสัตว์ป่านานาชนิด รวมทั้งสิ่งมีชีวิตเล็กๆ เช่น แมลง กิ้งกือ ไส้เดือน เป็นต้น ยังมีจุลินทรีย์ที่แต่ชนิดมีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศของป่า สัตว์ขนาดเล็ก เปรียบเสมือนห่วงโซ่อาหารของสัตว์ใหญ่ จุลินทรีย์เป็นตัวย่อยสลายวัตถุให้กลายเป็นแร่ธาตุอาหารกลับคืนสู่ป่าอีกครั้ง การเกิดไฟป่า สัตว์ที่อาศัยป่า จะได้รับผลกระทบโดยตรง

5. ผลเสียของไฟป่าต่อชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์

ไฟป่าเปรียบเสมือนดาบสองคม ป่าบางแห่งเมื่อเกิดไฟป่าขึ้น เมื่อถึงฤดูฝน เมื่อฝนตกลงมาพื้นที่เหล่านี้จะกลายเป็นทุ่งหญ้า เป็นแหล่งอาหารของสัตว์ พืชหลายๆชนิด มนุษย์นำมาประกอบอาหารได้ เช่น เห็ด หน่อไม้ ผักหวาน เป็นต้น ในทางกลับกัน ไฟป่าก็ทำลายผืนป่าที่เคยเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร ทำให้ดินเสื่อมคุณภาพเร็ว รวมไปถึงชีวิตและทรัพย์ของมนุษย์

6. ผลเสียของไฟป่าต่อสถานที่ท่องเที่ยว

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมอย่างหนึ่งที่สามารถทำรายได้มาสู่ประเทศ เนื่องจากประเทศไทยมีศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว แล้วยังมีธรรมชาติมากมาย เช่น น้ำตก ทุ่งหญ้า ทุ่งดอกไม้ และสัตว์ป่า เป็นตัวดึงดูดนักท่องเที่ยวเช่นกัน การสูญเสียพื้นที่ท่องเที่ยว เนื่องจากการเกิดไฟป่า ทำให้ประเทศขาดรายได้ มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ

7. ผลเสียของไฟป่าต่อสภาวะอากาศของโลก

โลกต้องประสบกับการเปลี่ยนแปลงมากมาย ชั้นโอโซนในบรรยากาศถูกภาวะเรือนกระจกทำลาย ฤดูร้อนยาวนานมากขึ้น อุณหภูมิของโลกสูงขึ้น ทำให้ภูเขาน้ำแข็งจากขั้วโลกเหนือละลายมีผลทำให้ระดับของน้ำทะเลสูง และหนุนเข้ามาตามแม่น้ำลำคลอง น้ำกลายเป็นสภาพน้ำกร่อยขึ้น ความสมดุลของระบบนิเวศวิทยาเปลี่ยนไป ปรากฏการณ์ที่เห็นได้ชัดสำหรับประเทศ

ไทยคือ อากาศร้อนขึ้นมาก เกิดพายุที่รุนแรง ฝนตกไม่สม่ำเสมอ และทิ้งช่วงยาวนานจนเกิดเป็นความแห้งแล้ง ปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ คาร์บอนมอนอกไซด์เพิ่มมากขึ้น

หมอกสามฤดู กองมูเสียดฟ้า ป่าเขียวขจี ผู้คนดี ประเพณีงาม ลือนามถิ่นบัวตอง นี่เป็นคำขวัญของ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งบ่งบอกถึงความอุดมสมบูรณ์และงดงามของธรรมชาติเป็นที่ต้องตาต้องใจของนักท่องเที่ยวทั่วโลก โดยส่วนใหญ่มีความต้องการมาสัมผัสสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ แต่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์จะเกิดขึ้นที่แม่ฮ่องสอนได้อีกนานแค่ไหน หากการเผาป่าทุกรูปแบบยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆทุกปี (http://region3.prd.go.th/prms/showarticle)

ใบงานที่ 1.3

เรื่อง สภาพทางสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน จากนั้นให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมตามประเด็นตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1.ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ว่า ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน แม่ฮ่องสอนมีปัญหาในเรื่องใดที่สำคัญ และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของชาวแม่ฮ่องสอนมากที่สุด

2.ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มระดมสมองเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และแนวทางการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์และเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติ

3.ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำผลแนวทางการแก้ไขปัญหามาจัดทำแผนการดำเนินการ อย่างเป็นขั้นตอนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

แบบตรวจผลงาน

กลุ่ม.....

ลำดับที่	ประเด็น/เกณฑ์ ระดับคะแนน / ชื่อ – สกุล	ด้านเนื้อหา -เนื้อหาถูกต้อง -เนื้อหาตรงตามหัวข้อเรื่อง -เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด -รายละเอียดครอบคลุม -เนื้อหาสอดคล้อง (4)				ด้านภาษา -มีการใช้ภาษาอย่างถูกต้อง -ประโยคสอดคล้องกับเนื้อหา -สะกดคำถูกต้อง -มีการใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ (4)				ด้านองค์ความรู้ -เป็นความรู้ใหม่ที่มาจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เชื่อมโยงกับ วิถีชีวิตของชุมชน (4)				รวม
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	12

ระดับคุณภาพคะแนนรายประเด็น

คะแนน 4 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 3 หมายถึง ดี

คะแนน 3 หมายถึง ดี

คะแนน 2 หมายถึง พอใช้

ระดับคุณภาพเกณฑ์การให้คะแนนรวม

คะแนน 10 -12 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 7 - 9 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 4 - 6 หมายถึง ดี

คะแนน 1 – 3 หมายถึง พอใช้

แบบประเมินการนำเสนอผลการอภิปราย

เรื่อง.....

หัวข้อการประเมิน	3	2	1	รวม
ข้อมูลที่นำเสนอ				
การนำเสนอ				
การพูดหรือการรายงาน				
ความเข้าใจเรื่องที่นำเสนอ				
การใช้ภาษาในการนำเสนอ				
รวมคะแนนทั้งหมด				

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้องชัดเจน (3 คะแนน)	ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้อง (2 คะแนน)	ข้อมูลที่นำเสนอไม่มีความชัดเจน (1คะแนน)
การนำเสนอ มีการยกตัวอย่างหรือมีข้อมูลอ้างอิงชัดเจน (3 คะแนน)	การนำเสนอ มีการยกตัวอย่างบ้าง (2 คะแนน)	การนำเสนอ ไม่มีหลักฐาน หรือยกตัวอย่าง (1 คะแนน)
การพูดหรือการรายงานมีความมั่นใจและน่าสนใจ ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย (3 คะแนน)	การพูดหรือการรายงานมีทักษะการพูดให้ผู้ฟังเข้าใจได้ (2 คะแนน)	การพูดหรือการรายงานขาดความมั่นใจไม่น่าสนใจ (1 คะแนน)
ผู้นำเสนอมีความเข้าใจเรื่องที่นำเสนอดีมาก (3 คะแนน)	ผู้นำเสนอเข้าใจเรื่องดีพอสมควร (2 คะแนน)	ผู้นำเสนอไม่ค่อยเข้าใจเรื่องที่นำเสนอ (1 คะแนน)
ใช้ภาษาได้ดี เข้าใจง่าย (3 คะแนน)	ใช้ภาษาพอใช้ได้ ผู้ฟังเข้าใจ (2 คะแนน)	มีปัญหาการใช้ภาษา เข้าใจยาก (1 คะแนน)

แบบสังเกตการณ์ทำกิจกรรม

กลุ่ม.....

ลำดับที่	พฤติกรรม/ระดับคะแนน / ชื่อ – สกุล	ทำงานที่ได้รับมอบหมาย			ร่วมปรึกษาหารือ			เป็นผู้นำผู้ตามในโอกาสที่เหมาะสม			ร่วมแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์			แนะนำวิธีการทำงานและช่วยเหลือกลุ่ม			รวมคะแนน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	15

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับสูง

ระดับ 2 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง

ระดับ 1 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับน้อย

ชุดพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสายครูที่สอดคล้องกับบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยที่ 1

เรื่อง ท้องถิ่นของเรา (แม่ฮ่องสอนศึกษา)

1.4 สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

เวลา 2 ชั่วโมง

จุดประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ต่อสภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อเสริมสร้างทักษะการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. เพื่อเสริมสร้างทักษะการแสวงหาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนแม่ฮ่องสอน ให้สามารถพึ่งตนเองได้ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามขั้นตอนของทฤษฎีใหม่

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของเศรษฐกิจ
2. สภาพด้านเศรษฐกิจของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
4. ทฤษฎีใหม่ 3 ขั้น

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. กล่าวทักทาย และสนทนาซักถามเกี่ยวกับความหมายของเศรษฐกิจ
2. ให้นักศึกษา ศึกษาใบความรู้ที่ 1.4.1 เรื่อง ความหมายของเศรษฐกิจ

ขั้นดำเนินการ

1. ให้นักศึกษาวิเคราะห์สภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวของตนเอง ในประเด็นดังนี้
    1) จำนวนสมาชิก
    2) การศึกษา
    3) การประกอบอาชีพ
    4) ความถนัด/ความสามารถ
    5) ฐานะทางการเงิน
    6) การเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน
2. ให้นักศึกษาเขียนข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การผลิต พฤติกรรมในการยังชีพของคนในชุมชนที่เป็นภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษา และวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจในชุมชนของตน (ใบงานที่ 1.4)
3. ให้นักศึกษา ศึกษาใบความรู้ที่ 1.4.2 เรื่อง สภาพทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดแม่ย่อง

สอน ใบความรู้ที่ 1.4.3 เรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และใบความรู้ที่ 1.4.4 เรื่อง ทฤษฎีใหม่ 3 ขั้น

4. แบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม จากนั้นให้แต่ละกลุ่มดำเนินการอภิปรายภายในกลุ่มระดมสมองเพื่อวิเคราะห์สภาพทางด้านเศรษฐกิจโดยภาพรวมของจังหวัดแม่ย่องสอน โดยระบุปัญหาที่พบทั้งจากผลการวิเคราะห์สภาพของครอบครัวและชุมชุน ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของชุมชนแม่ย่องสอน
5. ให้แต่ละกลุ่มจัดลำดับของปัญหา และระบุสาเหตุของปัญหา พร้อมทั้งวางแผนรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ตามขั้นตอนของทฤษฎีใหม่
6. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงาน

ขั้นสรุป

ให้นักศึกษาร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อสรุปถึงปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ แนวทางการแก้ไขปัญหา และแนวทางการปฏิบัติตนในการดำรงชีวิตประจำวันให้มีความพอเพียง

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1.4.1 เรื่อง สภาพทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดแม่ย่องสอน
2. ใบความรู้ที่ 1.4.2 เรื่อง ความหมายของเศรษฐกิจ
3. ใบความรู้ที่ 1.4.3 เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน

4. ใบความรู้ที่ 1.4.4 เรื่อง ทฤษฎีใหม่ 3 ขั้น

การวัดและประเมินผล

การวัดผล

สิ่งที่วัด

3. การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
4. ผลงาน
   - 4.1 การวิเคราะห์งานกลุ่ม
   - 4.2 การนำเสนองานกลุ่ม
   - 4.3 การวางแผนการดำเนินการ

วิธีการ

5. สังเกตการทำกิจกรรม
6. ตรวจผลงาน

เครื่องมือ

1.แบบสังเกตการณ์ทำกิจกรรม

2.แบบตรวจผลงาน

การประเมินผล

1.การทำกิจกรรม แบ่งความถี่เป็น 3 ระดับ ได้แก่ มาก-ปานกลาง-น้อย

2.คะแนนผลงาน แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 4-3-2-1

หน่วยที่ 1
ใบความรู้ที่ 1.4.1
เรื่อง สภาพด้านเศรษฐกิจของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ความหมายของเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจคือ การกระทำใดๆอันก่อให้เกิดการผลิต การจำหน่ายและการบริโภค ดังนี้

การผลิต

คือการกระทำเพื่อให้เกิดผลที่สามารถตีค่าออกมาเป็นเงินได้ หากการกระทำใด ซึ่งผลของการกระทำแม้จะมีคุณค่า มีประโยชน์แต่ไม่สามารถตีค่าออกมาเป็นเงินได้ การกระทำนั้นในความหมายทางเศรษฐกิจไม่ถือเป็นการผลิต และผลของการกระทำก็ไม่เรียกผลผลิต อาจเรียกเป็นผลงาน

การจำหน่าย

คือการนำผลผลิตไปเสนอต่อผู้ที่มีความต้องการ หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ การนำผลผลิตไปสู่ตลาด เพื่อให้เกิดการซื้อขาย

การบริโภค

คือการจับจ่ายใช้สอยรวมถึงการรับประทานด้วย เศรษฐกิจนั้นจะเน้นที่ราคาหรือเงิน ของบางสิ่งถึงแม้จะมีประโยชน์ซึ่งมนุษย์และสิ่งมีชีวิตจะขาดเสียมิได้ เช่น อากาศสำหรับหายใจแต่เนื่องจากอากาศมีอยู่ทั่วไป ซื้อขายกันไม่ได้ อากาศจึงไม่ถือเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจ แต่ถ้ามีคนเอาอากาศนั้นมาบรรจุในภาชนะ เพื่อจำหน่าย อากาศเช่นนั้นก็กลายเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ดังนั้นเมื่อพูดถึงเรื่องเศรษฐกิจจึงต้องเกี่ยวข้องกับราคาหรือเงินเสมอ

(guru.google.co.th/guru/thread?)

สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นโครงสร้างเศรษฐกิจขนาดเล็ก โดยเฉพาะโครงสร้างทางการเกษตร ซึ่งถูกจำกัดขอบเขต ขนาดพื้นที่ยากต่อการขยายพื้นที่ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาและป่าสงวนแห่งชาติ จึงทำให้ผลผลิตทางการเกษตรไม่เพียงพอ ต้องซื้อสินค้าที่จำเป็นในการบริโภคจากจังหวัดอื่น แต่ก็ยังมีปัญหาด้านการขนส่งสินค้าที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง อันเนื่องมาจากเส้นทางคมนาคมขนส่งทุรกันดาร

ชาวแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นการผลิตเพื่อยังชีพในลักษณะพออยู่พอกิน เนื่องจากมีพื้นที่ทำกินไม่มากนัก นอกจากการผลิตเพื่อยังชีพแล้ว ผลผลิตที่เหลือก็มักจะมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันบ้างระหว่างพืชผลทางการเกษตรด้วยกัน และสินค้าบริโภคที่

จำเป็นอื่น ๆ ด้านการเกษตร เนื่องจากพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่สภาพเป็นป่าเขา และมีพื้นที่การเกษตรน้อย การเกษตรจึงเป็นลักษณะการเพาะปลูกพืชไร่เป็นส่วนใหญ่ แต่ผลผลิตก็ไม่เพียงพอต่อการบริโภค จึงต้องสั่งซื้อสินค้าทางการเกษตรจากจังหวัดเชียงใหม่เข้ามาจุนเจือประชากรในพื้นที่ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ข้าว ถั่วเหลือง กระเทียม

ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงของจังหวัด

จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยการนำทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบ คุณภาพ จุดเด่น เป็นที่ต้องการของตลาด ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดแม่ฮ่องสอน แยกรายอำเภอได้ดังนี้

1) อำเภอสบเมย ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จักสานเลโค๊ะ,พริกกะเหรี่ยง

2) อำเภอปางมะผ้า ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียง ได้แก่ กระเป๋าผ้าลีซอ

3) อำเภอแม่ลาน้อย ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ผ้าทอขนแกะ,ผ้าทอละว้า, ผ้าทอกระเหรี่ยง

4) อำเภอขุนยวม ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงได้แก่ กุ๊ปไตเมืองปอน, เสื้อไต(เสื้อไทยใหญ่),ตุ๊กตากิ่งกะหล่า

5) อำเภอแม่สะเรียง ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงได้แก่ น้ำพริกถั่วเน่า (ถั่วเหลือง),น้ำพริกกุ้ง, ผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลัก

6) อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงได้แก่ น้ำมันงา, ขนมงา, ถั่วเหลืองคั่ว, ปานซอย, จองพารา

7) อำเภอปาย ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงได้แก่ น้ำพริกคั่วทราย, สมุนไพรหมอเมืองปาย, กระเป๋าลีซอ

ส่วนด้านการประมงจากแหล่งน้ำทางธรรมชาติมีจำกัด การประมงส่วนใหญ่จึงใช้แหล่งน้ำจากส่วนราชการสร้างขึ้น เช่น เหมือง ฝายและอ่างเก็บน้ำในที่ต่าง ๆ ร้อยละ 90.5 จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นพื้นที่ ที่เป็นป่าไม้ แต่ด้วยเนื่องจากป่าธรรมชาติถูกบุกรุกไปมาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงประกาศให้เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่ป่าอนุรักษ์ พื้นที่อุทยาน และ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายเพิ่มเติม (สถิติจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2554 : 1-4)

ปัญหาหลักทางด้านการเกษตรของแม่ฮ่องสอน

1) พื้นที่ราบเหมาะสมต่อการเกษตรกรรมน้อยมาก มีเพียงร้อยละ 3.81 ของพื้นที่จังหวัดเท่านั้น

2) ดินมีความเหมาะสมในการเพาะปลูกค่อนข้างต่ำ มักพบเศษก้อนหินหรือเศษหินโผล่กระจัดกระจายและมีความลาดชัน

3) พืชเศรษฐกิจมีจำนวนน้อยชนิด การผลิตส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับการผลิตพืชไร่อายุสั้น อาทิ ข้าว งา ถั่วเหลือง กระเทียม เป็นต้น ทั้งยังมีปริมาณการผลิตน้อยและราคาไม่แน่นอน

4) การใช้สารเคมีทั้งยากำจัดวัชพืช ปุ๋ยเคมี ในกระบวนการผลิตที่ไม่สมดุล ทำให้ ดินเสื่อมสภาพและแข็งกระด้าง มีผลต่อการเจริญเติบโตของผลผลิต และเสี่ยงต่อการเกิด สารพิษตกค้างในผลผลิต

5) เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และองค์กรเกษตรกรมีบทบาทในการรวบรวมผลผลิตและการเชื่อมโยงการตลาดค่อนข้างน้อย

6) ปัญหาภัยธรรมชาติ จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดบนพื้นที่สูง มักประสบปัญหาภัยแล้ง ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งและเกิดน้ำป่าไหลหลากในฤดูฝน ส่งผลกระทบต่อพื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตทางการเกษตร

ในด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ยังคงมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องโดยอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.72 หากแยกพิจารณาคนไทย และชาวต่างชาติ พบว่านักท่องเที่ยวคนไทยมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.89 ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวได้แก่ เทศกาลท่องเที่ยวทุ่งดอกบัวตองบานดอยแม่อูคอ อำเภอขุนยวม นอกจากนี้ยังมีปัจจัยดึงดูดจากงานเทศกาลงานประเพณี อาทิ การจัดงานประเพณี ปอยส่างลอง งานประเพณีปอยเหลินสิบเอ็ด และงานของดีเมืองปาย งานสืบสานวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีความสวยงามของธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรมของชนพื้นเมือง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นตัวกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน (ท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2555)

ภาพรวมเศรษฐกิจจังหวัดแม่ฮ่องสอน

โครงสร้างการผลิต สาขาการผลิตที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วยสาขาการเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ มีสัดส่วนสูงที่สุดร้อยละ 28.6 ลำดับที่สอง สาขาการบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ มีสัดส่วนร้อยละ 19.1 ลำดับที่สาม สาขาบริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ มีสัดส่วนร้อยละ 11.2 ลำดับที่สี่ สาขาการศึกษา มีสัดส่วนร้อยละ 9.5 ลำดับที่ห้า สาขาก่อสร้าง มีสัดส่วนร้อยละ 6.0 และลำดับที่หก สาขาการบริการด้านสุขภาพและสังคมสงเคราะห์มีสัดส่วนร้อยละ 6.0

การค้าชายแดนไทย-สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจังหวัดที่มีชายแดนเขตติดต่อกับชายแดนประเทศสาธารณรัฐแห่งเมียนมาร์ ตลอดแนวทางด้านทิศตะวันตก มีความยาวประมาณ 483 กิโลเมตรทุกอำเภอ จะมีแนวพรมแดนติดกับประเทศพม่า 3 รัฐ คือ รัฐฉาน รัฐคะยา และรัฐกะเหรี่ยง แนวกั้นพรมแดนระหว่างประเทศของจังหวัดแม่ฮ่องสอนจะเป็นเทือกเขาสูง และแม่น้ำ มีช่องทางเข้าออกชายแดนทางบก จำนวน 36 ช่องทาง ทางน้ำ 9 ท่าข้าม โดยเป็นจุดผ่อนปรนและช่องทางลับทางธรรมชาติ

ช่องทางการค้าขายระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ด้านจังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่มีจุดผ่านแดนถาวรและจุดผ่านแดนชั่วคราว ดังนั้น จึงทำการค้าเฉพาะช่องทางจุดผ่อนปรนทางการค้า 5 ช่องทาง ดังนี้ 1) จุดผ่อนปรนบ้านห้วยผึ้ง 2) จุดผ่อนปรนบ้านห้วยต้นนุ่น 3) จุดผ่อนปรนบ้านน้ำเพียงดิน 4) จุดผ่อนปรนบ้านเสาหิน 5) จุดผ่อนปรนบ้านแม่สามแลบการค้าขายจึงเป็นเพียงการค้าระหว่างพ่อค้ารายย่อย ตามแนวชายแดนเท่านั้น สินค้าที่ส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ สุราต่างประเทศ,เบียร์,สินค้าอุปโภค-บริโภค,รองเท้าแตะฟองน้ำ,เครื่องขุดและเครื่องตัดย้ายพร้อมอุปกรณ์ครบชุด,รถยนต์เก่าใช้แล้ว,น้ำอัดลม,ข้าวขาวชัยนาท35% ,ผ้าขนหนู และน้ำมันเชื้อเพลิง ตามลำดับ สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ โค-กระบือมีชีวิต,สินแร่ดีบุก,พริกแห้ง,สินแร่พลวง,สินค้าอุปโภคบริโภค (เบ็ดเตล็ด),เมล็ดงาขาว,เศษเหล็ก,วงล้อเกวียน,รถจักรยานเก่าใช้แล้ว และน้ำมันงา

หน่วยที่ 1

ใบความรู้ที่ 1.4.2

เรื่อง ทฤษฎีใหม่ 3 ขั้น กับเศรษฐกิจพอเพียง

ทฤษฎีใหม่ เป็นตัวอย่างภาคปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียง มีอยู่ 3 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 เป็นการจัดการทรัพยากรที่แต่คนมีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อคนเหล่านั้นสามารถพึ่งตนเองได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน ยกตัวอย่างเช่นแม่ค้าขายผักในเมืองสามารถดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงได้ โดยแม่ค้าแต่ละคนจะต้องเริ่มต้นจากการรักษาความสมดุลทางเศรษฐกิจ มาพิจารณาก่อนว่า ในขณะนี้ตนมีต้นทุนเท่าใด จะขายได้ในราคาเท่าใด ให้พอมีกำไรและเงินออมบ้าง นอกจากนี้การตั้งราคาสินค้าก็ไม่ให้ต่างกันมากนัก การรักษาสมดุลทางสิ่งแวดล้อม ก็โดยทำการค้าขายโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เลือกซื้อขายสินค้าที่สะอาด ปราศจากสารเคมีตกค้าง หมั่นรักษาความสะอาดของสินค้าและสถานที่ ไม่ทิ้งขยะเกลื่อนกลาด ในการรักษาสมดุลทางวัฒนธรรม แม่ค้าอาจรักษาวิถีชีวิตดั้งเดิม และรักษาสภาพแวดล้อมในการขายผักในพื้นที่ที่ตนอยู่อาศัยมานานเอาไว้ ในส่วนของการรักษาสมดุลทางสังคม ก็คือ ไม่เบียดเบียนเอารัดเอาเปรียบแม่ค้าคนอื่น (ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 นี้ เทียบได้กับเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน)

ขั้นที่ 2 เป็นการร่วมมือ รวมกลุ่มกันของคนที่มีความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งตนเองได้แล้วในระดับต่างๆ หรืออาจจะหารือกับแม่ค้าคนอื่นๆ หาแหล่งสินค้าร่วมกัน รักษาความสะอาดของสถานที่ร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างกันมากขึ้น เนื่องจากเวลาทำกิจกรรมกลุ่มสมาชิกแต่ละคนจะต้องรู้จักอดทน เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน แลกเปลี่ยนและแบ่งปันประสบการณ์และความสามารถกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดการสร้างกลุ่ม องค์กรและชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง(ทฤษฎีใหม่ในขั้นที่ 2 นี้ เทียบได้กับเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า)

ขั้นที่ 3 เป็นความร่วมมือกันในระดับเครือข่าย ซึ่งพอมีอยู่บ้างแล้ว เช่น เครือข่ายกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เครือข่ายสันติอโศก หรือการสร้างเครือข่ายข้าว สำนึกรักบ้านเกิด เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ ตัวอย่างที่จังหวัดบุรีรัมย์ผลิตข้าวปลอดสารพิษ นำมาแลกเปลี่ยนสินค้ากับเครือข่ายยมนา ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช การแลกเปลี่ยนกันต้องมีการร่วมมือกันหลายภาคส่วน ถือเป็นความร่วมมือกันระหว่างกลุ่ม องค์กรต่างๆ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า หรือทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 3

โดยสรุปแล้ว เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปประยุกต์ได้ทุกเรื่อง OTOP แบบพอเพียงก็มี แบบไม่พอเพียงก็มี กลุ่มสัจจะออมทรัพย์แบบพอเพียงก็มี แบบไม่พอเพียงก็มี ดังนั้นจึงต้องวิเคราะห์ว่าการดำเนินการ และผลที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับความพอเพียงหรือไม่ โดยวัด

ว่า เขาใช้ความรู้กับคุณธรรมในการตัดสินใจ และการดำเนินการหรือไม่ ใช้ความรู้ทางหลักวิชาอย่างรอบรู้ รอบคอบหรือไม่ ความคิดและการกระทำอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน ไม่เบียดเบียนกัน มีการช่วยเหลือแบ่งปันกันหรือไม่ วัดที่วิธีปฏิบัติคือความพอเพียงโดยตรง ทำแบบพอประมาณกับทรัพยากร ทุน ศักยภาพ ภูมิสังคม หรือไม่ ความมีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันความเสี่ยงหรือไม่ และสุดท้ายวัดที่ผลว่า มีการจัดการให้เกิดความสมดุล และความสามารถที่จะพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงทั้ง 4 ด้านคือด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม

หน่วยที่ 1
ใบความรู้ที่ 1.4.3
เรื่อง เศรษฐกิจชุมชน

ความหมาย

เศรษฐกิจชุมชน คือกิจกรรมเศรษฐกิจทั้งภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ที่คนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมเป็นเจ้าของ โดยการพัฒนาจากฐานของศักยภาพท้องถิ่น หรือ ทุนในชุมชน ซึ่งรวมถึงเงินทุน แรงงาน วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์ วัด ที่ดิน แหล่งน้ำ ความหลากหลายทางชีวภาพ สภาพภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศเป็นต้น

เป้าหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน คือ เพื่อพัฒนาศักยภาพตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยใช้กิจกรรมเศรษฐกิจสร้าง กระบวนการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ ในขณะเดียวกันยังมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น หรืออีกนัยหนึ่ง เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างบูรณาการ

ฐานคิด

1. เน้นการพัฒนาอย่างบูรณาการ มีคนศูนย์กลางของการพัฒนา และยึดพื้นที่เป็นหลัก เพื่อให้การพัฒนาตอบสนองความต้องการของคนในชุมชน และสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น

2. สร้างภาคีและเครือข่ายความร่วมมือ ในลักษณะ พหุภาคี เพื่อประสานพลังสร้างสรรค์ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน โดยมีองค์กรชุมชนเป็นแกนกลาง ส่วนภาคีอื่นๆ ทำหน้าที่ช่วยกระตุ้นอำนวยความสะดวก ส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนา

3. เริ่มการพัฒนาจากชุมชนท้องถิ่นไปสู่ระดับชาติ และให้องค์กรชุมชนเป็นจักรกลสำคัญในการดำเนินการพัฒนา เพื่อให้เกิดพลังการพัฒนาจากความต้องการของคนในชุมชน ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนามีความต่อเนื่อง

4. ส่งเสริมการรวมกลุ่มชาวบ้านและการสร้างเครือข่ายองค์กร ชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา และสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งด้านการศึกษา สาธารณะสุข การผลิต การตลาด การระดมทุน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. ใช้กิจกรรมเศรษฐกิจสร้างการเรียนรู้และสร้างอาชีพที่หลากหลาย เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่คนในชุมชน ซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านเพศ วัย การศึกษา ความถนัด ฐานะทางเศรษฐกิจ

6. ยึดปรัชญาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามแนวพระราชดำรัส "การพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง" ตามขั้นตอนของ "ทฤษฎีใหม่"

แนวทางปฏิบัติ

1. สร้างเวทีการเรียนรู้ เช่นเวทีประชาคมตำบล/อำเภอ ร้านค้าชุมชน ตลาดนัดชุมชนเป็นต้น

2. วิเคราะห์ศักยภาพของท้องถิ่น (ทุนในชุมชน)

3. วางแผนพัฒนา "เศรษฐกิจแบบพอเพียง" ตามขั้นตอน "ทฤษฎีใหม่"

4. ส่งเสริมการรวมกลุ่ม (กลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์) และการสร้างเครือข่ายองค์กรชุมชน

5. พัฒนาเทคโนโลยีการผลิต การแปรรูป การบรรจุหีบห่อ สิ่งแวดล้อม

6. พัฒนาระบบตลาด เช่น ตลาดในท้องถิ่น สร้างเครือข่ายผู้ผลิต-ผู้บริโภค เชื่อมโยง ผู้ผลิตกับตลาดในเมือง โรงงานอุตสาหกรรมการเกษตร

7. พัฒนากิจกรรมทางด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

8. วิจัยเพื่อสนับสนุนงานพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

9. สร้างศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจชุมชนแบบเบ็ดเสร็จระดับอำเภอ จังหวัด โดยเน้นการมีส่วนร่วมขององค์กร ชุมชนท้องถิ่น

10. สร้างหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและพัฒนาสถานที่ศึกษาดูงาน

11. พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสาร เพื่อใช้ช่วยตัดสินใจในการทำธุรกิจชุมชน

12. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนสู่สังคมในวงกว้าง

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจึงเป็นการพัฒนาที่เน้นกระบวนการมากกว่ารูปแบบ และต้องการความต่อเนื่องในการปฏิบัติ รวมทั้งให้ความสำคัญต่อการพัฒนาที่เริ่มจากฐานทรัพยากรในท้องถิ่น (ทุนในชุมชน) ตลอดจนการมีส่วนร่วมของภาคี ได้แก่ ภาครัฐ ภาคธุรกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างบูรณาการ ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (http://sites.google.com/site/banrainarao/column/Commu_econ_02)

หน่วยที่ 1
ท้องถิ่นของเรา(แม่ฮ่องสอนศึกษา)
ใบงานที่ 1.4
เรื่อง สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

คำชี้แจง นักศึกษาแบ่งกลุ่ม กลุ่มละประมาณ 5 - 6 คน จากนั้นแต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับของประเด็นดังต่อไปนี้

1. แต่ละกลุ่มดำเนินการอภิปรายภายในกลุ่มระดมสมองเพื่อวิเคราะห์สภาพทางด้านเศรษฐกิจโดยภาพรวมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยระบุปัญหาที่พบทั้งจากผลการวิเคราะห์สภาพของครอบครัวและชุมชน ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของชุมชนแม่ฮ่องสอน
2. ให้แต่ละกลุ่มจัดลำดับของปัญหา และระบุสาเหตุของปัญหา พร้อมทั้งวางแผนรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ตามขั้นตอนของทฤษฎีใหม่
3. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงาน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

แบบตรวจผลงาน

กลุ่ม.....

ลำดับที่	ประเด็น/เกณฑ์ ระดับคะแนน / ชื่อ – สกุล	ด้านเนื้อหา -เนื้อหาถูกต้อง -เนื้อหาตรงตามหัวข้อเรื่อง -เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด -รายละเอียดครอบคลุม -เนื้อหาสอดคล้อง (4)				ด้านภาษา -มีการใช้ภาษาอย่างถูกต้อง -ประโยคสอดคล้องกับเนื้อหา -สะกดคำถูกต้อง -มีการใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ (4)				ด้านองค์ความรู้ -เป็นความรู้ใหม่ที่มาจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เชื่อมโยงกับ วิถีชีวิตของชุมชน (4)				รวม
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	12

ระดับคุณภาพคะแนนรายประเด็น

คะแนน 4 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 3 หมายถึง ดี

คะแนน 3 หมายถึง ดี

คะแนน 2 หมายถึง พอใช้

ระดับคุณภาพเกณฑ์การให้คะแนนรวม

คะแนน 10 -12 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 7 - 9 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 4 - 6 หมายถึง ดี

คะแนน 1 – 3 หมายถึง พอใช้

แบบสังเกตการณ์ทำกิจกรรม

กลุ่ม.....

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล / พฤติกรรม/ระดับคะแนน	ทำงานที่ได้รับมอบหมาย			ร่วมปรึกษาหารือ			เป็นผู้นำผู้ตามในโอกาสที่เหมาะสม			ร่วมแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์			แสดงนำวิธีการทำงานและช่วยเหลือกลุ่มในการทำกิจกรรม			รวมคะแนน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	15

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับสูง

ระดับ 2 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง

ระดับ 1 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับน้อย

แบบทดสอบ

ก่อนและหลังการพัฒนาสมรรถนะ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง ท้องถิ่นของเรา แม่ฮ่องสอนศึกษา

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบชุดนี้มีจำนวน 30 ข้อ

2. ให้นักศึกษาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด เพียงคำตอบเดียว แล้วเขียนเครื่องหมาย × ลงในช่อง □ ในกระดาษคำตอบ

1. ลักษณะภูมิประเทศของแม่ฮ่องสอนพื้นที่ส่วนใดที่ประชากรส่วนใหญ่ใช้ทำการเกษตรและตั้งเป็นชุมชน

ก. ที่ลาดชัน

ข. ที่บนเขาสูง

ค. ที่ราบระหว่างหุบเขา

ง. ลุ่มน้ำสาละวิน

2. ปัจจัยในข้อใดที่มีผลน้อยที่สุดต่อพัฒนาการตั้งถิ่นฐานและการดำรงชีวิตของคนแม่ฮ่องสอน

ก. ลักษณะภูมิประเทศ

ข. ความหลากหลายของชาติพันธุ์

ค. ลักษณะภูมิอากาศ

ง. ความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ

3. ข้อใดคือปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจของแม่ฮ่องสอน

ก. พฤติกรรมทางเศรษฐกิจของคนในแม่ฮ่องสอนแตกต่างกัน

ข. ทรัพยากรและพื้นที่ทำการเกษตรมีจำกัด

ค. การแข่งขันในการประกอบธุรกิจมีความไม่ชอบธรรม

ง. สาธารณูปโภคไม่เพียงพอกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น

4. การกระทำในข้อใดไม่ใช่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ก. การสร้างฝายชะลอน้ำ เพื่อรักษาความชุ่มชื้นให้พื้นดินและผืนป่า

ข. การปลูกหญ้าแฝก ตามพื้นที่ลาดชัน เพื่อลดการพังทลายของดิน

ค. การปลูกต้นยางนา เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ด้วยวิธีธรรมชาติ

ง. การปลูกข้าวโพดเพียงชนิดเดียวตลอดทุกปี เพื่อให้ดินชินกับชนิดพืช

แบบประเมินการนำเสนอผลการอภิปราย

เรื่อง.....

หัวข้อการประเมิน	3	2	1	รวม
ข้อมูลที่นำเสนอ				
การนำเสนอ				
การพูดหรือการรายงาน				
ความเข้าใจเรื่องที่นำเสนอ				
การใช้ภาษาในการนำเสนอ				
รวมคะแนนทั้งหมด				

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้องชัดเจน (3 คะแนน)	ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้อง (2 คะแนน)	ข้อมูลที่นำเสนอไม่มีความชัดเจน (1คะแนน)
การนำเสนอ มีการยกตัวอย่างหรือมีข้อมูลอ้างอิงชัดเจน (3 คะแนน)	การนำเสนอ มีการยกตัวอย่างบ้าง (2 คะแนน)	การนำเสนอ ไม่มีหลักฐาน หรือยกตัวอย่าง (1 คะแนน)
การพูดหรือการรายงานมีความมั่นใจและน่าสนใจ ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย (3 คะแนน)	การพูดหรือการรายงานมีทักษะการพูดให้ผู้ฟังเข้าใจได้ (2 คะแนน)	การพูดหรือการรายงานขาดความมั่นใจไม่น่าสนใจ (1 คะแนน)
ผู้นำเสนอมีความเข้าใจเรื่องที่นำเสนอดีมาก (3 คะแนน)	ผู้นำเสนอเข้าใจเรื่องดีพอสมควร (2 คะแนน)	ผู้นำเสนอไม่ค่อยเข้าใจเรื่องที่นำเสนอ (1 คะแนน)
ใช้ภาษาได้ดี เข้าใจง่าย (3 คะแนน)	ใช้ภาษาพอใช้ได้ ผู้ฟังเข้าใจ (2 คะแนน)	มีปัญหาการใช้ภาษา เข้าใจยาก (1 คะแนน)

5. บุคคลในข้อใดจัดเป็นผู้ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุดในแม่ฮ่องสอน
   ก. มิ่งเรียนเก่ง มีเพื่อนฝูงมาก
   ข. มุกมีอาชีพสุจริตมั่นคง จิตใจดีมีเมตตา
   ค. มน สุขภาพแข็งแรง เป็นคนเก่ง และเป็นคนดี
   ง. แม้น ฐานะร่ำรวย มีการศึกษาสูง
6. วัฒนธรรมของท้องถิ่นแม่ฮ่องสอนได้รับอิทธิพลมาจากชาติใดมากที่สุด
   ก. ลาว
   ข. จีน
   ค. พม่า
   ง. มอญ
7. วัฒนธรรมของสังคมแม่ฮ่องสอนเริ่มมีทิศทางการปรับเปลี่ยนเนื่องจากสาเหตุใด
   ก. ประชากรเพิ่มขึ้น
   ข. การติดต่อกับสังคมอื่น
   ค. ข่าวสารและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
   ง. การเมืองการปกครอง
8. องค์กรทางศาสนาของท้องถิ่นแม่ฮ่องสอนควรจะปรับเปลี่ยนบทบาทอย่างไร เพื่อให้คนในท้องถิ่นเกิดการพึ่งตนเอง
   ก. วิเคราะห์ดวงชะตาเป็นที่พึ่งให้ประชาชน
   ข. รณรงค์ให้คนทำบุญสร้างถาวรวัตถุใหญ่โต
   ค. อบรมปลูกฝังให้มีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพ ไม่ฟุ้งเฟ้อ
   ง. เรี่ยไรเงินจากสาธารณชนไปช่วยผู้เดือดร้อนและผู้ด้อยโอกาส
9. ข้อใดเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีการประยุกต์เพื่อการตลาดที่มีชื่อเสียงมากที่สุดของแม่ฮ่องสอน
   ก. การทำกุ๊บ
   ข. การทำถั่วเน่าแผ่น
   ค. การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากน้ำมันงา
   ง. การทำขนมงา

10. ข้อใดเป็นแนวทางการส่งเสริมสินค้าภูมิปัญญาของท้องถิ่นแม่ฮ่องสอนที่ถูกต้อง

ก. ช่วยโฆษณาสินค้าท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน

ข. ซื้อแต่สินค้าที่เป็นภูมิปัญญาแม่ฮ่องสอน

ค. ผลิตแต่สินค้าที่เป็นภูมิปัญญาแม่ฮ่องสอน

ง. ศึกษาวิธีทำ แนะนำ การผลิตสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นแม่ฮ่องสอนให้มีคุณภาพ

11. ข้อใดเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอาหารของแม่ฮ่องสอน

ก. น้ำพริกคั่วทราย

ข. น้ำพริกลงเรือ

ค. น้ำพริกหนุ่ม

ง. น้ำพริกกะปิ

12. ไฟป่าส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในข้อใด

ก. ป่าไม้

ข. อากาศ

ค. สัตว์ป่า

ง. ถูกทุกข้อ

13. ข้อใดเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้พื้นที่ในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดต่างๆแห้งแล้งขยายตัวอย่างรวดเร็ว

ก. ป่าไม้ถูกทำลาย

ข. การขยายพื้นที่ทำเหมืองแร่

ค. การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ง. การเพิ่มขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรม

14. ข้อใดมีผลโดยตรงจากการปลูกต้นไม้เป็นแนวป้องกันแสงแดดส่องบ้านเรือน

ก. ประหยัดการใช้ไฟฟ้าในอาคาร

ข. เพิ่มพื้นที่สีเขียวลดภาวะโลกร้อน

ค. ช่วยลดความร้อนในอาคารบ้านเรือน

ง. ช่วยดูดซับก๊าซไอเสียจากรถยนต์

15. เหตุภัยธรรมชาติที่เกิดจากฝนตกหนัก ทำให้ดินถล่มลงมาจากภูเขาปิดกั้นเส้นทางคมนาคมเข้าจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นผลกระทบจากข้อใด

ก. การตัดไม้ทำลายป่า

ข. การขาดแคลนน้ำ

ค. ความแปรปรวนของลมฟ้าอากาศ

ง. สภาพโครงสร้างของธรณีวิทยาไม่แข็งแรง

16. ข้อใดไม่ใช่ผลกระทบจากการใช้สารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชมากเกินไป

ก. แหล่งน้ำมีสารพิษปนเปื้อน

ข. ดินเสื่อมสภาพ ผลผลิตตกต่ำ

ค. ปลูกพืชไม่เจริญงอกงาม

ง. ดินมีสภาพดี ไม่มีแมลงมารบกวนพืช

17. ข้อใด ไม่ใช่สาเหตุทำให้เกิดปัญหาดินเสื่อมคุณภาพในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ก. การปลูกพืชชนิดเดียวติดต่อซ้ำๆ

ข. การเผาซังข้าวภายหลังฤดูเก็บเกี่ยว

ค. การใช้ยาปราบศัตรูพืช

ง. การทำไร่นาสวนผสม

18. ข้อใดคือลักษณะของชุมชนที่เข้มแข็ง

ก. มีบุคคลหลากหลายที่รวมตัวกันอย่างเป็นทางการ หรือไม่เป็นทางการ

ข. มีอิสระในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ

ค. มีการจัดกิจกรรม ที่เป็นสาธารณะของชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ง. ถูกทุกข้อ

19. เพราะเหตุใดจังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงได้ชื่อว่าเป็น “เมืองสามหมอก”

ก. เป็นชื่อของเจ้าเมืองผู้ครองเมืองแม่ฮ่องสอนในอดีต

ข. มีลักษณะเป็นกลุ่มหมอกในฤดูหนาวอยู่สามกลุ่ม

ค. มีสภาพหมอกปกคลุมทั้งสามฤดู

ง. มีสภาพหมอกปกคลุมจังหวัดอยู่สามอำเภอ

20. ปัจจัยสำคัญในข้อใดที่เป็นกลไกในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขท่ามกลางความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน

ก. ไม่เข้าไปยุ่งหรือเกี่ยวข้องกัน

ข. แต่ละชาติพันธุ์อาศัยอยู่ไกลกัน

ค. มีทัศนคติ ค่านิยมในการยอมรับความแตกต่างซึ่งกันและกัน

ง. มีผลประโยชน์ร่วมกัน

21. นักศึกษาจะสามารถรณรงค์หยุดการกระทำที่ทำลายป่าไม้ เช่นการตัดไม้ และการเผาป่าได้โดยอาศัยการปลูกฝังผ่านกระบวนการใด

ก. อบรมผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน

ข. จัดกระบวนการเรียนรู้สร้างจิตสำนึกรักและหวงแหนทรัพยากรป่าไม้แก่นักเรียนจนเกิดการนำไปใช้จริง

ค. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองนักเรียนหยุดการทำลายป่า

ง. ขอความร่วมมือจากตำรวจทหารจัดเวรยามเฝ้าระวัง

22. เพราะเหตุใดจึงมีนักเรียน นักศึกษา จำนวนมากที่ไม่กล้าเปิดเผยตนเองว่าเป็นชนชาติพันธุ์ใด

ก. กลัวถูกลอบทำร้าย

ข. ขาดจิตสำนึกรักและขาดความภาคภูมิใจในรากเหง้าของตน

ค. กลัวไม่มีใครคบค้าสมาคม

ง. เป็นความลับที่ต้องปกปิด

23. วิธีการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณี ของชุมชนท้องถิ่นแม่ฮ่องสอนได้อย่างยั่งยืน คือ

ก. เรี่ยไรเงินเพื่อร่วมทำขบวนแห่จองพาราให้ใหญ่โตสวยงาม

ข. หาวิธีการเพิ่มราคาสินค้าเพื่อจะได้นำเงินไปทำบุญที่วัดมากๆ

ค. ร่วมมือกับหน่วยงานทางศาสนา ปลูกฝังเรียนรู้ถึงแก่นแท้และคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม

ง. ควรออกกฎบังคับให้เข้าร่วมประเพณีที่ทางราชการและชุมชนจัดขึ้นเพื่อปลูกฝังวินัย

24. ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้บริบทของแม่ฮ่องสอนถูกมองว่าล้าสมัย ดังนั้นจึงมีประชากรทุกเพศทุกวัยจำนวนหนึ่ง ต่างพยายามแสวงหา สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ รวมทั้งการไล่ตามเทคโนโลยีสื่อสารที่ทันสมัย อยู่ตลอดเวลา พฤติกรรมบริโภคนิยมเช่นนี้ก่อให้เกิดกระแสเลียนแบบ สวนกระแสแห่งความพอเพียง นักศึกษาจะมีวิธีการรณรงค์ให้เกิดการรู้เท่าทันต่อกระแสดังกล่าวได้อย่างไร

ก. ประพฤติเป็นแบบอย่างแห่งความพอเพียง รวมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นฐานการสอนตามสภาพจริง

ข. ควรส่งเสริมความรู้ทางเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องเพื่อไม่ให้ล้าสมัย

ค. ส่งเสริมและช่วยหางบประมาณจัดซื้อโทรศัพท์รุ่นใหม่ ให้ประชาชนทุกคนทุกครัวเรือนมีไว้ใช้

ง. รณรงค์ให้ติดตามแบบอย่างการใช้ชีวิตของสังคมในเมืองใหญ่อยู่ตลอดเวลา

25. ประเพณีปอยส่างลอง ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน นิยมจัดขึ้นในช่วงเดือนใด

ก. มกราคม – มีนาคม

ข. มีนาคม – พฤษภาคม

ค. พฤษภาคม – กรกฎาคม

ง. กรกฎาคม – กันยายน

26. นักศึกษาจะส่งเสริมและรณรงค์การบริโภคโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างไร

ก. สอนให้รู้จักการซื้อสินค้าที่ราคาถูกที่สุด และได้ปริมาณเยอะๆ

ข. สอนให้รู้จักการรับประทานอาหารที่สามารถทำให้อิ่มได้นานๆ

ค. ตั้งกองทุนเพื่อการกู้ยืมเงินสำหรับการบริโภคเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี

ง. ให้ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์หาคุณค่าของสารอาหารที่เป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่นและที่ท้องถิ่นสามารถผลิตเองได้

27. ควรฝึกฝนผู้เรียนให้ใช้ภาษาใด ระหว่างการใช้ภาษาไทยกับภาษาชนเผ่า

ก. ควรฝึกฝนแต่ทักษะในการใช้ภาษาไทยให้เกิดความชำนาญ

ข. ควรให้ใช้แต่ภาษาของแต่ละชนเผ่า เพื่อเป็นการอนุรักษ์

ค. ควรฝึกทักษะการใช้ภาษาไทยให้ชำนาญเป็นพื้นฐานควบคู่ไปกับการศึกษาเรียนรู้ภาษาของแต่ละชนเผ่าและภาษาสากล

ง. ไม่ต้องฝึกการใช้ภาษาไทยก็ได้เพราะเป็นคนไทยอยู่แล้วควรฝึกภาษาอังกฤษให้เก่งๆ

28. ถ้านักศึกษาเป็นผู้นำชุมชน นักศึกษาควรเลือกสิ่งใดระหว่างการลงทุนตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อรองรับการมีงานทำ กับการคงอยู่ของสภาพทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์

ก. เลือกการสร้างโรงงานอุตสาหกรรม เพราะประชาชนจะได้มีงานทำไม่ยากจน

ข. เลือกการสร้างโรงงานอุตสากรรม เพราะก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองทันสมัย

ค. เลือกการคงอยู่ของป่าไม้ เพราะป่าคือชีวิต คือเมื่อมีป่าก็มีน้ำมีอาหาร

ง. เลือกการคงอยู่ของป่าไม้ เพราะในยุคนี้ไม้หากตัดไปขายจะได้ราคาสูงมาก ทำให้ประชาชนร่ำรวยได้อย่างรวดเร็ว

29. จากสภาพปัญหาที่บางพื้นที่ของท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน ระบบสาธารณูปโภคบางอย่างยังไม่ทั่วถึง หากนักศึกษาได้รับการบรรจุเป็นครูในพื้นที่ดังกล่าว มีความจำเป็นหรือไม่ ที่จะต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจให้ประชาชนเกี่ยวกับการรักษาสุขภาวะของตนเองและครอบครัว ชุมชน

ก. ไม่มีความจำเป็น เพราะประชาชนสามารถปรับตนเองในการใช้ชีวิตได้

ข. ไม่มีความจำเป็น เพราะอยู่มานานหลายปี

ค. มีความจำเป็น เนื่องจากหากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ ในการดูแลรักษาสุขภาพอนามัยเบื้องต้น จะช่วยให้ประชาชนมีสุขภาพกายและจิตดี ก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี

ง. มีความจำเป็นเนื่องจาก จะได้ประหยัดงบประมาณของรัฐ โดยไม่ต้องเข้าไปดูแลอย่างทั่วถึง

30. ควรรณรงค์และปลูกฝังให้ผู้เรียนของท้องถิ่นแม่ฮ่องสอนมีพฤติกรรมเช่นไรทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ก. เรียนให้มากๆเรียนให้สูงๆ โดยการกู้ยืมเงินเรียน

ข. ตั้งใจเรียนอย่างเดียว ไม่ต้องทำกิจกรรมอื่นๆจบมาจะได้ทำงานที่สบายได้เงินเดือนสูง มีบ้าน มีรถขับ

ค. ไปแสวงหางานทำในเมืองใหญ่ๆ ไม่ต้องทำไร่ไถนา ปลูกผัก เพราะทำให้ตนเองต่ำต้อย

ง. ฝึกฝนเรียนรู้วิธีการดำรงตนอยู่ในท้องถิ่นอย่างสันติสุขของบรรพบุรุษ การเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต และนำความรู้ไปพัฒนาภูมิปัญญา รักษาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง

.....

เฉลยแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ

ก่อนและหลังการพัฒนาสมรรถนะ

หน่วยที่ 1

เรื่อง ท้องถิ่นของเรา แม่ฮ่องสอนศึกษา

ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ
1	ค	16	ง
2	ข	17	ง
3	ข	18	ง
4	ง	19	ค
5	ค	20	ค
6	ค	21	ข
7	ค	22	ข
8	ค	23	ค
9	ค	24	ก
10	ง	25	ข
11	ก	26	ง
12	ง	27	ค
13	ก	28	ก
14	ค	29	ค
15	ก	30	ง

ชุดพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสายครูที่สอดคล้องกับบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยที่ 2

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับวิถีชีวิตชาวแม่ฮ่องสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

ชุดพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสายครูที่สอดคล้องกับบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยที่ 2

เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับวิถีชีวิตชาวแม่ฮ่องสอน
เวลา 8 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอนสามารถ

1. อธิบายแนวคิด หลักการ ความหมาย ความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้

2. เสนอแนะแนวทางการนำหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวแม่ฮ่องสอนได้

3.ประพฤติตนในการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

สาระการเรียนรู้

1. ความเป็นมา ความหมาย หลักแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต ชุมชน และสังคม

สมรรถนะสำคัญของนักศึกษาวิชาชีพครู

1.ความสามารถด้านความรู้ ความเข้าใจ

2. ความสามารถในการตระหนักรู้ และความกระจ่างในความคิดและค่านิยมของตนเอง

3.ความสามารถด้านทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ (30 นาที)

สนทนาเกี่ยวกับคุณลักษณะของบุคคลที่ประพฤติตนโดยยึดหลักความพอเพียง

ขั้นดำเนินการ (7 ชั่วโมง)

1. ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง จากใบความรู้ที่ 2.1 ในหัวข้อต่อไปนี้

1) ความเป็นมาของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) ความหมายของคำว่าพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียง

3) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำความรู้ที่ได้ศึกษามาสรุปเป็นประเด็นสำคัญ บันทึกลงในกระดาษที่แจกให้

3. ผู้สอนอธิบายความรู้เกี่ยวกับหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มเติม ซึ่งมีประเด็นสำคัญ ดังนี้ 1) พอประมาณ 2) มีเหตุผล 3) มีภูมิคุ้มกันที่ดี 4) เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง 5) เงื่อนไขคุณธรรม ประกอบด้วย ซื่อสัตย์ สุจริต สติปัญญา ขยัน อดทน แบ่งปัน

4. ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนเล่าเรื่องราวถึงการกระทำของบุคคลที่นักศึกษาประทับใจในการกระทำของเขา ที่แสดงให้เห็นว่ามีการปฏิบัติตนสอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง และอธิบายเหตุผลประกอบ

5. ให้นักศึกษาแต่ละคนทำใบงานที่ 2.1 เรื่อง ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

6. ให้นักศึกษาทำใบงานที่ 2.2 วิเคราะห์หลักเศรษฐกิจพอเพียง

7. ให้นักศึกษาชมวีดีทัศน์เรื่อง แผ่นดินพอเพียง แล้วให้บันทึกข้อคิดในการนำไปใช้ประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน

8. ให้แต่ละกลุ่มระดมความคิด โดยร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมที่มีในชุมชน

9. ผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นว่า การดำเนินชีวิตประจำวันของนักศึกษา ครอบครัว ชุมชน เกิดปัญหาอะไรบ้าง หากมีปัญหาแล้วมีวิธีการแก้ไขอย่างไร

10. ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มร่วมวิเคราะห์ปัญหาของ ครอบครัว ชุมชน สังคม และระดมความคิดเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นสรุป

ให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์ปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียง วิทยากรร่วมสรุปเพิ่มเติม

สื่อและอุปกรณ์

1.ใบความรู้ 1 ชุด

2.ใบงาน 2 ชุด

3. วิดีทัศน์

4. แบบทดสอบ

การประเมินผล

วิธีการ

1. การประเมินเจตคติต่อการประยุกต์ใช้หลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. การประเมินผลการนำเสนอผลการวิเคราะห์ปัญหา และแนวทางแก้ไข

เครื่องมือ

1. แบบประเมินเจตคติต่อการประยุกต์ใช้หลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. แบบประเมินผลการนำเสนอผลการวิเคราะห์ปัญหา และแนวทางแก้ไข

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

ใบความรู้

1.ความเป็นมา ความหมาย หลักแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

.

"...เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกตอกรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็ม และลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป..."

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
จากวารสารชัยพัฒนา ฉบับประจำเดือนสิงหาคม 2542

ความเป็นมา

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระราชดำรัสแก่พสกนิกรชาวไทยมาตั้งแต่ปีพ.ศ.2517 ที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับประเทศ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญในช่วงปีพ.ศ. 2540 เมื่อปีที่ประเทศไทยต้องการรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพเพื่อที่จะยืนหยัดในการพึ่งตนเองและพัฒนานโยบายที่สำคัญเพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจ

ในปี พ.ศ.2540 ประเทศไทยประสบกับภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ เป็นบทเรียนของการพัฒนาที่ไม่สมดุลและไม่มีเสถียรภาพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่ได้คำนึงถึงระดับความเหมาะสมกับศักยภาพของประเทศ การหวังพึ่งพิงจากต่างประเทศมากเกินไปทั้งในด้านความรู้ เงินลงทุน หรือตลาด โดยไม่ได้เตรียมสร้างพื้นฐานภายในประเทศให้มีความมั่นคงและเข้มแข็ง หรือสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีเพื่อให้สามารถพร้อมรับความเสี่ยงทั้งปัจจัยภายในและภายนอก บทเรียนจากการพัฒนาที่ผ่านมานั้นทำให้ประชาชนคนไทยทุก
ระดับในทุกภาคส่วนของสังคม หันกลับมาทบทวนแนวทางการพัฒนาและการดำเนินชีวิตของคนในชาติ แล้วมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่องการพัฒนาและการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาค้นคว้าพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ส่งเสริม และใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน สังคมเข้มแข็งและประเทศชาติมีความมั่นคง

ความหมาย หลักการ

แผนภาพแสดงแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวัง มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ตลอดจนดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีความเพียร มีสติ และความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

1.กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยวิกฤติเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่นการผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ได้แก่

4.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน

4.2 เงื่อนไขคุณธรรม ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5. แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

ระบบเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นให้บุคคลสามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน และใช้จ่ายเงินที่ได้มาอย่างพอเพียงและประหยัด ตามกำลังของเงินของบุคคลนั้น โดยปราศจากการกู้หนี้ยืมสิน และถ้ามีเงินเหลือก็แบ่งเก็บออมไว้บางส่วน ช่วยเหลือผู้อื่นบางส่วน และอาจจะใช้จ่ายมาเพื่อปัจจัยเสริมอีกบางส่วน เช่นการท่องเที่ยว ความบันเทิง เป็นต้น เนื่องจากสภาพการดำรงชีวิตของสังคมทุนนิยมในปัจจุบันได้ถูกปลูกฝัง สร้างหรือกระตุ้น ให้เกิดการใช้จ่ายอย่างเกินตัวเกินกว่าปัจจัยในการดำรงชีวิต เช่น การบริโภคเกินตัว ความบันเทิงหลากหลายรูปแบบ การแต่งตัวตามแฟชั่น การพนันหรือเสี่ยงโชค เป็นต้น ส่งผลให้เกิดการกู้หนี้ยืมสินเพื่อที่จะได้มีเงินเพียงพอตอบสนองความต้องการเหล่านั้น

การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต ชุมชน และสังคม

ชีวิตประจำวันที่เป็นบุพปัจจัยของการเกิดครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียงโดยยึดหลักการพึ่งตนเอง ประกอบด้วยบุพปัจจัย 6 ด้าน ได้แก่ การปลูกผักสวนครัว การมีอาชีพเสริม มีการออมทรัพย์ มีการสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเอื้ออารีต่อกัน และมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งแต่ละด้านอธิบายพอสังเขปได้ดังนี้ (ดิเรกกช ภณก้อนกลีบ,2552)

(1) ครัวเรือนปลูกพืชผักสวนครัว (gardening, GARDEN): ในระดับครัวเรือน มีการส่งเสริมให้ครัวเรือนปลูกพืช เลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภค มีการใช้ปุ๋ย/สารชีวภาพ เพื่อรักษาสุขภาพให้แข็งแรงสมบูรณ์ ทั้งนี้ในการปลูกผักสวนครัวไว้บริโภคต้องยึดหลัก 4 ประการ คือ (1) ใช้พื้นที่ปลูกให้ได้ประโยชน์มากที่สุด (2) ต้องปลูกผักให้ได้มากชนิดที่สุดเพื่อจะมีผักไว้บริโภคหลายๆ อย่าง (3) ต้องเลือกชนิดผักที่ชอบบริโภคสามารถรับประทานได้ทุกวันมีคุณค่าทางอาหาร แมลงไม่ชอบ และปลอดภัยจากสารเคมี วิธีเลือกผักในบ้านให้ได้ผลดี และ (4) ต้องเลือกพันธุ์ที่ปลูกง่ายไม่ยุ่งยากจนเกินไป และใช้บริโภคในครัวเรือนเป็นประจำ

(2) ครัวเรือนมีอาชีพเสริม (supplementary occupation, SUPPOCCU): ในระดับครัวเรือน มีการส่งเสริมให้สมาชิกครัวเรือน มีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยการทำอาชีพเสริม มีการปลูกพืชหมุนเวียนหลายชนิด เพื่อใช้ที่ดินเกษตรอย่างคุ้มค่า มีการพัฒนาอาชีพ/แปรรูปผลผลิตให้มีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มมูลค่า และในระดับหมู่บ้าน มีการส่งเสริมให้มีวิสาหกิจหมู่บ้าน เช่นกลุ่มอาชีพ โรงสี มีศูนย์สาธิตการตลาด/ร้านค้าชุมชน มีการทำการเกษตรผสมผสาน การจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน โดยชุมชนตามความเหมาะสมของศักยภาพพื้นที่

ในการพัฒนาอาชีพเสริมของครัวเรือน จะเน้นการส่งเสริมให้กับสมาชิกในครัวเรือนมีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยการปลูกพืชหมุนเวียนหลายชนิดตลอดปี เมื่อใช้ที่ดินเกษตรอย่างคุ้มค่ามีการแปรรูปผลผลิตให้มีคุณภาพ การออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าเน้นที่ความต้องการของตลาด ซึ่งสามารถสร้างรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ และในระดับชุมชนมีการส่งเสริมให้มีวิสาหกิจชุมชนเพิ่มขึ้น เช่น กลุ่มอาชีพต่างๆ โรงสีข้าว ศูนย์สาธิตการตลาด การทำเกษตรผสมผสาน การจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยชุมชน ตามความเหมาะสมของศักยภาพแต่ละพื้นที่

การพัฒนาอาชีพเสริมของชุมชนท้องถิ่น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการผลิต และความเจริญด้านคมนาคม การติดต่อสื่อสารและข้อมูลข่าวสารเข้าถึงในชุมชน จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาอาชีพจากการผลิตเพื่อใช้สอยในครัวเรือนหรือเป็นของฝาก กลายเป็นผลผลิตเพื่อจำหน่าย มีการพัฒนารูปแบบให้เป็นที่ต้องการของตลาด มีความปราณีตด้วยงานที่มี

คุณภาพ สามารถผลิตได้อย่างรวดเร็วและจำนวนมาก ซึ่งส่งผลให้ครัวเรือนมีรายได้จากการจำหน่ายเพิ่มขึ้น ซึ่งมากกว่าส่งผลให้อาชีพเสริมได้พัฒนาเป็นอาชีพหลักได้ด้วย

(3) การออมทรัพย์ (saving, SAVING): ในระดับครัวเรือน มีการส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดเพื่อให้มีเงินเก็บออม มีการใช้จ่ายเงินเท่าที่จำเป็นและการลดละ เลิก อบายมุข ตลอดจนการรักษาสิ่งของต่างๆ ให้คงอยู่ในสภาพใช้การได้นานๆ และสมาชิกในครัวเรือนมีกิจกรรมการออม เช่น สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสัจจะ กองทุนหมู่บ้าน และในระดับหมู่บ้านมีการส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งเป็นโครงการที่ส่งเสริมโดยกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ที่มุ่งเน้นให้สมาชิกในครัวเรือนรู้จักประหยัด พึ่งตนเอง คิดช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการระดมเงินออมเมื่อนำฝากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในชุมชนเป็นประจำทุกเดือน ซึ่งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจะใช้เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมและจะเป็นแหล่งเงินทุนของหมู่บ้านที่สมาชิกสามารถนำเงินมาฝาก-ถอน และกู้ยืมเพื่อนำไปเป็นทุนในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างอาชีพและรายได้ต่อไป หรือกลุ่มต่างๆ ที่มีกิจกรรมการออมทรัพย์

(4) ครัวเรือนมีการสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (household transfer and use of local wisdom, WISDOM): ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ที่ชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่นคิดขึ้นมาด้วยสติปัญญา ความสามารถของตนเอง เพื่อนำมาใช้ในการดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น องค์ความรู้เหล่านี้จะได้รับการสั่งสม ถ่ายทอดมาสู่ชนรุ่นหลังโดยได้มีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้สามารถสรุปประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ 10 ประเภท คือ 1) ภูมิปัญญาเกี่ยวกับเกษตรกรรม 2) ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการอุตสาหกรรมและหัตถกรรม 3) ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย 4) ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการจัดการ 6) ภูมิปัญญาเกี่ยวกับคติและความเชื่อ 7) ภูมิปัญญาเกี่ยวกับศิลปะและนันทนาการ 8) ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการ 9) ภูมิปัญญาเกี่ยวกับภาษาและวรรณกรรม และ 10) ภูมิปัญญาเกี่ยวกับศาสนาและประเพณี (รุ่ง แก้วแดง, 2543; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541; เอกวิทย์ ณ ถลาง, 2540)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีลักษณะเป็นองค์รวมและมีคุณค่าทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตไทย ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อาจจะเป็นที่มาขององค์ความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่นี้ จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย เป็นองค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทย อันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกสรร ปรุงแต่ง พัฒนา และถ่ายทอดสืบต่อกันมาเพื่อให้การแก้ปัญหาและการพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยมีความสมดุลกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย

การสืบทอดและการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงจำเป็นสำหรับครัวเรือน เพื่อให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นรากฐานและเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญอย่างหนึ่ง ในการพัฒนาคน และพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น (ชมพูนุท วราศิระ, 2548) และคนในท้องถิ่นสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตได้ตามศักยภาพที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย

เนื่องจากคนไทยอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม จึงมีการสร้างความสัมพันธ์ และความรู้ในลักษณะต่างๆ ทั้งด้านความรู้ การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกัน ความรู้ในการทำมาหากิน ความรู้ในการป้องกันภัย และการอยู่อาศัยร่วมกับธรรมชาติ เป็นต้น เพื่อให้ชุมชนของตนอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข ต่อมาภายหลังความสัมพันธ์ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมกับชุมชนมากขึ้น จนกลายเป็นขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม ซึ่งก็คือภูมิปัญญา และความรู้ที่สั่งสมกันและพัฒนากันมาเป็นระยะเวลายาวนานผ่านกระบวนการต่างๆ จนกลายเป็นความรู้ที่เหมาะสม และแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นได้จริง และมีการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนรุ่นหนึ่ง เพื่อให้สามารถใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างราบรื่น สงบสุข ทั้งที่เป็นความรู้ที่อธิบายได้ หรือเป็นความเชื่อ ความศรัทธากลายเป็นภูมิปัญญาที่มี 2 ลักษณะ คือ ภูมิปัญญาที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ วัตถุหรือการกระทำทั้งหลาย และภูมิปัญญาที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความรู้ความสามารถ ความเชื่อ และแนวทางในการแก้ไขปัญหา และการป้องกันปัญหา รวมทั้ง การสร้างความสงบสุขให้กับชีวิต (วีระพงษ์ แสงชูโต, 2544)

(5) ความเอื้ออารีของสมาชิกครัวเรือน (family members' love and care, LOVE): ในระดับครัวเรือน สมาชิกในครัวเรือนยากจน คนด้อยโอกาสและคนประสบปัญหา ได้รับการดูแลจากกลุ่ม/ครัวเรือนต้นแบบ/หมู่บ้าน และสมาชิกในครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของชุมชน ในระดับหมู่บ้าน ชุมชนมีการจัดสวัสดิการดูแลผู้ด้อยโอกาส เช่น กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ ธนาคารข้าว กิจกรรมวิสาหกิจหมู่บ้าน มีการจัดกิจกรรมสร้างความรู้ รัก สามัคคีในชุมชน โดยมีวิธีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อเกิดปัญหาในหมู่บ้าน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2548)

ความเอื้ออารีต่อกันเป็นการแสดงออกซึ่งคุณธรรม ซึ่งคุณธรรมของความเป็นพลเมืองไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นจากความว่างเปล่า หากแต่เกิดขึ้นได้ด้วยกระบวนการสังคมและส่งผลกระทบต่อสังคม ที่ดำรงอยู่ในสังคมนั้นๆ (พรพรรณ วีระปรียากูร, 2543) ความเอื้ออารีต่อกันทั้งในรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันรวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เป็นส่วนหนึ่งของคุณธรรมของความเป็นพลเมือง (civic virtue) ซึ่งเกิดจากพฤติกรรมทางสังคมและการเมืองของคนในชุมชน ที่อยู่ภายใต้โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจและการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันแบบแนวราบ (horizontal) มากกว่าแนวดิ่ง (vertical) ความสัมพันธ์เช่นนี้ จะทำให้ทุกคนมีความรู้สึก มี

ทัศนคติ มีนิสัยในการให้ความสนใจ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ เพื่อประโยชน์ร่วมกัน ติดต่อสัมพันธ์โดยไม่มีใครมีอำนาจ หรืออิทธิพลมากกว่ากัน ชีวิตเต็มไปด้วยความซื่อสัตย์ต่อกัน ความไว้วางใจกัน ไม่มีความแตกต่างในเรื่องชนชั้น ทุกคนจึงมีความเสมอภาค (equity) ความเท่าเทียมกัน (equality) และเมื่อมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวมร่วมกัน (public affairs) ก็จะนำไปสู่ความผูกพันกันทางสังคมและความเข้มแข็งของครัวเรือนนั่นเอง (Putnam, 1993)

สำหรับการศึกษาปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับความเอื้ออารีต่อกัน พิจารณาได้จากการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างครัวเรือนของผู้ชายที่อยู่กับเด็กๆ และครัวเรือนของผู้ชายที่ไม่ได้อยู่กับเด็กๆ พบว่า ผู้ชายที่อยู่กับเด็กๆ จะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ญาติ และเพื่อนบ้าน มากกว่าผู้ชายที่ไม่ได้อยู่กับเด็กๆ แต่ทั้งนี้ระดับความสัมพันธ์ ดังกล่าวจะขึ้นอยู่กับอายุ การศึกษา และรายได้ของผู้ชายด้วย (Ravanera, 2007) นอกจากนี้ระดับของความเชื่อใจต่อกันของคนในชุมชนยังขึ้นอยู่กับความหลากหลายของคนในชุมชนนั้นด้วย และจากการศึกษาของพัทนัม (Putnam, 2007) พบว่าถ้าคนในชุมชนมีความแตกต่างทางชาติพันธุ์มากเท่าไร ยิ่งมีความไม่เชื่อใจระหว่างกันมากไปด้วย และจะส่งผลให้ระดับการแบ่งปันหรือความเอื้ออารีต่อกันมีน้อยลงด้วย

(6) ครัวเรือนใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน (household sustainable use of natural resource, SUSTAIN): ในระดับครัวเรือน มีการส่งเสริมให้สมาชิกครัวเรือนใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า/ประหยัด มีการใช้สารอินทรีย์และชีวภาพในการเกษตรการบริโภคสินค้าที่ไม่กระทบสิ่งแวดล้อม และการจัดขยะอย่างถูกวิธี และระดับหมู่บ้าน การส่งเสริมและสนับสนุนให้หมู่บ้านมีการจัดระเบียบหมู่บ้าน เป็นการกำจัดขยะ การรักษาความสะอาด มีการจัดกิจกรรมรักษาดูแลป่าไม้ ต้นน้ำ และทรัพยากรธรรมชาติ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2549ข)

กล่าวโดยสรุปการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เหมาะสมต่อตนเอง สังคมและชุมชน จะต้องอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเองเป็นหลัก รอบคอบ ระมัดระวัง พิจารณาถึงความพอดีพอเหมาะพอควร ความสมเหตุสมผลและการพร้อมรับความเปลี่ยนแปลง ให้เกิดความสมดุลในแต่ละด้าน ดังนี้(สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย,2554:26)

ด้านจิตใจ คือการมีจิตใจที่เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประนีประนอม นึกผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

ด้านสังคม คือการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี สร้างความเข็มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือรู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด

ด้านเทคโนโลยี คือรู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม (ภูมิสังคม) พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้าน

หน่วยที่ 2

ใบงานที่ 2.1

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง

1.ให้นักศึกษาเติมข้อความลงในช่องว่างเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ถูกต้อง

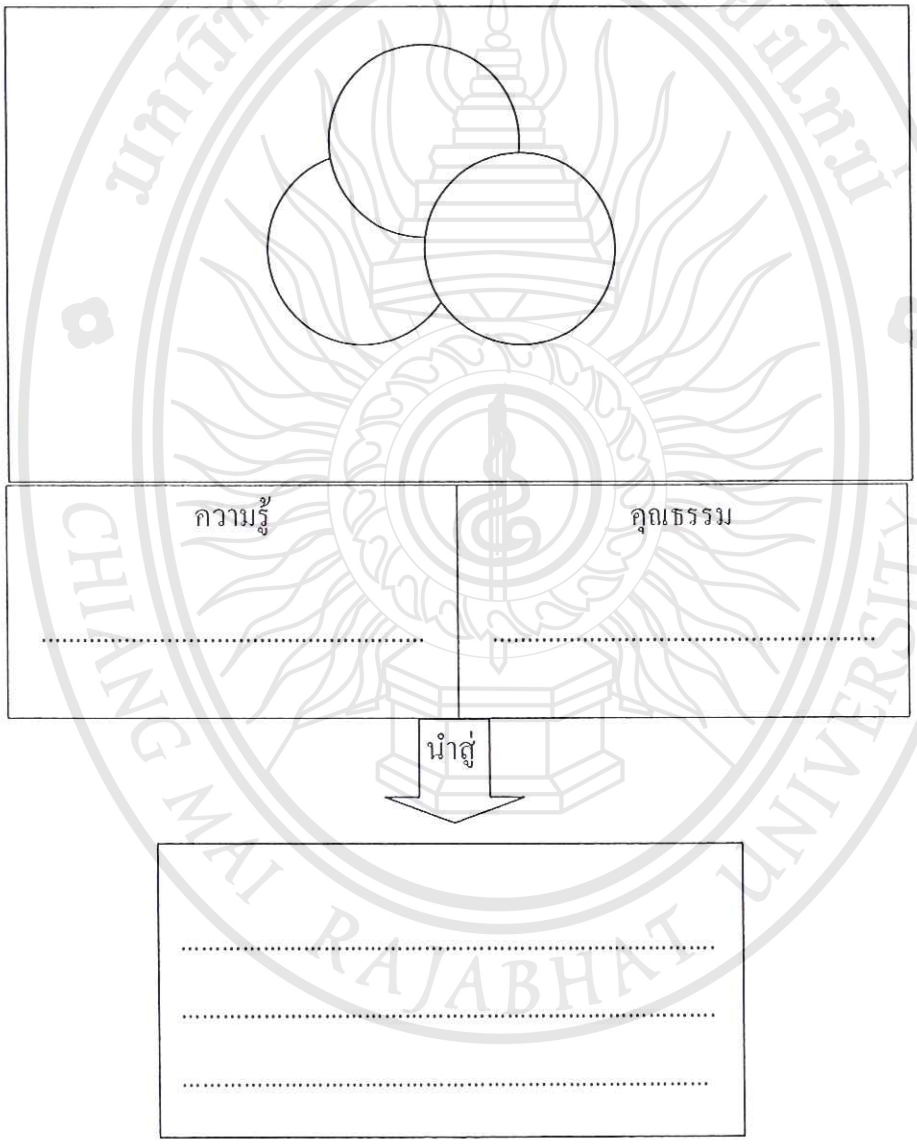

หน่วยที่ 2

ใบงานที่ 2.2

เรื่อง วิเคราะห์หลักเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง ให้นักศึกษานำหมายเลขบนกรอบด้านบนไปใส่ใต้ข้อความให้สัมพันธ์กัน

1.พอประมาณ	2.ความมีเหตุผล	3.มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
4.เงื่อนไขคุณธรรม	5. เงื่อนไขความรู้	6. การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

ชาวบ้านปางหมู ต่างแลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านการเกษตร ทำให้ทุกครัวเรือนนำความรู้ไปใช้พัฒนาอาชีพ	ธิดาจะจัดสรรเงินส่วนหนึ่งเก็บออมไว้ก่อนใช้จ่ายเสมอ	ราคาสินค้าประเภทผักมีราคาสูงขึ้นมาก แต่ครอบครัวลุงสุขก็ไม่เดือดร้อน เพราะมีผักสวนครัวที่ปลูกไว้
.....	.....	.....
จังหวัดแม่ย่องสอน ร่วมกันรณรงค์การไม่ตัดไม้ทำลายป่า และร่วมกันเฝ้าระวังสอดส่องอย่างเต็มความสามารถ	ยุพาจะเลือกซื้ออาหารที่ให้ประโยชน์ต่อสุขภาพเท่านั้น	ต้อม เป็นผู้ที่ไม่ถือโทษโกรธใครและมักจะให้อภัยผู้อื่นเสมอ
.....	.....	.....
ผู้ใหญ่ชุมเชิญชวนให้คนในหมู่บ้านฝึกทำบัญชีครัวเรือน	อาจารย์สุดสวยริเริ่มก่อตั้งชมรมรักสุขภาพ...ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข	หลวงพ่อให้คำแนะนำในการร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรม และจัดงานประเพณีอย่างพอเพียง

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ

ก่อนและหลังการฝึกอบรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

เรื่อง การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับวิถีชีวิตชาวแม่ฮ่องสอน

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบชุดนี้มีจำนวน 30 ข้อ

2. ให้นักศึกษาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด เพียงคำตอบเดียว แล้วเขียนเครื่องหมาย × ลงในช่อง ☐ ในกระดาษคำตอบ

1. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักการตรงกับข้อใด
   ก. มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน มีสุขภาพแข็งแรง
   ข. มีความพอประมาณ สมดุล มีเหตุผล
   ค. มีความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน
   ง. มีเหตุผล มีความมั่นคง มีฐานะทางเศรษฐกิจดี
2. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีฐานคิดที่เรื่องใดสำคัญที่สุด
   ก. การพัฒนาความมั่งคั่งเพียงอย่างเดียว
   ข. การพัฒนาเศรษฐกิจพร้อมกับพัฒนาสังคม
   ค. การพัฒนารักษาวัฒนธรรมพร้อมความมั่นคง
   ง. การพัฒนาคนในชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ควบคู่กับคุณธรรม
3. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีเป้าหมายเพื่อ
   ก. ดำเนินชีวิตได้ทุกเพศ ทุกวัย
   ข. ดำเนินชีวิตได้ทุกสถานที่
   ค. ดำเนินชีวิตได้ทุกสถานการณ์
   ง. ดำเนินชีวิตได้ทุกสภาพอากาศ

4. ข้อใดไม่ใช่หลักการพึ่งตนเอง ตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง
   ก. การพึ่งตนเองทางด้านสังคม
   ข. การพึ่งตนเองทางด้านจิตใจ
   ค. การพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ
   ง. การพึ่งตนเองทางด้านการเมืองการปกครอง
5. ข้อใดคือเป้าหมายของหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญที่สุด
   ก. ประเทศชาติร่ำรวยทัดเทียมประเทศมหาอำนาจ
   ข. ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจร่ำรวยเท่าเทียมกัน
   ค. ประชาชนและประเทศชาติสามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาวอย่างยั่งยืน
   ง. ประชาชนหลุดพ้นจากความทุกข์และมีความสุข
6. การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมกับนักศึกษามากที่สุดคือ
   ก. ลดค่าใช้จ่ายในทุกด้าน
   ข. ไม่แก่งแย่งผลประโยชน์ทางการค้า
   ค. ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนหมั่นใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
   ง. ประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
7. แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมให้ประชาชนดำเนินชีวิตในลักษณะใด
   ก. ดำเนินชีวิตอย่างเคร่งครัด
   ข. ดำเนินชีวิตทางสายกลางยึดความพอดี
   ค. ดำเนินชีวิตโดยยึดความสะดวกสบาย
   ง. ดำเนินชีวิตโดยการแสวงหาอำนาจและบารมี
8. การสร้างความสมดุลของแนวคิดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเน้นให้เกิดกับสิ่งใดมากที่สุด
   ก. ความสมดุลระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
   ข. ความสมดุลระหว่างอุตสาหกรรมกับเกษตรกรรม
   ค. ความสมดุลระหว่างสินค้าไทยกับสินค้าต่างประเทศ
   ง. ความสมดุลของความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีกับภูมิปัญญาไทย
9. ความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง เกิดจากเหตุการณ์สำคัญข้อใด
   ก. วิกฤตเศรษฐกิจไทย พ.ศ.2540
   ข. การประกาศใช้รัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2540
   ค. พระราชดำรัสในวันเฉลิมพระชนมพรรษา พ.ศ. 2540
   ง. การกู้เงินจากกองทุน IMF พ.ศ. 2541

10. พระราชดำรัสเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ว่า "ความเป็นอยู่ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง" มีความหมายถึงข้อใด
    ก. กินดีอยู่ดีตามมาตรฐานคุณภาพชีวิต
    ข. ใช้จ่ายและแสวงหาความสุขได้ตามฐานะ
    ค. กินอยู่อย่างง่ายๆตามสมควรแก่อัตภาพ
    ง. กินอยู่พอประมาณ ไม่บริโภคสิ่งนอกเหนือปัจจัยสี่
11. องค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงข้อใด ถ้าขาดหรือมีไม่สมบูรณ์จะทำให้การพัฒนาประเทศตามปรัชญาดังกล่าวไม่บรรลุผลสำเร็จ
    ก. ความสมดุลและความยั่งยืน
    ข. การเสริมสร้างคุณภาพคน
    ค. ภูมิคุ้มกันและรู้เท่าทันโลก
    ง. ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล
12. ข้อใดคือความหมายของคำว่า "ความมีเหตุผล"
    ก. การไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น
    ข. การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียง
    ค. ความพอดีที่ไม่เกินไป และไม่มากเกินไป
    ง. การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ
13. บุคคลในข้อใด ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตมากที่สุด
    ก. สมชาย นิยมใช้ของต่างประเทศ จะได้ประหยัดทรัพยากรในประเทศ
    ข. สมศรีชอบเรียนแต่พอดีและเลือกเข้าห้องเรียนเป็นบางวิชา
    ค. สมบัติไปทำงานสายและกลับบ้านก่อนเวลาทุกวัน เพื่อเป็นการประหยัดไฟ
    ง. สายใจแม่ค้าขายผัก มีความเป็นอยู่พอดี รู้จักใช้จ่าย ทำให้มีเงินออม
14. แนวคิดทฤษฎีใหม่ให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรใดมากที่สุด
    ก. มนุษย์
    ข. ทรัพยากรน้ำ
    ค. ทรัพยากรดิน
    ง. ทรัพยากรป่าไม้

15. ขั้นตอนของทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริในขั้นที่สองหรือขั้นก้าวหน้า เกษตรกรจะรวมกลุ่ม เพื่อดำเนินการอย่างไร
    ก. จดทะเบียนเป็นสหกรณ์การเกษตร
    ข. หาแหล่งเงินกู้จากภายนอกมาสนับสนุนกิจการ
    ค. ส่งผลผลิตเข้าสู่ตลาดโดยตรงไม่พึ่งพ่อค้าคนกลาง
    ง. ขยายการผลิต การตลาด และพัฒนาความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น
16. "ประชาชนในท้องถิ่นแม่ฮ่องสอนทุกคน ต้องรู้จักการจัดสรรทรัพยากรให้ใช้ได้อย่างยั่งยืน" เป็นวิธีการตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในด้านใด
    ก. ด้านสังคม
    ข. ด้านเศรษฐกิจ
    ค. ด้านวัฒนธรรม
    ง. ด้านสิ่งแวดล้อม
17. ชุมชนแม่ฮ่องสอนมีการช่วยเหลือ แบ่งปันทั้งกำลังทรัพย์ กำลังกาย กำลังใจ ถือเป็นการนำระบบเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่ออะไร
    ก. เพื่อสร้างสมดุลทางใจ
    ข. เพื่อสร้างสมดุลทางกาย
    ค. เพื่อสร้างสมดุลทางสังคม
    ง. เพื่อสร้างสมดุลทางเศรษฐกิจ
18. บุคคลในข้อใดไม่นำหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านเศรษฐกิจไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
    ก. บุญชัยทำบัญชีรายรับรายจ่ายทุกวัน
    ข. จอมใช้จ่ายเงินอย่างพอดีทุกเดือน
    ค. สิทธิ์ใช้จ่ายเงินอย่างเพียงพอทุกเดือน
    ง. ศักดิ์เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์
19. ครัวเรือนทำหน้าที่ใดในระบบเศรษฐกิจ
    ก. เป็นเจ้าของสินค้าและบริการ
    ข. เป็นเจ้าของสถาบันการเงินและหน่วยธุรกิจ
    ค. เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตและเป็นผู้บริโภค
    ง. เป็นเจ้าของธุรกิจและรับผลตอบแทนจากปัจจัยการผลิต

20. หากครัวเรือนสามารถออมทรัพย์ได้มากๆจะก่อให้เกิดผลดีอย่างไร
    ก. ช่วยเพิ่มผลผลิตมากขึ้น
    ข. ช่วยเพิ่มแหล่งออมเงินมากขึ้น
    ค. ก่อให้เกิดการจ้างงานมากขึ้น
    ง. ช่วยเพิ่มพูนรายได้ไว้ใช้ประโยชน์ในอนาคต
21. กระแสโลกาภิวัตน์ มีความหมายตรงกับข้อใด
    ก. กระแสของโลก
    ข. การเปลี่ยนแปลงของโลก
    ค. กระแสของการพัฒนาการ
    ง. กระบวนการถูกทำให้รับรู้ ถูกทำให้คล้อยตาม
22. ความพอเพียงในจิตใจ หมายความว่าอย่างไร
    ก. มีความประพฤติที่ดีงาม
    ข. การพออยู่ พอมี พอกิน
    ค. ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
    ง. สามารถเผชิญกับความยากลำบากอย่างเข้มแข็ง
23. การดำเนินชีวิตประจำวันตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่เรียกว่า พออยู่ พอกิน หมายถึงข้อใด
    ก. กินอยู่ตามมีตามเกิด ไม่พึ่งใคร
    ข. กินอยู่จากสิ่งที่หาได้ภายในบ้านเท่านั้น
    ค. กินอยู่ตามกำลังฐานะไม่เป็นหนี้เป็นสิน
    ง. กินอยู่จากทรัพย์สอนที่บรรพบุรุษหาไว้ให้
24. หากครัวเรือนมีการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง จะมีแนวทางในการใช้จ่ายเงินเพื่อการลงทุน เพื่อประกอบอาชีพของตน ได้อย่างไร
    ก. ไม่มีรายจ่ายเพื่อการลงทุน
    ข. ใช้จ่ายตามฐานะ ไม่ลงทุนเกินตัว
    ค. กู้ให้มากเพราะต้องกล้าได้กล้าเสีย
    ง. ไม่กู้มาลงทุนเพราะไม่ยอมมีหนี้สิน
25. "การพัฒนาที่ยั่งยืน" มีความหมายตรงกับข้อใดมากที่สุด
    ก. พัฒนา ก้าวหน้าตามยุคโลกาภิวัตน์
    ข. พัฒนา พึ่งพา และพึ่งพาประเทศอื่น
    ค. พัฒนาการเกษตรเพียงอย่างเดียว เพื่อก้าวสู่ความพอเพียง

ง. พัฒนาพาครอบครัวอบอุ่น สังคมสันติสุข สิ่งแวดล้อมยั่งยืน

26. การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ให้ได้ผลควรเริ่มต้นอย่างไร

ก. เริ่มต้นที่ตัวเอง ทำความเข้าใจ ยอมรับ และนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

ข. เริ่มต้นที่รัฐบาลจะต้องให้ความสำคัญโดยกำหนดนโยบายที่ชัดเจน มีการประเมินผลติดตามผล

ค. เริ่มต้นที่สถาบันครอบครัว เพราะการบริหารและการจัดการที่ดีจะทำให้ประเทศชาติมีความมั่นคง

ง. เริ่มต้นที่ผู้นำท้องถิ่นโดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เพราะมีความใกล้ชิดกับประชาชน

27. หลักสำคัญที่จะทำให้ประเทศชาติมีการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคือ

ก. ความรักถิ่นฐานบ้านเกิด

ข. ความสามัคคีของคนในชาติ

ค. ความมุ่งมั่นในการผลิตสินค้าให้ทันสมัย

ง. ความรู้จักประมาณตน รอบคอบระมัดระวัง มีคุณธรรม

28. ทฤษฎีใหม่กับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ต้องการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในทุกระดับแต่เน้นในระดับใดมากที่สุด

ก. ประชาชนที่มีฐานะยากจน

ข. ประชาชนที่มีฐานะค่อนข้างยากจน

ค. ประชาชนที่มีฐานะระดับปานกลาง

ง. ประชาชนที่มีฐานะร่ำรวย

29. โครงการต่างๆ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานให้แก่พสกนิกรไทยทั่วประเทศ มีวัตถุประสงค์ใดสำคัญที่สุด

ก. เพื่อพัฒนาประเทศให้เป็นเสือตัวที่ 5

ข. เพื่อพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมอารยประเทศ

ค. เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีความสุขอย่างพอเพียง

ง. เพื่อพัฒนาคุณภาพประชากรให้มีประสิทธิภาพ ตามกระแสโลกาภิวัตน์ได้

30. นักศึกษาจะส่งเสริมกิจกรรมใดเพื่อเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่นแม่ย่องสอน

ก. กิจกรรมสภานักเรียน

ข. กิจกรรมศึกษาดูงาน

ค. กิจกรรมอาสาพัฒนา

ง. กิจกรรมสหกรณ์ผู้ผลิตและผู้บริโภค

.....

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

เรื่อง การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับวิถีชีวิตชาวแม่ฮ่องสอน

ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ
1	ค	16	ง
2	ง	17	ค
3	ค	18	ค
4	ง	19	ค
5	ค	20	ง
6	ค	21	ง
7	ข	22	ก
8	ง	23	ค
9	ก	24	ข
10	ง	25	ง
11	ข	26	ก
12	ข	27	ง
13	ง	28	ก
14	ค	29	ก
15	ง	30	ง

ชุดพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสายครูที่สอดคล้องกับบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยที่ 3

เรื่อง การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน
ในบทบาทของผู้จัดการเรียนการสอนในอนาคต

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

ชุดพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสายครูที่สอดคล้องกับบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยที่ 3

เรื่อง การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน
ในบทบาทของผู้จัดการเรียนการสอนในอนาคต

3.1 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบททท้องถิ่น

เวลา 2 ชั่วโมง

จุดประสงค์ เพื่อให้นักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน สามารถ

1. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของหลักสูตร
2. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของกระบวนการ การพัฒนาหลักสูตร
3. มีทักษะการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่มีเนื้อหา สาระสอดคล้องเหมาะสมกับวิถีชีวิตจริงของผู้เรียนในท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน
4. มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู เห็นคุณค่าของผู้เรียน

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร
2. พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. สนทนาทบทวนเกี่ยวกับบริบทด้านต่างๆของแม่ย่องสอน
2. สุ่มตัวแทนนักศึกษาจำนวน 5 คนแล้วให้แต่ละคนยกตัวอย่างบริบทของแม่ย่องสอนเรื่องในด้านใดก็ได้ ที่นักศึกษามีความรู้สึกภาคภูมิใจ มีความรักความผูกพัน หรือมีความเชื่อความศรัทธา พร้อมทั้งให้อธิบายเหตุผลประกอบ

ขั้นดำเนินการ

1. ให้นักศึกษาทุกคนเขียนบันทึกเจตคติเกี่ยวกับบริบทแม่ย่องสอนใน 2 ประเด็นต่อไปนี้

1.1 ความรู้สึกที่มีความรักความภาคภูมิใจ ความเชื่อ ความศรัทธา เกี่ยวกับบริบทท้องถิ่นของแม่ย่องสอน

1.2 สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นแม่ย่องสอน

2. ให้นักศึกษาทุกคนศึกษาใบความรู้ที่ 3.1 เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น

3. ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่มตามบริบทของแม่ย่องสอน 4 ด้าน คือ

3.1 กลุ่มสภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์และภูมิประเทศ

3.2 กลุ่มเศรษฐกิจ

3.3 กลุ่มสิ่งแวดล้อม

3.4 กลุ่มสังคมและวัฒนธรรม

4. ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มวิเคราะห์ปัญหาพื้นฐานของชุมชนในแต่ละด้าน ดังนี้

4.1 ด้านสภาพทั่วไป ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ

4.2 ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ รายได้ การตลาด สถานประกอบการ

4.3 ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับ ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพแวดล้อม

4.4 ด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ภูมิปัญญา งานศิลปะ

5. ให้แต่ละกลุ่มเขียนสรุปการวิเคราะห์ปัญหา/อุปสรรค เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของโอกาสในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับวิถีชุมชน (ใบงานที่3.1)

ขั้นสรุป

ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์ตามใบงานที่ 3.1 โดยวิทยากรอธิบายเพิ่มเติม

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 3.1 เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น

2. ใบงานที่ 3.1 สรุปการวิเคราะห์ปัญหา/อุปสรรค เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของโอกาสในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับวิถีชุมชน

การวัดและประเมินผล

การวัดผล

สิ่งที่วัด

1. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม
2. ผลงาน

2.1 การปฏิบัติกิจกรรมใบงานเพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร

2.2 การนำเสนอผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบทักษะการวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทแม่ฮ่องสอน

วิธีการ

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
2. ตรวจผลงาน

เครื่องมือ

1. แบบสังเกตการณ์ทำกิจกรรม
2. แบบตรวจผลงาน

การประเมินผล

1. คะแนนผลงาน แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 4-3-2-1
2. การทำกิจกรรม แบ่งความถี่เป็น 3 ระดับ ได้แก่ มาก-ปานกลาง-น้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

หน่วยที่ 3
เรื่อง การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน ในบทบาทของผู้จัดการเรียนการสอนในอนาคต

ใบความรู้ที่ 3.1

เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น

ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตร มีความหมายถึงมวลประสบการณ์ความรู้ต่างๆ ที่จัดให้ผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นกิจกรรม โครงการหรือแผน ซึ่งประกอบด้วยความมุ่งหมายของการสอนเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้พัฒนาและมีคุณลักษณะตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตฺตชีโว) ได้ให้ความหมายการสอนว่า หมายถึง การดูแลเอาใจใส่ แนะนำ สั่งสอน ฝึกฝน อบรม ผู้เรียนให้มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ ใฝ่ทำดี ใฝ่รักษาสุขภาพ ให้เหมาะต่อการประกอบคุณงามความดีเต็มที่ในฐานะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

การเรียนการสอนหรือการจัดการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน เพราะเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน และมุ่งให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ โดยมีหลักสูตรเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา

หลักสูตรจึงถือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคมได้ การจัดการศึกษาที่ดีจึงควรมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพชีวิตและสังคมของผู้เรียน หลักสูตรจึงจำเป็นต้องปรับปรุงหรือพัฒนาให้มีความเหมาะสมทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมอยู่เสมอ การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกประเภท เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ และเป็นการวางแผนการประเมินผลให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนว่าได้บรรลุตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์จริงหรือไม่

พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรที่ดีและเหมาะสมจะต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกาลเวลา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครองของประเทศตลอดจนความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ

พื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรจะประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) พื้นฐานทางด้านปรัชญา 2) พื้นฐานทางด้านจิตวิทยา 3) พื้นฐานทางด้านประวัติศาสตร์ 4) พื้นฐานทางด้านสังคมวิทยารวมถึงด้านวัฒนธรรมและภาษา การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ 5) พื้นฐานทางด้านสาขาวิชาที่ต้องการจะพัฒนาหลักสูตร และ 6) ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการ เทคโนโลยี

แม้ว่าหลักสูตรแกนกลางจะเป็นหลักสูตรแม่บท ที่กำหนดให้เรียนสิ่งที่จำเป็นต่อพลเมือง แต่ยังมีข้อบกพร่องบางประการ เช่น ไม่สัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่กับผู้เรียน ละเลยมรดกทางวัฒนธรรมและสิ่งอันพึงอนุรักษ์ของท้องถิ่น สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 23 กล่าวถึงการจัดการศึกษาทั้งในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องเดียวกับท้องถิ่น ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับเรื่องชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา และทักษะในการประกอบอาชีพ

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐานและหลักการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่ง อุดม เชยกีวงศ์ (2545,12-20) ได้เสนอแนวคิดพื้นฐานไว้ ดังนี้

1. พื้นฐานของชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมไทย

1.1 ชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของผู้เรียน ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียน ที่ได้จากการสำรวจจะตอบสนองต่อการจัดกระบวนการเรียนการสอน และการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงในชุมชนที่ผู้เรียนอาศัยอยู่

1.2 ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชีวิตมนุษย์จะเติบโตในลักษณะองค์รวมได้ ต้องเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เขาอาศัยอยู่ รวมทั้งสามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างมีคุณค่าและมีความสุข

2. พื้นฐานของพุทธศาสนา ประกอบด้วย

2.1 อิทัปปัจจยตา หลักพุทธศาสนาเชื่อว่าเพราะมีสิ่งนี้ สิ่งนั้นจึงตามมา หรือเมื่อมีอย่างนี้แล้วอย่างนั้นจะตามมา ทุกอย่างมีความเกี่ยวข้องร้อยรัดกันไป (Interdependent)ไม่เป็นอิสระโดดเดี่ยวแต่จะเป็นไปในลักษณะของสหวิทยาการ (Interdiscipinary) และเป็นองค์รวม ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนจะเน้นการจัดในลักษณะของการบูรณาการการเรียนรู้สู่ชีวิตจริง

2.2 เชื่อว่าทุกสิ่งมาจากเหตุ การเรียนการสอนควรให้หาสาเหตุว่า ทำไมจึงเป็นอย่างนี้ จะทำให้ทราบสาเหตุที่แท้จริง แล้วจะทำให้รู้ว่าจะแก้ปัญหาอย่างไร ดังนั้นการเรียนการสอนจึงต้องให้คนได้เรียนรู้การหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาที่เกิดขึ้น

2.3 อริยสัจสี่ (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับชีวิตของผู้เรียนและชุมชน ต้องเริ่มจาก (ทุกข์) หาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาให้ได้เพื่อกำหนดทางแก้ไขปัญหาได้ตรงและสะกดคล้องกัน และเมื่อได้ทราบสาเหตุของปัญหาแล้ว ต่อไปจึงหาวิธีแก้(มรรค) เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาที่ดีหรือการดับทุกข์ (นิโรธ) ที่ส่งผลให้พ้นทุกข์และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. หลักการของการเรียนรู้ โดยเน้นหลักการต่อไปนี้

3.1 การเรียนรู้แบบองค์รวม หรือแบบสหวิทยาการ การเรียนการสอนแบบแยกส่วนบางครั้งอาจใช้ได้ในบางจุด แต่การสอนแบบองค์รวมจะเหมาะสมกับชีวิตจริงมากกว่า

3.2 การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยแท้จริงผู้คนที่อาศัยอยู่ร่วมกันนั้น เมื่อพิจารณาแล้วจะพบผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความคิดและทักษะในการดำรงชีวิตอย่างมาก ถือได้ว่าเป็นภูมิปัญญาเริ่มต้นของการเรียนรู้ในชีวิตจริง ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนในชุมชนจึงเน้นปัญหาด้านต่างๆ รวมทั้งตัวผู้เรียนด้วยที่สามารถนำมาใช้เป็นสื่อเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะหลักสูตรท้องถิ่นซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาความเป็นอยู่ของผู้เรียนที่อยู่ในชุมชน

3.3 พื้นฐานของทฤษฎีเชิงระบบ (Systems Approach) "ระบบ"คือ การนำเอาองค์ประกอบหลายๆส่วนมาสอดประสานกันอย่างมีความสอดคล้อง สัมพันธ์ต่อเนื่องกัน และส่งเสริมซึ่งกันและกัน จนเกิดสัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ องค์ประกอบที่สำคัญของระบบได้แก่ การระบุปัญหาที่แท้จริง กำหนดความต้องการที่เป็นรูปธรรม การกำหนดวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกัน การกำหนดเนื้อหาและการดำเนินการที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การดำเนินการจริง การประเมินผล และการตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับ

การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นโดยวิธีของทฤษฎีเชิงระบบ จึงพัฒนาตามขั้นตอนดังนี้

3.3.1 ปัญหา (แท้) คือปัญหาที่มาจากเหตุ

3.3.2 ความต้องการ (ที่เป็นรูปธรรม)

3.3.3 หัวข้อเนื้อหา (ที่เป็นรูปธรรม)

3.3.4 สาระสำคัญ

3.3.5 วัตถุประสงค์

3.3.6 กระบวนการเรียนรู้ที่ครอบคลุม I-P-O (Input-Process-Output)

3.3.7 สื่อการเรียนการสอน

3.3.8 การประเมินผล

3.4 ผู้เรียนเป็นสำคัญ การดำเนินชีวิตของผู้เรียนจะมีการคลุกคลีกับสภาพสังคมที่แตกต่างกัน การจัดการเรียนการสอนจึงต้องใช้เทคนิคและกระบวนการ โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลัก ให้ผู้เรียนเรียนจากสภาพชีวิตความเป็นอยู่ หรือความต้องการของเขาผสมผสานกับทฤษฎี ความรู้เพิ่มเติมในลักษณะของการบูรณาการ ไม่แยกแยะความรู้สึกเป็นส่วนๆ เพื่อให้กลมกลืนกับการดำเนินชีวิตจนผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเองได้ ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงกับชีวิตของเขาเอง

4. การศึกษาตลอดชีวิต หลักสูตรท้องถิ่นถือเป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่ส่งผลให้คนสามารถจัดการกับชีวิตของเขาด้วยตนเอง ให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

5. การขยายผลและการประยุกต์ความรู้ไปใช้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ครบตามวิธีการของทฤษฎีเชิงระบบ คือ

ขั้นที่ 1 เป็นการแสวงหาและถ่ายทอดความรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและครู .....Input (1)

ขั้นที่ 2 เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ขยายผลหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง.....Process (P)

ขั้นที่ 3 เป็นการแสดงผลที่เกิดจากการเรียนรู้ของการนำความรู้ไปขยายผลหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง.....Output (O)

6. ทฤษฎีการสร้างปัญญา (Constructivism) คนเรียนจากความรู้ที่สร้างขึ้นมาโดยตรงเปรียบเทียบข้อมูลใหม่กับประสบการณ์เดิม แล้วสร้างประสบการณ์หรือความรู้ใหม่โดยการปรับหรือประยุกต์ให้เหมาะสม เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้และมีการใช้อยู่บ่อยๆ ผู้เรียนจะเกิดความรู้ความเข้า (Knowledge) และหากผู้เรียนได้นำความรู้ในขั้นนี้ไปใช้บ่อยๆ ทดลองทำไปเรื่อยๆ จากสถานการณ์หนึ่งไปสู่สถานการณ์หนึ่งจนเกิดเป็นแนวทางใหม่ที่คิดค้นได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนก็จะเกิดปัญญา (Wisdom) ซึ่งเป็นปัญญาที่เกิดจากผู้เรียนเอง

7. การบูรณาการเน้นการบูรณาการความรู้สู่การนำไปใช้ในชีวิตจริง การจัดการเรียนการสอนควรจัดให้เกิดความสอดคล้องระหว่างการเรียนรู้ และการทำงานหรือชีวิตของผู้เรียน เนื้อหาการเรียนการสอนจึงเป็นเรื่องราวที่เป็นชีวิตจริงของผู้เรียน แล้วสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

8. เน้นการต่อยอดความคิดมากกว่าการถ่ายทอดความรู้เพียงอย่างเดียว มนุษย์จะแสวงหาความรู้ได้ต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ ในลักษณะที่เป็นการเรียนรู้ไปพร้อมกับการปฏิบัติจริง หลายๆ กระบวนการจึงจะทำให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น รวมทั้งสามารถปรับตัวให้เหมาะสมในยุคข้อมูลข่าวสารและสังคมแห่งการเรียนรู้ ข่าวสารข้อมูลในการประกอบอาชีพหรือการแข่งขัน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตที่ดีอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ดังนั้นหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อการพัฒนา ควรจะต้องนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นฐานในการจัดการศึกษา และเป็นหลักสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น เช่นในชุมชนแม่ฮ่องสอนประกอบอาชีพเกี่ยวกับงานฝีมือเช่น การเย็บปักถักร้อย เสื้อสตรีไต งานเย็บปักลายทดลายกระโปรงของชาวเขาเผ่าม้งเป็นต้น หลักสูตรท้องถิ่นก็ต้องศึกษา และเรียนรู้งานฝีมืออันเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน หลักสูตรต้องทำให้ผู้เรียนรู้จักรากเหง้าและวัฒนธรรมของชุมชนตนเอง มุ่งให้ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์เกี่ยวกับศักยภาพต่างๆของชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนและคนในชุมชนได้เห็นศักยภาพอันเป็นรากฐานที่ทำให้ชุมชนดำรงวิถีชีวิตมาจนถึงปัจจุบัน

การจัดการเรียนรู้ที่สำคัญก็คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้จากสถานศึกษาสู่ชุมชน จากการเรียนรู้แบบดั้งเดิมที่เอาวิชาเป็นตัวตั้ง มาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีวิถีชีวิตเป็นแกนกลาง โดยศึกษาทำความรู้จัก ทำความเข้าใจท้องถิ่นสภาพบริบทในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านภูมิปัญญาองค์ความรู้ของท้องถิ่น สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และสภาพปัญหาของท้องถิ่น การเรียนรู้ในวิถีชีวิตจริงจึงเป็นการเรียนรู้จากสภาพการณ์และเงื่อนไขรอบตัว ตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสวงหาทางออกจากการเผชิญปัญหา สามารถ นอกนั้นแหล่งเรียนรู้จากองค์ความรู้ที่มีการสั่งสมถ่ายทอดสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคนของท้องถิ่นยังสามารถ นำมาดัดแปลง ประยุกต์ ผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของชุมชน และวิถีชีวิตของชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมโลก

หน่วยที่ 3

ใบงานที่ 3.1

คำชี้แจง

1. ให้ศึกษาวิเคราะห์ประมวลข้อมูลปัญหา/อุปสรรคในแต่ละด้านของบริบทแม่ฮ่องสอน
2. ให้สรุปแนวโน้ม/โอกาส/ความเป็นไปได้ของการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

.....

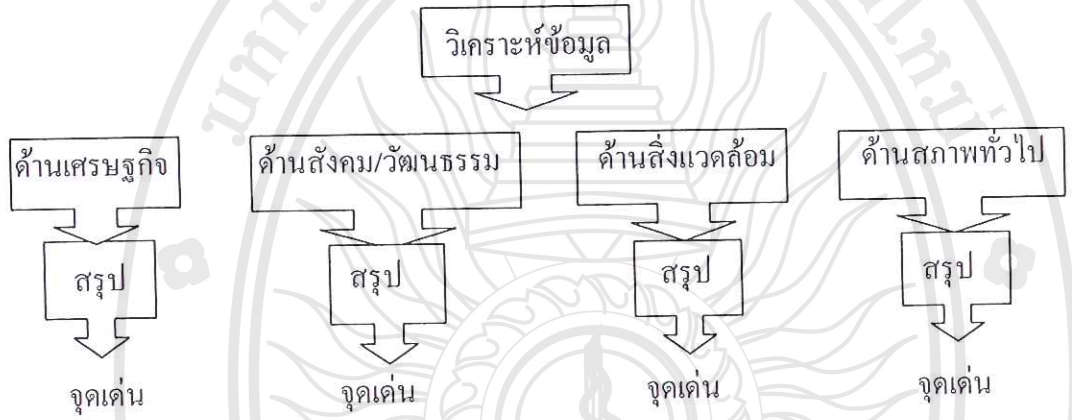

....

....

....

....

....

จุดด้อย จุดด้อย จุดด้อย จุดด้อย

....

....

....

....

....

แนวโน้มของทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น

.....

.....

.....

แบบตรวจผลงาน

กลุ่ม.....

ลำดับที่	ประเด็น/เกณฑ์ ระดับคะแนน / ชื่อ – สกุล	ด้านเนื้อหา -เนื้อหาถูกต้อง -เนื้อหาตรงตามหัวข้อเรื่อง -เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด -รายละเอียดครอบคลุม -เนื้อหาสอดคล้อง (4)				ด้านภาษา -มีการใช้ภาษาอย่างถูกต้อง -ประโยคสอดคล้องกับเนื้อหา -สะกดคำถูกต้อง -มีการใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ (4)				ด้านองค์ความรู้ -เป็นความรู้ใหม่ที่มาจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เชื่อมโยงกับ วิถีชีวิตของชุมชน (4)				รวม
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	12

ระดับคุณภาพคะแนนรายประเด็น

คะแนน 4 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 3 หมายถึง ดี

คะแนน 3 หมายถึง ดี

คะแนน 2 หมายถึง พอใช้

ระดับคุณภาพเกณฑ์การให้คะแนนรวม

คะแนน 10 -12 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 7 - 9 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 4 - 6 หมายถึง ดี

คะแนน 1 – 3 หมายถึง พอใช้

แบบประเมินการนำเสนอผลการอภิปราย

เรื่อง.....

หัวข้อการประเมิน	3	2	1	รวม
ข้อมูลที่นำเสนอ				
การนำเสนอ				
การพูดหรือการรายงาน				
ความเข้าใจเรื่องที่นำเสนอ				
การใช้ภาษาในการนำเสนอ				
รวมคะแนนทั้งหมด				

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้องชัดเจน (3 คะแนน)	ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้อง (2 คะแนน)	ข้อมูลที่นำเสนอไม่มีความชัดเจน (1คะแนน)
การนำเสนอ มีการยกตัวอย่าง หรือมีข้อมูลอ้างอิงชัดเจน (3 คะแนน)	การนำเสนอ มีการยกตัวอย่างบ้าง (2 คะแนน)	การนำเสนอ ไม่มีหลักฐาน หรือยกตัวอย่าง (1 คะแนน)
การพูดหรือการรายงานมีความมั่นใจ และน่าสนใจ ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย (3 คะแนน)	การพูดหรือการรายงานมีทักษะการพูดให้ผู้ฟังเข้าใจได้ (2 คะแนน)	การพูดหรือการรายงานขาดความมั่นใจ ไม่น่าสนใจ (1 คะแนน)
ผู้นำเสนอมีความเข้าใจเรื่องที่นำเสนอดีมาก (3 คะแนน)	ผู้นำเสนอเข้าใจเรื่องดีพอสมควร (2 คะแนน)	ผู้นำเสนอไม่ค่อยเข้าใจเรื่องที่นำเสนอ (1 คะแนน)
ใช้ภาษาได้ดี เข้าใจง่าย (3 คะแนน)	ใช้ภาษาพอใช้ได้ ผู้ฟังเข้าใจ (2 คะแนน)	มีปัญหาการใช้ภาษาเข้าใจยาก (1 คะแนน)

แบบสังเกตการณ์การปฏิบัติกิจกรรม

กลุ่ม.....

ลำดับที่	พฤติกรรม/ระดับคะแนน / ชื่อ – สกุล	ทำงานที่ได้รับมอบหมาย			ร่วมปรึกษาวางแผน			เป็นผู้นำผู้ตามในโอกาสที่เหมาะสม			ร่วมแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์			แนะนำวิธีการทำงานและช่วยเพื่อนในกลุ่ม			รวมคะแนน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	15

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับสูง

ระดับ 2 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง

ระดับ 1 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับน้อย

แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรม

หน่วยที่ 3

ชื่อกลุ่ม .....

ชื่อ-สกุล	พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร				รวม
	พยายามช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มไม่นิ่งดูดาย (3)	ทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจ (3)	มีส่วนร่วมในกิจกรรม (3)	ช่วยเหลือการแสดงความคิดเห็น (3)	(16)

ชุดพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสายครูที่สอดคล้องกับบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยที่ 3.2

เรื่อง การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน
ในบทบาทของผู้จัดการเรียนการสอนในอนาคต

3.2 การเลือกสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อกระบวนการการจัดการเรียนรู้

เวลา 2 ชั่วโมง

จุดประสงค์ เพื่อให้นักศึกษาสายครูสามารถ

1. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของสื่อและแหล่งเรียนรู้
2. มีทักษะการเลือกสื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนรู้
3. มีทักษะในการแสวงหาแนวทางส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสื่อ กิจกรรม และแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

สาระการเรียนรู้

1. ความหมาย ประโยชน์ และประเภทของสื่อการเรียนรู้
2. อุปกรณ์การสอนและการเลือกใช้อุปกรณ์
3. ความหมายและความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. สนทนาทบทวนเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น
2. ให้นักศึกษาสังเกตสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆตัว หรือจากประสบการณ์ที่พบเห็นเกี่ยวกับสิ่งใดทั้งที่มีชีวิต หรือไม่มีชีวิตก็ได้เช่น สิ่งของ คน สัตว์ พืช สถานที่ จากนั้นให้เลือกสิ่งแวดล้อมนั้นคนละ 1 อย่าง โดยเขียนลงในกระดาษที่ให้นักศึกษาเตรียมมาล่วงหน้า

ขั้นดำเนินการ

1. ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มอยู่ตามประเภทของสิ่งแวดล้อมที่เลือก ดังนี้

1.1 ประเภทที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

1.2 ประเภทสิ่งของที่มนุษย์สร้างหรือประดิษฐ์ขึ้น

2. ให้แต่ละกลุ่มรวบรวมรายชื่อของสิ่งแวดล้อมภายในกลุ่ม

3. ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายเกี่ยวกับคุณค่าหรือประโยชน์ของสิ่งแวดล้อมแต่ละชนิด โดยให้เลขานุการของกลุ่มเป็นผู้บันทึกผลการอภิปราย

4. ให้นักศึกษาที่อยู่ตามประเภทของสิ่งแวดล้อม แบ่งกลุ่มย่อยออกไปอีกประเภทละ 2 กลุ่ม

5. ให้แต่ละกลุ่มระดมสมองเพื่อร่วมกันวางแผนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยใช้ประโยชน์ของสิ่งแวดล้อมชนิดนั้นนำมาประกอบการจัดการเรียนรู้

6. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ร่วมกันออกแบบไว้

7. ให้นักศึกษาอธิบายถึงเหตุผลในการนำสิ่งแวดล้อมนั้นมาประกอบการเรียนรู้ เพื่อเชื่อมโยงถึงเรื่องการเลือกใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้

8. ให้นักศึกษา ศึกษาใบความรู้ที่ 3.2 เรื่อง การเลือกสื่อและแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้

9. ให้นักศึกษาปฏิบัติในใบงานที่ 3.2 เรื่อง แนวทางการส่งเสริมสนับสนุน การพัฒนาสื่อ กิจกรรม และแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ขั้นสรุป

ให้นักศึกษาร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับความสำคัญของสื่อและแหล่งเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ รวมถึงแนวทางการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. สิ่งแวดล้อมทั่วไป

2. ใบความรู้ที่3.2 เรื่อง แนวทางการส่งเสริมสนับสนุน การพัฒนาสื่อ กิจกรรม และแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3. สื่อ Power Point

การวัดและประเมินผล

การวัดผล

สิ่งที่วัด

1. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม
2. ผลงาน
   2.1 การปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน
   2.2 การรายงานสรุป

วิธีการ

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
2. ตรวจผลงาน

เครื่องมือ

1. แบบสังเกตการณ์การปฏิบัติกิจกรรม
2. แบบตรวจผลงาน

การประเมินผล

1. คะแนนผลงาน แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 4-3-2-1
2. การทำกิจกรรมแบ่งความถี่เป็น 3 ระดับ ได้แก่ มาก-ปานกลาง-น้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

หน่วยที่ 3
เรื่อง การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาสายครู
ในบทบาทของผู้จัดการเรียนการสอนในอนาคต

ใบความรู้ที่ 3.2
เรื่อง การเลือกสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้

ความหมายของสื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้ คือตัวกลางระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เป็นเครื่องมือและวิธีการต่างๆ ที่จะช่วยสื่อความหมายระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ของสื่อการเรียนรู้

1. ช่วยส่งเสริมการสร้างความรู้ของผู้เรียน
2. ช่วยส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
3. มุ่งเน้นการพัฒนาการคิดของผู้เรียน
4. เป็นสื่อที่หลากหลาย ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ ตลอดจนสิ่งที่มีตามธรรมชาติ
5. เป็นสื่อที่อยู่ตามแหล่งความรู้ในระบบเทคโนโลยีสารสสนเทศ ช่วยพัฒนาการร่วมทำงานเป็นทีม

ประเภทของสื่อการเรียนรู้

1. อุปกรณ์การสอน ซึ่งเป็นเครื่องมือพื้นฐาน เช่น เครื่องชั่ง กล้องจุลทรรศน์ เครื่องแก้ว ชุดทดลอง เป็นต้น
2. สื่อ โสตทัศนูปกรณ์ เช่น แผ่นใส วีดีทัศน์ สไลด์ เทป เป็นต้น
3. สื่อที่เป็นวัสดุสิ้นเปลือง เช่นกระดาษ ปากกา สี กาว เป็นต้น
4. ประสบการณ์ตรง สภาพแวดล้อมธรรมชาติ หรือแหล่งการเรียนรู้ การใช้ของจริง เช่น สิ่งมีชีวิต สัตว์ พืช หิน แร่ เป็นต้น
5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น CAI CD-ROM เครือข่ายอินเทอร์เน็ตอุปกรณ์กับคอมพิวเตอร์ เป็นต้น
6. สื่อประเภทนวัตกรรม เช่น ศูนย์การเรียน ชุดการสอน แบบเรียนสำเร็จรูปเป็นต้น
7. เอกสารสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือเรียน หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือเสริมประสบการณ์

วารสาร จุลสาร แผ่นภาพ โปสเตอร์ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

การเลือกใช้อุปกรณ์การสอน

การใช้เลือกใช้อุปกรณ์การสอนนั้นครูจะต้องเข้าใจจุดมุ่งหมายของบทเรียนเสียก่อน เพราะอุปกรณ์การสอนแต่ละชนิดย่อมให้คุณค่าต่างกัน ชนิดใดตรงกับจุดมุ่งหมายของบทเรียน ครูที่เลือกอุปกรณ์ชนิดนั้นตัวอย่างเช่น ครูสอนเรื่องพืช จุดมุ่งหมายต้องการให้ผู้เรียน เรียนรู้ถึงส่วนประกอบของต้นพืช ครูย่อมจะเลือกต้นพืชเล็กๆที่มีราก กิ่ง ใบ ลำต้น และส่วนอื่นๆ ที่เหมาะสมเป็นอุปกรณ์ ดีกว่าใช้แผนภูมิหรือรูปภาพ ดังนั้นในการเลือกอุปกรณ์การสอนนั้นมีหลักเกณฑ์ที่ควรยึดดังนี้(อำนาจ จันทร์แป้นและคณะ,2540:76)

เลือกอุปกรณ์การสอนให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของเรียนการสอน

1) เลือกอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับวัย และระดับสติปัญญาของผู้เรียน

2) เลือกอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถและสัมพันธ์กับประสบการณ์เดิมของนักเรียน

3) เลือกอุปกรณ์ที่มีลักษณะเด่น น่าสนใจ เช่นมีสีดึงดูดความสนใจของนักเรียน

4) พิจารณาเลือกอุปกรณ์ที่อยู่ในสภาพดี สามารถใช้การได้ดี ควรมีการซ่อมแซมจนใช้การได้ดีก่อนนำมาใช้

5) ขนาดของอุปกรณ์ควรมีความพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน

6) ควรเลือกใช้อุปกรณ์ที่มีลักษณะแปลกๆ ไปจากที่นักเรียนเคยเห็นอยู่บ่อยๆบ้าง หรือเลือกใช้อุปกรณ์ที่สามารถเคลื่อนไหวได้ จะทำให้นักเรียนสนใจเป็นพิเศษ

7) ควรเลือกใช้อุปกรณ์ที่ผู้สอนสามารถทำเองหรือจัดหามาได้

8) ควรเลือกอุปกรณ์ที่มีราคาไม่แพงเกินไป ควรเป็นอุปกรณ์ที่ผลิตโดยใช้วัสดุท้องถิ่น

9) ไม่ควรเลือกอุปกรณ์ที่อาจเกิดอันตรายต่อนักเรียนในขณะทำกิจกรรม

แหล่งการเรียนรู้

ความหมายและความสำคัญ

แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ หรือแหล่งประสบการณ์ต่างๆทั้งสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่าง

กว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 มาตรา25ได้กำหนดไว้ว่ารัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นๆอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆดังนี้

แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ ได้แก่ สรรพสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวมนุษย์ และทั้งโลก ดังคำกล่าวที่ว่า “โลกทั้งโลกคือศาสตร์ สรรพสิ่งทั้งโลกคือครู” เราสามารถไปแสวงหา ศึกษา เรียนรู้ได้เองจากสรรพสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา เช่น ต้นไม้ ดอกไม้ ป่าเขา น้ำตก คลอง บึง แม่น้ำ ดิน หิน แร่ ภูเขา ทะเล ถ้ำ นกสัตว์ป่า สัตว์น้ำ สัตว์เลี้ยง เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นครูและให้ความรู้แก่มนุษย์ได้ทั้งสิ้น ถ้ารู้จักวิธีการเรียนรู้(Learning How to Learn)(ทวีป อภิสิทธิ์,2554:41)

แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดหมวดวิชา ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในโรงเรียน ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเตอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์โสตทัศนศึกษา ศูนย์สื่อการเรียนการสอน สวนพฤษศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สวนหนังสือ สวนธรรมะเป็นต้น

แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ ศูนย์กีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัด ครอบครัว ชุมชน สถานประกอบการ องค์กรภาครัฐและเอกชน สื่อการละเล่นพื้นบ้าน เช่นลิเก หมอลำ ลำตัด เพลงลูกทุ่ง เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปสื่อและแหล่งเรียนรู้จะช่วยให้การจัดกระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ การใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ใดนั้น ขึ้นอยู่กับการจัดกระบวนการเรียนรู้ว่ามีสื่อหรือแหล่งเรียนรู้อะไรบ้างที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการจัดกระบวนการ เรียนรู้เช่น เอกสาร หนังสือ ตำรา ใบงาน ใบความรู้ แบบทดสอบ สื่อสิ่งของ สื่อบุคคล สื่อสถานที่ และควรใช้สื่อให้หลากหลายสอดคล้องเหมาะสมต่อการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระนั้น

หน่วยที่ 3.2

ใบงานที่3.2

เรื่อง การส่งเสริมและพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้

คำชี้แจง ให้นักศึกษาวางแผนแนวทางการส่งเสริมพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ตามหัวข้อต่อไปนี้

1.แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ เช่น ดิน หิน แร่ ป่าไม้ พืชพรรณ ดอกไม้ สัตว์ แม่น้ำ ลำธาร ห้วย หนอง คลอง บึง ทะเล มหาสมุทร

แนวทางการพัฒนา /ส่งเสริม /การจัดกิจกรรม

1.1.....

1.2.....

1.3.....

2. การบริหารจัดการของเครือข่ายการเรียนรู้ เช่นบุคคล หน่วยงาน องค์กร ชุมชน

แนวทางการพัฒนา /ส่งเสริม /การจัดกิจกรรม

2.1.....

2.2.....

2.3.....

3. สื่อมวลชนทุกประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร วิทยุ โทรทัศน์ เว็ปไซต์

แนวทางการพัฒนา /ส่งเสริม /การจัดกิจกรรม

3.1.....

3.2.....

3.3.....

4. ภูมิปัญญาไทยและปราชญ์ชาวบ้าน

แนวทางการพัฒนา /ส่งเสริม /การจัดกิจกรรม

4.1.....

4.2.....

4.3.....

แบบตรวจผลงาน

กลุ่ม.....

ลำดับที่	ประเด็น/เกณฑ์ ระดับคะแนน / ชื่อ – สกุล	ด้านเนื้อหา -เนื้อหาถูกต้อง -เนื้อหาตรงตามหัวข้อเรื่อง -เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด -รายละเอียดครอบคลุม -เนื้อหาสอดคล้อง (4)				ด้านภาษา -มีการใช้ภาษาอย่างถูกต้อง -ประโยคสอดคล้องกับเนื้อหา -สะกดคำถูกต้อง -มีการใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ (4)				ด้านองค์ความรู้ -เป็นความรู้ใหม่ที่มาจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เชื่อมโยงกับ วิถีชีวิตของชุมชน (4)				รวม
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	12

ระดับคุณภาพคะแนนรายประเด็น

คะแนน 4 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 3 หมายถึง ดี

คะแนน 3 หมายถึง ดี

คะแนน 2 หมายถึง พอใช้

ระดับคุณภาพเกณฑ์การให้คะแนนรวม

คะแนน 10 -12 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 7 - 9 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 4 - 6 หมายถึง ดี

คะแนน 1 – 3 หมายถึง พอใช้

แบบประเมินการนำเสนอผลการอภิปราย

เรื่อง.....

หัวข้อการประเมิน	3	2	1	รวม
ข้อมูลที่นำเสนอ				
การนำเสนอ				
การพูดหรือการรายงาน				
ความเข้าใจเรื่องที่นำเสนอ				
การใช้ภาษาในการนำเสนอ				
รวมคะแนนทั้งหมด				

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้องชัดเจน (3 คะแนน)	ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้อง (2 คะแนน)	ข้อมูลที่นำเสนอไม่มีความชัดเจน (1คะแนน)
การนำเสนอ มีการยกตัวอย่างหรือมีข้อมูลอ้างอิงชัดเจน (3 คะแนน)	การนำเสนอ มีการยกตัวอย่างบ้าง (2 คะแนน)	การนำเสนอ ไม่มีหลักฐาน หรือยกตัวอย่าง (1 คะแนน)
การพูดหรือการรายงานมีความมั่นใจและน่าสนใจ ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย (3 คะแนน)	การพูดหรือการรายงานมีทักษะการพูดให้ผู้ฟังเข้าใจได้ (2 คะแนน)	การพูดหรือการรายงานขาดความมั่นใจไม่น่าสนใจ (1 คะแนน)
ผู้นำเสนอมีความเข้าใจเรื่องที่นำเสนอดีมาก (3 คะแนน)	ผู้นำเสนอเข้าใจเรื่องดีพอสมควร (2 คะแนน)	ผู้นำเสนอไม่ค่อยเข้าใจเรื่องที่นำเสนอ (1 คะแนน)
ใช้ภาษาได้ดี เข้าใจง่าย (3 คะแนน)	ใช้ภาษาพอใช้ได้ ผู้ฟังเข้าใจ (2 คะแนน)	มีปัญหาการใช้ภาษา เข้าใจยาก (1 คะแนน)

แบบสังเกตการณ์ทำกิจกรรม

กลุ่ม.....

ลำดับที่	พฤติกรรม/ระดับคะแนน / ชื่อ – สกุล	ทำงานที่ได้รับมอบหมาย			ร่วมปรึกษาวางแผน			เป็นผู้นำผู้ตามในโอกาสที่เหมาะสม			ร่วมแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์			แนะนำวิธีการทำงานและช่วยเหลือในกลุ่ม			รวมคะแนน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	15

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับสูง

ระดับ 2 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง

ระดับ 1 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับน้อย

แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรม

หน่วยที่ 3

ชื่อกลุ่ม .....

ชื่อ-สกุล	พฤติกรรม				รวม
	พยายามช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มไม่นิ่งดูดาย (3)	ทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจ (3)	มีส่วนร่วมในกิจกรรม (3)	ช่วยเหลือด้านกำลังความคิด (3)	(16)

เกณฑ์การประเมินในการสังเกตพฤติกรรม

คะแนน 3 มาก

คะแนน 2 ปานกลาง

คะแนน 1 น้อย

เกณฑ์ให้คะแนนจากการสังเกตพฤติกรรม

เกณฑ์การให้คะแนน 3 คะแนน เมื่อแสดงพฤติกรรมสม่ำเสมอ

เกณฑ์การให้คะแนน 2 คะแนน เมื่อแสดงพฤติกรรมค่อนข้างสม่ำเสมอ

เกณฑ์การให้คะแนน 1 คะแนน เมื่อแสดงพฤติกรรมน้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

ชุดพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสายครูที่สอดคล้องกับบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยที่ 3

เรื่อง การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาวิชาชีพครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน
ในบทบาทของผู้จัดการเรียนรู้ในอนาคต

3.3 การจัดการเรียนรู้จากสถานศึกษาสู่ชุมชน

เวลา 2 ชั่วโมง

จุดประสงค์ เพื่อให้นักศึกษาวิชาชีพครูสามารถ

1. มีความรู้ ความเข้าใจความหมายและความสำคัญ ของการจัดการเรียนรู้
2. มีความรู้ ความเข้าใจเทคนิควิธีการ รูปแบบและแนวทาง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. มีทักษะการวิเคราะห์ ในการแสวงหาแนวทางการจัดการเรียนรู้จากสถานศึกษาสู่การพัฒนาชุมชน

สาระการเรียนรู้

1. จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้
2. แนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง
3. การจัดการเรียนรู้ที่มีวิถีชีวิตเป็นแกนกลาง

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ให้นักศึกษาร่วมแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้หรือการจัดการเรียนการสอนของครู ตามประสบการณ์ที่นักศึกษาเคยตามได้รับ
2. นำเสนอภาพของบริบทชุมชนแห่งหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นถึงการขาดแคลนน้ำอย่างรุนแรง
3. สนทนาซักถามความคิดเห็นนักศึกษาว่า ถ้านักศึกษาเป็นครูสอนในชุมชนแห่งนี้ นักศึกษาจะมีแนวทางการจัดการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง

ขั้นดำเนินการ

1. นักศึกษา ศึกษาใบความรู้ที่ 3.3 เรื่อง การจัดการเรียนรู้จากสถานศึกษาสู่ชุมชน

2.นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพจริงของปัญหาที่เกิดขึ้นในบริบทแม่ย่องสอนด้านต่างๆ ตามประสบการณ์ของนักศึกษา คนละ 1 ประเด็น

3. แบ่งกลุ่มนักศึกษากลุ่มละ 5 คน ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายประเด็นปัญหาที่สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนนำเสนอภายในกลุ่ม โดยวิเคราะห์ประเด็นปัญหาตามขั้นตอนดังนี้

1) ชื่อปัญหา

2) เป็นปัญหาในด้านใด (ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม หรือด้านทางภูมิศาสตร์)

3) ปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุมาจากสิ่งใด มีผลกระทบอย่างไรบ้าง

4) มีความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาหรือไม่ เพราะเหตุใด

4. ตัวแทนนักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์ประเด็นปัญหา โดยเลือกนำเสนอประเด็นปัญหาที่สมาชิกกลุ่มสนใจมากที่สุด 1 ประเด็น

5. แต่ละกลุ่มระดมสมองเพื่อดำเนินการแสวงหาแนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงของท้องถิ่นแม่ย่องสอน โดยใช้ปัญหาของแต่ละกลุ่มเป็นฐานในการจัดกิจกรรม ทั้งนี้ให้นักศึกษา ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมจากใบความรู้ที่ 3.3

ขั้นสรุป

ร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อสรุปถึงความจำเป็นในการจัดการเรียนรู้โดยมีวิถีจริงเป็นแกนกลางและการใช้ปัญหาเป็นฐาน

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. สื่อ Power Point

2. ใบความรู้ที่ 3.3

การวัดและประเมินผล

การวัดผล

สิ่งที่วัด

1. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม

2. ผลงาน

2.1 การนำเสนองานกลุ่ม

วิธีการ

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม

2. ตรวจผลงาน

เครื่องมือ

1. แบบสังเกตการณ์การปฏิบัติกิจกรรม

2. แบบตรวจผลงาน

การประเมินผล

1. คะแนนผลงาน แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 4-3-2-1

2. การทำกิจกรรม แบ่งความถี่เป็น 3 ระดับ ได้แก่ มาก-ปานกลาง-น้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

หน่วยที่ 3
เรื่อง การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาสยครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน ในบทบาทของผู้จัดการเรียนรู้ในอนาคต

ใบความรู้ที่ 3.3
เรื่อง การจัดการเรียนรู้จากสถานศึกษาสู่ชุมชน

ความมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้

ความมุ่งหมายของของการจัดการเรียนรู้คือการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ ซึ่งจะครอบคลุมพฤติกรรมและคุณลักษณะในด้านต่างๆ รวม 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Doman) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

พุทธิพิสัย เป็นพฤติกรรมทางด้านสติปัญญามี 6 ขั้นดังนี้ คือ

1.ความรู้ (Knowledge) เป็นพฤติกรรมที่สอดคล้อง กับความจำแบ่งย่อยออกมา เป็น ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความรู้เกี่ยวกับวิธีดำเนินการ และ ความรู้เกี่ยวกับกฎ หลักการ หรือทฤษฎี

2. ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความเข้าใจในข่าวสาร แบ่งย่อยออกเป็นการแปลความ การตีความ และการประเมินค่า

3. การประยุกต์ใช้ (Application) เป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความสามารถในการใช้สิ่งที่ได้เรียนมาแล้วในสถานการณ์ใหม่หรือเหตุการณ์จริง

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการแตกเนื้อหาออกเป็นส่วนๆ และจำได้ว่าสิ่งนั้นๆ มีการจัดระเบียบอย่างไร แบ่งย่อยออกเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบความสัมพันธ์และการจัดระเบียบ หลักการ

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการนำเอาส่วนต่างๆ มารวมกันเป็นสิ่งใหม่ขึ้นมา แบ่งย่อยออกเป็นการสร้างสื่อความหมายเฉพาะแผน และความสัมพันธ์ชุดหนึ่ง

6. การประเมินผล (Evaluation) เป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆอย่างมีหลักการและเหตุผล แบ่งย่อยออกเป็นการประเมินผลที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานภายในและประเมินที่ต้องใช้เกณฑ์ภายนอก

จิตพิสัย เป็นพฤติกรรมทางด้านความรู้สึกนึกคิด 5 ขั้นดังนี้

1. การรับ (Receiving) เป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการให้ความสนใจ แบ่งออกเป็นความตระหนักและความเต็มใจที่จะได้รับ

2. การตอบสนอง (Responding) เป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการมีส่วนร่วม แบ่งย่อยออกเป็นความจำยอมในการตอบสนอง และความสนใจในการตอบสนอง

3. การสร้างค่านิยม (Valuing) เป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการยอมรับค่านิยม การเลือกค่านิยมและความผูกพันกับค่านิยมนั้นๆ

4. การจัดระเบียบ (Organization) เป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนาระบบค่านิยม แบ่งย่อยออกเป็นการสร้างความคิดรวบยอดและการจัดระเบียบของระบบดังกล่าว

5. การสร้างบุคลิกลักษณะด้วยค่านิยม (Characterization by a Value or Value Complex) เป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความเชื่ออย่างมั่นคงจนพัฒนาไปเป็นปรัชญาในการดำเนินชีวิตของบุคคลนั้นๆ

ทักษะพิสัย เป็นพฤติกรรมทางด้านการเคลื่อนไหวของร่างกาย ซึ่ง ฟิท (Fitts อ้างจาก สุนทร บำเรอราช 2540:53) ได้ลำดับพฤติกรรมทางการเคลื่อนไหวของร่างกายไว้เป็น 3 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นต่ำสุด เป็นทักษะที่เกี่ยวกับการใช้อวัยวะของร่างกายโดยตรง เช่น การเคี้ยวอาหาร การแปรงฟัน การสนเข็ม เป็นต้น

2. ขั้นที่ซับซ้อนขึ้น เป็นทักษะที่เกิดขณะร่างกายเคลื่อนไหว เช่น การเล่นเทนนิส การว่ายน้ำ การขับรถ เป็นต้น

3. ขั้นที่ซับซ้อนที่สุด เป็นทักษะที่ต้องอาศัยการฝึกฝนเป็นพิเศษ เช่น การยิงปืน การเล่นมายากล การแสดงโขน เป็นต้น

ดังนั้นความมุ่งหมายของการเรียนการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว จึงมีความมุ่งหวังที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีชีวิตที่สมบูรณ์ (Perfect Life) ทั้งสมอง ระบบกาย และระบบจิตวิญญาณ ให้ผู้เรียนมีความสมดุลที่เป็นองค์รวม (Holistic View) โดยเน้นความสัมพันธ์ด้านจิตใจ ร่างกาย ปัญญา และสังคม

เทคนิคและแนวทางการถ่ายทอดความรู้

การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง

การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง หรือการเรียนรู้แท้(Authentic Learning) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้วิธีการหนึ่งที่จะสามารถทำให้ผู้เรียนเป็นผู้คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน ตัดสินใจได้เอง มีกระบวนการที่ใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการคิดอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนเป็นผู้อธิบาย

นำเสนอได้อย่างมีหลักวิชาด้วยการเรียบเรียงด้วยตนเอง อธิบายได้อย่างครอบคลุมชัดเจน มีกระบวนการที่ดี มีความคิดรวบยอดและหลักการของวิชาที่เรียนรู้ รวมทั้งผู้เรียนสามารถนำไปใช้ปฏิบัติในชีวิตจริงได้ และนำเอาความรู้ต่างๆไปพัฒนาคุณภาพชีวิต คุณภาพงาน คุณภาพสังคม สิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นปกติวิสัยจนเป็นหนึ่งเดียวกัน (โกวิท ประวาลพฤกษ์ 2545:31)

การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เป็นการดำเนินการช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการให้ผู้เรียนเข้าไปเผชิญสภาพการณ์จริง ปัญหาจริง ในบริบทจริงและร่วมกันศึกษาเรียนรู้ แสวงหาความรู้ ข้อมูล และวิธีการต่างๆ เพื่อที่จะแก้ปัญหานั้น และได้รับผลการประเมินตามมาตรฐานคุณภาพในชีวิตจริง

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงจึงเป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียน โดยกระบวนการผสมผสานระหว่าง การเรียน การสอนกับการวัดและประเมินผล และกระบวนการวิเคราะห์วิจัยการเรียนการสอน ซึ่งเมื่อจบกระบวนการแล้วผู้อยู่ในกระบวนการจะรู้ในสัมฤทธิผลที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง

ทิศนา แขมมณี (อ้างใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2554:12) ได้ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงดังนี้

1. ผู้เรียนไปเผชิญสถานการณ์จริง ปัญหาจริง ในบริบทจริง และผู้สอนมีการจัดกิจกรรมในห้องเรียนที่จำลองหรือสะท้อนความเป็นจริงให้ผู้เรียนได้ร่วมคิดแก้ปัญหา หรือเข้าไปสวมบทบาทในสถานการณ์นั้น

2. ผู้เรียนได้ร่วมกันคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาและแสวงหาความรู้ ข้อมูล และวิธีการต่างๆ จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย โดยในกิจกรรมการเรียน ผู้เรียนจะได้ศึกษาทำความเข้าใจ วิเคราะห์ความรู้และข้อมูล แล้วนำองค์ความรู้ที่ได้มาใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหา

3. ผู้เรียนมีการตัดสินใจกระทำ โดยในการเรียนผู้เรียนจะมีโอกาสได้ตัดสินใจในการทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อแก้ปัญหาร่วมกัน

4. ผู้เรียนได้รับผลการตัดสินใจและการกระทำของตนจากสังคม ตามเกณฑ์มาตรฐานในชีวิตจริง

5. มีการวัดและประเมินผลที่รอบด้าน โดยผู้สอนมีการวัดและประเมินผลผู้เรียน ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ

การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ผู้สอนจึงควรมีการกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากคิด อยากทดลอง อยากปฏิบัติ จากบริบทที่เป็นจริงหรือเสมือนจริง โดยให้ผู้เรียนได้สร้างความหมาย ความรู้จากการจัดระบบ การตีความ และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง แทนการทำซ้ำหรือลอกเลียนผู้อื่น โดยใช้การสืบสอบทางวิชาการที่หลากหลายสาขาและกว้างขวาง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่

ลึกซึ้งมากกว่าการมีความรู้เพียงผิวเผิน แล้วให้ผู้เรียนได้นำสิ่งที่เข้ามาได้มาถ่ายทอดในรูปแบบต่างๆ และสุดท้ายผู้เรียนต้องได้ใช้องค์ความรู้ที่ได้ไปสร้างงานหรือแก้ปัญหา ที่มีความหมายต่อชีวิตเขาในโลกแห่งความเป็นจริง

แนวคิดในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง

กอร์ดอน (Gordon, 1998:6) ได้เสนอแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริงไว้ 3 ลักษณะคือ

1.จัดกิจกรรมแก้ปัญหาท้าทายความสามารถทางวิชาการ (Academic challenges)

โดยการนำเนื้อหาที่ต้องการสอนมาปรับเปลี่ยนให้อยู่ในรูปของปัญหา แล้วให้ผู้เรียนเผชิญปัญหา ได้ร่วมกันหาทางแก้ปัญหา แสวงหาข้อมูล นำข้อมูลทางวิชาการมาใช้ในการตัดสินใจ ตัดสินใจลงมือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง และประเมินด้วยมาตรฐานคุณภาพในชีวิตจริง

2. จัดกิจกรรมในสถานการณ์จำลอง (Scenario challenges)

โดยการนำเนื้อหาที่ต้องการสอน มาจัดทำเป็นสถานการณ์จำลองที่สะท้อนความเป็นจริง ชีวิตจริงแล้วให้ผู้เรียนสวมบทบาทใดบทบาทหนึ่งในสถานการณ์นั้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษา ใช้ความรู้และทักษะต่างๆที่จำเป็นต่อการเข้าใจสภาพการณ์จริงและชีวิตจริง

3. จัดกิจกรรมเผชิญปัญหาตามสภาพจริง (Real – life problems)

โดยการให้ผู้เรียนได้ไปเผชิญปัญหาจริงในบริบทจริงและร่วมกันศึกษาเรียนรู้เพื่อที่ จะแก้ปัญหานั้น ตัดสินใจการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อแก้ปัญหานั้นและได้รับผลจากการกระทำนั้นๆ

ตัวอย่าง
เทคนิควิธีการ การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง

โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก
(Problem-Based Learning)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem-Based Learning : PBL) เป็นวิธีการสอนที่ดิวอี้ (John Dewey) เป็นผู้คิดค้นขึ้น เป็นวิธีการสอนที่เป็นไปตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ที่ว่า "การเรียนจะเกิดขึ้นได้ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น"เป็นการสอนที่มุ่งสร้างความเข้าใจและหาทางแก้ปัญหา ความสามารถในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจที่ดี เป็นกระบวนการหนึ่งที่แสดงถึงศักยภาพทางด้านสมอง สติปัญญา ความคิด และการปฏิบัติ ผู้ที่สามารถแก้ปัญหาและตัดสินใจดี ย่อมสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดีและมีความสุข การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกแก้ปัญหา ก็จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทั้งปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและปัญหาในการดำรงชีวิต

แนวคิดพื้นฐาน

Barrows and Tambln (1980:1-18) เป็นผู้บุกเบิกแนวคิดการเรียน โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ซึ่งแนวคิดนี้เกิดขึ้นเนื่องจากปัญหาการเรียนการสอนในสาขาแพทย์ คือ ปัญหาจากวิธีการสอนแบบบรรยาย ซึ่งเป็นวิธีที่ให้เนื้อหามากแต่ไม่ได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิดของผู้เรียน ผู้เรียนไม่สามารถแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

การเรียนโดยที่ใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นวิธีการหนึ่งที่มีจุดมุ่งหมายที่จะสอนผู้เรียนให้ฝึกกระบวนการคิดแก้ปัญหาและฝึกทำงานเป็นกลุ่ม โดยที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้และใช้ปัญหาหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้และค้นคว้าด้วยตนเอง การเรียนจะอยู่ในรูปของกลุ่มย่อย นักเรียนจะเป็นผู้กระทำด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นให้นักเรียน ซึ่งได้แก่การเรียนรู้ด้วยตนเอง การแก้ปัญหา การชี้นำตนเองในการเรียนรู้ และการทำงานเป็นทีม

แนวทางการจัดการเรียนรู้

การเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักและการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ดังนี้ (Arends, 2001:362-366)

1. แนะนำปัญหา เพื่อแจ้งจุดมุ่งหมายของการเรียนสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียน บอกสิ่งที่นักเรียนต้องทำ และแนะนำขั้นตอนการศึกษา

2. กำหนดงานที่ต้องดำเนินการ เพื่อช่วยนักเรียนให้สามารถกำหนดงานที่ต้องทำได้

3. รวบรวมข้อมูล เพื่อช่วยให้นักเรียนใช้ความสามารถในการรวบรวมข้อมูลหรือดำเนินการทดลอง เพื่อค้นหาข้อมูลที่ต้องการเรียนรู้

4. เตรียมนำเสนอผลงาน เพื่อช่วยนักเรียนวางแผนและเตรียมนำเสนอผลงานอย่างเหมาะสม

5. วิเคราะห์และประเมินผลการทำงาน เพื่อช่วยนักเรียนให้สามารถวิเคราะห์และประเมิน กระบวนการแก้ปัญหาที่ค้นพบได้

ยุรวัฒน์ คล้ายมงคล (2545:118-123 อ้างในชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์) ได้เสนอกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก 7 ขั้นตอน ดังนี้

1.เตรียมปัญหา

จุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างปัญหาสำหรับการเรียนให้ได้ตามสาระการเรียนรู้ด้านเนื้อหากระบวนการที่ต้องการ

2. สร้างความเชื่อมโยงสู่ปัญหา

จุดมุ่งหมาย เพื่อทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกว่าปัญหามีความสำคัญ และน่าให้ความสนใจและเวลาดำเนินการ และเพื่อนำเสนอปัญหา

วิธีสอนและเทคนิคการสอน ใช้การอภิปรายที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม การใช้คำถามที่กระตุ้นประสบการณ์เดิม บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และการทดลอง

3.สร้างกรอบของการศึกษา

จุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างกรอบหรือขอบเขตที่ชัดเจนที่จะทำให้การศึกษาค้นคว้าเป็นรูปธรรมชัดเจน ดำเนินต่อไปได้ง่ายและเป็นไปตามทิศทางที่กำหนด

วิธีสอนและเทคนิคการสอน ใช้การระดมสมอง การเขียนตารางแสดงแนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหา ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาที่รู้ ประเด็นที่ต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม วิธีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และเทคนิคการระดมสมองเพื่อช่วยหาแนวคิด

4. ศึกษาค้นคว้าโดยกลุ่มย่อย

จุดมุ่งหมาย เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ แก้ปัญหาตามที่กำหนดไว้ในกรอบการศึกษา

วิธีสอนและเทคนิคการสอน ใช้บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง เพื่อฝึกทักษะการค้นคว้าและการทำงานกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ และกิจกรรมกลุ่มเพื่อฝึกทักษะการค้นคว้าและการทำงานกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ตัดสินใจหาทางแก้ปัญหา

จุดมุ่งหมาย เพื่อประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสมของแนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่กำหนดไว้ โดยพิจารณาขากข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า และเพื่อตัดสินใจเลือกวิธีการที่จะใช้ในการแก้ปัญหา

วิธีสอนและเทคนิคการสอน ใช้การอภิปรายข้อดี ข้อเสีย จุดเด่น จุดด้อยของวิธีแก้ปัญหาแต่ละวิธี

6. สร้างผลงาน

จุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างชิ้นงานหรือดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้

วิธีการสอนและเทคนิคการสอน ใช้การทำงานเป็นกลุ่ม

7. ประเมินผลการเรียนรู้

จุดมุ่งหมาย เพื่อสรุปสาระการเรียนรู้ด้านเนื้อหาและกระบวนการประเมินการเรียนรู้ และสร้างความเชื่อมโยงกับเรื่องที่เกี่ยวข้อง

วิธีสอนและเทคนิคการสอน ใช้เทคนิค Mind mapping

การประเมินสมรรถภาพผู้เรียนจากการสอนโดยใช้ปัญหาหลัก

การประเมินสมรรถภาพผู้เรียนจากการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักนั้นควรดำเนินการดังนี้

1. การประเมินความรู้ เป็นการประเมินความรู้ในเนื้อหาวิชาที่เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ ซึ่งได้จากการศึกษาค้นคว้าและการชี้นำการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน ประเมินจากการให้ผู้เรียนตอบคำถาม เพื่อวัดความสามารถในการแก้ปัญหา

2. การประเมินสมรรถภาพในการใช้กระบวนการค้นคว้าหาความรู้ เป็นการประเมินความสามารถในการค้นคว้าด้วยตนเองของผู้เรียน ซึ่งวิธีการประเมินทำได้ทั้งการให้ผู้เรียนประเมินตนเองหรือให้ผู้เกี่ยวข้องในการเรียนของนักศึกษาร่วมประเมินด้วย

3.การประเมินสมรรถภาพในการชี้นำด้วยตนเอง เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียน ในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ยอมรับตนเอง ประเมินตนเอง ตามความเป็นจริง

4.การประเมินสมรรถภาพในการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียนขณะอยู่ในกลุ่ม โดยกลุ่มจะเรียนรู้ไปพร้อมๆกัน จากการช่วยกันทำงานและค้นคว้าหาความรู้

ประโยชน์และข้อจำกัดของการสอนแบบแก้ปัญหา

1.ประโยชน์ของการสอนแบบแก้ปัญหา

1) ผู้เรียนได้ฝึกคิดอย่างมีระบบ มีการสังเกต การวิเคราะห์ การหาเหตุผล ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ตามเป้าหมายอย่างถูกต้อง ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

2) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สร้างความมั่นใจ และความภาคภูมิใจแก่ผู้เรียน

3) ผู้เรียนมีความมั่นคงในอารมณ์ หนักแน่น สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีม มีการยอมรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล

2. ข้อจำกัดของการสอนแบบแก้ปัญหา

1) ปัญหาที่เสนอต้องน่าสนใจ เหมาะสมกับระดับปัญญาของผู้เรียน

2) ผู้สอนต้องมีความสามารถในการช่วยให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนและใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีทักษะในการใช้คำถาม

3) ผู้เรียนต้องเป็นผู้ที่กล้าแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิถีชีวิตจริงเป็นแกนกลาง

"การจัดการเรียนรู้ที่ไม่ยึดติดรูปแบบ ไม่มีสูตรสำเร็จตายตัว ปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการไปตามสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่มีเป้าหมายให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542"

สภาวการณ์ในปัจจุบันการปรับเปลี่ยนเนื้อหาความรู้ของโรงเรียนควรปรับจากเดิม ที่ถ่ายทอดองค์ความรู้จากส่วนกลางลงมาสู่การศึกษา โดยปรับให้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น ที่มีวิถีชีวิตเป็นแกนกลาง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ถือว่ามีความสำคัญ เพราะเป็นการจัดการศึกษาที่เป็นชีวิตจริง ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ที่มีฐานจากสภาพจริงของชุมชน

การจัดการเรียนรู้ควรยึดสภาพชีวิตจริง ปัญหา ความต้องการของชุมชนเป็นโจทย์ โดยการ นำเรื่องราวสภาพปัญหาในวิถีชีวิตของผู้เรียนซึ่งต้องประสบพบเห็นประจำวัน มาสร้างเป็น

สาระการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การทำงานร่วมกับชุมชน ซึ่งจะสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน และไม่แปลกแยกจากชุมชน

ดังนั้นนักศึกษาวิชาชีพครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน ควรมีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในการจัดกระบวนการเรียนรู้จากสถานศึกษาสู่ชุมชน จากการเรียนรู้แบบดั้งเดิมที่เอาวิชาเป็นตัวตั้ง มาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีวิถีชีวิตเป็นแกนกลาง โดยศึกษาทำความรู้จัก ทำความเข้าใจท้องถิ่น สภาพบริบทในด้านต่างๆของท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านภูมิปัญญาองค์ความรู้ของท้องถิ่น สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และสภาพปัญหาของท้องถิ่น แสวงหาทางออกจากการเผชิญปัญหา นอกจากนั้นนักศึกษาต้องศึกษาแสวงหาแหล่งเรียนรู้จากองค์ความรู้ ที่มีการสั่งสมถ่ายทอดสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคนของท้องถิ่น นำมาดัดแปลง ประยุกต์ ผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้เหมาะสมกับสภาพของชุมชน และวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน ที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสแห่งสังคมโลกอย่างรวดเร็ว

แบบตรวจผลงาน

กลุ่ม.....

ลำดับที่	ประเด็น/เกณฑ์ ระดับคะแนน / ชื่อ – สกุล	ด้านเนื้อหา -เนื้อหาถูกต้อง -เนื้อหาตรงตามหัวข้อเรื่อง -เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด -รายละเอียดครอบคลุม -เนื้อหาสอดคล้อง (4)				ด้านภาษา -มีการใช้ภาษาอย่างถูกต้อง -ประโยคสอดคล้องกับเนื้อหา -สะกดคำถูกต้อง -มีการใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ (4)				ด้านองค์ความรู้ -เป็นความรู้ใหม่ที่มาจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เชื่อมโยงกับ วิถีชีวิตของชุมชน (4)				รวม
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	12

ระดับคุณภาพคะแนนรายประเด็น

คะแนน 4 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 3 หมายถึง ดี

คะแนน 3 หมายถึง ดี

คะแนน 2 หมายถึง พอใช้

ระดับคุณภาพเกณฑ์การให้คะแนนรวม

คะแนน 10 -12 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 7 - 9 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 4 - 6 หมายถึง ดี

คะแนน 1 – 3 หมายถึง พอใช้

แบบประเมินการนำเสนอผลการอภิปราย

เรื่อง.....

หัวข้อการประเมิน	3	2	1	รวม
ข้อมูลที่นำเสนอ				
การนำเสนอ				
การพูดหรือการรายงาน				
ความเข้าใจเรื่องที่นำเสนอ				
การใช้ภาษาในการนำเสนอ				
รวมคะแนนทั้งหมด				

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้องชัดเจน (3 คะแนน)	ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้อง (2 คะแนน)	ข้อมูลที่นำเสนอไม่มีความชัดเจน (1คะแนน)
การนำเสนอ มีการยกตัวอย่างหรือมีข้อมูลอ้างอิงชัดเจน (3 คะแนน)	การนำเสนอ มีการยกตัวอย่างบ้าง (2 คะแนน)	การนำเสนอ ไม่มีหลักฐาน หรือยกตัวอย่าง (1 คะแนน)
การพูดหรือการรายงานมีความมั่นใจและน่าสนใจ ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย (3 คะแนน)	การพูดหรือการรายงานมีทักษะการพูดให้ผู้ฟังเข้าใจได้ (2 คะแนน)	การพูดหรือการรายงานขาดความมั่นใจไม่น่าสนใจ (1 คะแนน)
ผู้นำเสนอมีความเข้าใจเรื่องที่นำเสนอดีมาก (3 คะแนน)	ผู้นำเสนอเข้าใจเรื่องดีพอสมควร (2 คะแนน)	ผู้นำเสนอไม่ค่อยเข้าใจเรื่องที่นำเสนอ (1 คะแนน)
ใช้ภาษาได้ดี เข้าใจง่าย (3 คะแนน)	ใช้ภาษาพอใช้ได้ ผู้ฟังเข้าใจ (2 คะแนน)	มีปัญหาการใช้ภาษา เข้าใจยาก (1 คะแนน)

แบบสังเกตการณ์ทำกิจกรรม

กลุ่ม.....

ลำดับที่	พฤติกรรม/ระดับคะแนน / ชื่อ – สกุล	ทำงานที่ได้รับมอบหมาย			ร่วมปรึกษาวางแผน			เป็นผู้นำผู้ตามในโอกาสที่เหมาะสม			ร่วมแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์			แนะนำวิธีการทำงานและช่วยเหลือในกลุ่ม			รวมคะแนน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	15

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับสูง

ระดับ 2 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง

ระดับ 1 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับน้อย

แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรม

หน่วยที่ 3.3

ชื่อกลุ่ม .....

ชื่อ-สกุล	พฤติกรรม				รวม
	พยายามช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มไม่นิ่งดูดาย (3)	ทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจ (3)	มีส่วนร่วมในกิจกรรม (3)	ช่วยเหลือด้านกำลังความคิด (3)	(16)

เกณฑ์การประเมินในการสังเกตพฤติกรรม

คะแนน 3 มาก

คะแนน 2 ปานกลาง

คะแนน 1 น้อย

เกณฑ์ให้คะแนนจากการสังเกตพฤติกรรม

เกณฑ์การให้คะแนน 3 คะแนน เมื่อแสดงพฤติกรรมสม่ำเสมอ

เกณฑ์การให้คะแนน 2 คะแนน เมื่อแสดงพฤติกรรมค่อนข้างสม่ำเสมอ

เกณฑ์การให้คะแนน 1 คะแนน เมื่อแสดงพฤติกรรมน้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

ชุดพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสายครูที่สอดคล้องกับบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยที่ 3.4

เรื่อง การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน

ในบทบาทของผู้จัดการเรียนการสอนในอนาคต

3.4 การวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องเหมาะสมกับท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน

เวลา 2 ชั่วโมง

จุดประสงค์ เพื่อให้นักศึกษาวิชาชีพครูสามารถ

1. มีความรู้ ความเข้าใจต่อความสำคัญ องค์ประกอบและขั้นตอนของการวางแผนการจัดการเรียนรู้

2. มีความตระหนักต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. มีทักษะการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีเนื้อหา สาระสอดคล้องเหมาะสมกับวิถีชีวิตสภาพบริบทแม่ฮ่องสอน

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายและความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้และการวางแผนการจัดการเรียนรู้

2. องค์ประกอบและการเขียนองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

3. ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

4. แนวคิดพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้

5. การวางแผนการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. สนทนาทบทวนเกี่ยวกับหลักสูตร สื่อและแหล่งการเรียนรู้

2. ให้นักศึกษาเขียนประเด็น ที่นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ หรือที่นักศึกษาสนใจที่มีเนื้อหา สาระเกี่ยวข้องกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน มาคนละ 2 ประเด็น

ขั้นดำเนินการ

1. ให้นักศึกษาตอบคำถามว่า “อะไรคือสิ่งที่นักศึกษาต้องการสำหรับการดำเนินชีวิตบ้าง” โดยให้นักศึกษาเขียนคำตอบลงในกระดาษที่ให้เตรียมมาล่วงหน้า

2. ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มย่อยออกเป็น 5 กลุ่มแล้วให้แต่ละกลุ่มอภิปรายแลก เปลี่ยนความคิดเห็นในสิ่งที่นักศึกษาแต่ละคนเขียนความต้องการ

3. นำเสนอภาพของ หมู่บ้าน ชุมชน ที่ตั้งบ้านเรือน ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ต่างๆของจังหวัดแม่ฮ่องสอน หลังจากการนำเสนอแล้ว วิทยากรให้นักศึกษา ตอบคำถามว่า " ถ้านักศึกษาต้องอาศัยอยู่ในพื้นที่ตามที่ต่างๆ ของแม่ฮ่องสอน ดังกล่าวว่า มีอะไรบ้างที่นักศึกษาต้องการ เพื่อความอยู่รอดอย่างเป็นปกติสุข"

4. นำเสนอภาพสังคม ความเจริญ แหล่งเสื่อมโทรม อาชญากรรม แหล่งอบายมุขต่างๆ แล้วให้นักศึกษาร่วมแสดงความคิดเห็นว่าต้องการให้ท้องถิ่นแม่ฮ่องสอนมีสภาพเช่นนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด มีสิ่งใดบ้างที่นักศึกษามีความภาคภูมิใจในความเป็นแม่ฮ่องสอน

4. นักศึกษาแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอความคิดเห็นจากข้อสรุปของการอภิปรายภายในกลุ่มจากสถานการณ์คำถามทั้ง 3 ประเด็น

5. อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน และให้นักศึกษาร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิตตามสภาพจริงของตนเองอย่างแท้จริง และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข

6. นักศึกษา ศึกษาใบความรู้ที่ 3.4 เรื่อง การวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องเหมาะสมกับท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน

7. อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับ องค์ประกอบ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ขั้นตอน วิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

8. ให้นักศึกษาทดลองฝึกการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องตามสภาพจริงของชุมชน ท้องถิ่น ตามใบงานที่ 3.4

ตัวอย่าง

แผนการบูรณาการการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยกับบริบทของท้องถิ่น

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องเจดีย์เก่าแก่วัดผาอ่าง (ใช้แนวคิดรูปแบบซิปปา)

หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ทัศนศิลป์ท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เวลา 2 ชั่วโมง

.....

สาระสำคัญ

ความเข้าใจในการอ่าน คือความสามารถในการอ่านแล้วเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับตามตัวอักษร ระดับตีความ และระดับวิจารณ์

การเขียนสรุปเรื่อง คือ ความสามารถในการย่อเรื่องที่อ่าน และได้ใจความสำคัญ อาจอยู่ในลักษณะของการเขียนแผนผังความคิด

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกรายละเอียดหรือข้อมูลของเรื่องที่อ่านตามที่ปรากฏในบทอ่านได้อย่างถูกต้อง
2. ตีความหมายจากเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้อง
3. บอกจุดเด่น จุดด้อย ประเมินค่ารายละเอียดข้อความ และบอกประโยชน์ที่ได้จากการอ่านได้อย่างถูกต้อง
4. เขียนสรุปเรื่องที่อ่านในลักษณะของแผนผังความคิดได้

เนื้อหา

1. ความเข้าใจในการอ่าน เรื่องเจดีย์เก่าแก่วัดผาอ่าง
2. การเขียนสรุปเรื่อง

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้เดิม

1.นักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับวัดใกล้บ้านที่นักเรียนรู้จัก พร้อมกับบอกที่ตั้ง สิ่งก่อสร้างภายในวัด บรรยากาศ สิ่งแวดล้อม

ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้ใหม่

2. ให้นักเรียนนักเรียนรับเอกสารความรู้เกี่ยวกับเจดีย์เก่าแก่วัดผาอ่าง จากนั้นอ่านแบบกวาดสายตาอย่างรวดเร็ว โดยคำใดที่นักเรียนอ่านไม่ออก หรือไม่รู้ความหมาย ให้นักเรียนขีดเส้นใต้คำดังกล่าว

3. ให้นักเรียนออกมาเขียนคำที่นักเรียนอ่านไม่ออก หรือไม่รู้ความหมายบนกระดาน

4. ให้นักเรียนร่วมสนทนาเกี่ยวกับการอ่าน และความหมายของคำดังกล่าว โดยหากไม่มีนักเรียนคนใดอ่านหรือรู้ความหมายของคำดังกล่าวให้นักเรียนเปิดหาจากพจนานุกรม

5. นักเรียนร่วมกันอ่านคำดังกล่าวพร้อมกัน แล้วบอกความหมายของคำดังกล่าว

ขั้นที่ 3 ทำความเข้าใจความรู้ใหม่ เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เก่า

6. นักเรียนร่วมกันกำหนดจุดประสงค์ในการอ่านเรื่อง เจดีย์เก่าแก่วัดผาอ่าง โดยพิจารณาจากคำถามท้ายเรื่อง ซึ่งครูกำหนดให้ตามระดับความเข้าใจในการอ่าน คือระดับตามตัวอักษร ระดับตีความ และระดับวิจารณ์

7. นักเรียนอ่านเรื่องเจดีย์เก่าแก่วัดผาอ่างอย่างละเอียด

ขั้นที่ 4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่ม

8. นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน และให้เลือกประธานกลุ่ม กับเลขานุการ

9. นักเรียนร่วมกันสนทนาในประเด็นตามจุดประสงค์การอ่านที่ได้กำหนดไว้ข้างต้น โดยเมื่อได้ข้อสรุปของกลุ่มในแต่ละประเด็น ให้เลขานุการของกลุ่มบันทึกข้อมูล

10. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอข้อมูลในแต่ละประเด็น

11. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

ขั้นที่ 5 สรุปและจัดระบบความรู้

12. นักเรียนสรุปความรู้เกี่ยวกับเจดีย์เก่าแก่วัดผาอ่าง จากการอ่านตามเอกสารใบงาน โดยการจัดทำแผนภาพความคิดรายบุคคล

ขั้นที่ 6 ปฏิบัติหรือการแสดงผลงาน

13. นักเรียนนำเสนอแผนภาพความคิด สรุปเรื่องเจดีย์เก่าแก่วัดผาอ่าง โดยการนำ แผนภาพความคิดของนักเรียนแต่ละคน ติดไว้ที่ป้ายนิเทศ

ขั้นที่ 7 ประยุกต์ใช้ความรู้

14. นักเรียนทำแบบทดสอบเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการอ่าน และเขียนสรุปเรื่องที่อ่าน

สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

1. เอกสารใบความรู้เรื่องเจดีย์เก่าแก่วัดผาอ่าง

2. พจนานุกรม

3. ใบงาน

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์ข้อที่	วิธีการวัด	เครื่องมือ
1-3	การทดสอบความรู้	แบบทดสอบ
4	การทดสอบการปฏิบัติ	แบบประเมินผลงาน

บทอ่าน เรื่องเจดีย์เก่าแก่วัดผาอ่าง

วัดผาอ่าง ต.ปางหมู อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน

เมื่อประมาณปีพ.ศ.2398 เจ้าแก้วเมืองมา เดินทางมาหาที่ฝึกสอนช้าง ได้เดินทางผ่าน อ.ปาย จนมาถึงที่ตั้งบ้านปางหมู โดยตั้งให้พกาหม่องเป็นนายบ้าน ต่อมามีชายหนุ่มชื่อว่า ชานกะเล หนีมาจากเมืองหมอกใหม่ มาอาศัยอยู่กับพกาหม่อง พกาหม่องมีลูกสาวสวยมาก มีนามว่านางเรือนแก้ว เมื่อชายหนุ่มกับหญิงสาวมาอยู่ใกล้กันเป็นธรรมดาย่อมมีความรักต่อกันขึ้น นางเรือนแก้วมีความรักต่อชานกะเลฉันหนุ่มสาว แต่ชานกะเลนั้นรักเธอเหมือนน้องสาว ครั้งหนึ่งชานกะเลได้รับคำบัญชาจากเจ้าแก้วเมืองมา ให้ไปเสาะหาที่ฝึกสอนช้าง ชานกะเลจึงออกเดินทางไปทิศใต้โดยไม่ทราบว่านางเรือนแก้วแอบตามมาด้วย จนลุถึงที่แห่งหนึ่งคือที่ตั้งวัดผาอ่างในปัจจุบัน เดิมที่แห่งนี้มีเสืออาศัยอยู่มากมายไม่มีใครกล้าผ่าน เมื่อชานกะเลผ่านมาเสือจึงกระโดดตะปบ นางเรือนแก้วซึ่งแอบติดตามมาด้วย นางเก่งทางขว้างมีดสั้น จึงขว้างมีดไปถูกเสือตาย ชานกะเลจึงรอดจากการถูกเสือกัด และถือว่านางเป็นผู้ที่มีบุญคุณยิ่ง

จากนั้นชานกะเลก็เดินทางไปต่อ จนพบที่เหมาะสำหรับสอนช้าง จึงตั้งเป็นหมู่บ้านขึ้นมา ต่อมาเมื่อมีคนมากขึ้นจึงตั้งเป็นเมือง คือเมืองแม่ฮ่องสอน โดยมีชานกะเลขึ้นครอบครองเมืองเป็นคนแรก นามว่า พญาสิงหนาทราชา เมื่อ พ.ศ. 2417 หลังจากขึ้นครองเมืองก็แอบไปชอบพอ กับนางเมี๊ยะ น้องสาวเจ้าฟ้าโกหล่าน จึงแอบไปลักเอานางมาอยู่ด้วยกันที่เมืองแม่ฮ่องสอน การกระทำเช่นนี้ทำให้เจ้าฟ้าโกหล่านโกรธแค้นมากเพราะถือว่าเป็นการดูหมิ่นกัน จึงยกทัพเพื่อที่จะมาตีเมืองแม่ฮ่องสอน โดยผ่านเข้ามาทางอำเภอปาย พญาสิงหนาททราบข่าวจึงยกทัพไปยันไว้ที่อำเภอปาย

ฝ่ายนางเรือนแก้วเมื่อทราบเช่นนั้น ด้วยความรักจึงแอบตามไปด้วยอีกโดยการปลอมตัวเป็นชาย พญาสิงหนาททำการรบกับกองทัพเจ้าฟ้าโกหล่าน เจ้าฟ้าโกหล่านซึ่งเก่งทางขว้างหอก ได้ขว้างหอกไปยังพญาสิงหนาท นางเรือนแก้วซึ่งแอบอยู่เห็นเข้าก็วิ่งไปเอาตัวรับหอกแทน เจ้าฟ้าโกหล่านเมื่อรู้ว่าหอกของตนขว้างไปถูกสตรีก็รู้สึกเสียใจ จึงเดินทางกลับไปยังหมอกใหม่ ฝ่ายพญาสิงหนาทเมื่อรู้ว่าผู้ที่ช่วยชีวิตตนคือนางเรือนแก้ว จึงเห็นใจในความรักที่นางมีให้และยอมเสียสละชีวิตเพื่อตน เมื่อเดินทางกลับมายังเมืองแม่ฮ่องสอน จึงได้สร้างเจดีย์และพระนอนเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ดวงวิญญาณของนางเรือนแก้ว ต่อมามีพระสงฆ์ในเขตรัฐฉานได้เข้ามาอาศัยอยู่ และสร้างเป็นวัดขึ้นมา เลยเรียกว่าวัดผาอ่างตั้งแต่นั้นมา

ตัวอย่าง

คำถามท้ายเรื่อง

เรื่องเจดีย์เก่าแก่วัดผาอ่าง

.....

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนอ่านบทความเรื่องเจดีย์เก่าแก่วัดผาอ่างแล้ว ให้ตอบคำถามต่อไปนี้

1. เจดีย์เก่าแก่วัดผาอ่างตั้งอยู่ในพื้นที่บริเวณใดในปัจจุบัน

   .....

2. ใครเป็นผู้สร้างเจดีย์เก่าแก่วัดผาอ่าง

   .....

3. เจดีย์เก่าแก่วัดผาอ่างสร้างขึ้นด้วยสาเหตุใด

   .....

   .....

4. นักเรียนคิดว่าเจดีย์เก่าแก่วัดผาอ่าง มีคุณค่าอย่างไรบ้าง

   .....

   .....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

หน่วยที่ 3
เรื่อง การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน ในบทบาทของผู้จัดการเรียนการสอนในอนาคต

ใบความรู้ที่ 3.4
เรื่อง การวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องเหมาะสมกับท้องถิ่น

ความหมายการวางแผนการจัดการเรียนรู้

การวางแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึงการเตรียมการสอนล่วงหน้า ทั้งนี้เพื่อจะได้จัดการเรียนการสอนได้อย่างดีมีประสิทธิภาพ มีลำดับขั้นตอนที่เหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง การวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องคำนึงถึงความพร้อม ความสนใจ และความพึงพอใจของผู้เรียน ซึ่งถือว่าเป็นหลักการสำคัญอันหนึ่งของการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้เปรียบได้กับพิมพ์เขียวของวิศวกรหรือสถาปนิกที่ใช้เป็นหลักในการควบคุมงานก่อสร้าง วิศวกร หรือสถาปนิกจะขาดพิมพ์เขียวไม่ได้ฉันใด ผู้เป็นครูก็จะขาดแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ได้ฉันนั้น ดังนั้นแผนการจัดการเรียนรู้ จึงเป็นแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ ควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ (ชนาธิป พรกุล, 2552:86-92)

1. เรื่องและเวลาที่ใช้สอน
2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง/จุดประสงค์การเรียนรู้
3. สาระสำคัญ
4. เนื้อหาสาระ
5. กิจกรรมการเรียนรู้ (กิจกรรมการเรียนการสอน)
6. สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้(สื่อการเรียนการสอน)
7. การวัดผลและประเมินผล

การเขียนองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

1. เรื่อง เป็นคำที่เฉพาะเจาะจงแสดงให้ทราบว่าเป็นการเรียนรู้ในเรื่องใด สาระใด การระบุชื่อเรื่องให้ตรงกับสาระการเรียนรู้ จะทำให้ผู้สอนเขียนวัตถุประสงค์การเรียนรู้ไม่คลาดเคลื่อนไปจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้ และการกำหนดเวลาในการสอนจะช่วยให้ผู้สอนกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นข้อความที่ระบุพฤติกรรมของผู้เรียนภายหลังการเรียน ประกอบด้วย

2.1 สถานการณ์ที่ผู้เรียนแสดงพฤติกรรม

2.2 พฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็น หรือวัดได้

2.3 เกณฑ์ที่ผู้สอนยอมรับว่าผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องนั้น

ตัวอย่าง

สถานการณ์	พฤติกรรม	เกณฑ์
1. ประเพณีและความเชื่อ	ผู้เรียนบอกชื่อประเพณี และที่มาของความเชื่อ	ได้ถูกต้องตามชาติพันธุ์
2. ลวดลายของการปักผ้า	ผู้เรียนปักลวดลายของผ้า	ได้สวยงาม
3. นำกล้วยมาให้	นักเรียนทำขนมกล้วย	ได้อร่อย

ส่วนผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เป็นข้อความคล้ายจุดประสงค์ทั่วไป

ตัวอย่าง

เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้นี้ ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องประเพณีและความเชื่อของแต่ละชาติพันธุ์

3. สาระสำคัญ เป็นข้อความแสดงใจความสำคัญของเรื่องคล้ายคำจำกัดความ มีการระบุลักษณะเฉพาะของเรื่องนั้น

4. เนื้อหา เป็นข้อความที่ขยายสาระสำคัญ มีคำอธิบายและตัวอย่างเพื่อให้เกิดความเข้าใจดียิ่งขึ้น วิธีเขียนเนื้อหาให้ง่ายควรนำสาระสำคัญมาวิเคราะห์แยกเป็นหัวข้อย่อยเสียก่อน แล้วจึงเขียนข้อความขยาย วิธีนี้จะทำให้เขียนเนื้อหาได้ครบถ้วน

5. กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นส่วนที่แสดงวิธีดำเนินการสอนหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทำเป็นลำดับ ขั้นตอนที่จำเป็นควรมีอย่างน้อย 4 ขั้น คือ

5.1 ขั้นผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียน เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้

5.2 ขั้นผู้เรียนทำกิจกรรม เป็นกิจกรรมให้ผู้เรียน เรียนเนื้อหา โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ต่างๆเป็นลำดับ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทำนั้น ควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง การลงมือปฏิบัติการสร้างความรู้ และการประยุกต์ใช้ความรู้ เป็นต้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องเลือกรูปแบบการสอน วิธีสอน และเทคนิคการสอนที่เหมาะสมมาผสมผสานออกแบบร่วมกับกระบวนการ การเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้

5.3 ขั้นผู้เรียนสรุป เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนสรุปความรู้จากการทำกิจกรรมในขั้น 5.2 เป็นการย้ำใจความสำคัญของเรื่องที่เรียน ผู้เรียนอาจสรุปเป็นแผนภาพ รายงาน เรียงความ การแสดงผลงาน

5.4 ขั้นวัดผล เป็นกิจกรรมตรวจสอบผู้เรียนว่ามีพฤติกรรมตามที่ระบุไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ ผู้สอนใช้สถานการณ์ที่กำหนดให้ ผู้เรียนแสดงพฤติกรรม และผู้สอนใช้เกณฑ์ประเมินการเรียนรู้

6. สื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้ เป็นสื่อประเภทต่างๆที่ใช้ประกอบการสอน ควรระบุประเภทหรือข้อความให้ชัดเจน เช่น วีดีทัศน์ เรื่องมลพิษทางอากาศ รูปภาพ อาหารหลัก 5 หมู่ เป็นต้น

7.การวัดผลและประเมินผล เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกัน และต่อเนื่องกัน

การวัดผล เป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณของพฤติกรรม สิ่งของ หรือเหตุการณ์ต่างๆ โดยการให้ค่าของสิ่งที่ต้องการวัดเป็นตัวเลข ในการวัดผลควรระบุสิ่งต่อไปนี้

7.1 สิ่งที่วัด เช่น ความรู้ ทักษะการทำงาน เจตคติ

7.2 วิธีการวัด เช่น ทดสอบ สังเกตการทำงาน สังเกตพฤติกรรม

7.3 เครื่องมือที่ใช้ เช่น แบบทดสอบ แบบสังเกตการณ์ทำงาน แบบสังเกตพฤติกรรม

การประเมินผล เป็นกระบวนการที่ใช้ในการตัดสินคุณภาพของพฤติกรรม สิ่งของ หรือเหตุการณ์ โดยนำตัวเลขที่วัดได้มาเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานในการตัดสินคุณค่า เกณฑ์ที่ใช้แตกต่างกันไปตามสิ่งที่วัด

ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ควรมีลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1. เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด โดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ ส่งเสริม หรือกระตุ้นให้กิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินการเป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

2. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบคำตอบ หรือทำสำเร็จด้วยตนเอง โดยผู้สอนต้องลดบทบาทจากผู้บอกคำตอบมาเป็นผู้คอยกระตุ้นด้วยคำถามหรือปัญหา ให้ผู้เรียนคิดแก้ไขหรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง

3. เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนรับรู้ และเรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการ และสามารถนำกระบวนการไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

4. เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนได้ใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้และผู้เรียน

5. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวัสดุอุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น

แนวคิดพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้

แนวคิดพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีดังนี้ (อุดม เชยกีวงศ์, 2545:38)

1. การจัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ครูควรพัฒนาและจัดอย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความศรัทธา และเกิดความต้องการความสนใจที่จะเรียนรู้

2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ให้สามารถเรียนรู้ได้ทุกแห่งทุกเวลาได้ด้วยตนเอง

3. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง สร้างความรู้เองและค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถนำไปสู่กระบวนการปฏิบัติจริงในชีวิตได้

4. ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสัมผัสของจริง สร้างสถานการณ์จำลอง การทดลอง การร่วมกระบวนการกลุ่มจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการอยู่ร่วมกันในสังคม และการแก้ปัญหาของชีวิตได้อย่างมีสติและมีปัญญา

5. นำทรัพยากรอันมีค่าของท้องถิ่น และภูมิปัญญามาใช้ในการเรียนการสอน การเกษตรกรรม ศิลปวัฒนธรรม วรรณกรรมพื้นบ้าน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนรู้จักท้องถิ่นของตน เกิดความผูกพันกับท้องถิ่น

6. จัดกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้รู้จักการเรียนรู้ วิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการที่หลากหลาย

การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้านคือความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) เจตคติ (Attitude)โดยต้องคำนึงถึงความเชื่อมโยงและครอบคลุมในมิติ ดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้ชีวิต จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ วิถีชีวิต สภาพสังคม ชุมชน ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณี ในท้องถิ่นของตนจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง มีความตระหนักรักชุมชนท้องถิ่นของตน

2.โลกาภิวัตน์ ปัจจุบันกระแสความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไม่หยุดนิ่ง มีความเคลื่อนไหวของความรู้ ข้อมูล ข่าวสารจากทั่วทุกมุมโลก และได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อวิถีการดำรงชีวิตของคนทุกเพศทุกวัย ทุกสังคมชุมชน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้สามารถรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและมีความสามารถในการปรับตนให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

3. การเตรียมตัวสำหรับอนาคต วางแผนการจัดการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนได้รู้จักเตรียมตัวสำหรับอนาคต โดยนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากสภาพสังคมของชีวิตตนเองที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และเรื่องของโลกาภิวัตน์มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เพื่อการปรับหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงให้รู้ทันโลกพร้อมปรับตนเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต

การจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงชีวิต และองค์ความรู้ต่างๆที่มีอยู่อย่างหลากหลายรอบๆตัวผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และจะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่รู้จักตนเอง รู้จักการวางแผนสำหรับอนาคต และดำรงตนอยู่ในสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างมีความสุข

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดปัญญาที่จะสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีคุณภาพได้นั้น ต้องมีความสอดคล้องกับสภาพของปัญหาและความต้องการในการพัฒนาของชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ โดยเฉพาะท้องถิ่นเยี่ยงจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่มีลักษณะพิเศษในบริบทด้านต่างๆค่อนข้างชัดเจน ครูผู้สอนจึงควรมีความรู้ความเข้า มีทัศนคติค่านิยมที่ดีงาม มีทักษะในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันกับผู้เรียน สังคม ชุมชนท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับวิถีชีวิต ทัศนคติ ค่านิยม และวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของแม่ฮ่องสอนได้อย่างยั่งยืน

ใบงาน

หน่วยที่ 3.4

เรื่อง การวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องเหมาะสมกับท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน

คำชี้แจง 1. ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน

2. วางแผนออกแบบการจัดการเรียนรู้ กลุ่มละ 1 เรื่องดังนี้

2.1 เรื่อง ระบบนิเวศ และผลกระทบที่เกิดจากการทำลายป่าไม้ และการเผาป่า กรณีศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.2 เรื่อง คุณภาพชีวิตแห่งการดำรงชีวิตด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียงของท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน

2.3 เรื่อง คุณค่าแห่งวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่ดีงามของแม่ฮ่องสอน

2.4 เรื่อง การเสริมสร้างสุขภาวะที่ยั่งยืนบนพื้นฐานแห่งความพอเพียง

2.5 เรื่อง การเสริมสร้างมิตรภาพ ความมีน้ำใจไมตรี และความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ สังคม ชุมชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

แบบประเมินการนำเสนอผลการอภิปราย

เรื่อง.....

หัวข้อการประเมิน	3	2	1	รวม
ข้อมูลที่นำเสนอ				
การนำเสนอ				
การพูดหรือการรายงาน				
ความเข้าใจเรื่องที่นำเสนอ				
การใช้ภาษาในการนำเสนอ				
รวมคะแนนทั้งหมด				

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้องชัดเจน (3 คะแนน)	ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้อง (2 คะแนน)	ข้อมูลที่นำเสนอไม่มีความชัดเจน (1คะแนน)
การนำเสนอ มีการยกตัวอย่าง หรือมีข้อมูลอ้างอิงชัดเจน (3 คะแนน)	การนำเสนอ มีการยกตัวอย่างบ้าง (2 คะแนน)	การนำเสนอ ไม่มีหลักฐาน หรือยกตัวอย่าง (1 คะแนน)
การพูดหรือการรายงานมีความมั่นใจ และน่าสนใจ ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย (3 คะแนน)	การพูดหรือการรายงานมีทักษะการพูดให้ผู้ฟังเข้าใจได้ (2 คะแนน)	การพูดหรือการรายงานขาดความมั่นใจ ไม่น่าสนใจ (1 คะแนน)
ผู้นำเสนอมีความเข้าใจเรื่องที่นำเสนอดีมาก (3 คะแนน)	ผู้นำเสนอเข้าใจเรื่องดีพอสมควร (2 คะแนน)	ผู้นำเสนอไม่ค่อยเข้าใจเรื่องที่นำเสนอ (1 คะแนน)
ใช้ภาษาได้ดี เข้าใจง่าย (3 คะแนน)	ใช้ภาษาพอใช้ได้ ผู้ฟังเข้าใจ (2 คะแนน)	มีปัญหาการใช้ภาษาเข้าใจยาก (1 คะแนน)

แบบสังเกตการณ์ทำกิจกรรม

กลุ่ม.....

ลำดับที่	พฤติกรรม/ระดับคะแนน / ชื่อ – สกุล	ทำงานที่ได้รับมอบหมาย			ร่วมปรึกษาวางแผน			เป็นผู้นำผู้ตามในโอกาสที่เหมาะสม			ร่วมแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์			แนะนำวิธีการทำงานและช่วยเพื่อนในกลุ่ม			รวมคะแนน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	15

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับสูง

ระดับ 2 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง

ระดับ 1 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับน้อย

แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรม
ชุดฝึกอบรมหน่วยที่ 3

ชื่อกลุ่ม .....

ชื่อ-สกุล	พฤติกรรม				รวม
	พยายามช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มไม่นิ่งดูดาย (3)	ทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจ (3)	มีส่วนร่วมในกิจกรรม (3)	ช่วยเหลือด้านกำลังความคิด (3)	(16)

เกณฑ์การประเมินในการสังเกตพฤติกรรม

คะแนน 3 มาก

คะแนน 2 ปานกลาง

คะแนน 1 น้อย

เกณฑ์ให้คะแนนจากการสังเกตพฤติกรรม

เกณฑ์การให้คะแนน 3 คะแนน เมื่อแสดงพฤติกรรมสม่ำเสมอ

เกณฑ์การให้คะแนน 2 คะแนน เมื่อแสดงพฤติกรรมค่อนข้างสม่ำเสมอ

เกณฑ์การให้คะแนน 1 คะแนน เมื่อแสดงพฤติกรรมน้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ

ก่อนและหลังการฝึกอบรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

เรื่อง การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาสายครูในบทบาทของผู้จัดการเรียนในอนาคต

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบชุดนี้มีจำนวน 30 ข้อ

2. ให้นักศึกษาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด เพียงคำตอบเดียว แล้วเขียนเครื่องหมาย × ลงในช่อง ☐ ในกระดาษคำตอบ

1. หลักสูตรที่ดีมีลักษณะสอดคล้องกับคำตอบในข้อใดมากที่สุด

ก. ต้องมีความสอดคล้องกับท้องถิ่นของผู้เรียนเท่านั้น

ข. ต้องพัฒนาให้ผู้เรียนประกอบอาชีพที่ร่ำรวย

ค. ต้องไม่มีการปรับเปลี่ยนเพราะจะทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ

ง. ต้องสอดคล้องกับท้องถิ่นและตอบสนองความต้องการของสังคมและประเทศชาติ

2. หลักสูตรบูรณาการ (Integrated Curriculum) มีลักษณะสำคัญอย่างไร

ก. เป็นหลักสูตรที่รวมประสบการณ์ในการเรียนรู้ต่างๆเข้าด้วยกัน

ข. เป็นหลักสูตรที่ผสมผสานเนื้อหาวิชาต่างๆ

ค. เป็นหลักสูตรที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมการเรียน

ง. เป็นหลักสูตรที่เน้นเนื้อหาสาระของวิชา

3. การเลือกใช้หลักสูตรจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งใดเป็นสำคัญ

ก. ความสะดวกในการใช้หลักสูตร

ข. ความพร้อมของผู้สอน

ค. หลักปรัชญาหรือแนวคิดในการจัดการศึกษา

ง. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา

4. ขั้นตอนแรกของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ควรพิจารณาถึงขั้นตอนใดเป็นลำดับแรก

ก. กำหนดจุดมุ่งหมาย

ข. กำหนดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ต่างๆ

ค. ทดลองใช้หลักสูตรฉบับร่าง

ง. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

5. องค์ประกอบที่สำคัญยิ่งและถือว่าเป็นหัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้คือ

ก. ผู้เรียน

ข. การสอนของครู

ค. เอกสารการสอน

ง. คำสั่งของผู้บริหาร

6. หลักการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ตลอดชีวิต(Life Long Education) คือ

ก. ทักษะในการสร้างปัญญา

ข. ทักษะในการเรียน

ค. ทักษะในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

ง. ทักษะการเป็นคนฉลาดเอาตัวรอด

7. ข้อใดไม่เป็นส่วนของหลักสูตร

ก. ครูอธิบายเรื่องวงจรชีวิตกบ

ข. ครูให้นักเรียนซื้อหุ้นสหกรณ์โรงเรียน

ค. ครูพานักเรียนไปทัศนศึกษาที่สวนสัตว์

ง. ครูให้นักเรียนฝึกทำขนมที่ใช้งาเป็นส่วนผสม

8. ขบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความคิด อุดมคติ และอุดมการณ์ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการพัฒนาคน ในหมวดใด

ก. พุทธิพิสัย

ข. จิตพิสัย

ค. ทักษะพิสัย

ง. ความคิดพิสัย

9. การที่ผู้เรียนสามารถตัดสินโดยใช้คุณค่าของสิ่งนั้นๆ จัดเป็นพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย ระดับใด

ก. การนำไปประยุกต์ใช้

ข. การวิเคราะห์

ค. การสังเคราะห์

ง. การประเมินค่า

10. ตามแนวคิดของนักการศึกษาได้กำหนดให้การศึกษามีจุดมุ่งหมายพัฒนาคนใน 3 ด้าน คือ

ปัญญาพิสัย พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย

ก. พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย

ข. จิตพิสัย พฤติกรรมพิสัย ความรู้พิสัย

ค. คุณธรรมพิสัย วิชาการพิสัย ทักษะพิสัย

11. ข้อใดคือ ประโยชน์ ที่เกิดจากการพัฒนาหลักสูตร สำหรับครูผู้สอน

ก. พัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องความเจริญของสังคมและของโลก

ข. สามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์

ค. ระบบการศึกษาก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลง

ง.ประพฤติตนเป็นพลเมืองดีของสังคม

12. ข้อใด คือคุณสมบัติที่สำคัญของหลักสูตร

ก. มีความเป็นพลวัตปรับเปลี่ยนทางสังคม

ข. มีความเป็นเอกภาพ มีความเหมาะสมทุกสถานการณ์

ค. เป็นข้อสรุปของนักวิชาการทุกสาขาแล้ว

ง. สังคมจะเปลี่ยนแปลง หลักสูตรยังคงอยู่ได้

13. จุดเน้นของการพัฒนาการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันคือข้อใด

ก. การคิดวิเคราะห์สังเคราะห์

ข. การใช้ภาษา

ค. การพัฒนาคุณธรรม

ง. การบูรณาการ

14. การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ขั้นตอนใดที่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

ก. ขั้นสำรวจ

ข. ขั้นเรียนรู้

ค. ขั้นนำไปใช้

ง. ขั้นเผยแพร่ผลงาน

15. ข้อใดไม่ใช่วัตถุประสงค์สำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา

ก. ผู้เรียนมีการวางแผน

ข. ผู้เรียนมีทักษะการทำงานร่วมกัน

ค. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์

ง. ผู้เรียนได้ฝึกการเผชิญกับปัญหาต่างๆในชีวิตประจำวัน

16. "สามารถอดทนต่อคำนินทาของเพื่อนร่วมชั้นได้โดยไม่ตอบโต้" แสดงว่าผู้เรียนมีทักษะตามข้อใด

ก. ทักษะทางสมอง

ข. ทักษะทางอารมณ์

ค. ทักษะทางสังคม

ง. ทักษะการทำงาน

17. ข้อใดไม่ใช่ องค์ประกอบการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่ควรได้รับการประเมินผล

ก. กระบวนการ

ข. เจตคติและค่านิยม

ค. การปฏิบัติกิจกรรม

ง. เกิดความรู้และชิ้นงาน

18. ข้อใดไม่ใช่กระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ก. การเรียนรู้แบบองค์รวม

ข. การเรียนรู้อย่างมีความสุข

ค. การเรียนรู้ได้จากคนอื่น

ง. การเรียนรู้จากการคิดและปฏิบัติจริง

19. .เด็กหญิงก้องเรียนคณิตศาสตร์เรื่อง “ การแลกเปลี่ยนเงินตรา ”นำความรู้ที่ได้มาใช้ช่วยแม่ขายผลไม้ที่ตลาด ถือว่าเป็นลำดับชั้นความรู้ข้อใด

ก. ข้อมูล

ข. สารสนเทศ

ค. ความรู้

ง. ปัญญา

20. ปัญหาที่นำมาใช้ในบทเรียนจากแหล่งใดสำคัญที่สุด

ก. ภาพเหตุการณ์

ข. การเล่าเรื่อง

ค. ข่าวเหตุการณ์

ง. ชีวิตประจำวัน

21. การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน หมายความว่าอย่างไร

ก. การเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ข. ใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และ คำตอบต่างๆ ที่ตนต้องการ

ค. การเรียนที่ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเอง มีส่วนทำให้ เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและจดจำได้ดี

ง. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

22. สอนเพื่ออะไร สอนอย่างไร สอนแล้วได้ผลตามที่ต้องการหรือไม่ คำถามดังกล่าว นักศึกษาคิดว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องใด

ก. การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข. การสอนที่เน้นทักษะการคิด

ค. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

ง. การกำหนดภาระงาน

23. สิ่งที่ครูผู้สอนต้องจัดเตรียมเป็นอันดับแรกของการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ คือ

ก. สำรวจแหล่งเรียนรู้

ข. จัดทำแผนการเรียนรู้

ค. เสนอโครงการต่อฝ่ายบริหาร

ง. วิเคราะห์หลักสูตร

24. กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะอย่างไร

ก. มีการจัดเนื้อหาที่สอดคล้องกับความต้องการของครู

ข. มีการจัดการเรียนรู้ ให้เรียนรู้จากประสบการณ์

ค. มีการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด

ง. มีการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความชอบมากที่สุด

25. แผนการจัดการเรียนรู้ต้องจัดอย่างไร

ก. จัดตามความปรารถนาของผู้บริหารโรงเรียน

ข. จัดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ค. จัดตามที่คนในท้องถิ่นต้องการ

ง. จัดให้ตรงกับความถนัดของครู

26. บทบาทของครูที่ใช้กิจกรรมการเรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ ควรวางตัวอย่างไร

ก. เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์

ข. เป็นผู้รักการค้นคว้า

ค. เป็นผู้ให้คำปรึกษา

ง. เป็นผู้ตัดสินใจ

27. ควรจัดลำดับการประเมินการวางแผนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ข้อใด ไว้ลำดับสุดท้าย

ก. เขียนแสดงความคิดเห็นต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในครอบครัวนักเรียน

ข. เขียนสรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากเรื่องที่อ่าน

ค. จัดนิทรรศการแสดงครอบครัวสุขสันต์ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ง. แสดงบทบาทสมมุติสภาพครอบครัวที่มีความสุข โดยการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

28. การสอนจะบรรลุเป้าหมายมากน้อย ขึ้นอยู่กับอะไร

ก. นโยบายของโรงเรียน

ข. สมรรถภาพของผู้อำนวยการ

ค. สมรรถภาพของครู

ง. สมรรถภาพของผู้ปกครอง

29. อะไรเป็นเครื่องมือส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะ กระบวนการของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ก. แหล่งเรียน

ข. หนังสือเรียน

ค. เครือข่ายการเรียนรู้

ง. สื่อการเรียนรู้

30. มิติด้านลักษณะชีวิตที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียนตามหลักการจัดการศึกษาที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด มีลักษณะอย่างไร

ก. มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม

ข. มีความเกรงใจผู้อื่น

ค. มีความสำรวจต่อผู้ใหญ่

ง. มีความขยันทำการบ้านทุกวัน

.....

เฉลยแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ

ก่อนและหลังการเรียนรู้

หน่วยที่ 3

เรื่อง การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาวิชาชีพครูในบทบาทของผู้จัดการเรียนในอนาคต

ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ
1	ง	16	ข
2	ก	17	ข
3	ค	18	ข
4	ก	19	ค
5	ข	20	ง
6	ก	21	ก
7	ข	22	ค
8	ข	23	ก
9	ก	24	ค
10	ข	25	ข
11	ข	26	ค
12	ก	27	ค
13	ก	28	ค
14	ค	29	ง
15	ง	30	ก

ชุดพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาสายครูที่สอดคล้องกับบริบทแม่ฮ่องสอน

หน่วยที่4

การฝึกปฏิบัติภาคสนามเพื่อจัดเก็บข้อมูลระดับชุมชนเกี่ยวกับบริบทแม่ฮ่องสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

ชุดพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาสายครูที่สอดคล้องกับบริบทแม่ฮ่องสอน

หน่วยที่4

เรื่อง การฝึกปฏิบัติภาคสนามเพื่อจัดเก็บข้อมูลระดับชุมชนเกี่ยวกับบริบทแม่ฮ่องสอน

เวลา 10 ชั่วโมง

จุดประสงค์ เพื่อให้นักศึกษาวิชาชีพครูสามารถ

1. มีความรู้ ความเข้าใจต่อการศึกษาและการเก็บข้อมูลในชุมชน
2. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือที่เหมาะในการเก็บข้อมูลชุมชน
3. มีทักษะในการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชนแม่ฮ่องสอน
4. มีเจตคติที่ดีต่อชุมชน มีจิตสำนึกรักและภูมิใจในชุมชน ท้องถิ่น แม่ฮ่องสอน

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายและความสำคัญของการศึกษาชุมชน
2. มิติประเด็นของการศึกษาชุมชน
3. วิธีการและกระบวนการศึกษาวิเคราะห์ชุมชน
4. การลงพื้นที่ภาคสนาม
5. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1.สนทนาทบทวนเกี่ยวกับบทบาทของครูในฐานะเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะนักศึกษาวิชาชีพครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอนที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อม ศึกษาเรียนรู้รวมทั้งการฝึกปฏิบัติให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีทัศนคติเจตคติ มีค่านิยมที่ดีงาม และมีแรงจูงใจที่จะเป็นผู้ร่วมพัฒนาการศึกษาได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน

ขั้นดำเนินการ

1.นักศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับกระบวนการฝึกอบรม ตั้งแต่หน่วยที่ 1-4 ที่ผ่านมาว่าน่าจะมีความจำเป็นที่จะต้องฝึกฝน พัฒนา เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการ และทัศนคติค่านิยมเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งใดบ้าง เพื่อให้นักศึกษาวิชาชีพครูของวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน

สามารถที่จะนำไปประยุกต์ปฏิบัติใช้ต่อไปในอนาคต โดยให้นักศึกษาเขียนความจำเป็นลงในสมุดจดบันทึกของแต่ละคน

2. อภิปรายเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติภาคสนามโดยให้นักศึกษามีโอกาสไปศึกษาบริบทชุมชนท้องถิ่นด้วยตนเอง และใช้คำถามป้อนกลับว่า วิธีการนี้มีความสำคัญและมีความจำเป็นหรือไม่เพราะเหตุใด

3. นักศึกษาแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คนเพื่อร่วมอภิปรายในกลุ่มเกี่ยวกับประเด็นที่วิทยากรให้วิเคราะห์และประเด็นคำถามป้อนกลับ

4. นักศึกษาส่งตัวแทนนำเสนอผลการอภิปรายของกลุ่ม

5. บรรยายเกี่ยวกับการปฏิบัติภาคสนามโดยการศึกษาบริบทชุมชน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในความจำเป็นต่อการศึกษาสภาพจริงของบริบทชุมชน

6. นักศึกษา ศึกษาใบความรู้หน่วยที่ 4 เรื่อง กระบวนการการศึกษาชุมชน และวิทยากรอธิบายเพิ่มเติม

7. ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่ม จับสลากบริบทชุมชนแม่ย่องสอนสำหรับการลงพื้นที่ศึกษาชุมชนแม่ย่องสอน โดยแบ่งบริบทเป็น 4 ด้านได้แก่ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ

8. แต่ละกลุ่มระดมสมองเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ กระบวนการ เครื่องมือ รวมถึงรายละเอียดต่างๆของประเด็นที่จะศึกษาบริบทชุมชน ตามใบงานที่ 4.1

9. แต่ละกลุ่มนำเสนอรายละเอียดกระบวนการ การศึกษาชุมชนตามบริบทที่แต่ละกลุ่มได้รับตามใบงานที่ 4.1

10. กำหนดวันเวลาให้นักศึกษาลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลบริบทชุมชนตามที่แต่ละกลุ่มได้วางแผนไว้ โดยใช้เวลาศึกษาเป็นเวลา 1 สัปดาห์

11. แต่ละกลุ่มนำเสนอผลสรุปจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลชุมชน

ขั้นสรุป

ร่วมกันอภิปรายสรุปผลการจัดเก็บข้อมูลบริบทแม่ย่องสอนทั้ง 4 ด้าน เพื่อให้ได้ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับบริบทแม่ย่องสอน

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. Power Point
2. ใบความรู้ที่ 4 เรื่องกระบวนการการศึกษาชุมชน
3. ใบงานที่ 4.1
4. แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่ศึกษา

การวัดและประเมินผล

การวัดผล

สิ่งที่วัด

1. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม
2. ผลงาน
   2.1 การทำใบงาน
   2.2 การนำเสนอผลการวิเคราะห์

วิธีการ

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
2. ตรวจผลงาน

เครื่องมือ

1. แบบสังเกตการณ์ปฏิบัติกิจกรรม
2. แบบตรวจผลงาน

การประเมินผล

1. คะแนนผลงาน แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 4-3-2-1
2. การทำกิจกรรม แบ่งความถี่เป็น 3 ระดับ ได้แก่ มาก-ปานกลาง-น้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

หน่วยที่ 4
ใบความรู้ที่ 4.1
เรื่อง กระบวนการในการศึกษาบริบทชุมชน

ความหมายของการศึกษาชุมชน

การศึกษาชุมชนเป็นการศึกษาและอธิบายอย่างเป็นระบบว่า ชุมชนมีสภาพโดยรวมเป็นอย่างไร มีเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อม รูปแบบการผลิตหรือการทำมาหากิน มีรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างในชุมชนอย่างไร มีการจัดระเบียบสังคมอย่างไร องค์กรชาวบ้านมีอย่างไร โครงสร้างอำนาจในชุมชนเป็นอย่างไร มีปัจจัยหรือมีอิทธิพลจากภายนอกมาเกี่ยวข้องอย่างไร มีองค์ความรู้ที่สะสม มีวิธีการ มีศักยภาพในการแก้ปัญหาอย่างไร มีปัจจัยอะไรที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและรูปแบบความสัมพันธ์ ถ้าสามารถเก็บรวบรวมได้ จะทำให้เข้าใจในการเปลี่ยนแปลงและปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงได้(ชยัน วรรธนะภูติ,อ้างในเอกสารคู่มือการเรียน สค 311 http://mylesson.swu.ac.th/so311) โดยการศึกษาชุมชนอาจสามารถอธิบายนัยยะของการศึกษาชุมชน ได้ดังนี้

1. การทำความรู้จัก การที่คนภายในหรือภายนอกทำความรู้จักหรือทำความเข้าใจกับชุมชน ไม่ว่าจะเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ใดก็ตาม หรือไม่ว่ากลุ่มคนที่ต้องการทำความรู้จักจะเป็นนักวิชาการ นักพัฒนา ซึ่งการทำความรู้จักถือว่าเป็นขั้นตอนแรกๆ ที่สำคัญในการทำงานกับชุมชน

2. การยอมรับในสิ่งที่ชุมชนเป็นและมีความแตกต่างจากชุมชนอื่นๆ เมื่อมีผู้เข้าไปศึกษาชุมชน ทำความรู้จักชุมชนที่ศึกษาแล้ว อาจต้องยอมรับว่าชุมชนแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านสภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง

3. การเรียนรู้ เมื่อผู้ที่ศึกษาชุมชนยอมรับในสิ่งที่ชุมชนเป็นอยู่ การเรียนรู้เรื่องราวของชุมชนนั้นๆ การศึกษาชุมชนที่มีประสิทธิภาพอย่างน้อยควรนำมาซึ่งความรู้ในพื้นที่ สถานการณ์และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งองค์ประกอบต่างๆทั้งภายในและภายนอกชุมชน

4. การทำความเข้าใจ การเรียนรู้ชุมชนในด้านต่างๆจะช่วยสร้างความเข้าใจเรื่องของคนในชุมชนว่ามีแบบแผนในการดำรงชีวิต และการตัดสินใจเรื่องต่างๆอย่างไร เพื่อทำให้สามารถระบุปัญหา และกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากเรื่องต่างๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการทำกิจกรรมต่างๆกับชุมชนอย่างสอดคล้องและลงตัว

5. การอธิบายอย่างเป็นระบบ คือการศึกษาชุมชนและการอธิบายถึงสภาพโดยรวมของชุมชนว่าเป็นอย่างไร อธิบายระบบชีวิตทั้งหลายของชุมชนอย่างเป็นองค์รวม และเป็นการบูรณาการการอธิบายจากองค์ประกอบของชุมชน มาสู่ภาพรวมในความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่าง

องค์ประกอบต่างๆ เช่นเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลรูปแบบการผลิต หรือการทำมาหากิน รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก การจัดระเบียบสังคม โครงสร้างอำนาจในชุมชน ปัจจัยหรืออิทธิพลจากภายนอกที่เกี่ยวข้องกับชุมชนที่กำหนดทิศทาง และรูปแบบความสัมพันธ์ สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะช่วยทำให้มองเห็นถึงการเปลี่ยนแปลง และปัญหาของชุมชนที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง

6. การตีความหมายที่ซ่อนอยู่ นอกจากการศึกษาชุมชนจะมองสภาพภายนอกที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปแล้ว แต่สิ่งที่อยู่ภายในชุมชนไม่ใช่มีแต่เฉพาะสิ่งที่เป็นรูปธรรมที่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า พฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดในชุมชน ล้วนแต่มีนัยยะที่แอบแฝงอยู่แทบทั้งสิ้น โดยเฉพาะในเชิงโครงสร้างความสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ

7. การวิเคราะห์เป็นกระบวนการหรือขั้นตอนหนึ่งของการศึกษาชุมชน เพื่อนำข้อมูล ที่ได้มา มาวิเคราะห์ อธิบายถึงความสัมพันธ์ในภาพรวม รวมทั้งบริบทต่างๆที่เกี่ยวข้อง อธิบายถึงปัจจัยและสาเหตุต่างๆ ทั้งภายในภายนอกที่ทำให้ชุมชนเป็นแบบนั้น อาจจะดูการปรับตัว ความเคลื่อนไหวของชุมชนตั้งแต่เริ่มต้น จนถึงปัจจุบันว่ามีปัญหาอะไรบ้าง ชุมชนมีกระบวนการแก้ปัญหาของตนเองอย่างไรบ้าง

8. การประเมินผล เมื่อผ่านกระบวนการวิเคราะห์ในภาพรวม รวมถึงการมองเห็นปัญหาตลอดจนกระบวนการ การใช้ภูมิปัญญาของชุมชนในการแก้ปัญหาต่างๆอย่างไร และกระบวนการแก้ปัญหาต่างๆเหล่านั้นทำให้ชุมชนเป็นอย่างไร ประสบผลสำเร็จหรือไม่ อย่างไร ที่ผ่านมาชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้เรื่องใดบ้าง

มิติประเด็นของการศึกษาชุมชน

องค์ประกอบการศึกษาและการวิเคราะห์ชุมชนมี 3 ด้าน ได้แก่

1.โครงสร้างทางสังคม (Social Structure) ส่วนประกอบต่างๆ และความสัมพันธ์ระ หว่างส่วนประกอบ เช่น ระบบเครือญาติ ระบบอุปถัมภ์ ระบบชนชั้น

2. สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ (Ecology) การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในการดำรงชีวิต

3. ระบบวัฒนธรรมและอุดมการณ์ (วัฒนธรรม ure and Ideology) การให้คุณค่าของสิ่งต่างๆ ทั้งด้านจิตใจและวัตถุ (นามธรรมและรูปธรรม) มีอิทธิพลต่อวิถีด้านต่างๆ (Way of Life) รวมทั้งทำให้คนในชุมชนนั้นสามารถอยู่ร่วมกันได้

ตัวอย่าง ประเด็นในการศึกษาชุมชน

1. ความเป็นมา ประวัติศาสตร์ชุมชนและสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วง
2. เงื่อนไขด้านภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
3. รูปแบบวิถีการผลิตและการทำมาหากิน
4. ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชนรูปแบบต่างๆ(เช่น ความขัดแย้ง ความร่วมมือ)
5. การจัดระเบียบสังคม การรวมตัว การเกิดกลุ่มและองค์กรต่างๆ
6. ความคิดเห็น อุดมการณ์ มุมมอง ความเชื่อ ความศรัทธา และทัศนคติด้านต่างๆ
7. องค์ความรู้ที่สะสมมา กระบวนการเรียนรู้ และภูมิปัญญาของชุมชน

วิธีการและกระบวนศึกษาวิเคราะห์ชุมชน

การลงพื้นที่ภาคสนาม (FIELD WORK)

การลงพื้นที่ภาคสนาม คือการลงสู่ชุมชนที่ต้องการศึกษา เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ ถ้าการลงพื้นที่สนามในเบื้องต้น สามารถสร้างการยอมรับและสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจให้เกิดขึ้น ในชุมชน ก็จะสามารถนำไปสู่การศึกษาชุมชนอย่างราบรื่น ดังนั้นจึงควรศึกษาวิธีปฏิบัติดังนี้

1.การเลือกพื้นที่ภาคสนาม อาจคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1.1 ความเหมาะสม พื้นที่นั้นๆ สามารถตอบโจทย์หรือปัญหาที่ต้องการศึกษาได้หรือไม่

1.2 ความเป็นไปได้ของขนาด ไม่ใหญ่หรือเล็กจนเกินไปให้เหมาะสมกับขนาดของทีมศึกษา

1.3 ความซับซ้อนของปรากฏการณ์ในชุมชน ที่เชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงภาย นอกในระดับประเทศ ในระดับโลก รวมทั้งมองเห็นผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในชุมชน

1.4 ความสะดวกของที่ตั้งพื้นที่ การเดินทาง ความใกล้ไกล ความปลอดภัย และการมีสถานบริการอื่นๆ เช่น สถานีอนามัย ที่ทำการไปรษณีย์

1.5 การรู้จักกับคนในพื้นที่ เพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างเรากับคนในชุมชน

2. การเตรียมตัวเข้าพื้นที่ภาคสนามเพื่อสร้างการยอมรับ

2.1 ภาษา อาจต้องศึกษาภาษาถิ่นนั้นๆก่อนเข้าไปในพื้นที่ภาคสนาม เพื่อสร้างความประทับใจ

2.2 พยายามเข้าไปอยู่อย่างกลมกลืนและเตรียมพร้อมที่สุด ต้องรู้ว่าต้องทำอะไรอย่างไร

2.3 การแต่งกาย ควรแต่งกายให้เหมือนกับคนในสังคมที่จะเข้าไปศึกษา หลีกเลี่ยงการแต่งกายที่เลียนแบบตัวแทนรัฐ พ่อค้าร่ำรวย แฟชั่นนำสมัย

2.4 อุปกรณ์ที่นำเข้าไปในพื้นที่ ควรเป็นสิ่งจำเป็นจริงๆ เพื่อไม่ให้เกิดมุมมองที่แปลกแยกจากคนในชุมชน

2.5 ควรระมัดระวังการวางตัว ไม่ดื่มเหล้าจนเมามาย ไม่เกี้ยวพาราสีหญิงสาว ไม่พูดจาหยาบคาย

2.6 ควรใช้อุปกรณ์ที่ช่วยบันทึกข้อมูลอย่างระมัดระวัง เช่น กล้องถ่ายรูป เทปบันทึกเสียง กล้องวีดิโอ

2.7 ควรมีการศึกษาประวัติชุมชน ประวัติความเป็นมา การเปลี่ยนแปลง สาเหตุการอพยพย้ายถิ่น

2.8 การเลือกผู้ให้ข้อมูล ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้นำชุมชน แต่เป็นที่รู้จักของคนในชุมชนหรือคนในชุมชนรู้จักมาก

3. การแนะนำตัว (Introduction)

3.1 อาจมีจดหมายแนะนำตัว หรือให้คนในพื้นที่ช่วยเป็นสื่อกลางในการแนะนำ

3.2 บอกความจริงกับคนในพื้นที่ว่ามาจากองค์กรใด มาทำอะไร

3.3 ให้สิทธิชาวบ้านในการตัดสินใจว่าจะยอมให้ศึกษาวิจัยหรือไม่

3.4 บอกว่าข้อค้นพบจะไปใช้ทำอะไร ได้มากน้อยเพียงใด

3.5 บอกถึงผลดีผลเสีย ที่ชาวบ้านจะได้รับจากเรา

3.6 ฝึกบุคลิกให้เป็นคนขี้เล่น ยิ้มแย้ม ผ่อนปรน ใจเย็น เพื่อสร้างความสัมพันธ์

4. การสร้างความสัมพันธ์(Rapport)

4.1 แนะนำตัวเองตามสถานภาพและบทบาทที่กำหนดไว้

4.2 รักษาสถานภาพและบทบาทดังกล่าว ตลอดระยะเวลาที่ปฏิบัติงานภาคสนาม

4.3 พยายามเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนที่สำคัญๆ และพร้อมที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม

4.4 แสดงไมตรี เช่น รับฟังเรื่องราวร้องทุกข์ ให้คำปรึกษาบางเรื่อง ช่วยเหลือบางเรื่องที่ทำได้

4.5 ไม่ควรสร้างความรู้สึกว่าต้องมีของกำนัลติดมือทุกครั้ง หรือของกำนัลจะต้องมีราคา

4.6 เทคนิคที่จะช่วยสร้างความสัมพันธ์ในช่วงแรกๆ

- หาบุคคลที่จะแนะนำเราให้รู้จักกับชาวบ้าน หรือสร้างความสนิทสนมกับคนใดคนหนึ่งในชุมชน แล้วให้แนะนำต่อ
- วางท่าทีด้วยความสงบเสงี่ยม ไม่ควรทำตัวให้เด่นจนผิดสังเกต
- พยายามหลีกเลี่ยงการตั้งคำถามที่ทำให้ชาวบ้านอึดอัด เช่น หนี้สิน
- อย่าทำตัวทัดเทียมผู้นำชุมชน
- พยายามเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่ชาวบ้านต้องการความช่วยเหลือ
- แสดงความเป็นมิตรกับทุกคน

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลชุมชน

การศึกษาข้อมูลของชุมชน จำเป็นต้องมีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อที่ได้ศึกษา วิเคราะห์ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และก่อนนำเครื่องมือไปใช้ ควรมีความคิดเบื้องต้นว่าต้องการเก็บข้อมูลในเรื่องอะไรและทำต้องเก็บ เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลชุมชนควรเป็นวิธีการแบบมีส่วนร่วมที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นมีโอกาสสร้างความสัมพันธ์ และความเข้าใจที่ดีต่อกัน ลดผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชน (แอนดรู คอร์นิส และคณะ,2542:1-7อ้างใน htt://www. Elearing .msu.ac.th/opencourse/0109501/unit08_027.htm) ดังนี้

เครื่องมือการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่อย่างเร่งด่วน

1. การทบทวนข้อมูลมือสอง (Review of Secondary Sources) โดยทั่วไปชุมชนจะมีข้อ มูลเช่นหนังสือ รูปภาพ แผนที่ โฉนดที่ดิน เอกสารเก่าๆเป็นต้น ที่ได้อธิบายชุมชนไว้ ซึ่งสามารถใช้ เป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ หรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่นั้นได้ ถ้าเป็นเอกสารเก่าก็ควรนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลใหม่ และควรศึกษาเอกสารว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์โดยรวมของชุมชนว่าเป็นอย่างไร และต้องจดบันทึกในรายละเอียดของแหล่งข้อมูล สถานที่ จากผู้ให้ข้อมูลทันที โดยไม่นำเอกสารมาเก็บไว้

ปัญหาหรือข้อจำกัด บางครั้งข้อมูลมือสองให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพสังคมของชุมชนไม่ชัดเจน และไม่ครอบคลุมทั้งหมด ถ้าเป็นเอกสารที่มีความอ่อนไหวง่ายหรือทำให้นึกถึงเรื่องเศร้าสลด ชาวบ้านก็ไม่อยากพูดถึงเรื่องนั้น

2. การสังเกตการณ์โดยตรง (Direct Observation) มีอยู่ 2 วิธีการคือ

2.1 การเดินทางในหมู่บ้านและบันทึกในเรื่องที่สังเกตเห็น เช่น มีบ้านกี่หลัง วัสดุสร้างบ้านเป็นต้น

2.2 การสังเกตโดยการเข้าไปร่วมทำกิจกรรมกับชาวบ้าน เช่น การเก็บฟืน การทำนา เป็นต้น ซึ่งเป็นโอกาสที่ได้ซักถามชาวบ้านถึงวัตถุประสงค์การจัดการของชาวบ้านในเรื่องนั้นๆ หรือการพัฒนาวิธีการใหม่ ในการทำกิจกรรมของชุมชน การสังเกตโดยตรง ทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำกว่าการใช้แบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์ และในบางกรณีสามารถให้ข้อมูลในเชิงปริมาณเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติได้ ทำให้คนทำงานสนามมีโอกาสพบคนที่หลากหลายในชุมชน

ข้อจำกัด บางครั้งไม่สามารถทำให้การกระทำที่ยากแก่การเข้าใจ เช่น การทำงานในที่กำบังเป็นต้น ดังนั้นจึงต้องระวังการเข้าไปมีส่วนร่วมที่ไม่รบกวนการทำงานของชาวบ้าน

3. แผนที่วงจรข่าย (Network Maps) เป็นเทคนิคที่ช่วยให้เกิดการค้นหาบุคคล และทรัพยากรต่างๆที่มีอยู่ในชุมชน ดังภาพ

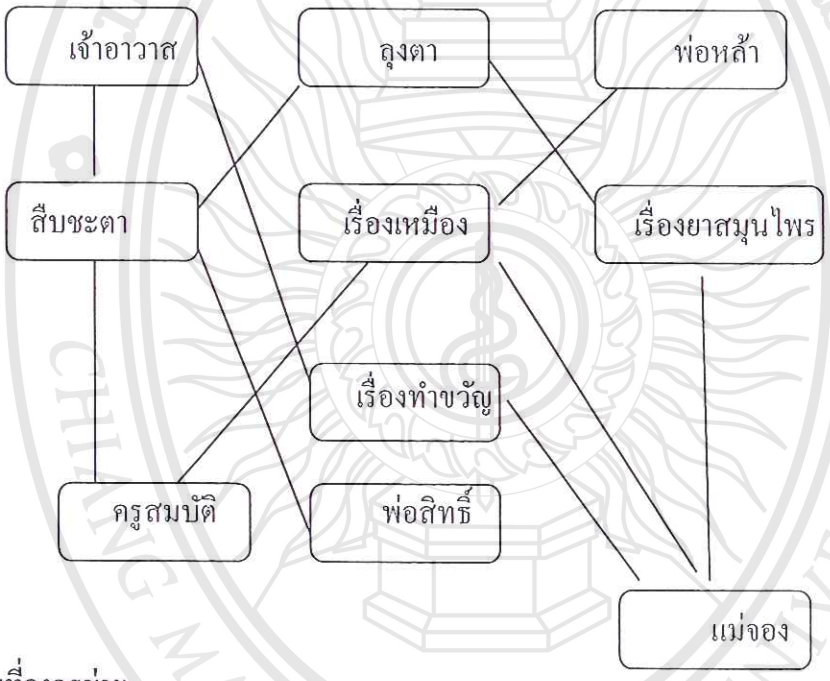

ตัวอย่าง แผนที่วงจรข่าย

แผนที่วงจรข่ายสามารถทำให้เห็นถึง คน กลุ่มคน หรือทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนตามลำดับความสำคัญ เช่น เราต้องการทราบว่าใครเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ รู้จักการใช้ยาสมุนไพรในชุมชน ก็ต้องใช้การวาดภาพแสดงชื่อคนที่มีความรู้ หลังจากนั้นจึงใช้การสัมภาษณ์จะทำให้ทราบถึง บุคคล หรือทรัพยากรที่ชาวบ้านเห็นว่ามีความสำคัญ หรือเป็นผู้รู้ในเรื่องราวนั้นๆ

แผนที่วงจรข่าย เป็นวิธีที่เร็วและมีประสิทธิภาพทำให้รู้ว่าใครเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ หรือรู้ถึงทรัพยากรที่คนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ และจะเป็นประโยชน์

ในการอภิปรายกลุ่มย่อยและในด้านทรัพยากร แผนที่วงจรเครือข่ายจะช่วยให้เห็นภาพรวม และเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อจำกัด แผนที่วงจรข่ายต้องมีผู้ให้ข้อมูลมากพอ และต้องสอบถามคนที่เหมาะสมในชุมชน

4. การสัมภาษณ์ (Interview) การสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ดีสำหรับการศึกษา หรือเก็บข้อมูลในเรื่องที่สนใจโดยเฉพาะ ผู้สัมภาษณ์ควรตั้งประเด็นที่เปิดกว้างและควรถาม เช่น ใคร อย่างไร ทำไม คิดอย่างไร การสัมภาษณ์จะทำให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่เจาะลึก ใช้ในการศึกษาหรือเก็บข้อมูลได้เกือบทุกเรื่องในชุมชน รวมทั้งหาวิธีในการแก้ไขปัญหาหรือรับมือกับปัญหาของชุมชน

ข้อจำกัด คือต้องใช้เวลานานในการสัมภาษณ์ และเป็นเวลาที่สะดวกสำหรับชาวบ้าน

5. แบบสอบถามอย่างสั้น (Short Questionnaire) เมื่อต้องการเก็บข้อมูลในเรื่องที่เฉพาะเจาะจง การใช้แบบสอบถามอย่างสั้น เป็นวิธีการที่ง่าย รวดเร็วมากกว่าการสัมภาษณ์ หรือการสำรวจให้มีแบบสอบถามที่ตรงประเด็นของเรื่องกำหนดไว้ การใช้แบบสอบถามแบบสั้น สามารถให้ข้อมูลที่เป็นตัวอย่างของข้อมูลทั้งหมด ในเรื่องที่เราสนใจโดยเฉพาะ และไม่ต้องอาศัยการวิเคราะห์ทางสถิติที่ซับซ้อน สามารถทำได้เร็ว และสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อจำกัด คือ ระวังการออกแบบสอบถามที่สั้นเกินไปและตรงตามประเด็นที่ตั้งไว้หรือไม่

6. ประวัติบุคคล (Biography) ประวัติบุคคล สามารถศึกษาได้จากการสัมภาษณ์ โดยถามถึงช่วงเวลาต่างๆของบุคคลที่ให้ข้อมูล เช่น เกิดที่ไหน ทำงานอะไรบ้าง ความสัมพันธ์กับคนในชุมชนเป็นอย่างไร ประวัติของบุคคลที่มีอายุมาก จะแสดงให้เห็นถึงการได้รับการบริการจากรัฐ ความเปลี่ยนแปลงต่างๆของชุมชน และสังคม

ข้อจำกัด สามารถให้ข้อมูลได้เฉพาะบุคคลเท่านั้น ข้อมูลที่ได้ไม่สามารถใช้เป็นตัวแทนของข้อมูลทั้งหมดได้

7. การทำประวัติพื้นที่ (Local History) ช่วยในการสรรหาผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติของพื้นที่ในชุมชน การทำประวัติพื้นที่ในชุมชน สามารถแสดงให้เห็นรูปแบบของการตั้งถิ่นฐานในปัจจุบัน การเมืองท้องถิ่น การทำงานของคนในท้องถิ่นหรืออื่นๆ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ดีที่ช่วยในการเปรียบเทียบปัจจุบันกับอดีต

ข้อจำกัด การรวบรวมข้อมูลประวัติพื้นที่จากหลายๆคน ทำให้ได้ผลหรือให้ภาพที่ไม่กว้าง และเป็นการอาศัยข้อมูลจากความทรงจำ ดังนั้น อาจจะมีข้อมูลที่ชาวบ้านจำได้ไม่หมด เช่น การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าและผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวบ้าน ในช่วง 25 ปีที่ผ่านมา เป็นต้น

8. เส้นเวลา (Time Line) เป็นเทคนิคที่แสดงให้เห็นสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งจะทำให้เห็นกระบวนการ และผลกระทบที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา

2527	2530	2533	2536	2538	2545
มีป่าสมบูรณ์	ป่าลดลง	ป่าลดลงมาก	ป่ามีน้อย	เริ่มฟื้นฟู	ป่าเริ่มมี
มีน้ำใช้ตลอดปี	มีน้ำพอใช้ในหน้าแล้ง	มีน้ำน้อย ขาดแคลนน้ำในภาคเกษตร	น้ำไม่พอใช้ เริ่มมีความขัดแย้งการใช้น้ำ	น้ำยังไม่พอใช้ และชาวบ้านพยายามหาทางออก	เริ่มมีการร่วมกันกำหนดการจัดการเรื่องน้ำ

เส้นเวลาเป็นภาพวาดโดยประมวลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลา ซึ่งทำให้เห็นภาพชัดเจน ใช้ในการแสดงเรื่องราวของบุคคล หรือประวัติพื้นที่และช่วยในการลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เส้นเวลา ทำให้เข้าใจภาพรวมของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตได้ง่าย และสามารถชี้ให้เห็นจุดที่ชาวบ้านยังไม่มีความชัดเจนในเหตุการณ์นั้นๆ การเรียงลำดับเหตุการณ์ตามเส้นเวลา ช่วยมองให้ว่าเหตุการณ์หนึ่งมีผลกระทบอย่างไรต่อเหตุการณ์หนึ่ง

ข้อจำกัด ข้อมูลตามเส้นเวลาจะขึ้นอยู่กับความทรงจำของผู้ถูกสัมภาษณ์ ดังนั้นจึงไม่จำเป็นว่าข้อมูลนั้นๆ จะเป็นไปตามลำดับเวลาที่ถูกต้อง ซึ่งปัญหานี้สามารถแก้ไขได้ โดยการหาผู้ให้ข้อมูลหลายๆคน

9. การศึกษารายกรณี (Case Study) การศึกษารายกรณี จะทำให้ได้รายละเอียดถึงเหตุการณ์ที่สำคัญ หรือประเด็นที่มีความสำคัญต่อชุมชน การบันทึกแต่ละกรณีศึกษา จำเป็นที่จะต้องทำการสัมภาษณ์กลุ่มชาวบ้านต่างๆ และเพื่อความแน่ใจว่าข้อมูลที่ได้ มาจากกลุ่มคนที่แตกต่างกัน ในข้อมูลที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ประวัติบุคคลหรือประวัติชุมชน การศึกษารายกรณี ให้ข้อมูลที่สะท้อนบทเรียนที่ได้รับจากพื้นที่ ซึ่งได้แสดงให้เห็นถึงการแก้ปัญหาวิกฤติในอดีตของชุมชนอย่างไร และวิธีนี้ยังได้แสดงให้เห็นถึงกลไกที่ใช้ในการรับมือกับปัญหาในชุมชน และวิธีการกลไกที่ใช้ในการรับมือกับปัญหาในชุมชน และวิธีการของชุมชนในการจัดการกับปัญหา

ข้อจำกัด อาจทำให้ขาดความแน่ใจในความหลากหลายของข้อมูลและแนวคิดที่ได้มาต้องทำให้มีความชัดเจน

นอกจากนี้ยังมีเครื่องมือช่วยจำบางชนิดที่สามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เงื่อนไขและสภาพแวดล้อมของการศึกษาได้มากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ผังกิจกรรม (Activity Chart) เป็นการบันทึกข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลลงบนกระดาษเปล่า โดยวาดภาพสภาพพื้นที่ต่างๆให้ชัดเจน เป็นต้น

2. พฤกษาครอบครัว (Family Tree) หรือโครงสร้างครอบครัวโดยเขียนถึงความสัม พันธ์ในครอบครัว และรายละเอียดต่างๆของครอบครัว เช่นอายุ เพศ เป็นต้น

3. ปฏิทินแรงงาน (Labor Calender) เป็นการเขียนข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับกิจกรรมการเกษตรในแต่ละช่วงเวลาของครอบครัวใดครอบครัวหนึ่ง เป็นต้น

4. ปฏิทินฤดูกาล (Seasonal Analysis) เป็นภาพปฏิทินที่แสดงข้อมูลด้านต่างๆของชุมชน อาทิ ข้อมูลเรื่องน้ำฝน กิจกรรมที่ทำในชุมชน เป็นต้น ที่ทำให้ทราบถึงการทำงานในช่วงเวลาที่สำคัญต่างๆ

5. แผนที่ทรัพยากร (Resource Map) เป็นแผนที่ที่แสดงของเขตของหมู่บ้าน เส้นทางคมนาคม แหล่งทรัพยากร ป่าไม้ พื้นที่การเกษตร เป็นต้น

6. แผนที่หมู่บ้าน

7. แผนผังเวนน์ (Venn Diagram) แผนที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคนหรือสถาบัน

8. เครื่องมือกราฟ (Grapp Method) เป็นเครื่องมือที่เหมาะกับกลุ่มคนที่อ่านหนังสือไม่ออก ที่แสดงด้วยภาพวาดของสิ่งต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความหมายของสิ่งๆนั้น

9. แผนที่ภาพตัดขวาง (Transect Map) เป็นการวาดภาพแสดงลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ที่เกี่ยวกับสภาพทางกายภาพและชีวภาพ

10. แผนที่ทางสังคม (Social Map)

11. แผนที่ภาพตัดขวางแต่ละช่วงเวลา (History Transect Map) เป็นการวาดภาพ แสดงสภาพภูมิประเทศ และการใช้ที่ดินของพื้นที่ในแต่ละช่วงเวลา

12. แผนผังการถ่ายเททรัพยากรชีวภาพ (Bio-resource Flow) เป็นการแสดงภาพจำลองการถ่ายเททรัพยากรชีวภาพ ระหว่างกิจกรรมการเกษตรประเภทต่างๆ ของเกษตรกร

13. แผนผังการถ่ายเททรัพยากรระหว่างหมู่บ้าน (Village Resource Flow) เป็นการแสดงภาพจำลองการถ่ายเทของทรัพยากรจากหมู่บ้านหนึ่งไปยังหมู่บ้านหนึ่ง เช่นการผลิตข้าว ส่งข้าว เป็นต้น

14. เมตริกคะแนน (Matrix Ranking) เป็การแสดงตารางวิเคราะห์เปรียบเทียบ ความสำคัญ ของพืชผลทางการเกษตรแต่ละประเภท ในรูปแบบของการให้คะแนน เช่น เป็นอาหาร เป็นแหล่งรายได้

15. เมตริกคะแนนแหล่งข้อมูลข่าวสาร (Matrix Scoring of information Source) เป็นตารางวิเคราะห์การเปรียบเทียบความสำคัญของแหล่งข้อมูล ข่าวสารที่มีจากทัศนะของคนในชุมชน

ในรูปของการให้ค่าคะแนนจำแนกตามประเภทข้อมูลข่าวสาร และความรู้ที่ได้รับจากแหล่งต่างๆ และบอกถึงประโยชน์และความสำคัญที่ได้รับจากแหล่งข่าวนั้นๆ

16. แผนผังใยแมงมุม (Spider Diagram) เป็นเครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์ประสิทธิภาพ การทำงาน และการให้การบริการของหน่วยงานจากโครงสร้าง และระบบงานขององค์กร โดยเปรียบเทียบกับหน่วยงานที่ให้บริการในลักษณะเดียวกัน เพื่อศึกษาข้อได้เปรียบของโครงสร้าง ระบบงาน ซึ่งไปสู่การวิเคราะห์หาแนวทางปรับปรุงโครงสร้าง และระบบให้ดีขึ้น

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้ศึกษา พึงนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา การเก็บข้อมูลบางวิธีจำเป็นต้องใช้เทคนิค และเครื่องมือหลายอย่างรวมกัน เพื่อความเข้าใจในสภาพ และความเปลี่ยนแปลงของชุมชนอย่างแท้จริง (ขนิฏฐา กาญจนรังสีนนท์, 2541:43-52อ้างใน http://www.elearning.msu.ac.th/opencourse /0109501/ unit08/unit08_027.htm)

หน่วยที่ 4

ใบงานที่ 4.1

เรื่อง วิธีการและกระบวนการศึกษาชุมชน

คำชี้แจง ให้แต่ละกลุ่มเขียนรายละเอียดของวิธีการเก็บข้อมูลชุมชนตามบริบทของกลุ่มที่ได้ศึกษา

1. ศึกษาบริบทชุมชนแม่ฮ่องสอนด้าน.....
2. พื้นที่ชุมชนหรือหมู่บ้านที่ไปศึกษา.....
3. วันเดือนปีที่ศึกษา.....
4. วัตถุประสงค์ในการศึกษา (เขียนเป็นข้อๆ)

.....

.....

5. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

.....

.....

6. วิธีการดำเนินการศึกษา (บอกขั้นตอน)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. ประเด็นที่จะศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบริบท

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม
การฝึกปฏิบัติภาคสนาม

กลุ่ม.....

สมาชิก

1..... 2. .....

3..... 4. .....

5..... 6. .....

พฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรม	ระดับพฤติกรรม				
	5	4	3	2	1
1.มีขั้นตอนในการทำงานอย่างเป็นระบบ					
2.มีการปรึกษาหารือวางแผนในการทำงาน					
3.มีการแจกแจงงานที่ทำและมองภาพรวมของงานที่ทำ					
4.มีการร่วมกันกำหนดจุดประสงค์และแนวทางในการทำงาน					
5.มีการร่วมปฏิบัติหน้าที่ตามแผนที่ได้กำหนดไว้					
6.มีการร่วมกันแสดงความคิดเห็นและสรุปผลการทำงานกลุ่ม					

เกณฑ์ระดับคุณภาพการประเมิน

ระดับ 5 หมายถึงมีการปฏิบัติมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึงมีการปฏิบัติมาก

ระดับ 3 หมายถึงมีการปฏิบัติปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึงมีการปฏิบัติน้อย

ระดับ 1 หมายถึงมีการปฏิบัติน้อยที่สุด

แบบตรวจผลงาน

การฝึกปฏิบัติภาคสนาม

กลุ่ม.....

ประเด็น / รายชื่อ	เกณฑ์การให้คะแนน															
	วัตถุประสงค์มีความชัดเจนสอดคล้องกับเนื้อประเด็นที่ต้องการศึกษา (4)				เครื่องมือมีความเหมาะสมต่อการศึกษาและหลากหลาย (4)				มีขั้นตอนในการศึกษาอย่างชัดเจนละเอียดครบถ้วน (4)				ระบุประเด็นในการศึกษาชัดเจน (4)			
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน 4 หมายถึงมีปรากฏมากที่สุด

คะแนน 3 หมายถึงมีปรากฏมาก

คะแนน 2 หมายถึงมีปรากฏปานกลาง

คะแนน 1 หมายถึงมีปรากฏน้อย

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ

ก่อนและหลังการเรียนรู้

หน่วย ที่ 4

เรื่อง การฝึกปฏิบัติภาคสนามเพื่อจัดเก็บข้อมูลระดับชุมชน เกี่ยวกับบริบทแม่ฮ่องสอน

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบชุดนี้มีจำนวน 10 ข้อ

2. ให้นักศึกษาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วเขียนเครื่องหมาย ✕ ลงในช่อง ☒ ในกระดาษคำตอบ

1. ข้อใดไม่ควรปฏิบัติในการเตรียมตัวเข้าพื้นที่ศึกษาชุมชน
   ก. เรียนรู้ภาษาของท้องถิ่นนั้นๆ
   ข. แต่งตัวให้ทันสมัยตามแฟชั่น
   ค. ไม่เกี้ยวพาราสีหญิงสาว
   ง. ศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชน
2. การแนะนำตัวในการเข้าพื้นที่ศึกษาชุมชน ควรปฏิบัติอย่างไร
   ก. ไม่เปิดเผยตัวตนมากเกินไป
   ข. สงวนท่าทีให้น่าเกรงขาม
   ค. ขี้เล่น ไม่ถือตัวและบอกความจริงว่าเป็นใคร มาจากไหน
   ง. ชี้แจงให้ชัดเจนว่าหากชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือจะเกิดผลเสียมากกว่าผลดี
3. คำตอบในข้อใดเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน
   ก. ให้ของกำนัลชาวบ้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแสดงถึงความจริงใจ
   ข. แสดงความเห็นใจ โดยการสอบถามเรื่องหนี้สินของชาวบ้าน
   ค. พยายามเข้าร่วมกิจกรรมที่สำคัญ และมีส่วนร่วมในชุมชน
   ง. พยายามทำตัวสนิทสนมให้เท่าเทียมกับผู้นำชุมชน
4. ข้อมูลมือสอง (Review of Secondary Sources) มีความหมายตามข้อใด
   ก. เป็นข้อมูลจากการสังเกตการณ์ชุมชนโดยตรง
   ข. เป็นเอกสาร หนังสือเก่าที่อธิบายเรื่องราวของชุมชน
   ค. เป็นการสังเกตโดยการเข้าไปร่วมกิจกรรมชุมชน
   ง. เป็นข้อมูลจากหนังสือหรือเอกสารเก่าที่มีคนเอามาบริจาคให้ชุมชน

5. แผนภูมิภาพนี้ หมายถึงเครื่องมือชนิดใด

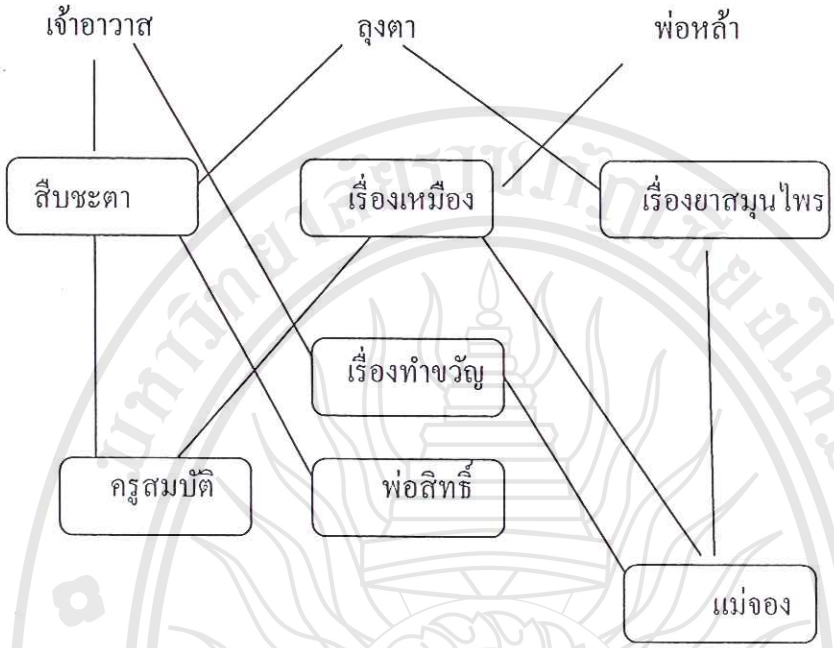

ก. ตารางความสัมพันธ์
ข. แผนที่วงจรข่าย
ค. การศึกษารายกรณี
ง. ผังกิจกรรม

6. "ข้อมูลจะขึ้นอยู่กับความทรงจำของผู้ถูกสัมภาษณ์ เป็นข้อจำกัดของเครื่องมือชนิดใด"
ก. ประวัติบุคคล
ข. การศึกษารายกรณี
ค. เส้นเวลา
ง. การสัมภาษณ์

7. เครื่องมือชนิดใดเหมาะสมสำหรับผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออก
ก. เครื่องมือกราฟ
ข. แผนที่ภาพตัดขวาง
ค. ปฏิทินฤดูกาล
ง. พฤกษาครอบครัว

8. เครื่องมือชนิดใด สามารถได้ข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำกว่าการใช้แบบสอบถาม
   ก. การศึกษารายกรณี
   ข. การสังเกตโดยการเข้าไปร่วมทำกิจกรรมกับชาวบ้าน
   ค. ศึกษาประวัติบุคคล
   ง. การสัมภาษณ์
9. การลงพื้นที่ภาคสนาม ควรทำความรู้จักกับคนในพื้นที่ก่อนหรือไม่
   ก. ควร เพื่อจะได้เป็นสื่อกลางในการสร้างความสัมพันธ์
   ข. ควร เพื่อจะได้เป็นสื่อกลางและน่าไว้วางใจ
   ค. ไม่ควร เพราะเป็นการสร้างภาระให้แก่ผู้อื่น
   ง. ไม่ควร เพราะชาวบ้านให้การต้อนรับอยู่แล้ว
10. เพราะเหตุใดจึงจำเป็นต้องมีการปฏิบัติภาคสนามเพื่อศึกษาชุมชน
   ก. เพื่อให้ชุมชนรู้จักว่าเราคือใคร มาจากไหน
   ข. เพื่อให้ชุมชนเกิดความรู้สึกอบอุ่นว่ามีคนให้ความสนใจ
   ค. เพื่อให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลง และปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในชุมชนนั้นๆ
   ง. เพื่อนำข้อมูลที่เป็นปัญหาของชุมชนไปร้องเรียนรัฐบาล

เฉลยแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ

ก่อนและหลังการเรียนรู้

หน่วย ที่ 4

เรื่อง การฝึกปฏิบัติภาคสนามเพื่อจัดเก็บข้อมูลระดับชุมชน เกี่ยวกับบริบทแม่ฮ่องสอน

ข้อ	คำตอบ
1	ข
2	ค
3	ค
4	ข
5	ข
6	ค
7	ก
8	ข
9	ก
10	ค

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

ชุดพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาสายครูที่สอดคล้องกับบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

การถอดบทเรียน

สมรรถนะของนักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน : จากองค์ความรู้สู่การปฏิบัติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

ชุดพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสายครูที่สอดคล้องกับบริบทจังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

การถอดบทเรียน

เรื่อง การถอดบทเรียน

สมรรถนะของนักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน : จากองค์ความรู้สู่การปฏิบัติ

เวลา 7 ชั่วโมง

จุดประสงค์ เพื่อให้นักศึกษาวิชาชีพครูสามารถ

1. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย และประโยชน์ของการถอดบทเรียน
2. มีความรู้ ความเข้าใจต่อรูปแบบ วิธีการในการถอดบทเรียน
3. มีทักษะในการฝึกปฏิบัติการถอดบทเรียน จากการศึกษาบริบทแม่ฮ่องสอน
4. มีความตระหนักต่อองค์ความรู้ที่ได้จากการถอดบทเรียนสู่การนำไปปฏิบัติใช้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมาย และประโยชน์ของการถอดบทเรียน
2. ประเภทและรูปแบบของการถอดบทเรียน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการถอดบทเรียน
4. ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติในการถอดบทเรียน
5. จุดอ่อนและประโยชน์จากการถอดบทเรียน

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

สนทนาทั่วไปเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติภาคสนามของนักศึกษา

ขั้นดำเนินการ

1.ให้นักศึกษาร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับจากการจัดเก็บข้อมูลการฝึกปฏิบัติภาคสนาม

2. นักศึกษาแบ่งกลุ่มย่อยกลุ่มละ 5 คน เพื่อระดมสมองวิเคราะห์ประเด็นที่ผู้สอนเตรียมไว้ ดังนี้

2.1 นักศึกษาได้ศึกษาและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องราวหรือสิ่งใดบ้าง

2.2 นักศึกษามีวิธีการศึกษาและการเก็บข้อมูลโดยวิธีใด

2.3 นักศึกษาคิดว่าข้อมูลที่ได้รับมีประโยชน์มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด

2.4 นักศึกษาจะวิธีการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบใด

2.5 นักศึกษาจะนำข้อมูลไปใช้สำหรับดำเนินการหรือปฏิบัติการอย่างไรบ้าง

3. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลการระดมสมอง

4. นักศึกษา ศึกษาใบความรู้ที่5 เรื่องการถอดบทเรียน

5. อธิบายเนื้อหา สาระเรื่องการถอดบทเรียนเพิ่มเติม และใช้คำถามป้อนกลับเพื่อประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการถอดบทเรียน

6. นักศึกษาแต่ละกลุ่มระดมสมองและอภิปรายเพื่อดำเนินการถอดบทเรียน จากกิจกรรมการปฏิบัติภาคสนามในการศึกษาและจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชนแม่ย่องสอน ตามขั้นตอนการถอดบทเรียนในใบงานที่ 5.1

ขั้นสรุป

1. นักศึกษาส่งตัวแทนรายงานผลสรุปจากประสบการณ์ในการร่วมกันถอดบทเรียน

2. สรุปเพิ่มเติม

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1.ใบความรู้ที่ 5 เรื่อง การถอดบทเรียน

2. Power Point

3. ใบงานที่ 5 ปฏิบัติการถอดบทเรียน

การวัดและประเมินผล

วิธีการ

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม

2. ตรวจผลงาน

เครื่องมือ

1. แบบสังเกตการณ์ปฏิบัติกิจกรรม

2. แบบตรวจผลงาน

การประเมินผล

1. คะแนนผลงาน แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 4-3-2-1

2. การทำกิจกรรม แบ่งความถี่เป็น 3 ระดับ ได้แก่ มาก-ปานกลาง-น้อย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5
ใบความรู้ที่ 5
เรื่อง การถอดบทเรียน
สมรรถนะของนักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน : จากองค์ความรู้สู่การปฏิบัติ

ความหมายและประโยชน์

การถอดบทเรียน (Lesson Learned) เป็นแนวคิดและเครื่องมือเพื่อสร้างการเรียนรู้ เป็นวิธีการหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการดึงความรู้ หรือการสกัดความรู้จากประสบการณ์การเรียนรู้หรือการปฏิบัติที่มีอยู่ในตัวบุคคล ออกมาเป็นบทเรียนหรือความรู้ที่ชัดแจ้ง

การถอดบทเรียนสามารถเก็บรักษาความรู้และถ่ายโยงความรู้จากตัวบุคคลสู่องค์กร ชุมชน สังคมได้ ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง สามารถปรับวิธีคิดและเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานที่สร้างสรรค์และมีคุณภาพยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุปว่าได้ว่า การถอดบทเรียน ก็คือการนำเอาประสบการณ์และเรื่องราวที่มีอยู่เป็นหน่วยประสบการณ์ชุดหนึ่งมาเล่าใหม่ ด้วยประเด็นการได้เรียนรู้จากมุมของผู้สนใจ ให้เป็นอีกหน่วยประสบการณ์อีกชุดหนึ่งที่ต่างออกไปโดยการสะท้อนความหมายหรือการได้เรียนรู้สิ่งใหม่เกิดขึ้น ทั้งในแง่การเพิ่มความกว้างขวาง หลากหลายรอบด้าน การทำให้เห็นความลึกซึ้งเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการได้ทรรศนะพื้นฐาน ความคิด ความเข้าใจ ตลอดจนพลังความบันดาลใจใหม่ๆ ที่จะนำไปเป็นโลกทัศน์และชีวทัศน์สำหรับใช้ดำเนินชีวิตในสถานการณ์ที่หลากหลายออกไป

ประเภทและรูปแบบของการถอดบทเรียน

การถอดบทเรียนอาจสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภทหลักดังนี้ (กุญชรี ค้าขาย, 2553)

ประเภทแรก จำแนกตามระดับบทเรียน มี 2 รูปแบบ

1.1 เป็นการถอดบทเรียนทั้งโครงการ

1.2 เป็นการถอดบทเรียนเฉพาะประเด็นที่เน้นเฉพาะกิจกรรมสำคัญ

ประเภทที่สอง จำแนกตามกลุ่มผู้ให้บทเรียน มี 2 รูปแบบ

2.1 เป็นการถอดความรู้จากกลุ่มผู้รู้ โดยที่ผู้ถอดบทเรียนเป็นคนนอกที่ไม่ได้ ผ่านประสบการณ์นั้นด้วยตนเอง แต่ต้องการความรู้นั้นไปใช้งานในลักษณะคล้ายกัน หรือใช้ประโยชน์อย่างอื่น

2.2 เป็นการถอดบทเรียนของตนเองหรือกลุ่มตนเอง เพื่อค้นหาความสำเร็จและข้อควรแก้ไขหรือพัฒนา

เครื่องมือและวิธีวิทยาที่ใช้ในการถอดบทเรียน

เครื่องมือ ที่ใช้ในการถอดบทเรียน มีหลายวิธีการเช่น

1. การสังเกต
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก
3. การเล่าเรื่อง
4. การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียน
5. การสนทนากลุ่มย่อย
6. การเก็บเกี่ยวความรู้

วิธีวิทยา ที่ใช้ในการถอดบทเรียน มีดังนี้

1. การเรียนรู้จากเพื่อน (Peer Assist – PA) เป็นการเรียนรู้ก่อนทำกิจกรรมพื้นฐานของการเรียนรู้จากเพื่อน (เพื่อน มีความหมายถึงบุคคลภายนอก) ได้รับการพัฒนาจากบริษัท BP Amaco ซึ่งเป็นบริษัทน้ำมันของประเทศอังกฤษ เป็นการเชิญทีมภายนอก (คือทีมเยือน)มาแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ให้กับทีมเจ้าของบ้าน (คือทีมเหย้า) ดังแผนภาพ

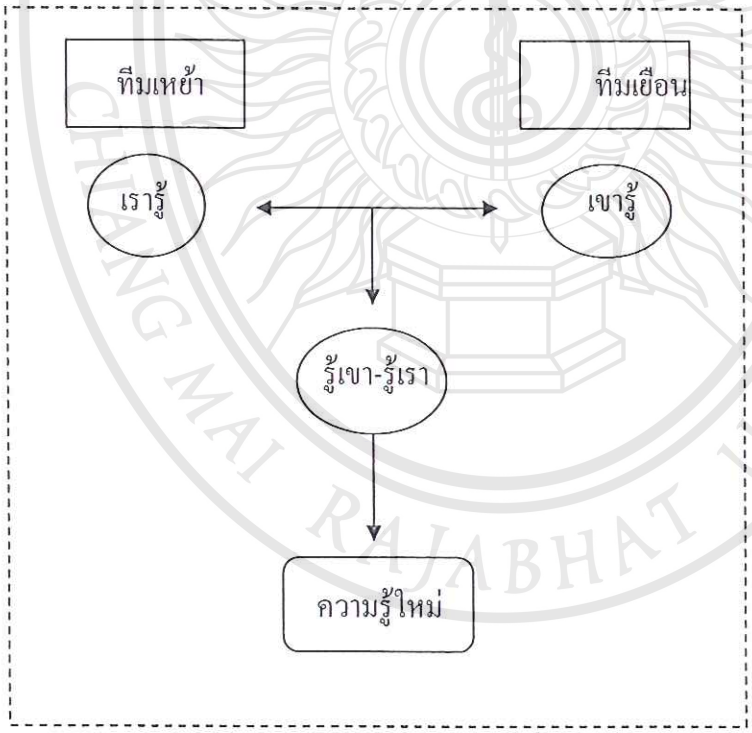

2. การเรียนรู้หลังปฏิบัติการ (After Action Review) หรือAAR เป็นการเรียนรู้ที่เกิด

ขึ้นระหว่างดำเนินกิจกรรม หัวใจของ AAR คือการเปิดใจและความมุ่งมั่นร่วมที่จะเรียนรู้ร่วมกัน มากกว่าการวิพากษ์วิจารณ์ เพราะมิใช่การประเมินผลงาน ในกระบวนการของ AAR ผู้อำนวยความสะดวกมีบทบาทในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ทุกคนที่เข้าร่วมมีอิสระในการแสดงความคิด

3.การเรียนรู้หลังการดำเนินงาน (Retrospect) จะมีรายละเอียดลึกซึ้งกว่า AAR โดยจะทำให้ได้มาซึ่งบทเรียนต่อไป

4.การเรียนรู้จากบทเรียนที่ดีหรือวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เป็นวิธีการปฏิบัติที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ และมีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพ คือการทำสิ่งที่ถูกต้องและปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

5.แผนที่ผลลัพธ์ (Outcome Mapping) แผนที่ผลลัพธ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผลการทำงาน โดยแผนที่ผลลัพธ์ ให้ความสนใจในการเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เกี่ยวข้องในแผนงานพัฒนา นั่นคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความสัมพันธ์ กิจกรรม หรือการกระทำของคน กลุ่มคน หรือองค์กร

นอกเหนือจาก 5 วิธีวิทยาที่เป็นแนวคิดในการถอดบทเรียนแล้ว อาจใช้แนวคิดการ วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research – PAR) ในการถอดบทเรียนได้

ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติในการถอดบทเรียน

กระบวนการถอดบทเรียนจำแนกเป็น 5 ขั้นตอน (Weber et al,2001 อ้างในกุญชรี ค้าขาย ,2553)ได้แก่ รวบรวม ทวนสอบ จัดเก็บ เผยแพร่ และนำไปใช้ซ้ำ

ตัวอย่างของวิธีปฏิบัติของการถอดบทเรียน

1. สังเขปแนวคิดการถอดบทเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกันกับผู้ร่วมกิจกรรมในช่วงเวลาสั้นๆ สำหรับการชี้แจงโครงการหรือกิจกรรมที่ต้องการถอดบทเรียนและสังเขปแนวคิดพื้นฐานเรื่องการถอดบทเรียน โดยเลือกวิธีการนำเสนอแนวคิดให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม

2. กำหนดประเด็นในการถอดบทเรียน ในการถอดบทเรียนแต่ละครั้งจะต้องมีการกำหนดล่วงหน้าว่าประเด็นที่ต้องการถอดบทเรียนคืออะไร แจ้งประเด็นการถอดบทเรียนให้รับรู้ตรงกัน ติดไว้ในที่ซึ่งมองเห็นได้หรือแจกเป็นเอกสารเพื่อไม่ให้หลงประเด็น

3. กำหนดขนาดผู้เข้าร่วมการถอดบทเรียน ซึ่งในกรณีที่เป็นกลุ่มขนาดเล็กซึ่งทุกคนสามารถบอกเล่าบทเรียนของตนได้ทั่วถึง ในเวลาที่กำหนดไว้

4. บทบาทของผู้ร่วมถอดบทเรียน ในเวทีถอดบทเรียนได้กำหนดบทบาทของผู้ร่วมกลุ่มไว้ 3 บทบาท บทบาทแรกคือ คุณอำนวย เป็นผู้ดำเนินการสนทนา โดยทำให้การสนทนาตรงประเด็นภายในเวลาที่กำหนด บทบาทที่สอง คือ บทบาทของคุณกิจ คือทุกคนซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำงาน และอาจมีผู้ใช้บทเรียนเข้าร่วมด้วยเพื่อเรียนรู้บทเรียน และบทบาทที่สาม คือบทบาทของคุณลิขิต ซึ่งทำหน้าที่บันทึกบทเรียน

5. กติกาของการร่วมถอดบทเรียน ในการถอดบทเรียนต้องแจ้งกติกาให้ผู้ร่วมถอดบทเรียนทราบดังนี้ (1) พูดในสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วจริงและตรงประเด็น (2) รักษาเวลาพูดตามที่ กำหนดให้ (3) ฟังอย่างใส่ใจ ซึ่งเป็นการฟังประสบการณ์แบบเปิดใจรับ โดยไม่ท้วง แย้ง ค้าน ต้าน หรือแม้แต่คล้อยตามในขณะนั้น (4) ตั้งคำถามได้ แต่คำถามของบทเรียน คือต้องการราย ละเอียดเพิ่มเติมเพื่อความชัดเจน

6. การเริ่มถอดบทเรียน เริ่มด้วยการให้สมาชิกแต่ละคน แนะนำตนเองสั้นๆ ต่อจากนั้นก็แนะนำกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการถอดบทเรียน เชิญแต่คนเล่าประสบการณ์ของตน ซึ่งอาจเชิญผู้ที่มีอาวุโสน้อยหรือประสบการณ์การทำงานน้อยที่สุดเล่าก่อน ในกรณีที่มีผู้อาวุโสสูงกว่า หรือมีความชำนาญการสูงกว่า อาจเป็นการสกัดการเล่าของผู้ที่มีวัยหรือประสบการณ์น้อยกว่า กระตุ้นให้มีการซักถามเพื่อความชัดเจน และใช้ท่าทีที่นุ่มนวล เมื่อมีการละเมิดกติกาเพื่อหาทางกลับสู่ประเด็นที่กำหนด และอาจสะท้อนสิ่งที่ได้ยินเป็นระยะเพื่อคงทิศทางของบทเรียนไว้

7. การสรุปบทเรียน เมื่อถอดบทเรียนเสร็จ แล้วซึ่งบางบทเรียนอาจใช้เวลาถอด นานเป็นวัน หรือหลายวัน เลขานุการมีหน้าที่สรุปบทเรียนทั้งหมดตามแบบที่กำหนดไว้

8. การทวนสอบบทเรียน เพื่อให้แน่ใจว่าบทเรียนที่ถอดมานั้นถูกต้อง อาจต้องมีการจัดประชุมหรือมีวิธีสื่อสาร เพื่อรับรู้บทเรียนที่บันทึกได้ ซึ่งในขั้นนี้อาจมีการ แก้ไข เพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงให้ตรงกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

9. การบันทึกและเผยแพร่บทเรียน จากบทเรียนที่ผ่านการทวนสอบแล้วผู้รับผิดชอบต้องนำมาบันทึกเพื่อให้อยู่ในรูปที่สามารถสืบค้นและเข้าถึงได้โดยสะดวก และสามารถเผยแพร่ให้กับผู้สนใจ หลายช่องทางตามความเหมาะสม

10. การนำบทเรียนไปใช้ จุดประสงค์สุดท้ายของการถอดบทเรียน คือเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ด้วยเหตุนี้จึงต้องหาวิธีการ และแผนนำบทเรียนไปใช้ซ้ำ ต่อยอดในสิ่งที่ทำแล้วสำเร็จ ขณะเดียวกันก็หาทางหลีกเลี่ยงป้องกันในส่วนที่ทำได้ หรือวางแผนรับมืออย่างเหมาะสม ในกรณีที่ต้องพบกับเหตุการณ์นั้นๆอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

แนวการสังเคราะห์การถอดบทเรียนแบบไม่มีประเด็นไว้ก่อน

1. รวบรวมประเด็นความน่าสนใจ เกร็ดเล็กเกร็ดน้อย เริ่มจากประเด็นที่เราสนใจ

2. พิจารณาประเด็นย่อย สำรวจมิติความเชื่อมโยง คุณค่า ความหมาย แล้วตั้งประเด็นขึ้นใหม่ที่สะท้อนเรื่องราวโดยรวมได้

3. เล่าประเด็นหลักที่ผุดขึ้นมาใหม่ โดยคลี่คลายไปบนประเด็นย่อยๆให้ครบถ้วน

ตัวอย่าง

1. รวบรวมประเด็นย่อย : ชนิดของเมล็ดผัก วิธีเตรียมดิน การส่งแจกจ่ายแก่หมู่มิตรการดูแล กิจวัตรประจำวัน การทำเป็นอาหาร

2. ตั้งเรื่องและประเด็นที่ให้การเรียนรู้มิติใหม่ : มิตรภาพและเพื่อนจากการให้,ชีวิต และจิตวิญญาณที่งอกจากเมล็ดผัก

3. เล่าเรื่องใหม่: มิตรภาพและเพื่อนจากการให้ หรือ ชีวิตและจิตวิญญาณที่งอกจากเม็ดผัก ซึ่งบทเรียนและการเล่าใหม่ที่จะให้ประสบการณ์แก่ผู้อื่นในชุดนี้ก็ไม่ใช่เรื่องที่เกี่ยวกับการปลูกผักกินได้เรื่องเดิม

แนวการสังเคราะห์การถอดบทเรียนแบบมีประเด็นไว้ก่อน

1.ใช้ความรู้ ประสบการณ์ ทฤษฎี และองค์ความรู้เป็นหลักเกณฑ์สำรวจดูสิ่งที่ สะท้อนคุณค่า และความหมาย หรือสอดคล้องกับประเด็นความสนใจที่ต้องการศึกษา และ ถอดบทเรียนที่ตั้งไว้ แล้วรวบรวมบันทึกเป็นรายการ จัดกลุ่ม จัดหมวดหมู่ และจำแนกมิติ

2. พิจารณาความหมายในประเด็นย่อยและหมวดหมู่ของข้อมูลย่อยๆว่ามีบทบาทเฉพาะตนอยู่อย่างไร ขณะเดียวกันก็พิจารณาดูว่ามีความเชื่อมโยง และมีปฏิสัมพันธ์กับหัวข้อย่อยอื่นๆอยู่อย่างไร ลักษณะไหน จากนั้นก็สร้างระบบดูว่ามีความเชื่อมโยง และมีปฏิสัมพันธ์กับหัวข้อย่อยอื่นๆอยู่อย่างไร ลักษณะไหน จากนั้นก็สร้างระบบคิด เค้าโครงหรือพล็อตเรื่อง แล้วเล่าถ่ายทอดใหม่ด้วยตัวเราเอง

3. สรุปและสะท้อนสาระสำคัญจากทรรศนะผู้เล่า หรือทรรศนะจากความรู้เชิงทฤษฎีในสาขาที่ผู้เล่าอยากนำมาแบ่งปันและถ่ายทอดให้สังคมได้มีโอกาสพัฒนาการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง

ตัวอย่าง

1. ตั้งประเด็นเพื่อถอดบทเรียน: ศิลปะและความงามจากการปลูกผัก

2. เรียนรู้และใคร่ครวญ: พิจารณาความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบการสร้างสรรค์ทางศิลปะ คุณค่า และความหมายทางศิลปะ ตลอดจนการมีนัยทางความงามที่สะท้อนอยู่ในเมล็ดผัก สีสันและความสมดุลทางความงามของธรรมชาติในลักษณะดิน ความรื่นรมย์ใจและพลังชีวิตจาก

การให้และการรับ การได้แรงบันดาลใจทุกวันจากการดูแลผัก การเข้าถึงความสมดุลผ่านรสชาติอาหารจากผัก

3. เล่าเรื่องใหม่: ศิลปะและความงามของชีวิต โดยคลี่คลายไล่เรียงไปตามแง่มุมย่อยๆ ที่สะท้อนอยู่ในมิติต่างๆ ของการปลูกผักที่รวบรวมไว้ ซึ่งก็จะกลายเป็นได้บทเรียนที่ขยายโลกทัศน์และชีวทัศน์ จากเรื่องการปลูกผัก ให้มีความกว้างขวาง รอบรู้ ได้งอกงามและรื่นรมย์จากชีวิตทำกิจกรรมและการงานต่างๆอย่างได้คุณค่าและความหมายมากยิ่งๆขึ้น

(http://www.gotoknow.org/posts/434781)

จุดอ่อนของการถอดบทเรียนและการประยุกต์ใช้

การถอดบทเรียนในหลายกิจกรรม/โครงการมีจุดอ่อนบางประการ ดังนี้

1. เป็นการดำเนินการโดยไม่มีระบบ ไม่มีโครงสร้าง จึงได้ความรู้เป็นส่วนๆ ไม่สามารถเชื่อมโยงในเชิงระบบได้

2. มีสำนึกของการ "หวงวิชา" ไม่ยอมถ่ายทอด รวมทั้งกลุ่มไม่เห็นความสำคัญของการแลกเปลี่ยนเพิ่มพูนความรู้ซึ่งกันและกัน

3. เกิดภาวะ "ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด" ไม่สามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ท่วมท้นมาใช้ประโยชน์ได้ ระบบคิดจึงเป็นสิ่งสำคัญ

4. ขาดการแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้ จึงทำให้มีการทำงานซ้ำ (ผิดซ้ำ)

5. การตัดสินใจดำเนินการมิได้ใช้ความรู้ที่ได้จากการถอดบทเรียน

6. มักมีการเลียนแบบ

ประโยชน์จากการถอดบทเรียน

ในระยะสั้น ทำให้เกิดการปรับปรุงเทคนิคการทำงาน การถอดบทเรียนจะเป็นกระบวนการกลุ่มที่ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เกิดการขับเคลื่อนงานไปในทิศทางเดียวกัน แนวทางการทำงานปรับเปลี่ยนได้ทันกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโครงการ ชุมชน สังคม และทำให้ผลการดำเนินงานโครงการดีขึ้น

ในระยะกลาง ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการทำงานและการเผชิญปัญหามากขึ้น และเกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้เห็นพัฒนาการที่ดีขึ้นของโครงการ ภายหลังจากการนำบทเรียนไปใช้

ในระยะยาว ทำให้เกิดต้นแบบการทำงานที่ดี (Best Practice) เกิดรูปแบบกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เกิดความเข้าใจปัญหาการทำงานอย่างเป็นระบบ และเกิดการพัฒนายุทธศาสตร์การทำงานในระยะต่อไป

การถอดบทเรียนเมื่อตกผลึกในปรากฏการณ์นั้นแล้ว บทเรียนที่ได้จึงนับว่าเป็นปัญญาปฏิบัติ สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งกับผู้ใช้และกับตัวผู้ให้บทเรียน (thaihl.org/wp-content/up/oads/2010/11/lcarned.pdf)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

ใบงานที่ 5.1

เรื่อง การถอดบทเรียน สมรรถนะนักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน : จากองค์ความรู้สู่การปฏิบัติ

คำชี้แจง 1.ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่ม กลุ่ม 5 คน ดำเนินการคัดเลือกประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม

2.ให้ประธานกลุ่มเป็นผู้อำนวยการการขับเคลื่อนขั้นตอนในการถอดบทเรียน และให้เลขานุการกลุ่มทำหน้าที่บันทึกข้อมูล และดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

.....

1. ชื่อกิจกรรม/โครงการ

.....

2. วันเดือนปีที่ถอดบทเรียน

.....

3. รายชื่อผู้ร่วมถอดบทเรียน

.....

4. รายชื่อผู้อำนวยกระบวนการ(ประธาน)

.....

5. วัตถุประสงค์ของการถอดบทเรียน

.....

6. รายละเอียดของกิจกรรม/โครงการ

.....

7. วิธีปฏิบัติงานของผู้ร่วมถอดโครงการ

.....

วิธีปฏิบัติงานที่กำหนดในแผนปฏิบัติงานของโครงการ/กิจกรรม

.....

9. เปรียบเทียบความแตกต่างของวิธีปฏิบัติงานของผู้ร่วมถอดบทเรียนกับวิธีปฏิบัติงานที่กำหนดในแผนปฏิบัติงานโครงการ

.....

10. สิ่งที่ทำได้ดีจากการปฏิบัติงานของผู้ร่วมถอดโครงการ

.....

11. สาเหตุที่ทำได้ดี

.....

12. ข้อเสนอแนะวิธีปฏิบัติงานต่อไปให้ดีขึ้น

.....

13. อุปสรรคในการปฏิบัติงาน

.....

14. สาเหตุของการเกิดอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

.....

15. ข้อเสนอแนะวิธีป้องกันไม่ให้เกิดอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

แบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม

การฝึกปฏิบัติภาคสนาม

กลุ่ม.....

สมาชิก

1..... 2. .....

3..... 4. .....

5..... 6. .....

พฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรม	ระดับพฤติกรรม				
	5	4	3	2	1
1.มีขั้นตอนในการทำงานอย่างเป็นระบบ					
2.มีการปรึกษาหารือวางแผนในการทำงาน					
3.มีการแจกแจงงานที่ทำและมองภาพรวมของงานที่ทำ					
4.มีการร่วมกันกำหนดจุดประสงค์และแนวทางในการทำงาน					
5.มีการร่วมปฏิบัติหน้าที่ตามแผนที่ได้กำหนดไว้					
6.มีการร่วมกันแสดงความคิดเห็นและสรุปผลการทำงานกลุ่ม					

เกณฑ์ระดับคุณภาพการประเมิน

ระดับ 5 หมายถึงมีการปฏิบัติมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึงมีการปฏิบัติมาก

ระดับ 3 หมายถึงมีการปฏิบัติปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึงมีการปฏิบัติน้อย

ระดับ 1 หมายถึงมีการปฏิบัติน้อยที่สุด

แบบตรวจผลงาน

การถอดบทเรียน

กลุ่ม.....

ประเด็น / รายชื่อ	เกณฑ์การให้คะแนน																			
	มีขั้นตอนของการปฏิบัติกิจกรรมการถอดบทเรียนได้อย่างชัดเจนเป็นระบบ (4)				กำหนดวิธีการปฏิบัติกิจกรรมของผู้ร่วมถอดโครงการ (4)				วัตถุประสงค์ของการถอดบทเรียน ชัดเจน สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ (4)				มีรายละเอียดของการถอดบทเรียนครบถ้วน ชัดเจน (4)				ระบุวิธีปฏิบัติกิจกรรมการถอดบทเรียนอย่างเป็นขั้นตอน (4)			
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1

รายละเอียดเกณฑ์การประเมิน

คะแนน 4 หมายถึงมีปรากฏมากที่สุด

คะแนน 3 หมายถึงมีปรากฏมาก

คะแนน 2 หมายถึงมีปรากฏปานกลาง

คะแนน 1 หมายถึงมีปรากฏน้อย

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ

ก่อนและหลังการเรียนรู้

หน่วย ที่ 5

เรื่อง การถอดบทเรียน

สมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน : จากองค์ความรู้สู่วิธีปฏิบัติ

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบชุดนี้มีจำนวน 10 ข้อ

2. ให้นักศึกษาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วเขียนเครื่องหมาย ✕ ลงในช่อง ☒ ในกระดาษคำตอบ

1. คำว่า "การถอดบทเรียน" มีความหมายสอดคล้องกับคำตอบในข้อใด
   ก. คือการสกัดเอาเนื้อหาสาระที่ซับซ้อนกัน ออกจากบทเรียนนั้นๆ
   ข. คือวิธีการแยกแยะส่วนประกอบของบทเรียน
   ค. คือการนำเอาประสบการณ์และเรื่องราวมาถ่ายทอดใหม่
   ง. คือการแยกรายละเอียดของบทเรียนว่ากล่าวถึงสิ่งใดบ้าง
2. สิ่งใดไม่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือที่ใช้ในการถอดบทเรียน
   ก. การเล่าเรื่อง
   ข. การสืบความลับ
   ค. การสัมภาษณ์เชิงลึก
   ง. การสนทนากลุ่ม
3. ข้อใดคือกติกาของการร่วมถอดบทเรียน
   ก. ต้องทวงติง
   ข. ต้องคล้อยตาม
   ค. ต้องฟังอย่างตั้งใจ
   ง. ต้องคัดค้าน
4. บทบาทในการสรุปบทเรียน เมื่อถอดบทเรียนเสร็จ ควรเป็นบทบาทของใคร
   ก. ประธานกลุ่ม
   ข. รองประธานกลุ่ม
   ค. เลขานุการกลุ่ม
   ง. สมาชิกทุกคน

5. จุดประสงค์สุดท้ายของการถอดบทเรียน คือ
   ก. เพื่อนำไปใช้ประโยชน์
   ข. เพื่อเป็นความลับทางวิชาการ
   ค. เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับบทเรียนอื่น
   ง. เพื่อนำไปวิพากษ์วิจารณ์
6. ผู้ดำเนินการสนทนา ควรเป็นบทบาทของใคร
   ก. คุณอำนวย
   ข. คุณลิขิต
   ค. คุณกิจ
   ง. คุณร่วม
7. การเริ่มถอดบทเรียน ควรเชิญสมาชิกที่มีคุณลักษณะใด เป็นผู้เล่าประสบการณ์ก่อน
   ก. ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยที่สุด
   ข. ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากที่สุด
   ค. ผู้ที่มีอาวุโสมากที่สุด
   ง. ผู้ที่เป็นผู้นำหรือประธานกลุ่ม
8. คำตอบใดไม่ใช่วิธีปฏิบัติในการกำหนดประเด็นของการถอดบทเรียน
   ก. แจ้งประเด็นการถอดบทเรียนไว้ล่วงหน้า
   ข. ติดประเด็นไว้ในที่ซึ่งมองเห็นชัดเจน
   ค. แจกเป็นเอกสาร
   ง. ใส่ในซองเอกสารปิดผนึกจัดเก็บให้เรียบร้อยก่อนนำมาใช้
9. ประโยชน์จากการถอดบทเรียนระยะสั้น
   ก. ทำให้เกิดการปรับปรุงเทคนิคการทำงาน
   ข. เกิดความเชื่อมั่นในการทำงาน
   ค. กล้าเผชิญปัญหามากขึ้น
   ง. เกิดรูปแบบกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ
10. ข้อใดมีความหมายสอดคล้องกับคำว่า "ตกผลึก" ในการถอดบทเรียนมากที่สุด
   ก. เกิดการเรียนรู้มากขึ้น
   ข. เกิดปัญญาปฏิบัติ
   ค. เกิดองค์ความรู้ใหม่
   ง. เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มากขึ้น

เฉลยแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ

ก่อนและหลังการฝึกอบรม

หน่วยที่ 5

เรื่อง การถอดบทเรียน

สมรรถนะของนักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน: จากองค์ความรู้สู่วิธีปฏิบัติ

ข้อ	คำตอบ
1	ค
2	ข
3	ค
4	ค
5	ก
6	ก
7	ก
8	ง
9	ก
10	ข

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

แบบทดสอบ

ก่อน-หลังการทดลองใช้ชุดพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาสายครู

ที่สอดคล้องกับบริบทแม่ฮ่องสอน

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบชุดนี้มีจำนวน 30 ข้อ
2. เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวโดยเขียนเครื่องหมาย × ลงในช่อง□ของกระดาษคำตอบ

.....

1. ปัจจัยในข้อใดที่มีผลน้อยที่สุดต่อพัฒนาการตั้งถิ่นฐานและการดำรงชีวิตของคนแม่ฮ่องสอน
   ก. ลักษณะภูมิประเทศ
   ข. ความหลากหลายของชาติพันธุ์
   ค. ลักษณะภูมิอากาศ
   ง. ความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ
2. บุคคลในข้อใดจัดเป็นผู้ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุดในแม่ฮ่องสอน
   ก. มิ่งเรียนเก่ง มีเพื่อนฝูงมาก
   ข. มุกมีอาชีพสุจริตมั่นคง จิตใจดีมีเมตตา
   ค. มน สุขภาพแข็งแรง เป็นคนเก่ง และเป็นคนดี
   ง. แม้น ฐานะร่ำรวย มีการศึกษาสูง
3. วัฒนธรรมของท้องถิ่นแม่ฮ่องสอนได้รับอิทธิพลมาจากชาติใดมากที่สุด
   ก. ลาว
   ข. จีน
   ค. พม่า
   ง. มอญ
4. ข้อใดเป็นแนวทางการส่งเสริมสินค้าภูมิปัญญาของท้องถิ่นแม่ฮ่องสอนที่ถูกต้อง
   ก. ช่วยโฆษณาสินค้าท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน
   ข. ซื้อแต่สินค้าที่เป็นภูมิปัญญาแม่ฮ่องสอน
   ค. ผลิตแต่สินค้าที่เป็นภูมิปัญญาแม่ฮ่องสอน

ง. ศึกษาวิธีทำ แนะนำ การผลิตสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นแม่ฮ่องสอนให้มีคุณภาพ

5. เพราะเหตุใดจังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงได้ชื่อว่าเป็น "เมืองสามหมอก"

ก. เป็นชื่อของเจ้าเมืองผู้ครองเมืองแม่ฮ่องสอนในอดีต

ข. มีลักษณะเป็นกลุ่มหมอกในฤดูหนาวอยู่สามกลุ่ม

ค. มีสภาพหมอกปกคลุมทั้งสามฤดู

ง. มีสภาพหมอกปกคลุมจังหวัดอยู่สามอำเภอ

6. นักศึกษาจะส่งเสริมและรณรงค์การบริโภคโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างไร

ก. สอนให้รู้จักการซื้อสินค้าที่ราคาถูกที่สุด และได้ปริมาณเยอะๆ

ข. สอนให้รู้จักการรับประทานอาหารที่สามารถทำให้อิ่มได้นานๆ

ค. ตั้งกองทุนเพื่อการกู้ยืมเงินสำหรับการบริโภคเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี

ง. ให้ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์หาคุณค่าของสารอาหารที่เป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่นและที่ท้องถิ่นสามารถผลิตเองได้

7. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีเป้าหมายเพื่อสิ่งใด

ก. ดำเนินชีวิตได้ทุกเพศ ทุกวัย

ข. ดำเนินชีวิตได้ทุกสถานที่

ค. ดำเนินชีวิตได้ทุกสถานการณ์

ง. ดำเนินชีวิตได้ทุกสภาพอากาศ

8. ข้อใดไม่ใช่หลักการพึ่งตนเอง ตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง

ก. การพึ่งตนเองทางด้านสังคม

ข. การพึ่งตนเองทางด้านจิตใจ

ค. การพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ

ง. การพึ่งตนเองทางด้านการเมืองการปกครอง

9. การสร้างความสมดุลของแนวคิดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเน้นให้เกิดกับสิ่งใดมากที่สุด

ก. ความสมดุลระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

ข. ความสมดุลระหว่างอุตสาหกรรมกับเกษตรกรรม

ค. ความสมดุลระหว่างสินค้าไทยกับสินค้าต่างประเทศ

ง. ความสมดุลของความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีกับภูมิปัญญาไทย

10. ความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง เกิดจากเหตุการณ์สำคัญข้อใด

ก. วิกฤตเศรษฐกิจไทย พ.ศ.2540

ข. การประกาศใช้รัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2540

ค. พระราชดำรัสในวันเฉลิมพระชนมพรรษา พ.ศ. 2540

ง. การกู้เงินจากกองทุน IMF พ.ศ. 2541

11. ข้อใดคือความหมายของคำว่า "ความมีเหตุผล"

ก. การไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

ข. การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียง

ค. ความพอดีที่ไม่เกินไป และไม่มากเกินไป

ง. การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ

12. "ประชาชนในท้องถิ่นแม่ฮ่องสอนทุกคน ต้องรู้จักการจัดสรรทรัพยากรให้ใช้ได้อย่างยั่งยืน" เป็นวิธีการตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในด้านใด

ก. ด้านสังคม

ข. ด้านเศรษฐกิจ

ค. ด้านวัฒนธรรม

ง. ด้านสิ่งแวดล้อม

13. การเลือกใช้หลักสูตรจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งใดเป็นสำคัญ

ก. ความสะดวกในการใช้หลักสูตร

ข. ความพร้อมของผู้สอน

ค. หลักปรัชญาหรือแนวคิดในการจัดการศึกษา

ง. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา

14. ขั้นตอนแรกของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ควรพิจารณาถึงขั้นตอนใดเป็นลำดับแรก

ก. กำหนดจุดมุ่งหมาย

ข. กำหนดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ต่างๆ

ค. ทดลองใช้หลักสูตรฉบับร่าง

ง. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

15. องค์ประกอบที่สำคัญยิ่งและถือว่าเป็นหัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้คือ

ก. ผู้เรียน

ข. การสอนของครู

ค. เอกสารการสอน

ง. คำสั่งของผู้บริหาร

16. การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ขั้นตอนใดที่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

ก. ขั้นสำรวจ

ข. ขั้นเรียนรู้

ค. ขั้นนำไปใช้

ง. ขั้นเผยแพร่ผลงาน

17. "สามารถอดทนต่อคำนินทาของเพื่อนร่วมชั้นได้โดยไม่ตอบโต้" แสดงว่าผู้เรียนมีทักษะตามข้อใด

ก. ทักษะทางสมอง

ข. ทักษะทางอารมณ์

ค. ทักษะทางสังคม

ง. ทักษะการทำงาน

18. ปัญหาที่นำมาใช้ในบทเรียนจากแหล่งใดสำคัญที่สุด

ก. ภาพเหตุการณ์

ข. การเล่าเรื่อง

ค. ข่าวเหตุการณ์

ง. ชีวิตประจำวัน

19. สอนเพื่ออะไร สอนอย่างไร สอนแล้วได้ผลตามที่ต้องการหรือไม่ คำถามดังกล่าวนักศึกษาคิดว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องใด

ก. การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข. การสอนที่เน้นทักษะการคิด

ค. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

ง. การกำหนดภาระงาน

20. กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะอย่างไร

ก. มีการจัดเนื้อหาที่สอดคล้องกับความต้องการของครู

ข. มีการจัดการเรียนรู้ ให้เรียนรู้จากประสบการณ์

ค. มีการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด

ง. มีการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความชอบมากที่สุด

21. การสอนจะบรรลุเป้าหมายมากน้อย ขึ้นอยู่กับอะไร

ก. นโยบายของโรงเรียน

ข. สมรรถภาพของผู้อำนวยการ

ค. สมรรถภาพของครู

ง. สมรรถภาพของผู้ปกครอง

22. มิติด้านลักษณะชีวิตที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียนตามหลักการจัดการศึกษาที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด มีลักษณะอย่างไร

ก. มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม

ข. มีความเกรงใจผู้อื่น

ค. มีความสำรวจต่อผู้ใหญ่

ง. มีความขยันทำการบ้านทุกวัน

23. เพราะเหตุใดจึงจำเป็นต้องมีการปฏิบัติภาคสนามเพื่อศึกษาชุมชน

ก. เพื่อให้ชุมชนรู้จักว่าเราคือใคร มาจากไหน

ข. เพื่อให้ชุมชนเกิดความรู้สึกอบอุ่นว่ามีคนให้ความสนใจ

ค. เพื่อให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลง และปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในชุมชนนั้นๆ

ง. เพื่อนำข้อมูลที่เป็นปัญหาของชุมชนไปร้องเรียนรัฐบาล

24. เครื่องมือชนิดใด สามารถได้ข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำกว่าการใช้แบบสอบถาม

ก. การศึกษารายกรณี

ข. การสังเกตโดยการเข้าไปร่วมทำกิจกรรมกับชาวบ้าน

ค. ศึกษาประวัติบุคคล

ง. การสัมภาษณ์

25. เครื่องมือชนิดใดเหมาะสมสำหรับผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออก

ก. เครื่องมือกราฟ

ข. แผนที่ภาพตัดขวาง

ค. ปฏิทินฤดูกาล

ง. พฤกษาครอบครัว

26. "ข้อมูลจะขึ้นอยู่กับความทรงจำของผู้ถูกสัมภาษณ์ เป็นข้อจำกัดของเครื่องมือชนิดใด"

ก. ประวัติบุคคล

ข. การศึกษารายกรณี

ค. เส้นเวลา

ง. การสัมภาษณ์

27. คำว่า "การถอดบทเรียน" มีความหมายสอดคล้องกับคำตอบในข้อใด

ก. คือการสกัดเอาเนื้อหาสาระที่ซับซ้อนกัน ออกจากบทเรียนนั้นๆ

ข. คือวิธีการแยกแยะส่วนประกอบของบทเรียน

ค. คือการนำเอาประสบการณ์และเรื่องราวมาถ่ายทอดใหม่

ง. คือการแยกรายละเอียดของบทเรียนว่ากล่าวถึงสิ่งใดบ้าง

28. ข้อใดคือกติกาของการร่วมถอดบทเรียน

ก. ต้องทวงติง

ข. ต้องคล้อยตาม

ค. ต้องฟังอย่างตั้งใจ

ง. ต้องคัดค้าน

29. บทบาทในการสรุปบทเรียน เมื่อถอดบทเรียนเสร็จ ควรเป็นบทบาทของใคร

ก. ประธานกลุ่ม

ข. รองประธานกลุ่ม

ค. เลขานุการกลุ่ม

ง. สมาชิกทุกคน

30. การเริ่มถอดบทเรียน ควรเชิญสมาชิกที่มีคุณลักษณะใด เป็นผู้เล่าประสบการณ์ก่อน

ก. ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยที่สุด

ข. ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากที่สุด

ค. ผู้ที่มีอาวุโสมากที่สุด

ง. ผู้ที่เป็นผู้นำหรือประธานกลุ่ม

เฉลยแบบทดสอบ
ก่อน-หลังการทดลองใช้ชุดพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครู
ที่สอดคล้องกับบริบทแม่ฮ่องสอน

ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ
1	ข	11	ข	21	ค
2	ค	12	ง	22	ก
3	ค	13	ค	23	ค
4	ง	14	ก	24	ข
5	ค	15	ข	25	ก
6	ง	16	ค	26	ค
7	ค	17	ข	27	ค
8	ง	18	ง	28	ค
9	ง	19	ค	29	ค
10	ก	20	ง	30	ก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

แบบบันทึกการสัมภาษณ์นักศึกษาวิชาชีพครูกลุ่มทดลอง
หลังการใช้ชุดพัฒนาสมรรถนะ
เกี่ยวกับสมรรถนะที่ได้รับการพัฒนาด้านทักษะและด้านคุณลักษณะที่สอดคล้องเหมาะสม
กับบริบทแม่ฮ่องสอน

.....

1. นักศึกษามีวิธีการ/แนวทางการปฏิบัติตน ในการดำรงชีวิตหรือการใช้ชีวิตให้เหมาะสมกับบริบททั่วไปของแม่ฮ่องสอนอย่างไรบ้าง

2. นักศึกษามีความความรู้สึกรักและหวงแหนในแผ่นดินเกิด(แม่ฮ่องสอน)หรือไม่ อย่างไร

3. นักศึกษาคิดว่ากิจกรรมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชาติพันธุ์มีผลดีอย่างไร และควรจะมีกิจกรรมลักษณะเช่นนี้หรือไม่

4. นักศึกษามีโอกาสได้แสดงออกทางอัตลักษณ์วัฒนธรรมในวิถีชีวิตประจำวันอย่างไรบ้าง (เช่นการแต่งกาย การพูด การปฏิบัติตน การแสดงออกต่างๆ)

5. นักศึกษามีเจตคติต่อการยอมรับในความแตกต่างของวิถีชีวิต ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณีของแต่ละชาติพันธุ์อย่างไร

6. นักศึกษามีวิธีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำรงชีวิตอย่างไรบ้าง

7. นักศึกษามีความคิดเห็นอย่างไรต่อกระแสความนิยมสินค้าจากต่างประเทศ และเทคโนโลยีที่มีราคาแพงและเป็นที่นิยมสูง และนักศึกษาปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง

8. นักศึกษาคิดว่าสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติของแม่ฮ่องสอนในสภาพปัจจุบันเป็นอย่างไร มีส่วนร่วมในการเป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติของแม่ฮ่องสอนอย่างไรบ้าง

9. นักศึกษามีแนวคิด/วิธีการ ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนของแม่ฮ่องสอนได้อย่างไรบ้าง

10. การศึกษาบริบทชุมชนแม่ฮ่องสอน ทำให้นักศึกษาสามารถค้นพบประเด็นใดบ้างเกี่ยวกับชุมชน และสิ่งที่ค้นพบหรือได้รับมีประโยชน์ต่อนักศึกษาอย่างไรบ้าง

บรรณานุกรม

กุญชรี ค้าขาย.การสร้างเครือข่ายสังคมเพื่อขับเคลื่อนนวัตกรรมการจัดการความรู้:บทเรียนภาคสนามจากโครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพองค์กรการศึกษาด้วยการจัดการความรู้ : รายงานการวิจัย. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553.

โกวิท ประวาลพฤกษ์.สู่การเรียนรู้แท้.กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2545.

ชนาธิป พรกุล.การออกแบบการสอน การบูรณาการการอ่าน การคิดวิเคราะห์และการเขียน. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ, 2552.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์.การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง.นนทบุรี : สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิสซิ่ง, 2554.

ดิเรกกช ภณก้อนกลีบ.บุพปัจจัยและผลลัพธ์ของการพัฒนาครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ดุษฎีนิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2551.

ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์.เศรษฐกิจชุมชน: ความหมาย ฐานคิด แนวทางปฏิบัติ. http://sites.google-com/site/banrainarao/column/(ommu-econ_02) (5 ก.ย.2555)

ยุรวัฒน์ คล้ายมงคล.การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยการประยุกต์แนวคิดการใช้ปัญหาเป็นหลักในการเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์.วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.อัดสำเนา, 2545.

สุรศักดิ์ ป้อมทองคำ.ท้องถิ่นของเรา 1. เอกสารประกอบการสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนห้องสอนศึกษา, 2541.

สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน.http://region 3. prd.go.th/prms/showarticle.(20 ต.ค. 2555)

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน.ประวัติศาสตร์แม่ฮ่องสอน.เชียงใหม่:เจริญวัฒนการพิมพ์ ,2549.

เศรษฐกิจหมายถึงอะไร.http://guru.google.co.th/guru/thread?tid (10 มี.ค.2556)

Arends, Richard. **Learning to Teach.** 5 th ed. Singapore : McGraw – Hill Higher Education, 2001.

ภาพแสดง การจัดการเรียนรู้